

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

DIZERTAČNÍ PRÁCE

Česká violoncellová škola 1945–2000
Czech Cello Education from 1945 to 2000

Tomáš Stražil

Vedoucí práce: doc. MgA. Jana Palkovská
Studijní program: Hudební teorie a pedagogika
Studijní obor: Název studijního oboru

Rok odevzdání: 2017

Prohlašuji, že jsem dizertační práci na téma Česká violoncellová škola 1945–2000 vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 26. 4. 2017

.....

podpis

Rád bych touto cestou poděkoval doc. MgA. Janě Palkovské za její trpělivost, metodické vedení a užitečné rady a náměty při vedení mé dizertační práce.

Dále chci poděkovat Archivu Pražské konzervatoře za laskavé zapůjčení diplomových prací a dalších materiálů a písemností a Konzervatoři Jana Deyla za laskavé zapůjčení diplomových prací a vyhledání matričních záznamů o učitelích a žácích, Janáčkově konzervatoři za poskytnutí informací o absolventech oboru violoncello.

Děkuji též Mgr. Petru Mašlaňovi za cenné informace o Gymnáziu Jana Nerudy a zapůjčení diplomových prací k dané problematice.

Své poděkování směřuji také všem osobám, které mi poskytly biografické a jiné informace a otevřely mi své archivy, zvláště děkuji Vlastě Faltysové, Janě Marešové a prof. Aleši Bílkovi. Závěrem děkuji mé sestře PaedDr. Mgr. Markétě Kozinové, PhD. za poskytnutí materiálů, překlady z francouzštiny, podporu a cenné rady.

ABSTRAKT:

Práce „*Česká violoncellová škola 1945–2000*“ je součástí dlouhodobého výzkumu zaměřeného na českou violoncellovou školu v letech 1945–2000. Jednotlivé kapitoly se zabývají vznikem jednotlivých violoncellových tříd na českých hudebně vzdělávacích institucích středního, vyššího odborného i terciárního vzdělávání a klíčovými postavami české violoncellové pedagogiky. Součástí práce jsou biografie jednotlivých osobností především s přihlédnutím k jejich pedagogické činnosti. U významných českých pedagogů jsou pořízeny seznamy jejich žáků. Kromě osobností působících v České republice zahrnuje práce i pokus o zmapování českých violoncellistů – pedagogů, kteří působili v zahraničí s důrazem na propojení s českou violoncellovou školou. I u nich jsou v odůvodněných případech uvedeny seznamy žáků. Na základě souhrnu všech získaných poznatků je vypracována genealogie klíčových pedagogů české violoncellové školy v letech 1945–2000 a jejich žáků.

KLÍČOVÁ SLOVA

violoncello, česká violoncellová škola, vyučovací metody, violoncellová technika, pedagog,

ABSTRACT:

The paper "Personalities Czech Cello Education from 1945 to 2000" is part of a long-term research focused on Czech Cello Education from 1945 to 2000. Individual chapters are concerned with the creation of individual cello classes at Czech music educational institutions, elementary, secondary, and tertiary education and key figures of the Czech cello pedagogy. Part of the work is a biography of the individual personality, above all with regard to their teaching activities. For important Czech educators are acquired lists their pupils. In addition to figures operating in the Czech Republic includes work and attempt to survey of Czech cellists – educators, who have worked abroad, with an emphasis on linking with the Czech cello school. And for them are justified, the list of students. On the basis of the summary of all the gained knowledge is developed in the genealogy of the key teachers of the Czech cello school from 1945–2000 and their students.

KEYWORDS:

violoncello, Czech Cello Education, teaching methods, violoncello technique, Conservatory, teacher

Obsah

Úvod	str.	8
1. Teoretická východiska prací zaměřených na problematiku české violoncellové školy	str.	10
1. 1 Stav bádání	str.	10
1.2 Nástin objektivní problematiky práce	str.	11
2. Violoncellové školy v českém sekundárním vzdělávání	str.	15
2.1 Pražská konzervatoř	str.	15
2.1.1 Založení Pražské konzervatoře	str.	16
2.1.2 Pražská konzervatoř po roce 1848	str.	18
2.1.3 Pražská konzervatoř a violoncellová třída v období 1. republiky	str.	23
2.1.4 Pražská konzervatoř a violoncellová třída za 2. světové války	str.	25
2.1.5 Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1945	str.	27
2.1.6 Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1989	str.	50
2. 2 Konzervatoř v Brně	str.	59
2. 3 Janáčkova konzervatoř a gymnázium v Ostravě	str.	66
2. 4 Ostatní konzervatoře	str.	72
2.4.1 Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž	str.	72
2.4.2 Konzervatoř J. Ježka Praha	str.	74
2.4.3 Konzervatoř Plzeň	str.	75
2.4.4 Konzervatoř Teplice	str.	80
2.4.5 Konzervatoř Jana Deyla	str.	84
2.4.6 Konzervatoř Pardubice	str.	86
2.4.7 Konzervatoř České Budějovice	str.	89
2.4.8 Konzervatoř Evangelické akademie Olomouc	str.	90
2.4.9 Církevní konzervatoř Opava	str.	90
2.4.10 Mezinárodní konzervatoř Praha	str.	91
2.4.11 Gymnázium a hudební škola hl.m.Prahy	str.	91

3. Terciární hudební vzdělávání.....	str.	100
3.1 AMU Praha.....	str.	100
3.2 JAMU.....	str.	107
3.3 Ostravská univerzita – Fakulta umění.....	str.	109
3.4 Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.....	str.	109
3.5. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích...	str.	110
3.6 Pedagogická fakulta Západočeské univerzity v Plzni	str.	111
4. Význam české violoncellové školy pro výuku violoncella v zahraničí.....	str.	113
5. Vliv stěžejních zahraničních škol na školu českou.....	str.	136
6. Zhodnocení a výsledky výzkumu	str.	140
Závěr.....	str.	145
Použité prameny a literatura	str.	148
Rejstřík.....	str.	152
Přílohy.....	str.	156
Příloha č. 1	str.	156
Příloha č. 2	str.	157
Příloha č. 3	str.	158

Úvod

Pojmem česká violoncellová škola rozumíme souhrn vzájemně navazující pedagogické práce několika generací violoncellistů, kteří působili převážně na území České republiky v souvislosti s institucionálním hudebním vzděláním.

Téma práce jsme si vybrali s ohledem na své profesní zaměření. Řadu let působím jako pedagog violoncellové hry na různých stupních hudebních škol v České republice¹. Při této práci jsme se často setkávali s mnoha díly českých violoncellistů-pedagogů v oblasti instruktivní literatury pro violoncello a také jejich cenných publikací teoretických. Při bližším studiu těchto pramenů a literatury jsme postupně odkrývali souvislost a návaznost působení jednotlivých pedagogů s prací jejich žáků a pokračovatelů. Ve světle znalosti práce generací violoncellistů, kteří pedagogicky působili před námi, můžeme výsledky jimi postulovaných metodických postupů s generačním odstupem porovnat též s výsledky zahraničních pedagogů a jejich metod.

Základní otázkou, se kterou jsme k práci přistupovali, bylo naše přesvědčení, že ačkoli se česká violoncellová škola na první pohled jeví jako celistvá a nedělitelná, ve skutečnosti se nejedná o monolitní útvar, ale o několik svébytných pedagogicky a metodicky individuálních směrů, představovaných vůdčími pedagogy a interprety. Proto jsme se v práci kromě sběru a utřídění životopisných a historických údajů zaměřili také na postižení zvláštností a specifičností jednotlivých pedagogických a interpretačních přístupů.

Hlavním cílem naší práce bylo zpracovat přehledně a systematicky českou violoncellovou školu od konce druhé světové války do roku 2000. Na základě longitudiálního výzkumu, zpracování pramenů a literatury, a částečně na základě zpracování dotazníků, jsme se pokusili vytvořit stručnou genealogii českých violoncellistů – umělců, pedagogů. Na základě teoretického i empirického bádání jsme sestavili ucelený obraz českého violoncellového umění, specifických pedagogických principů typických pro českou školu a porovnali tento fenomén s evropským standardem.

Práce česká violoncellová škola 1945–2000 je rozdělena do šesti kapitol. První dvě kapitoly jsou věnovány oblasti středního a vyššího odborného vzdělání a mapují problematiku

¹Celá práce je napsána ve vědeckém plurálu, nicméně v některých případech, které se týkají pouze mé osoby, musím použít singulár.

1989–1998 ZUŠ Praha10

1994–2001 Konzervatoř Teplice

2000–dosud Pražská konzervatoř

2010–dosud AMU Praha

2010–dosud Pedagogická fakulta UK

konzervatoří. Samostatné subkapitoly jsou věnovány Pražské konzervatoři – jako nejstarší konzervatoři v České republice, která má zároveň nejstarší a největší violoncellové oddělení, dále jsou samostatně pojaty Konzervatoř v Brně a Ostravě. Ostatní konzervatoře a jejich violoncellové třídy jsou popsány v kapitole 2.4. Vzhledem k tomu, že vznik violoncellových oddělení je vždy velmi těsně spjat s vývojem školy jako takové, dotýkáme se stručně i obecného vývoje škol a uměleckých osobností v nich. Vzhledem k tomu, že řada pedagogických osobností nepůsobila jen na konzervatořích, ale i na vysokých školách, mapujeme stručně vývoj violoncellových tříd na AMU v Praze, JAMU v Brně a Ostravské univerzitě (kapitola 3 – Terciární hudební vzdělávání)

Stěžejní kapitolou naší práce je pak kapitola 4 a 5: Význam české violoncellové školy pro výuku violoncella v zahraničí, ve které se zabýváme působením významných českých pedagogů za hranicemi České republiky, a Vliv stěžejních zahraničních škol na školu českou, kde mapujeme působení zahraničních metod na výuku českých pedagogů.

Závěrečná kapitola zhodnocení a výsledky výzkumu se pak vrací k úvodní hypotéze: je česká violoncellová škola monolitem metodických postupů? Nebo je spíše souborem několika svébytných pedagogicky a metodicky individuálních směrů, představovaných vůdčími pedagogickými a interpretačními osobnostmi?

V práci jsme použili *teoretické* i *empirické* metody výzkumu.

Teoretické zkoumání jsme zaměřili na zpracování speciálních pedagogických přístupů specifických pro danou violoncellovou školu, zkoumání vývoje pedagogických přístupů v závislosti na proměně hudebního myšlení 20. století a stručné zpracování genealogie českých violoncellistů 20. stol. se zaměřením na jejich pedagogickou a interpretační činnost.

Empirické zkoumání jsme zaměřili na přímé pozorování pedagogických postupů při hospitacích u vybraných pedagogických osobností, studium matričních záznamů studentů, rozhovory s vybranými význačnými osobnostmi (pedagogy a interprety) a sestavení dotazníku, na jehož základě vypracujeme genealogii českých pedagogických osobností.

1. Teoretická východiska prací zaměřených na problematiku české violoncellové školy

Česká violoncellová škola je významným fenoménem současné evropské hudební kultury. Počátky violoncellové školy jsou velmi přehledně zpracovány v knize Bedřicha Urie *Čeští violoncellisté 18.–20. stol.*² Tato kniha ale v podstatě končí působením Karla Pravoslava Sádlo na Pražské konzervatoři, je dovedena do roku 1946. Neobsahuje tedy údaje o celé řadě violoncellistů, kteří vyšli z této školy po roce 1946. Urieho práce je i tak nejucelenějším přehledem o českém violoncellovém umění do poloviny 20. století.³

Další knihou, která se zabývá podobnou problematikou, je dílo Ivana Měrky *Violoncello*⁴. Tato kniha ale obsahuje jen výčet největších uměleckých osobností a nezabývá se genealogií violoncellistů ani jejich vztahem k některé velké pedagogické osobnosti.

Další díla, která by mapovala přehled českého violoncellového umění a která by se detailněji zabývala specifičností přístupů k výuce violoncella, neexistují. Proto jsme se rozhodli zmapovat a na základě longitudivního výzkumu zpracovat dějiny české violoncellové školy od konce druhé světové války do konce 20. století.

1.1 Stav bádání

Jak už bylo výše řečeno, existují pouze dvě specifické práce, které se zabývají přehledem violoncellových osobností, případně jejich vztahem k velkým pedagogickým osobnostem. Kromě těchto prací existuje několik dalších, převážně monografických prací, které se zabývají význačnými osobnostmi⁵. Většinou se ale jedná o diplomové práce, často ve strojopisu a není tudíž možné s nimi bez problémů pracovat. Dílčí informace přináší také *Československý hudební slovník osob a institucí*⁶ a další slovníková literatura. Některé informace přinášejí

² URIE, Bedřich. *Čeští violoncellisté (18.–20. stol.)*. Praha, 1946.

³ V práci vycházíme v období do roku 1950 z práce B. Urieho (*Čeští violoncellisté 18.–20. století*) a nepublikované absolventské práce Aleše Chalupského, (CHALUPSKÝ, Aleš. *Violoncellová třída Pražské konzervatoře*. Absolventská práce. Pražská konzervatoř, 1980. strojopis) jejichž poznatky dále rozvíjíme a podrobně zpracováváme. Od roku 1950 se jedná především o náš vlastní výzkum této problematiky.

⁴ MĚRKA, Ivan. *Violoncello: dějiny, literatura, osobnosti*. Ostrava: Montanex, 1995. ISBN 80-85780-05-4.

⁵ BARTOŠOVÁ, Markéta. *Zasloužilý umělec Bedřich Jaroš*. Praha, 1986. Absolventská práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Robert Smetana. (strojopis).

TATAR, Ivan. *Josef Chuchro, umělec a pedagog*. Praha, 2007 Absolventská práce. Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené. Vedoucí práce Markéta Kozinová. (strojopis).

ZELINKOVÁ, Lucie. *Violoncellové koncerty*, Brno, 2002. Diplomová práce.

⁶ ŠTĚDRŇ, Bohumír, Zdenko NOVÁČEK a Gracian ČERNUŠÁK (eds.). *Československý hudební slovník osob a institucí*. 1. vyd. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.

také dokumenty vydávané Pražskou konzervatoří (Konzervatoří v Praze) při příležitosti 100., 150. a 175. výročí založení, případně též sborníky hudebních fakult vysokých škol.

Dalšími prameny, které můžeme ve své práci využít, jsou tištěné školy. Jedná se především o rozsáhlou práci Karla Pravoslava Sádlo, která je dodnes považována za základní pedagogický materiál pro výuku violoncella. Dále violoncellové školy Bohumila Herana, Mirko Škampy, škola Kotalíková a další.⁷ Všechny tyto školy jsou cennými prameny, protože obsahují kromě příslušného notového materiálu i didaktické návody a poměrně rozsáhlé přemluvy, ze kterých lze vyčíst specifické přístupy k dané problematice.

V průběhu práce na dizertaci jsme se také seznámili s několika diplomovými pracemi, které na různé úrovni zpracovávají převážně genealogické údaje, ať již se jedná o monografie nebo komplexnější přehledy. Významné místo mezi nimi zaujímá výjimečně zpracovaná práce Aleše Chalupského zaměřená na vývoj violoncellové třídy Pražské konzervatoře⁸. I tato práce ovšem končí v roce 1980, nemapuje tedy poslední vývoj. Podobným způsobem je zpracována práce A. Tokárové Violoncellisté na strunné katedře HF JAMU⁹.

Další práce pocházejí z archivu Konzervatoře Jana Deyla, kde byly zpracovány některé významné osobnosti (Vincenc Houška, Josef Chuchro).

Všechny tyto prameny jsou ale pro potřeby našeho výzkumu poněkud kusé, některé i místy nespolehlivé nebo neúplné a nesystematické. Práce, která by se danou problematikou zabývala prvoplánově a detailně, zcela chybí.

1.2 Nástin objektivní problematiky práce

Podle předpokladů měl výzkum pedagogických přístupů učitelů středních a vysokých škol probíhat především formou dotazníků, dále individuálními rozhovory s vybranými osobnostmi a studiem dalších pramenů.

Dotazníkový výzkum se projevil poměrně brzy jako méně spolehlivý, neboť návratnost dotazníků byla podstatně menší, než jsme původně očekávali. Při zkoumání příčin tohoto jevu jsme došli k závěru, že ochota k vyplnění různých formulářů, dotazníků či anket obecně mezi českou populací poklesla, dále se projevil i méně vhodný způsob distribuce dotazníků

⁷ Existuje poměrně velká skupina violoncellistů, kteří pro potřeby svých žáků také vytvořili pedagogickou a instruktivní literaturu, aniž by tato vstoupila ve větší známost nebo vyšla tiskem. Doufám, že se mi podaří tyto pedagogické počiny během mého výzkumu shromáždit a popsat.

⁸ CHALUPSKÝ Aleš: *Violoncellová třída Pražské konzervatoře*, Praha, 1980. Absolventská práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Robert Smetana. (strojopis).

⁹ TOKÁROVÁ, Alena. *Violoncellisté na strunné katedře HF JAMU*. Brno: Janáčková akademie múzických umění v Brně, Hudební fakulta, Katedra strunných nástrojů, 2013.

oficiální cestou prostřednictvím vzdělávacích institucí, kde prvotním zájmem veškeré komunikace jsou otázky spojené s přímým vzděláváním studentů a s problémy z toho plynoucími. Zaměstnavatelé (vzdělávací instituce) v podstatě nemohou požadovat po učitelích vyplnění dotazníků v rámci jejich pracovní náplně. Fakt, že vyplnění materiálu je zcela dobrovolné, spojený s obecnou nechtí k dotazníkům vůbec a běžnou prokrastinací ve vztahu ke všemu, co úzce nesouvisí s výkonem povolání, způsobil, že touto cestou se podařilo do výzkumu získat pouhý zlomek očekávaných informací. Dalším problémem se jeví to, že pedagogové, vysílající své žáky na různé kurzy či soutěžní klání, často považují své didaktické postupy za součást jistého „know-how“, které si samozřejmě také chtějí chránit. I z tohoto důvodu bylo nutné k informacím, sděleným prostřednictvím dotazníků, přistupovat mírně rezervovaně¹⁰. Přesto na základě dotazníků můžeme učinit několik důležitých závěrů, kterým se budeme věnovat v kapitole 6.

Individuální pohovory s jednotlivými pedagogy se ukázaly být velmi důležitým zdrojem informací¹¹. V průběhu vzniku této práce byla v některých aspektech jejich zásadnost dokonce větší než u dotazníků, což jsme původně nepředpokládali. Jednalo se především o oblast odkazů k dalším pramenům či osobnostem, které dosud nebyly zachyceny v literatuře, a dále o nezanedbatelný efekt druhotného šíření povědomí o vzniku práce vedoucího k účasti širší violoncellové veřejnosti. Jen díky skutečně longitudinálnímu výzkumu bylo možné získat celou řadu svědectví osobností, které původně nebyly osloveny, protože jejich existence nebyla podchycena žádným předchozím výzkumem nebo byly sice známy okolnosti jejich působení, ale nebyly ve spojení s autory práce, ať už z jakéhokoli důvodu¹².

Z výše uvedeného je patrné, že dlouhotrvající výzkum byl i za cenu pozdějšího dokončení práce z tohoto hlediska velkým přínosem. Během několika let, kdy jsme sbírali pramenný materiál, i let, během kterých už jsme práci psali, docházelo stále k získávání cenných kontaktů, k nárůstu počtu osobností, které začaly spolupracovat, a neustále se zvětšoval počet respondentů, se kterými bylo nutno o problematice hovořit. Řadě z nich bylo nutno položit i doplňující otázky, které vyplynuly až na základě později objevených skutečností. V některých

¹⁰ Viz kapitola 6 – Zhodnocení a výsledky výzkumu.

¹¹ Zde vycházíme vedle rozhovorů s konkrétními osobnostmi a rozborů navracených dotazníků také ze životopisů jednotlivých stěžejních představitelů české violoncellové školy (návaznost na školu francouzskou, německou, ruskou, maďarskou).

¹² Jednalo se především o české violoncellisty působící v zahraničí, kteří nebyli v kontaktu s autory práce, ale díky spolupráci s širokou violoncellovou veřejností na ně autor práce získal kontakt, případně ho sami oslovili. Problematická je také oblast biografických údajů, kde nám řada violoncellistů poskytla své oficiální životopisy, které si přáli publikovat v nezměněné podobě. Použili jsme tyto texty v naší práci s drobnými úpravami, ale nemůžeme vyloučit jejich použití i v jiných médiích.

vzdělávacích institucích došlo také v několika posledních letech k personálnímu doplnění pedagogického sboru, což dalo naší práci lepší východisko na budoucí propojení s dalším bádáním v dané oblasti. I z tohoto hlediska se několikeré odsunutí termínu odevzdání práce jedná jako smysluplné a přínosné. V těchto souvislostech se jako velmi pozitivní jeví fakt, že dokončení této práce nebylo úspěšáno a díky dlouhému času, ve kterém vznikala, dostala informace o jejím vzniku šanci vejít do obecného povědomí violoncellové veřejnosti. Dokonce ještě i v posledních měsících, ba týdnech před dokončením a odevzdáním přicházely cenné podněty a kontakty na violoncellové pedagogy, působící v zahraničí, o jejichž existenci jsme vůbec nevěděli a ani vědět nemohli. Bohužel i nyní je zcela jisté, že jsme nezachytili všechny důležité učitele, protože v této věci nás při výzkumu velmi často vedla jen šťastná náhoda a touha ostatních kolegů violoncellistů přispět radou či vědomostmi ke kompletnosti naší práce.

I přesto, že zpracovávané období je stanoveno mezi lety 1945 – 2000, z logických důvodů bylo třeba v rámci uvedení do problematiky obsáhnout podstatně širší časový rámec. Vývoj jednotlivých violoncellových tříd bylo třeba zasadit do historického kontextu a zároveň nebylo možné ukončit bádání striktně rokem 2000 v situaci, kdy nám byly známy relevantní dosud nepublikované informace.

Jedním z předpokládaných zdrojů cenných informací měly být tzv. **hospitace v hodinách** vybraných pedagogů. Vzhledem k rozsahu práce jsme k návštěvám v hodinách přikročili pouze náhodně a daleko větším přínosem se záhy začala jevit následná debata s vyučujícím, kdy již bylo možné získat konkrétní odpovědi na dotazy, aniž bychom nemístně zasahovali do výuky. Poměrně záhy jsme proto tento způsob získávání informací opustili.

Závěrem považujeme za nutné upozornit, že vzhledem ke stavu pramenné základny je bohužel prakticky nemožné dohledat kompletní seznamy žáků všech konzervatoří a vysokých škol uvedených v této práci. Podobné je tomu s některými životopisnými daty osobností, kdy jsme zcela závislí na stavu pramenné základny – na **materiálech uložených v jednotlivých institucích**, či soukromých archivech. V případě osobností působících v zahraničí je situace ještě složitější. Jsme závislí na individuálních informacích osob, se kterými violoncellisté působící v zahraničí komunikují, a na ochotě spolupracovat s námi. Mnohé informace jsme získali také prostřednictvím **korespondence**, ať už poštovní či elektronické.

Vzhledem k tomu, že řada violoncellových pedagogů působila zároveň v několika institucích, museli jsme řešit otázku umístění jejich životopisů v naší práci. Rozhodli jsme se uvést životopisy včetně chronologie pedagogického působení na prvním působišti a v dalším textu na ně poté odkazovat. K tomu nás vedla řada důvodů. Není možné uvádět detailní životopisy

pedagogů v místě, kde učili nejdéle, protože v řadě případů docházelo k paralelnímu působení na více institucích, často i přerušenému historickými událostmi nebo jinými důvody. Kromě toho mnozí pedagogové působili zpočátku jako výpomoc, externě nebo na jiný druh pracovní smlouvy. Najít pro takové případy jednotná hodnotící kritéria je prakticky nemožné. Pokud bychom dali přednost uvedení detailního životopisu v působišti nevyššího stupně vzdělání, museli bychom řešit problém případů, kdy pedagog působí ve dvou institucích stejného charakteru. V tomto případě by stejně kritérium prvního působiště muselo dostat přednost. Při akceptaci tohoto způsobu řazení je pak orientace v práci jednodušší. Vzhledem k rozsahu práce je navíc připojen jmenný rejstřík, který orientaci usnadňuje.

2. Violoncellové třídy v českém sekundárním vzdělávání

Institucionální hudební vzdělávání má v České republice dlouhou tradici. Jeho kořeny sahají až k začátkům 19. století. I přesto, že se s vynikajícími instrumentalisty – violoncellisty můžeme setkat už od 18. stol.¹³, o kontinuálním vývoji českého violoncellového umění, které by neslo znaky školy, můžeme mluvit až od založení Pražské konzervatoře. Jednotlivým konzervatořím a violoncellovým třídám, které na nich působily, se budeme věnovat v této kapitole.

Stěžejní vzdělávací institucí, která ovlivnila nejen všechny další konzervatoře, ale i osobnosti působící v zahraničí a tím i violoncellové třídy na evropských i mimoevropských hudebních institucích, je Pražská konzervatoř. Kapitola o této škole je poměrně rozsáhlá a zahrnuje nejen její violoncellovou třídu, ale i obecné informace o vzniku, historii a jednotlivých dalších odděleních. I přestože by se mohlo zdát, že tyto informace jsou pro potřeby naší práce nadbytečné, není tomu tak. Pouze pokud budeme mít veškeré relevantní informace o vzniku a vývoji violoncellové třídy Pražské konzervatoře, můžeme detailně postihnout vztahy této instituce k českým i zahraničním školám a k osobnostem, které v nich působily. Jedná se tedy o nezbytnou součást práce.

2.1 Pražská konzervatoř

Pražská konzervatoř byla založena 1. května 1811 a její výukové plány vypracoval první ředitel Bedřich Dionýs Weber podle konzervatoře pařížské a milánské. Prvním učitelem violoncella se na této škole stal Bernard Václav Šťastný, po něm František Hegenbarth¹⁴ a po jeho smrti 20. 5. 1888 vynikající violoncellista Hanuš Wihan.

Dále následovala řada vynikajících pedagogů, kteří vychovávali generaci violoncellistů, v jejímž čele stál Ladislav Zelenka. I on se stal v roce 1927, po smrti Julia Junka profesorem Pražské konzervatoře a pokračoval tak v práci svých předchůdců. Dalšími význačnými pedagogy byl Váša Černý, Bohumil Heran a Bedřich Jaroš. Přímým pokračovatelem Ladislava Zelenky se stal Karel Pravoslav Sádlo. Ten nastoupil na Pražskou konzervatoř v roce 1938 a během svého mnohaletého působení vychoval celou řadu žáků. Za všechny lze jmenovat Františka Smetanu, Josefa Chuchro, Ivana Večtomova a další.

¹³ Například Antonín a Michael Kraft, Vincenc Houška, Josef Rejcha a další.

¹⁴ 1. 5. 1865.

2.1.1 Založení Pražské konzervatoře

Když císař Josef II. uskutečnil své reformy, množství významných politických i hospodářských změn přinesly do českých zemí uvolnění potřebné pro obrodu české kultury a vzdělanosti. Tyto osvícenské reformy však paradoxně znamenaly zakolísání a úpadek pěstování hudby v Čechách.

Vzhledem ke skutečnosti, že o výchovu mladých hudebníků a o rozvoj hudebního života se do té doby staraly především kláštery, znamenalo právě zrušení klášterů veliký úbytek vzdělaných hudebníků v Čechách po roce 1795, následovaný též úpadkem a zánikem mnoha šlechtických kapel. V Praze tehdy existoval jen jediný orchestr – orchestr Stavovského divadla. Ten byl však velmi malý – měl pouze 25 členů a z nich pouze jediného violoncellistu, Bernarda Václava Šťastného.

První impulzy k nápravě této situace přišly ze strany šlechticů především z rodů Lobkowitz, Nostitz, Clam-Gallas, Schönborn, Waldstejn-Wartenberg, Wallis a Pachta, kteří ve spolupráci s mnohými dalšími, jimž nebyl osud české hudby lhostejný, založili již v roce 1808¹⁵ spolek a na ustavující schůzi jej nazvali „Jednota pro zvelebení hudby v Čechách“. Každý člen tohoto spolku platil členský příspěvek ročně po dobu šesti let. Pokud chtěl některý z členů spolek opustit, musel tuto skutečnost oznámit na počátku 6. roku členství, a dále pak vždy celý rok předem.

Těchto finančních prostředků, které činily 2700 zlatých ročně, bylo následně využito k vybudování nového hudebního ústavu – konzervatoře.

Vypracování osnov budoucí vzdělávací instituce bylo svěřeno Bedřichu Dionysu Weberovi (*1766–†1842), který se také později stal prvním ředitelem konzervatoře. Weber na základě osnov konzervatoří v Miláně (zal. 1784) a především v Paříži (zal. 1801) předložil členům „Jednoty“ několik alternativních řešení, z nichž pak ve společné spolupráci byly sestaveny základní osnovy:

1. Prvním cílem konzervatoře bylo vychovávat především orchestrální hráče.
2. Konzervatoř přijímá žáky jednou za tři roky, celková délka studia je stanovena na šest let.
3. Celkový počet žáků je 39, po třech letech bude stav doplněn na 78 žáků. Tito nesmí být starší deseti (!) let

¹⁵ Pražská konzervatoř na svých www stránkách uvádí rok 1810.

4. Studium pro chudé žáky bude bezplatné. Tito žáci utvoří jednu třídu a jejich povinností je navštěvovat řádně výuku všech předmětů po celé studium. Druhá třída je sestavena z platících žáků, kteří tuto povinnost nemají (!)
5. Žáci získají během studia základní všeobecné vzdělání, hudebně teoretické vzdělání a hudebně praktické vzdělání.
6. Žáci nejsou vyučováni hře na nástroj individuálně, ale po skupinách.
7. Učitelé mají vyučovací povinnost 12 hodin týdně.
8. Při výuce vycházejí učitelé z metod stanovených osnovami. Rozvoj a zlepšení těchto metod na základě zkušeností je ponecháno na iniciativě vyučujících.

Při svém založení byla konzervatoř zaměřena pouze na výuku instrumentální a zdaleka nebyly zastoupeny všechny obory. Počet žáků jednotlivých oborů byl stanoven s ohledem na potřeby orchestru, který byl na konzervatoři ihned založen. U dechových nástrojů se muselo střídát.

Violoncello se na konzervatoři vyučovalo od samotného vzniku ústavu a jeho výuky se ujal violoncellista Stavovského divadla **Bernard Václav Šťastný**.

Již v roce 1815 bylo dále založeno oddělení pěvecké a bylo přijato 12 žáků rovnými počty po 3 žácích pro každou hlasovou skupinu. O rok později byly změněny podmínky přijetí do instrumentálních oborů, kam byli nadále přijímáni žáci starší 10 let. Tato změna měla své kořeny ve violoncellové a kontrabasové třídě, během prvních let výuky bylo totiž zjištěno, že zejména hra na tyto nástroje vyžaduje o něco vyšší fyzickou vyspělost žáků.

Výuka zpočátku probíhala už od 26. dubna v domácnostech jednotlivých učitelů. Původně byly vybrány prostory v klášteře sv. Jakuba, žádost „Jednoty“ o jejich přidělení však byla zamítnuta městským hejtmanem v Praze 30. března 1811. Konečně našla konzervatoř útočiště na základě úředního povolení v dominikánském klášteře u sv. Jiljí na Starém Městě a po provedení nutných oprav bylo zahájeno vyučování od 27. října 1811.

Bernard Václav Šťastný (*1760 Praha – †1835 Praha) nejprve zavedl pro vyučování violoncella na konzervatoři francouzskou školu „Méthode complète de violoncello et de basse d'Accompagnement“¹⁶, později učil podle vlastní školy „Méthode de Violoncelle“¹⁷. Dá se tedy dovodit, že česká violoncellová škola je postavena na technických základech francouzských, a to i přes to, že vliv prvního doloženého pražského pedagoga Franze Josefa Wernera byl jistě značný.

¹⁶ BAUDIOT Charles, a LEVASSEURE Olivier. Méthode complète de violoncello et de basse d'Accompagnement. Paříž, 1804.

¹⁷ dvoudílná, vydána v Praze 1832.

Šťastného nejlepšími žáky na konzervatoři byli například **Josef Weidel, Josef Hlavatý, Jan Matys**. Šťastný učil také soukromě.

Nástupcem Bedřicha Václava Šťastného se na konzervatoři stal **Jan Nepomuk Hüttner** (*1808 Graz–†1877 Praha), žák J. Zimmermanna. Působil jako koncertní mistr orchestru v Pešti a ve Lvově. V r. 1822 přijal místo učitele violoncella na konzervatoři v Praze, a stal se též členem Pixisova kvarteta a sólistou orchestru Stavovského divadla. Jeho žáky byli například V. Vejmelka, J. Kazatel, H. Lokšan, K. Vraný, V. Tyl, P. Müntzer, R. Rössler, J. Langweil G. Schütz, vynikající výsledky měli F.Boch (v roce 1856 se podílí na vzniku konzervatoře ve Stuttgartu a nastupuje jako profesor violoncella), Jindřich Schmidt, František Bühnert a František Hegenbarth (poslední tři žáci se také stali pedagogy Pražské konzervatoře). Z Hüttnerovy třídy pak pocházel i pedagog, který se hned po smrti Hüttnera ujal výuky violoncella na konzervatoři, František Bühnert.

Profesor **František** (Franz?) **Bühnert**.(*snad 1815 Praha–†?) se po absolutoriu konzervatoře stal členem souboru Stavovského divadla. Vyučoval na škole od r. 1840 pět let, pak odešel do zahraničí a další zprávy o něm již nebylo možno dohledat. Po odchodu F.Bühnerta se profesorem violoncella na Pražské konzervatoři stal pedagog z Vídně, **Anton Träg**.

2.1.2. Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1848

V roce 1842 byl pedagogům konzervatoře oficiálně přiznán titul „Profesor“. Po zemřelém řediteli Bedřichu Dionýsu Weberovi, který vedl ústav 31 let, nastupuje dočasně nejdříve František Škroup a poté Karel Pitsch, definitivně je pak roku 1843 novým ředitelem jmenován Jan Bedřich Kittel, který pak zůstal v této funkci až do roku 1865.

Kittel přesunul prázdniny na měsíce srpen a září (původně bývaly až od 15. září do 3. listopadu). Na návrh vyučujícího kontrabasové třídy prof. Hraběte nadále zavedl kontrabasistům hru bez rukavic, které až do té doby při hře běžně užívali. Zasloužil se o častější uvádění romantické hudby na koncertech konzervatoře a byl jejím nadšeným tvůrcem i propagátorem. Jeho zásluhou se v roce 1847 stali čestnými členy „Jednoty“ mimo jiné například H. Berlioz, F. Liszt, F. Mendelssohn-Bartholdy, G. Meyerber, L. Spohr, C. Schumannová, B. Moliaue, J. V. Kalivoda, N. V. Gade a další. Někteří z nich účinkovali i na koncertech konzervatoře. Pozvání přijímali i světoví umělci, například L. Spohr a C. Schumannová, z violoncellistů například vynikající F. Servis a F. Grützmacher.

Revoluční události v Praze v r. 1848 měly nepříznivý vliv i na život Pražské konzervatoře. Spolek „Jednota pro zvelebení hudby v Čechách“ utrpěl veliké finanční ztráty a odchodem mnohých jeho členů utrpěla také jeho společenská prestiž. Pro všechny žáky bylo nutno

zavést školné. To bylo žákům instrumentálních oborů vyměřeno na 50 zlatých ročně, zpěváci platili dokonce 70 zlatých za rok studia. Byla zakázána výuka českého jazyka, mnozí i talentovaní uchazeči o studium museli být odmítnuti pro neznalost německého jazyka. Přesto díky pevnému vedení ředitele Kittela nedošlo ke změnám ještě závažnějším.

Tři roky před revolučními událostmi nastoupil na místo profesora violoncellové hry na konzervatoři **Antonín (Anton) Träg** (*1818 Vídeň–†1860 Vídeň). Byl žákem prof. J. Merka (žák A. Krafta) a v Praze se zapojil do kulturního života jako komorní hráč v různých souborech. Byl úspěšným učitelem, jeho žáky byli J. Caspar, J. Göbelt, B. Knina, L. Ebert, J. Oertl. V roce 1852 se prof. Träg vrátil zpět do Vídně. Jeho poslední žák J. I. Seifert již absolvoval poslední rok konzervatoře u pedagoga německého původu, **Julia Goltermanna**.

Julius Goltermann (*1825 Hamburg–†1876 Stuttgart) studoval violoncello u F. Kummera. Prahu navštívil nejprve jako sólista a byl kritiky velmi dobře hodnocen. Stal se též členem orchestru Stavovského divadla a hrál i ve smyčcovém kvartetu, ve kterém působili postupně i Antonín Bennewitz, Paulu¹⁸, Josef Bausch, Ferdinand Laub a J. M. Weber. Jako pedagog však nebyl příliš oblíben a ani česká společnost jej nepřijala příznivě. I když měl talentované žáky, jejich výsledky byly spíše průměrné. Jeho studenty byli například H. Schulz, V. Čabaun, F. Klomínek, H. Hynek, E. Schulz, J. Cabisius, V. Swid. Výjimečnými osobnostmi mezi jeho studenty se ale stali A. Neruda a především D. Popper. V roce 1861 se Goltermann vzdal místa profesora konzervatoře v Praze a odešel do Stuttgartu. Na jeho místo nastoupil absolvent Pražské konzervatoře ze třídy Jana Nepomuka Hüttnera, **Jindřich Schmidt**.

Jindřich Schmidt (*1809 Praha–†1862 Praha) odešel po absolutoriu konzervatoře do Moskvy. Působil zde jako sólista a pedagog, byl i učitelem Karla Julieviče Davidova. V Rusku získal dokonce titul „Národní ruský koncertista“. Do Prahy se vrátil v r. 1861 a stal se profesorem konzervatoře, o rok později ale zemřel. Po jeho smrti jej zastoupil na konzervatoři Moritz Wágner (*1838–†1865), který dostal místo profesora definitivně v roce 1863 i přesto, že se o místo ucházel také Friedrich Grützmacher. Také Wágner však zemřel velmi brzy, ve svých 27 letech. Stačil vychovat pouhé tři žáky, J. Hřímálého, který se stal sólistou a koncertním mistrem symfonického orchestru v Helsinkách, V. Michálka, který působil jako sólista a koncertní mistr i jako dirigent v orchestrech v Petrohradu a Oldenburgu, a L. Peera, člena orchestru Prozatímního divadla a sólistu a koncertního mistra orchestrů v Löwenbergu, Vratislavi, Pavlovsku a Stuttgartu, kterému A. Dvořák věnoval svůj první violoncellový koncert A dur.

¹⁸ Křestní jméno ani nástroj se nám v dostupných pramenech bohužel nepodařilo vyhledat.

V roce 1865 se konzervatoři přestalo finančně dařit a ředitel konzervatoře Jiří Bedřich Kittel se rozhodl odstoupit ze své funkce, protože se sám zadlužil a nemohl již déle vést finanční záležitosti ústavu. Výbor „Jednoty“ jej proto zprostil funkce a pověřil dočasným vedením školy tehdejšího ředitele varhanické školy Josefa Krejčího. Na místo ředitele konzervatoře byl vypsan konkurs. Mezi jedenácti uchazeči (mimo jiné se konkursu zúčastnil například B. Smetana) vybral výbor „Jednoty“ opět Josefa Krejčího a na valném shromáždění jednoty 22. 4. 1866 byl návrh potvrzen s podmínkou, že se uchazeč musí vzdát všech svých dosavadních funkcí, včetně vedení varhanické školy. Josef Krejčí podmínku splnil a stal se na příštích 15 let ředitelem konzervatoře.

Jako ředitel konzervatoře se Josef Krejčí snažil nadále rozvíjet Kittelovy umělecké plány. Zavedl například pravidelné penzijní koncerty, jejichž výnosy se převáděly do fondu určeného na starobní zajištění pedagogů. Vzhledem ke znovuzavedení češtiny jako vyučovacího jazyka trval na vyučování teoretických předmětů v češtině i němčině (český jazyk nebyl přitom stále ještě oficiálně povolen!). Kladl velký důraz na zlepšení úrovně orchestru konzervatoře a koncerty tohoto tělesa se brzy staly nedílnou součástí pražské umělecké scény. Upevnil také vnitřní strukturu a řád školy. V roce 1872 jako zástupce „Jednoty“ v komisi ustavené pro přípravu vybudování Rudolfiny přispěl velmi významně ke vzniku tohoto nového koncertního sálu i budoucího sídla konzervatoře.

Ve stejném roce, kdy J. Krejčí přijal místo ředitele ústavu, nastoupil na místo profesora violoncellové hry **František Hegenbarth**.

František Hegenbarth (*1818 Praha–†1887 Praha) byl žákem Jana Nepomuka Hüttnera. Po absolutoriu konzervatoře přijal angažmá v orchestrech divadel v Grazu, Linzi a Lvově, později od roku 1852 až do svého nástupu na konzervatoř v Praze vyučoval hru na violoncello v Salzburgu na Mozarteu. Jeho příchodem bylo ukončeno období mírné stagnace violoncellové třídy, způsobené rychlým střídáním pedagogů, kteří, jakkoli byli jistě vynikajícími violoncellisty, měli jen málo času na to, aby si mohli vybudovat opravdovou třídu a vyvíjet tak i své metodické postupy. Hegenbarth přišel na školu již jako zkušený kantor a učil na konzervatoři celých 22 let. Zapojil se velmi aktivně i do hudebního života Prahy, ačkoliv sólově příliš nehrál – těžištěm jeho uměleckého působení byla oblast komorní hudby. Ve spolupráci s Antonínem Benewitzem se zasloužil o pěstování komorní hry i na konzervatoři a vybudoval tak postupně vynikající základ pro jednu z nejceněnějších tradic české hudby. Se svými kolegy uváděl pravidelně komorní díla Smetany, Dvořáka, Schuberta, Mendelssohna-Bartholdyho a mnoha dalších skladatelů. Přestože neprovedl žádné větší změny v metodice výuky, dosahoval se svými již bohatými zkušenostmi u svých studentů

pozoruhodných výsledků. Mnozí z jeho více než čtyřiceti žáků se stali vynikajícími sólisty, komorními či orchestrálními hráči i dobrými pedagogy. Za všechny jmenujme alespoň J. Kempita, T. Kretschmanna, J. Grünfelda, A. Krásu, J. Šebelíka a **Hanuše Wihana**.

V roce 1880 se novým ředitelem konzervatoře stal dosavadní profesor houslové třídy Antonín Benewitz (1833–1926). Založil tradici žakovských vystoupení - “večírků“ a zrušil například každodenní klasifikační hodnocení žáků ve všech předmětech. Vymohl konečně povolení vyučování teoretických předmětů v českém jazyce. Působil též jako dirigent symfonického orchestru konzervatoře, se kterým uváděl dva koncerty ročně. Programy byly zaměřeny převážně na českou a moderní hudbu. Větší péče byla věnována přípravě orchestrálních partů a rozvíjení schopnosti hry z listu. Pedagogický sbor školy posílili noví profesori: Otakar Ševčík, Hanuš Wihan, Jindřich Kaan, Dr. Otakar Hostinský a především Antonín Dvořák. Ve spolupráci se členy „Jednoty“, především pak se členem výboru Dr. Josefem Tragym uváděl Antonín Benewitz další změny: nové žáky přijímala už konzervatoř nikoli ve tříletých cyklech, ale každoročně. Podmínkou pro jejich přijetí bylo ukončené vzdělání měšťanské, případně nižší střední školy, do prvního ročníku byli přijímáni žáci do 14-ti let. Jako nový hlavní obor byla zavedena hra na klavír. Současně došlo k zavedení vyučování obligátního klavíru pro 1., 2. a 3. ročník. Byla ukončena výuka krasopisu, přírodopisu, dějepisu, zeměpisu, geometrie, počtů a náboženství. Instrumentalistům byla zrušena kolektivní výuka a ve všech předmětech byly zavedeny pevné osnovy – učební plány. Konzervatoř byla rozdělena na oddělení nižší (1.–3. ročník) a vyšší (4.–6. ročník).

V roce 1885 byla otevřena budova Rudolfiny a došlo tak k velikému posunu v celém kulturním životě města, které tak konečně získalo moderní, důstojný koncertní sál. Celý zadní trakt budovy byl přidělen konzervatoři a škola se tak konečně po 74 letech existence mohla přestěhovat z dominikánského kláštera do moderních prostor.

V roce 1889/90 byla pak ke konzervatoři připojena varhanická škola, existující v Praze již od roku 1830, a vznikla tak nová oddělení – varhanické a skladatelské.

Hanuš Wihan¹⁹ (*5. června 1855, Police nad Metují–†1. května 1920 Praha) nastoupil na Pražskou konzervatoř v roce 1888 na místo svého zemřelého učitele Františka Hegenbardta. Jeho cesta na místo profesora Pražské konzervatoře vedla přes dráhu orchestrálního umělce. Po absolutoriu konzervatoře (1873) odešel nejprve na rok do Salzburgu (Mozarteum) a poté rok hrál ve Švýcarsku v orchestru

¹⁹ Foto: Hanuš Wihan – <http://www.osobnosti-kultury.cz/hanus-wihan-10159.html>, 23. 4. 2015.

barona Devriese. Konečně se vrátil do Čech, kde vystupoval v Praze i jiných městech. Následovalo několik krátkých angažmá v Berlíně, Sondershausenu a Mnichově. I po přijetí místa na konzervatoři v Praze se nadále významně zapojoval do kulturního života, především jako zkušený a vyhledávaný komorní hráč, vystupoval též sólově. Premiéroval uvedení takových děl, jako například Dvořákovo Rondo op. 94, klavírní kvartet Es dur, Klid lesa op. 68 nebo Dumky. Ve své době byl jedinečným interpretem Dvořákova violoncellového koncertu op. 104, který je mu také věnován²⁰.

Hanuš Wihan byl též ceněným uměleckým rádcem Českého kvarteta²¹. S tímto souborem v roce 1893, kdy byl umělecky zcela na vrcholu, začal vystupovat, když zastoupil těžce nemocného O. Bergera u pultu violoncella Českého kvarteta. Vzhledem k vytíženosti souboru se musel vzdát místa pedagoga na konzervatoři. Jako člen slavného kvarteta vystupoval pak ještě dvacet let²². Teprve v roce 1913 vystřídal Wihana v kvartetu violoncellista Ladislav Zelenka.

Hanuš Wihan, unavený ze stálého cestování s kvartetem i z osobních neshod se spoluhráči, trpěl již v té době srdeční chorobou. Po odchodu z kvarteta se uchýlil do ústraní a válečné roky strávil v Brandýse nad Orlicí²³. V roce 1919 byla v Praze otevřena mistrovská škola konzervatoře a Wihan se stal prvním pedagogem violoncellové a komorní třídy. Rok poté ale zemřel v 65 letech na selhání srdce.

Jako pedagog Pražské konzervatoře Wihan zavedl nové vyučovací metody, dbal na projevy spontánní interpretace s důrazem na emocionální obsah hudby, stejně jako trval na dosažení nejvyšší možné úrovně technické vyspělosti svých žáků. Žáky Hanuše Wihana byli například J. Kalaš, J. Müttermüller, R. Pavlata, K. Mošna, V. Mareš, A. Bartoš, L. Püschel a J. Haralík. Vynikajícími žáky byli například **Otakar Berger**, **Julius Junek** a **Jan Burian**.

V letech 1895–1897 zůstal sice Hanuš Wihan řádným profesorem konzervatoře, ale byl velmi zaměstnán prací v kvartetu i svými sólovými aktivitami. V tomto období se často nechával zastupovat svými staršími žáky a spolužáky.

²⁰ Na podobu Dvořákova Koncertu h moll pro violoncello a orchestr neměl Wihan stejný názor jako autor. Ačkoli později patřil k předním interpretům tohoto díla a koncert je mu věnován, premiéra byla svěřena anglickému violoncellistovi Leo Steinovi (19. 3. 1896 Londýn a 11. 4. 1896 Praha). Wihan interpretoval koncert roku 1895 poprvé na koncertě pro uzavřenou společnost (koncert se odehrál ještě před premiérou), provedl změny technického rázu především v krajních větách a měl v úmyslu vložit do třetí věty kadenci, která je dodnes uložená ve Dvořákově muzeu v Praze. Proti tomuto záměru však Dvořák velmi rozhodně zakročil a trval na autorské podobě díla. Wihan hrál poprvé koncert veřejně až v roce 1899. Nejprve v Haagu (25. 1.), Amsterdamu (26. 1.), a v Budapešti (20. 12.).

²¹ Karel Hoffmann, Josef Suk, Oskar Nedbal, Otakar Berger.

²² Otto Berger podlehl roku 1897 tuberkulóze.

²³ zde se stal učitelem Bohumila Herana.

Po definitivním odchodu Hanuše Wihana nastalo ve violoncellové třídě Pražské konzervatoře období častého střídání pedagogů. V letech 1895–1899 zastupoval prof. Wihana na nižším stupni Jan Burian, v roce 1899–1900 krátce Bedřich Váška. Na vyšším oddělení jej nejprve krátce nahradil Otakar Berger, po něm v letech 1895–1897 Artur Krása, poté nakrátko Rudolf Palata a dále až do roku 1899 opět Jan Burian a vzápětí 1899–1900 znovu Bedřich Váška. Konečně byl roku 1900 jmenován řádným profesorem **Jan Burian**.

Jan Burian²⁴ (*1877 Praha–†1942 Praha) byl na konzervatoř přijat ve 13 letech a patřil mezi nejlepší studenty školy. Již během studií si vytvořil velmi široký repertoár. Po ukončení vzdělání na konzervatoři se věnoval koncertování v Praze i jiných městech v Čechách, většinou spolu s houslisty K. Hoffmanem, O. Ševčíkem, J. Buchtem a J. Mařákem a klavíristy A. Jiránkem, V. Novákem, K. Hoffmeisterem. Na konzervatoři nejprve krátce zastupoval H. Wihana mezi lety 1895–99, poté na rok přijal místo profesora violoncellové hry v Tbilisi. Poté na Wihanovo doporučení nastoupil opět na Pražskou konzervatoř. Byl členem Českého tria²⁵ a věnoval se také sólové hře. V roce 1902 provedl Dvořákův violoncellový koncert s Českou filharmonií a Oskarem Nedbalem. Stal se autorem první revize tohoto díla.

Na konzervatoři působil Burian až do roku 1920, poté se stal mimořádným profesorem Mistrovské školy a od roku 1927 jejím řádným profesorem a vyučoval zde až do roku 1936.

2.1.3 Pražská konzervatoř a violoncellová třída v období první republiky

V roce 1919 byla konzervatoř zestátněna. Budova Rudolfiny byla postoupena Parlamentu. Konzervatoř byla přestěhována do prostor Emauzského kláštera, později do prostor bývalých chemických laboratoří České techniky v Trojanově ulici. Došlo i ke změně organizačních struktur školy. Studium bylo rozděleno na střední školu s obory (délka studia 4–7 let) a následující mistrovskou školu (délka studia 1–4 roky, otevřena 1919 pro obory housle, violoncello, klavír, varhany, skladba a dirigování).

Byla též otevřena dvě nová oddělení – Oddělení pedagogické a Oddělení hudby čtvrttónové a šestitónové.

²⁴ Foto: Jan Burian – zdroj: <http://www.czechtrio.cz/data/hostedit2/userfiles/images/Such%C3%BD:Burian-Hoffmeister%201899.jpg>, 23. 4. 2015.

²⁵ Štěpán Suchý, Jan Burian, Karel Hoffmeister.

V čele ústavu stál rektor, který byl od roku 1922 volen každý rok z řad profesorů, kteří vyučovali na mistrovské škole. Na místě rektora se postupně vystřídali Vítězslav Novák, Josef Bohuslav Foerster, Karel Hoffmeister, Josef Suk, znovu Karel Hoffmeister, Karel Hoffmann, znovu Vítězslav Novák, Josef Bohuslav Foerster, Karel Hoffmeister, Josef Suk, Karel Hoffmeister, Vilém Kurz, Karel Hoffmeister, Vilém Kurz a Jaroslav Kocián. Vedle rektora měla konzervatoř ředitele, který byl pověřen administrativou a staral se též o hospodaření školy. Místo ředitele bylo stálé. Od r. 1919 řídil státní konzervatoř František Spilka, od roku 1922 Otakar Šín a od roku 1925 až do roku 1939 Dr. Jan Bramberger.

Mezi lety 1919–1924 byly zaváděny všeobecné a odborné předměty podle potřeby. Vzdělávání na konzervatořích nebyla podřízena žádné jednotné normě nebo pevným učebními osnovám. Výuka probíhala v duchu udržování tradice a zkušeností z praxe. Jako předměty všeobecné se vyučovala česká i světová literatura, pedagogika, estetika, filozofie, psychologie, všeobecné dějiny, v duchu republiky také občanská nauka, žáci navštěvovali také hodiny tělocviku. Odborné předměty zahrnovaly intonaci, harmonii, hudební formy a kontrapunkt, na oddělení skladby se dále vyučovala nauka o čtvrttónové a šestitónové soustavě, na oddělení pěveckém základy fyziologie a hlasové hygieny, na oddělení dramatickém kulturní dějiny a šerm a na oddělení hudebně pedagogickém také metodika elementárního zpěvu, intonace a hudební nauky.

Všeobecné předměty neměly pevné postavení. Když došlo ve třicátých letech k hospodářské krizi, vedla přijatá úsporná opatření po roce 1931 k redukci a zrušení některých předmětů, takže se vyučování na škole podobalo stavu před zestátněním. K dílčímu zlepšení situace došlo v roce 1935–36, ale politicky neklidná situace předválečných let už neumožnila návrat k předešlým osnovám.

Od roku 1922 vyučoval na Pražské konzervatoři hře na violoncello Julius Junek. Jeho působení na škole však trvalo jen šest let, již v roce 1926 jej zastupovali Ladislav Zelenka a Bedřich Jaroš. Julius Junek zemřel v roce 1927. Na jeho místo byli povoláni oba zastupující pedagogové.

Od roku 1927 vyučoval na Pražské konzervatoři Ladislav Zelenka **Ladislav Zelenka**²⁶ (*11. března 1881–2.července 1957) se narodil v Modřanech v řemeslnické rodině, jeho rodiče se záhy odstěhovali

²⁶ Foto: L. Zelenka, zdroj: https://images.search.yahoo.com/yhs/search;_ylt=A0LEVidJ4bZYUF0A4r8PxQt.?p=zelenka+ladislav&fr=yhs-avg-fh_lsonswrow&fr2=piv-web&hspart=avg&hsimp=yhs-fh_lsonswrow&type=ch.56.w10.nt.04-

na Malou Stranu, kde prožil celý svůj další život v domě U tří zvonků v Mostecké ulici.

Zpočátku se učil hrát na housle u otce Františka Ondříčka a po osmi letech soukromého studia a po ukončení studií reálného gymnázia se Zelenka s úspěchem zúčastnil přijímacích zkoušek na Pražskou konzervatoř.

Jeho zkoušce byl přítomen i Hanuš Wihan, který rozhodl, že Zelenka bude v jeho třídě studovat violoncello. Zelenka absolvoval konzervatoř v roce 1902, v následujícím roce odcestoval na studia do Německa, kde získal mnoho inspirací k rozvoji svého interpretačního i pedagogického umění. I když bylo toto období kratší než doba strávená na konzervatoři, hlásil se Zelenka již k Beckerově škole.

Po absolvování mistrovských kurzů slavného violoncellisty Hugo Beckera ve Frankfurtu n/M odešel Ladislav Zelenka v roce 1904 jako profesor hudby do Oděsy, kde tehdy žila početná česká komunita. Zde se stal členem Ševčíkova kvarteta²⁷. V Oděse poznal Ladislav Zelenka také svou příští ženu Annu Nečadovou, dceru výrobce mechanických hudebních strojů, s níž se roku 1908 v Praze oženil. Z Oděsy se do Čech vrátili v roce 1911.

Jako třicetiletý byl Ladislav Zelenka již vysoce uznávaným violoncellistou. O tom svědčí i fakt, že mu nabídl České kvarteto, aby u violoncellového partu zprvu jen zastupoval, a později zcela nahradil Hanuše Wihana. Ladislav Zelenka byl roku 1922 jmenován nejprve profesorem komorní hry na Pražské konzervatoři, od roku 1927 byl již řádným profesorem hry na violoncello ve vyšším oddělení konzervatoře a od roku 1936 se stal řádným profesorem na Mistrovské škole. Zde vyučoval až do roku 1946. Když se tato škola později stala vysokou školou – Akademií múzických umění, Ladislav Zelenka byl jmenován řádným profesorem violoncellové hry a zároveň se stal prvním rektorem této vysoké školy. V roce 1947 byl Ladislavu Zelenkovi udělen titul „Národní umělec“. Zelenka vychoval celou řadu žáků, například: Ivan Večtomov, Alexandr Večtomov, Gustav Huth, Rudolf Lojda, Pravoslav Sádlo-Páv, Josef Šimandl, Miroslav Köck a další.

2.1.4 Pražská konzervatoř a violoncellová třída v období 2. světové války

Mnichovská dohoda a válečné události, které na ni navázaly, ochromily kulturu a postupně i školství v Čechách. Mnoho umělců bylo nuceno zemi opustit. Povinným předmětem se v roce 1940 stal německý jazyk. Na středních školách se ke konci války stala němčina vyučovacím jazykem v mnohých předmětech.

03.cz.avg. .0716tb#id=5&iurl=http%3A%2F%2Fwww.langhans.cz%2Fmedia%2Fcache%2Fd2%2F8c%2Fd28cf21343362a915495e88fddc630da.jpg&action=click , 23. 4. 2015

²⁷ Jeho spoluhráčem byl Jan Kocian.

V těchto těžkých dobách byli řediteli konzervatoře v letech 1939–42 J. M. Květ, 1942 V. B. Aim a od roku 1942 Dr. Václav Holzknecht, který zůstal ředitelem i po válce až do roku 1970. Rektory školy byli 1939–40 Jaroslav Kocián, 1940–42 Ladislav Zelenka, 1942–44 Jaroslav Kříčka. V roce 1945 a 1946 znovu zastával funkci rektora prof. Zelenka a poté byla s reorganizací školy a vznikem AMU funkce zrušena.

Válečné události poznamenaly samozřejmě i chod Pražské konzervatoře. V této době na škole našlo útočiště mnoho mladých lidí, kteří tak byli úmyslně chráněni před totálním nasazením. Přestože bylo pro vedení ústavu toto jednání velmi riskantní, protože obcházelo zákon, mnohdy se jednalo i o studenty s talentem méně výrazným, u kterých byla hlavním důvodem jejich přijetí právě záchrana před zapojením do válečné mašinérie. Nadále však samozřejmě ústav vzdělával především výrazné talenty.

22. srpna 1944 však byla zastavena výuka i na konzervatoři. Rektorát byl donucen předat úřadu práce seznamy žáků i pedagogů. Na krátkou dobu zavládla nejistota a bezradnost. Všichni profesori se rozhodli nadále pokračovat ve výuce svých žáků doma. Udrželi tak souvislost vyučované látky. Do části školní budovy se nastěhoval Patentní úřad, který byl sice v likvidaci, ale byl tehdy úřadem práce ještě uznáván. Tím byla budova ochráněna před využitím pro potřeby vojenského lazaretu.

Studenty i pedagogy ústavu poté v říjnu přijalo jako pracovníky družstvo „Dorka“ (založil majitel pražského knihkupeckého závodu Dr. Antonín Hořejš, hudební kritik z Bratislavy, jako společnost pro domácí průmysl a ukryl v ní mnoho herců a výtvarníků), a byli tak ušetřeni nucených prací v nacistickém Německu.

I konzervatoř postihly velké ztráty válečných let. Rudolf Karel, skladatel, zahynul 6. března 1945 v Terezíně, Josef Děda, hoboista, zemřel 14. února 1945 při leteckém úderu, který některé ze spojeneckých bombardérů kvůli omylu v navigaci vedly na Prahu místo na plánované Drážďany²⁸, a Otto Weber, fagotista, byl nacisty zavražděn při povstání v Praze 7. května 1945.

Violoncellová třída Pražské konzervatoře měla v roce 1939–40 v sedmi ročnících celkem 23 studentů, 1940–41 19 studentů, 1941–42 17 studentů, 1942–43 16 studentů a 1943–44 opět 17 studentů, když 7. ročník již nebyl otevřen. Po ročním výpadku v roce 1945–46 studovalo 31 violoncellistů (7 z nich v 7. ročníku) a v následujícím roce 23 violoncellistů. Ve válečných letech neučil na konzervatoři prof. **Bedřich Jaroš**, který se vrátil až v roce 1945. O

²⁸ Při stejném útoku deaktivoval v bývalé budově konzervatoře dopadlou bombu i pozdější spolupracovník Bohumila Herana Jaroslav Mašťalř.

vzdělávání violoncellistů se starali prof. **Karel Pravoslav Sádlo** na konzervatoři a prof. **Ladislav Zelenka** na Mistrovské škole.

2.1.5 Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1945

S koncem druhé světové války získala konzervatoř zpět část Rudolfiny a navíc jí byla přidělena i vedlejší budova, patřící dříve akademickému gymnaziu. O tuto změnu se zasloužili pražští violoncellisté prof. Karel Pravoslav Sádlo, prof. Ladislav Zelenka a též Jan Slavíček, Vítězslav Nezval a univerzitní prof. Albert Pražák. Okamžitě byla zrušena povinná výuka německého jazyka. Hned v příštím roce však došlo k dalším změnám. Konzervatoř se stala vyšší odbornou školou. Mistrovská škola konzervatoře byla zrušena a místo ní byla zřízena Akademie múzických umění, které byly také nově přiděleny prostory Rudolfiny. Konzervatoři zbyly v Rudolfinu jen menší, převážně sklepní prostory, využívala též Malý sál (dnes Sukova síň) a dvoranu (využita jako tělocvična).

Ministerstvo školství a osvěty novým statutem, vydaným 26. srpna 1946, určilo délku studia na konzervatoři pouze pětiletou. Byla zrušena oddělení hudebně pedagogické a oddělení čtvrttónové hudby. Naopak byla založena oddělení taneční (čtyřleté) a oddělení lidových nástrojů (standardní pětileté). Ke studiu byli přijímáni studenti po ukončení nižších středních škol nebo jednoletého učebního kursu navazujícího na tři ročníky měšťanské školy, později žáci s ukončenou povinnou školní docházkou na základních devítiletých školách. Mimo odborných předmětů²⁹ byla zavedena výuka předmětů všeobecně vzdělávacích³⁰.

V roce 1959 byla Ministerstvem školství a kultury schválena celková reforma studia na konzervatoři. Studium bylo prodlouženo na původních šest let a na tanečním oddělení bylo prodlouženo na pět let. Výuka odborných předmětů zůstala beze změn, k dílčím změnám došlo v předmětech všeobecně vzdělávacích. Nadále se vyučoval český jazyk, dějiny literatury české a světové, kulturní dějiny, ruský jazyk, dějepis, zeměpis, volitelný cizí jazyk (angličtina – němčina – francouzština), tělesná výchova. Začleněny byly i předměty vysloveně politického zaměření – civilní obrana, společenská výchova a základy marxistické filozofie. Nové osnovy byly sestaveny tak, aby byly naukové předměty dobře koordinovány a

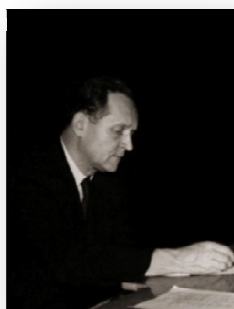
²⁹ hlavní obor, povinný klavír, komorní hra, orchestrální hra, dějiny a literatura nástroje, hudební nauka, nauka o hudebních nástrojích, nauka o akustice, dějiny hudby, harmonie, kontrapunkt, intonace, hudební formy, sborový zpěv, didaktika, úvod do estetiky, hudební psychologie, pedagogika.

³⁰ český jazyk, ruský jazyk, kulturní dějiny, občanská výchova, tělesná výchova, úvod do filozofie, pro varhaníky též latina, pro zpěváky také fonetika a společenská výchova. Po r. 1955 byla zavedena povinná výuka cizích jazyků s možností volby mezi němčinou, francouzštinou a angličtinou, pro zpěváky byla znovu zavedena italština.

výuka byla rovnoměrně rozvržena především do prvních čtyř ročníků, které představovaly maturitní vzdělání.

Ředitelem školy zůstal i po válce Dr. Václav Holzknecht. Jeho zásluhou došlo k prosazení řady reforem, které pomohly konzervatoři k lepší umělecké i pedagogické úrovni. Po jeho odchodu v roce 1970 vedl ústav dočasně od října do prosince Dr. Josef Smetana a v letech 1971–75 byl pak jmenován ředitelem hudební skladatel Jan Taussinger. Od roku 1976 pak až do roku 1989 vedl školu ředitel František Martiník.

Violoncellová třída měla v předchozích letech vždy pouze jednoho, či nejvíce dva pedagogy. Od roku 1946 však vedli tři pedagogové své vlastní třídy: prof. **Karel Pravoslav Sádlo** (do r. 1949), prof. **Bedřich Jaroš** (do r. 1973) a prof. **František Smetana**³¹. F. Smetana učil jen do r. 1948, poté byl 8. listopadu 1948 za protistátní činnost uvězněn 18 měsíců na pražském Pankráci. K vyučování na školách v Československu se pak bohužel již nikdy vrátit nesměl.

Karel Pravoslav Sádlo³² (*5. září 1898 Praha–†24. srpna 1971 Praha) se hudbě začal věnovat během studií na obecné škole, jako jeho starší bratr Miloslav (později profesionální violista) a bratr Jiří (amatérský houslista). Také K. P. Sádlo se učil stejně jako oba bratři nejprve hrát na housle u prof. J. Brůhy a teprve později se seznámil u svého učitele s violoncellem. První lekce violoncella dostával od violoncellisty Josefa Srdínka. Ve dvanácti letech

Sádlovi zemřela matka a jeho otec se podruhé oženil. K. P. Sádlo tak ve čtrnácti letech odešel z domova k vojenské hudbě v Jaroměři. Zde se setkal s o rok starším Jaroslavem Řídkým, se kterým ho pojilo celoživotní přátelství.

V 1. světové válce sloužil K. P. Sádlo na italské frontě. V roce 1919 nastoupil na pražskou konzervatoř do violoncellové třídy prof. Jana Buriana³³. V té době ale také už sám dával hodiny ve hře na violoncello.

Studium na Pražské konzervatoři ukončil K. P. Sádlo u vynikajícího violoncellového pedagoga Julia Junka. Absolvoval v roce 1926 Huthovými *Variacemi* s Českou filharmonií³⁴. Od roku 1922 navštěvoval také třídu komorní hry prof. Ladislava Zelenky.

V roce 1923 vzniklo Mickovo kvarteto v obsazení Josef Míčka, Miloslav Sádlo, Jindřich Kott a K. P. Sádlo. Kvarteto studovalo pod vedením Ladislava Zelenky a stalo se později (1935)

³¹ viz kapitola 4 – Význam české violoncellové školy pro výuku violoncella v zahraničí.

³² Foto: K. P. Sádlo – zdroj: <http://www.frantisekslama.com/karel-pravoslav-sadlo>, 26. 12. 2016.

³³ S profesorem Burianem se názorově rozešel, protože Jan Burian neuznával kompoziční nadání Jaroslava Řídkého, tehdy se jednalo o jeho 1. violoncellovou sonátu.

³⁴ Gustav Huth: Variace na Schumannovo téma.

impulesem pro vznik dalšího tělesa: Peškova, později Československého kvarteta (Josef Peška, František Vohanka, Jaroslav Svoboda, K. P. Sádlo). O rok později se Sádlo oženil a založil vlastní nakladatelství (Edition Sádlo). V této edici vyšla celá řada jeho pedagogických titulů a skladeb pro violoncello Jaroslava Řídkého od jednoduchých miniatur pro začátečníky až po vynikající celové koncerty a symfonii s koncertantním cellem. Ve stejném nakladatelství vycházely i skladby dalších českých autorů například: Otakara Zicha, Jindřicha Ference, Josefa Machoně, Miroslava Krejčího, Jana Zelinky a dalších. V roce 1925 zde Sádlo vydal svou školu violoncellové hry *Technické studie*, v níž, několik let před vydáním studií legendárního Joachima Stutschewského, formuloval metodiku výuky na moderních principech³⁵.

Pedagogická činnost se stala vedle interpretační a organizační těžištěm Sádlovy práce. Už v době studia na konzervatoři vyučoval Sádlo celou řadu soukromých žáků. V Ohnišťanech na jednom ze svých prázdninových pobytů potkal malého Františka Smetanu, a když rozpoznal jeho obrovský talent, přijal jej do své domácnosti jako syna a žáka. V pedagogickém působení pokračoval i nadále. Již v roce 1927 zastupoval profesora Junka a po dobu jeho nemoci vedl violoncellovou třídu Pražské konzervatoře. V roce 1928 se setkal s druhým ze svých nejtalentovanějších žáků – Milošem Zátvrzkým³⁶, o kterého pak pečoval podobně otcovsky jako o Františka Smetanu.

V roce 1938 převzal K. P. Sádlo po Bedřichu Jarošovi profesuru na pražské konzervatoři. Za dobu svého působení v této instituci vychoval většinu violoncellistů našich špičkových orchestrů a komorních těles i vynikající sólisty. Mimo již jmenovaných Františka Smetany a Miloše Sádlo-Zátvrzkého to byli například Josef Chuchro, Karel Horschitz, Antonín Kohout, Petr Hejný, František Sláma, Viktor Moučka, Mirko Škampa, Pravoslav Sádlo-Páv, Václav Bernášek, Jan Štross, Ferdinand Švanda. Měl již všestranné zkušenosti jak s budoucími profesionály – studenty konzervatoře a AMU, tak i s amatéry všech věkových kategorií, které vyučoval soukromě. Proslul nejen téměř neomylným instinktem při vyhledávání talentů, ale také tím, že uměl v každém nalézt jeho přirozené předpoklady pozitiva i slabiny a využít jich při výuce. Jediné, co Sádlo nesnášel, byl nedostatek zájmu a pracovitosti. Mezi violoncellisty je dodnes znám jeho oblíbený výrok: „*Talent je přirozený předpoklad, ale bez práce dlouho nepřežije.*”

Na pražské konzervatoři vyučoval Sádlo do návratu Bedřicha Jaroše v roce 1949. Už od roku 1946, ale působil na Akademii múzických umění, kde se stal o dva roky později profesorem.

³⁵ V roce 1933 zde vydal další pedagogickou publikaci – Přípravu nižších poloh.

³⁶ Miloš Zátvrzký později z úcty ke svému učiteli přijal příjmení Sádlo.

Zde působil postupně jako děkan Hudební fakulty, proděkan, vedoucí instrumentální katedry a od roku 1961 jako prorektor. Sádlovův organizační talent se v poválečných letech projevil i členstvím a funkcemi v mnoha uměleckých institucích: zastával funkci předsedy Unie čs. hudebníků a v letech 1948 – 1951 byl předsedou hudební sekce a členem správního výboru Hudební a artistické ústředny. Po řadu let byl členem Výboru Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro, v letech 1954–56 byl jeho předsedou a poté místopředsedou. V roce 1955 se stal předsedou nově založené Sekce koncertních umělců a též členem předsednictva Svazu československých skladatelů. V letech 1955–1958 se stal uměleckým ředitelem České filharmonie. Kromě této činnosti často působil jako člen a mnohdy také předseda mnoha porot národních i mezinárodních soutěží. Pravděpodobně jeho náročná přímá pedagogická činnost a časová náročnost výše popsaných aktivit nedovolila Sádlovi již pokračovat v písemném zachycení pedagogických poznatků. Z plánovaného cyklu čtyř dílů „*Školy etud pro violoncello*“ sestavil pouze dva díly, které vyšly v letech 1951–52³⁷. Toto dílo se stalo jedním ze základních kamenů české instruktivní literatury pro violoncello a bylo několikrát opětovně vydáváno³⁸. O prázdninách v roce 1967 byla K. P. Sádlovi ukončena pracovní smlouva a odešel do penze. Na sklonku léta 1971 zemřel.

Těžištěm všech Sádlových tvůrčích aktivit byla bezesporu jeho činnost pedagogická. Na ni vzpomínali snad všichni jeho žáci. Jeho metody byly moderní a svým způsobem často převratné. To se týkalo především techniky levé ruky, zejména postavení levé ruky v palcové poloze. Zatímco předchozí školy vesměs učily, že postavení levé ruky k hmatníku musí být vždy kolmé, což vyvolávalo v celé paži nepřírozené napětí, Sádlo prosazoval uvolnění ruky v každé situaci, tedy i v palcové poloze. Také nedoporučoval extrémní používání čtvrtého prstu ve středních polohách v kantiléně, pokud to nebylo technicky nezbytné. Nesnášel totiž slyšitelné pomocné tóny při výměnách poloh – říkal, že mají existovat pouze v hráčově představě. Zejména v technických pasážích proto propagoval kvartové přehmaty, které tuto chybu prakticky vylučovaly. Mnoho z těchto technik má své kořeny ve francouzské violoncellové škole, se kterou byl Sádlo v kontaktu nejen jako pilný návštěvník koncertů zahraničních umělců, ale též prostřednictvím svých nejlepších žáků, kteří s ním i nadále své vlastní poznatky často konzultovali. Součástí Sádlovy vyučovací metody byly také, zvláště u začínajících žáků, proslulé pracovní sešity, do kterých každý musel zapisovat své cvičení hodinu po hodině, s přesnými údaji co a jak cvičil. Každý tak postupně dospěl sám ke svému

³⁷ Editio Orbis.

³⁸ pět vydání 1952, 1966, 1976, 1982, 1990.

optimálnímu způsobu cvičení, což se muselo projevit již na výsledcích při hodině. I tu Sádlo vždy využil beze zbytku až do poslední minuty.

Málokterý pedagog za sebou zanechal takový písemný tvůrčí odkaz jako právě K. P. Sádlo. Jeho práce *Předpoklady tvůrčí interpretace* vyšly v roce 1966 ve sborníku AMU a poskytují nám poměrně přesné informace o Sádlových pedagogických zásadách. V několika desítkách kapitol je postupně probírána základní problematika tvůrčí interpretace, hudebního myšlení a paměti, vystupování a podobně.

Přínos profesora Sádlo pro Pražskou konzervatoř a pro české violoncellové umění je obrovský. Přestože období, kdy působil jako pedagog konzervatoře, byla relativně krátká, jeho pedagogická literatura se stala nezanedbatelným stupněm vývoje každého českého violoncellisty a mostem mezi českou školou a školami světovými. Vedení violoncellové třídy na Pražské konzervatoři převzali po Sádlově odchodu na AMU jeho žáci, kteří dále pokračovali ve zdařilém spojování tradiční české školy stavěné na německém základu s moderními poznatky francouzské a ruské školy.

Ze žáků K. P. Sádlo působili na Pražské konzervatoři Josef Chuchro, Viktor Moučka, Pravoslav Sádlo-Páv, Josef Pražák³⁹ a František Sláma⁴⁰. Mnozí jeho žáci se stali sólisty, komorními a orchestrálními hráči. Výraznými osobnostmi byli například Karel Novotný⁴¹, František Smetana, Antonín Kohout a Miloš Sádlo, Josef Chuchro, Viktor Moučka, Václav Bernášek.

Bedřich Jaroš⁴² (*2. února 1896 Radonice nad Ohří–†7. prosince 1977 Praha). Již v pěti letech se začal učit hře na housle a ve 14 letech vstoupil na Pražskou konzervatoř do třídy prof. Štěpána Suchého (housle). V roce 1914 byl na návrh prof. Jana Buriana, a se souhlasem prof. Suchého, převeden na vlastní žádost do violoncellové třídy prof. Buriana⁴³. Studium violoncella musel Bedřich Jaroš přerušit v roce 1915, kdy obdržel povolávací rozkaz a nastoupil vojenskou službu. Ke studiu na pražské

konzervatoři se vrátil až v roce 1918. V téže roce se stal také členem České filharmonie.

Na Pražské konzervatoři studoval dále u prof. Julia Junka. Absolvoval v roce 1922 koncertem d moll Edouarda Lalo. V roce 1923 pak absolvoval Dvořákovým violoncellovým koncertem

³⁹ Na Pražské konzervatoři vyučoval do roku 1977, pak působil na konzervatoři v Teplicích.

⁴⁰ Na Pražské konzervatoři vyučoval do roku 1977.

⁴¹ Od roku 1947 členem České filharmonie, od roku 1961 koncertním mistrem ČF.

⁴² Foto: Bedřich Jaroš – zdroj: BARTOŠOVÁ, Markéta. *Zasloužilý umělec Bedřich Jaroš*. Praha, 1986. Absolventská práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Robert Smetana. (strojopis).

⁴³ Jan Burian byl jedním z nejvýznamnějších žáků předního českého violoncellisty Hanuše Wihana.

h moll op. 104 ve Smetanově síni Mistrovskou školu za doprovodu Orchestru Pražské konzervatoře. Na mistrovské škole studoval opět u Jana Buriana, který spolu s Josefem Bohuslavem Foersterem, Vilémem Kurzem, Vítězslavem Novákem, Karlem Hoffmanem, Josefem Sukem, Karlem Hoffmeisterem, Janem Kociánem a Leošem Janáčkem také podepsal vynikající Jarošův posudek na absolventském vysvědčení⁴⁴.

Zřejmě díky své vynikající hře se stal Jaroš velmi brzy profesorem Pražské konzervatoře. Stalo se tak již v roce 1927, kdy po krátké nemoci zemřel prof. Julius Junek a i přesto, že jej po dobu jeho nemoci zastupoval K. P. Sádlo, rozhodlo vedení konzervatoře, že vedením violoncellové třídy budou pověřeni Ladislav Zelenka a Bedřich Jaroš. Ladislav Zelenka působil na konzervatoři pouze do roku 1936, kdy byl jmenován profesorem Mistrovské školy, Bedřich Jaroš zde učil až do roku 1938, kdy odešel, a během války se věnoval jenom své koncertní činnosti, převážně hře v Ondříčkově kvartetu⁴⁵.

Za 11 let působení na konzervatoři vychoval Bedřich Jaroš mnoho žáků. Informace o jeho absolventech jsou čerpány z matrik pražské konzervatoře, kde ale u některých žáků nejsou uvedeni jejich učitelé. Prvním doloženým absolventem Bedřicha Jaroše je v roce 1933 Bedřich Urie, autor již zmiňované monografie „*Čeští violoncellisté 18–20 století*“. V téže roce absolvoval také Miroslav Froněk, který působil dále jako koncertní mistr orchestru FOK, později v orchestru Národního divadla v Praze. V roce 1934 absolvoval Karel Flek, který působil v rozhlasovém orchestru v Brně. Osudy dalších tří absolventů Stanislavy Černé, Emanuela Krečmera a Rudolfa Stárka se mi do této doby nepodařilo zjistit.

Mezi lety 1936 a 1937 absolvovali Karel Marisko – člen orchestru ND v Praze, Josef Vlček – člen České filharmonie, Rudolf Kirs – člen České filharmonie, později koncertní mistr FOK, Antonín Dražil – kapelník orchestru ČSLA, Václav Beran – člen orchestru ND a člen orchestru FOK, Karel Šenfluk – člen České filharmonie a Karel Sušánka – koncertní mistr FOK.

V roce 1947 nastoupil Bedřich Jaroš znovu na Pražskou konzervatoř. Zatímco většina absolventů v prvním období – tedy do války, mířila spíše do výkonného umění, absolventi tohoto období se věnovali také pedagogické činnosti. To plnou měrou platí o prvních dvou jmenovaných: Josef Pražák působil jako koncertní mistr Orchestru čs. rozhlasu, koncertní

⁴⁴ BARTOŠOVÁ, Markéta. *Zasloužilý umělec Bedřich Jaroš*. Praha, 1986. Absolventská práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Robert Smetana. (strojopis), str:13 „*Poukazují na řídký vývoj vyspělosti technické.....*“ Část posudku absolventského vystoupení Bedřicha Jaroše.

⁴⁵ Podle informací, které mi poskytl žák Bedřicha Jaroše, violoncellista František Pišinger, dostalo Ondříčkově kvartetu od Českého rozhlasu smlouvu na nahrání asi 80 slavných kvartetních děl, především téměř kompletního díla Ludwiga van Beethovena.

mistr Pražákova orchestru, profesor Pražské konzervatoře (do r. 1977), profesor konzervatoře v Teplicích, František Pišinger jako člen Dvořákova kvarteta, profesor Pražské konzervatoře (od r. 1972 dosud). V roce 1953 absolvoval Jan Širc – člen Symfonického orchestru čs. rozhlasu (od 1964 koncertním mistrem), člen Kvarteta hlavního města Prahy.

Z Jarošových absolventů z let 1955–1960 vynikli především Jan Stross – člen Sukova kvarteta, člen České filharmonie, profesor Pražské konzervatoře, a Jan Polášek, který emigroval do zahraničí, kde působí jako hráč a pedagog dosud.

V roce 1965 absolvoval Jarošův nejslavnější žák Josef Chuchro, který se stal sólistou České filharmonie, členem Sukova tria a profesorem Pražské konzervatoře (1965–1989), profesorem AMU (docent 1973, rektor 1989, profesor 1990).

V roce 1966 absolvoval u Bedřicha Jaroše Evžen Rattay – člen Talichova kvarteta, a v roce 1969 Rudolf Weiss – profesor konzervatoře České Budějovice.

V roce 1972 odešel Bedřich Jaroš z Pražské konzervatoře do důchodu. Přestože tím ukončil své pedagogické působení, jeho žáci na něj nezapomněli. Dokladem toho jsou nejen vzpomínky, které jsme měli možnost během svého výzkumu zaznamenat, ale i pamětní list, který byl vydán k příležitosti 30. výročí jeho umrtí. Bedřich Jaroš zemřel 7. prosince 1977.

Z výčtu Jarošových žáků je patrné, že nositeli jeho pedagogických myšlenek se mohli na Pražské konzervatoři stát jeho žáci: Josef Pražák, František Pišinger, Josef Chuchro a Jan Štross a na dalších konzervatořích pak opět Josef Pražák a Rudolf Weiss. V zahraničí šířil slávu české violoncellové školy Jan Polášek. Po odchodu prof. Sádlo na AMU a ukončení pedagogické činnosti Františka Smetany nastoupil na Pražskou konzervatoř v roce 1951 prof. **Ivan Večtomov** (vyučoval do roku 1955) a v roce 1952 **Bohumil Heran** (vyučoval do roku 1962). Po odchodu Bohumila Herana učil 1 rok na Pražské konzervatoři **Rudolf Kirs** a na školu nastoupil také **Stanislav Apolín**.

Bohumil Heran⁴⁶ (* 6. února 1907 Ústí nad Orlicí–† 4. května 1968 Praha) První Heranovou učitelkou hudby byla matka. Heran hrál pod jejím vedením od pěti let na klavír, v šesti letech začal chodit na housle k Adolfu Dlouhému a po roce k Aloisovi Sychrovi. V devíti letech se začal učit hrát na violoncello u Jana Mazánka. Prvního ocenění svého talentu se mladý violoncellista dočkal již v dubnu roku 1918, kdy vystoupil na akademii v České Třebové, kde studoval od r.

1917 na reálce. Již tehdy si obecnstvo vynutilo přídavek.

⁴⁶ Foto: Bohumil Heran – zdroj <http://www.usti.cz/kultura/kalendarium/2007-02/index.htm>, 22. 12. 2016.

V roce 1919 se stal dvanáctiletý Heran žákem vynikajícího violoncellisty Hanuše Wihana, bohužel jej ale navštěvoval jen velmi krátce, protože o rok později Wihan zemřel. V roce 1920 byl Heran přijat na Pražskou konzervatoř do třídy profesora Jana Buriana. Při závěrečných zkouškách prvního ročníku pak postoupil přímo do čtvrtého ročníku, přeskočil tedy dva roky. Kromě Jana Buriana měli na jeho umělecký růst jistě velký vliv i další pedagogové Pražské konzervatoře například Ladislav Zelenka (komorní hra), Václav Talich (orchestrální hra), Josef Suk a řada dalších. Konzervatoř absolvoval Bohumil Heran v roce 1925. Na absolventském koncertě hrál Koncert d moll Camilla Saint-Saënsa za doprovodu České filharmonie, kterou řídil Václav Talich.

V letech 1925–26 studoval Heran na mistrovské škole opět u Jana Buriana. Absolvoval Dvořákovým Koncertem h moll s Českou filharmonií pod taktovkou Františka Stupky⁴⁷.

Po absolvování mistrovské školy získal Heran stipendium francouzské vlády a odešel studovat na dva roky do Paříže na Conservatoire supérieure. Zde studoval u Gérarda Hekkinga podobně jako například Paul Tortelier a Pierre Fournier. V Paříži měl také možnost slyšet poprvé legendárního violoncellistu Pabla Casalse. Důsledkem studií ve Francii působení v pařížském koncertním životě je zřejmě i Heranův přístup k nastudování skladeb, který někteří autoři označují za francouzský⁴⁸. I sám Heran později přiznává, že v Paříži zdokonalil například svou smyčcovou techniku či hru v palcových polohách.

Po návratu z Paříže nastoupil Heran na dvě sezony jako vedoucí skupiny violoncell orchestru ve Winterthuru a jako koncertní mistr a sólista Puppova koncertního orchestru v Karlových Varech.

Na začátku roku 1930 zaujal místo koncertního mistra a sólisty Symfonického orchestru Československého rozhlasu, který tehdy existoval teprve pět let. V Praze se Heran záhy stal jedním z pilířů koncertního života nejen jako orchestrální, ale též jako komorní hráč a sólista. Záhy navázal uměleckou spolupráci s mnoha českými pianisty, například s Otakarem Vondrovicem, Janem Heřmanem, Oldřichem Kresdou, Alfrédem Holečkem a Rudolfem Firkušným, a pravidelně s nimi uváděl stěžejní díla violoncellového repertoáru na svých recitálech. Stal se členem Českého klavírního kvarteta, Pražského klavírního tria a trio hrál i spolu s Ivanem Kawaciukem a Otakarem Vondrovicem. Jako sólista usedal před všechny přední české orchestry, ale také spolupracoval i s mnohými amatérskými tělesy. Vystupoval

⁴⁷ Diplom o absolvování Mistrovské školy nese datum 26. 6. 1926.

⁴⁸ Například Stanislav Pecháček v disertační práci uvádí: „Zřejmě v důsledku svých studií ve Francii a i pozdějšího zaměření na francouzský repertoár bývá někdy Heran označován za interpreta příklánějícího se ke stylu francouzské reprodukce.“

sólově na koncertech nejen pod taktovkou Otokara Jeremiáše, šéfa rozhlasového orchestru, ale spolupracoval i s Karlem Ančerlem, Břetislavem Bakalou, Aloisem Klímou, Ludovítem Rajterem, Václavem Smetáčkem, Karlem Nedbalem, ze zahraničních dirigentů doprovodili Heranovy výkony například Ignacy Neumark, Georg Szell, Walter Ducloux, Charles Münch. Přes mnohé úspěchy na domácích pódii podnikl své první umělecké výpady do zahraničí až po druhé světové válce. Dvakrát navštívil Maďarsko, absolvoval dva zájezdy do Polska. Jeho nejdelšího, dvouměsíčního uměleckého turné po Čínské lidové republice, uspořádaným v roce 1957, se zúčastnili i další přední českoslovenští umělci.

Kromě řady sólových vystoupení a komorních koncertů se Heran věnuje i hudební publicistice. Jeho literární prvotinou je *Muzikantův skicář*⁴⁹, v roce 1947 vyšla monografie Hanuše Wihana⁵⁰ a ve stejnou dobu vznikla i první verze knihy Hraji Beethovena, která však tehdy nebyla vydána⁵¹.

V roce 1953 Heran požádal o uvolnění z Orchestru Československého rozhlasu, aby se mohl věnovat koncertní a pedagogické činnosti. Vedením Československého rozhlasu mu byl udělen titul čestného koncertního mistra.

V roce 1953 se Heran stal profesorem Pražské konzervatoře a v roce 1962 profesorem JAMU. Zde vychoval celou řadu vynikajících violoncellistů. Mezi nejznámější patří například Jan Hališka⁵², Ivan Měrka⁵³, Mirko Škampa⁵⁴. Karel Krafka (1962), Milan Tekula (1962), Milada Dárková-Březinová (1963), Alena Opělová (1963), Josef Průka (1963), Jan Hájek (1964), Ladislav Merta (1964), Miroslav Doležil (1965), Květa Glasnáková-Doležalová (1967).

Jako pedagog dále pokračoval i ve svém literárním úsilí.

V letech 1961–1965 byly postupně vydány tiskem čtyři sešity „*Základních etud pro violoncello*“, určené mladým zájemcům o hru na violoncello. První dva díly této školy řeší hru v základní poloze, ve třetím dílu se Heran dostává k základní poloze snížené a zvýšené. Poslední sešit řeší výměny poloh. Kromě praktických cvičení obsahují všechny sešity řadu úprav lidových písní. Publikace je bohatě vybavena i cenným fotografickým materiálem, ale není jen sbírkou technických cvičení, obsahuje především teoretické objasnění všech

⁴⁹ Nákladem Hudební matice umělecké besedy, 1946.

⁵⁰ 1947

⁵¹ Pecháček Stanislav: Bohuš Heran, dizertační práce. Praha 1977, str. 36.

⁵² **Jan Hališka** studoval a následně pedagogicky působil na JAMU v Brně a v Ostravě na konzervatoři a Ostravské univerzitě. Působil s mnohými českými i zahraničními orchestry, byl lektorem několika zahraničních i domácích mistrovských kurzů a nahrál mnoho hudebních snímků, zejména pro český rozhlas, i pro radia zahraniční. Jmenujme alespoň nahrávku violoncellového koncertu D. Šostakoviče, uskutečněnou na špičkové úrovni.

⁵³ Doc. PhDr. Ivan Měrka nar. 15. května 1926, Košice.

⁵⁴ Mirko Škampa narozen 8. srpna 1935.

problémů, a je tedy vhodná i pro hudebně zasvěcené samouky. Bývá dodnes často využívána při výuce na ZUŠ a jistě i z tohoto důvodu se dočkala už několika vydání. Pokračováním těchto sešitů jsou *„Základy vyšší violoncellové techniky“*, které byly určeny pro vyšší ročníky základního hudebního školství, ale daly se využít ještě v prvním ročníku konzervatoře. Heran měl v úmyslu vydat ještě *„Základy virtuosní violoncellové techniky“*. K tomu již bohužel nedošlo.

Bohumil Heran přistupoval s velkou zodpovědností ke komorní hře a význam ansámblové hry ve sféře jeho pedagogického úsilí byl nezastupitelný. Z vlastní zkušenosti violoncellisty pokládal Heran interpretační i technický růst mladého hudebníka při pěstování komorní hudby za nezbytný. Proto se snažil již od prvních hodin vychovávat své žáky i prostřednictvím společného muzicírování. Pro nedostatek vhodné literatury se pustil i do vytvoření úprav lidových písní pro dvě violoncella, které uspořádal podle stupně náročnosti do zamýšlených tří stupňů, ty pak měly vyjít jako tři samostatné sbírky. Oba hlasy přitom jsou stejně náročné, aby je mohl hrát jak pedagog s žákem, tak dva žáci. Tak vznikl sešit *„Růžový keř“*, který zpracovává české lidové písně a rozvíjí znalost hry v základní úzké poloze. Fakticky tak navazuje na druhý sešit *„Základních etud“*. Druhý díl, *„Trnkový keř“*, je zase sbírkou moravských písní a počítá se základní širokou polohou. Třetí sešit, nazvaný *„Zlatý déšť“*, měl být postaven na písních slovenských, a spolu s *„Trnkovým keřem“* měl navázat na třetí sešit *„Základních etud“*, počítal tedy i se zvýšenou polohou. Toto třetí dílo zůstalo bohužel pravděpodobně v rukopisu (vytvořil-li jej Heran vůbec). Podobně uspořádal a vydal i dvě sbírky skladeb starých českých skladatelů, jejichž dílům hrozilo zapomenutí. Tak vyšly v roce 1965 *„Prosté skladby starých českých mistrů“* v úpravě pro violoncello a klavír i v úpravě pro čtyři violoncella. Sbíрка obsahuje písně a tance z oper a baletů českých skladatelů 18. století a dá se hrát i ve složení téměř libovolného violoncellového ansámblu s doprovodem klavíru. Náročností partů navazuje na čtvrtý sešit *„Základních etud“*. Dílo opět obsahuje i rady obecného rázu a také připomínky ke každé skladbě. Volným pokračováním této sbírky jsou *„Variační skladby starých českých mistrů“*. Sbíрка, vydaná v roce 1967, obsahuje skladby určené již skladateli původně pro violoncello („a bas“). Kraftovo *„Divertimento in A“* a Šťastného *„Allegro con Variazioni“* jsou samostatnými formami, Filsovo *„Menueto con Variazioni“* a Houškovo *„Andante con Variazioni“* jsou částmi původních sonát. Klavírní part je zde koncipován tak, že basová linka zůstala v nezměněné podobě originálu (basso continuo) a může být taktéž interpretována na violoncello, gambu nebo kontrabas, linka sólového violoncella je také tištěna s původními obloučky, znaménky a ornamentikou. Naopak vložený part sólového violoncella obsahuje vlastní poznámky a pokyny Heranovy. O

rok později pak vychází ještě „*Variace C dur*“ Jana Křtitele Vaňhala. Jsou zpracovány zcela stejným způsobem a taktéž vybaveny návody k nácviku a bohatými vysvětlivkami.

Kromě instruktivního notového materiálu opatřeného bohatými komentáři píše Heran také práce blížíící se žánru hudební publicistiky. I zde je však patrný pedagogický akcent, který se jako červená nit táhne celým jeho hudebně literárním dílem. Prvním Heranovým dílem tohoto žánru je již výše uvedený „*Muzikantův skicář*“. Jedná se o dílo rozdělené do tří částí. V první části Heranem nazvané „Zásady“ se autor zabývá otázkami frázování, rytmu a metra, rozlišením stylových pojetí. Dává návod na zacházení s hudební pamětí a obecné rady o zacházení se smyčcovými nástroji. Ve druhé části s názvem „Zkušenosti“ nacházíme mnoho pokynů k interpretaci základního violoncellového repertoáru. Závěrečná část je věnována rozdílům mezi sólovou a orchestrální hrou a pojednává o vlivu prostředí na umělecký výkon a dramaturgii violoncellových recitálů.

Jedním z nejvýznamnějších Heranových děl je kniha „*Hraji Beethovena*“. Heran na ní začal pracovat v době, kdy uvedl spolu s Alfrédem Holečkem kompletní dílo Ludwiga van Beethovena pro violoncello a klavír. Jak autor v úvodu této knihy píše, neplánoval ji, ale v důsledku soustředěné spolupráce s geniálním klavíristou byl Beethovenovým dílem natolik pohlcen, že začal psát⁵⁵. První verze knihy zůstala nevydána a Heran se k ní vrátil až cca po 20 letech, kdy jako profesor violoncellové hry studoval Beethovenovo dílo znovu se svými žáky. Půjčoval tehdy pracovní verzi své knihy žákům k prostudování a ověřil si, že jim toto dílo velmi pomohlo. Rozhodl se proto připravit knihu k tisku⁵⁶. Druhá verze knihy vyšla tiskem v roce 1965⁵⁷. Kniha je rozdělena do kapitol podle jednotlivých Beethovenových děl. Obsahuje také stručnou Heranovu předmluvu a stručné pojednání o vývoji a užívání violoncella od jeho vzniku do Beethovenovy současnosti.

Následující kapitoly jsou nazvané:

- Sonata F dur op. 5, č. 1
- Sonata g moll op. 5, č. 2
- Sonata A dur op. 69
- Sonata C dur, op. 102, č. 1

⁵⁵ „Příprava dvou celovečerních koncertů nám zabrala asi šest týdnů a já jsem měl Beethovena plnou hlavu. Tehdy jsem si sedl k psacímu stroji a v jednom tahu jsem napsal o každé notě, jak jsme ji hráli...“ B. HERAN: *Hraji Beethovena*, str. 3.

⁵⁶ „Dlouhá doba, která od vzniku prvních poznámek zatím uběhla, nezůstala bez vlivu na mou uměleckou práci. Zjistil jsem, že mnohá místa hraji dnes již docela jinak a že některé zásady, kterým jsme tehdy přikládali velikou důležitost, ztratily během doby svůj význam. Museli jsme mnohé doplňovat a mnohé i přepracovat“ B. HERAN: *Hraji Beethovena*, str. 3.

⁵⁷ Janáčkova Akademie múzických umění, Státní nakladatelství n.p. Praha, 1965.

- Sonata D dur, op. 102, č. 2
 - 12. variací G dur na téma z Händelova oratoria Juda Makabejský
 - 12 variací F dur na téma „*Dívka nebo ženuška*“ z Mozartovy opery „*Kouzelná flétna*“
 - 7 variací na duet „*U mužů, kteří lásku cítí*“ z Mozartovy opery „*Kouzelná flétna*“.
- Doplněno rozбором Kraftova divertimenta pro dvě violoncella na stejné téma.
- Závěrem.

Každá kapitola obsahuje nástin formálního rozbor díla s podrobnými pokyny k interpretaci každé věty. Práce je doplněna řadou notových příkladů a přílohou s fotografiemi.

V 60. letech Heran pravidelně přispíval do časopisu Lidová tvořivost – byly zde na pokračování otiskovány výňatky z jeho další knihy „*Lidé orchestru*“. Heran vtipně píše o orchestrálních hráčích, o každodenním životě orchestru, o dirigentech a dává k lepšímu i zajímavé příhody⁵⁸.

V podobném stylu jako kniha „*Hraji Beethovena*“ vycházejí i další Heranovy studie uveřejněné v tisku – například ve sbornících JAMU postupně vycházejí studie: Dvořákův violoncellový koncert očima interpreta⁵⁹ (1961), Úvahy nad Bachovými violoncellovými suitami (1963), Prstoklady jako výrazový prostředek, Studie k Janáčkově Pohádce⁶⁰ (1966), Po stopách Janáčkovy Pohádky.

Heran byl též velmi schopným organizátorem a osobou veřejně činnou. Stal se jedním z iniciátorů soutěže mladých houslistů v rámci festivalu Kociánovo Ústí. První ročník proběhl již v roce 1959 jako soutěž malého formátu za Heranova předsednictví. Během let se význam této soutěže pro mladé houslisty, nyní dokonce i zahraniční značně rozvinul. Zasloužil se také o založení prázdninových interpretačních kurzů v Luhačovicích a několik let zde také vyučoval české i zahraniční violoncellisty.

Violoncellové i pedagogické umění Bohumila Herana v sobě ideálně spojuje prvky české i francouzské violoncellové školy, umocněné uměleckým nadhledem Heranova génia. Vzhledem k tomu, že nezůstal pouze u běžné, byť zajisté velmi pečlivé výuky svých žáků, ale neváhal své poznatky a vědomosti publikovat, umožnil kontakt se svými pedagogickými zásadami široké hudební veřejnosti i za hranicemi „*violoncellové obce*“. Především jeho knihy a studie o interpretaci Beethovena, Janáčka, Dvořáka a Bacha ovlivnily již několik generací českých hudebníků.

⁵⁸ Cyklus obsahuje například kapitoly: Orchestr před výkonem, Těžké chvíle orchestru, O orchestrálních umělcích jen napůl vážně, Muzikantův inventář, Prvé dny v orchestru, Václav Talich mezi námi...

⁵⁹ Sborník Janáčkovy akademie múzických umění, Svazek 3, 1961

⁶⁰ Soubor referátů přednesených na konferenci o interpretaci děl L. Janáčka, kterou uspořádala Janáčková akademie múzických umění v Brně 26. ledna 1965

Rudolf Kirs⁶¹ (*16. června 1915 Brandýs nad Labem – † 8. července 1963 Praha) byl v letech 1929–36 na konzervatoři žákem prof. Bedřicha Jaroše a na mistrovské škole studoval 1938–44 u prof. Ladislava Zelenky. V roce 1941 se stal členem České filharmonie, kde setrval do roku 1945, poté se věnoval více koncertní činnosti jako komorní hráč i jako sólista. Kolem r. 1950 nastoupil jako koncertní mistr Symfonického orchestru hl. města

Prahy FOK, později mezi lety 1953–59 byl členem violoncellové skupiny Symfonického orchestru ČS. rozhlasu v Praze.

Stanislav Apolín⁶² (*20. února 1931 Seč–† 24. září 2010 Praha) studoval na konzervatoři v Brně (1945–49) u prof. J. Švandy a na JAMU (1949–53) pod pedagogickým vedením Váši Černého, u kterého svá studia zakončil tříletou uměleckou aspiranturou (1953–56). Působil jako asistent a odborný asistent na hudební fakultě JAMU v Brně (1956–62), Pražské konzervatoři (1962–65), byl docentem JAMU (1968–70), mimořádným profesorem na hudební

akademii v Bělehradě (1970–72), vyučoval na konzervatoři v Lucernu (1972–96) a na AMU (od roku 1972–1977).

Dlouhodobě pracoval s Radoslavem Kvapilem (od roku 1956). Byl členem Smetanova tria (společně s Josefem Hálou a Václavem Snítilem 1967–93).

Od roku 1953 do roku 1962 byl Apolín spolu s Liborem Hlaváčkem, Milošem Sedlákem a Ferdinandem Rušákem členem Hlaváčkova kvarteta⁶³. S klavírním triem s kolegy Antonínem Moravcem a Milanem Mášou působil v letech 1954–1962. Dále byl členem několika souborů (Profesoři Pražské konzervatoře, Československé kvarteto). V letech 1967–1973 byl členem Pražského smyčcového tria (Štefan Czapáry – housle, Hubert Šimáček – viola). Od roku 1967 byl členem Smetanova tria. Působil rovněž jako sólista v Moravské filharmonii (1964–1967) a Symfonickém orchestru hlavního města Prahy FOK (1977–1988). Stanislav Apolín je autorem odborných studií *Suity J. S. Bacha pro violoncello solo* (Editio Moravia 1995) a *O*

⁶¹ Foto: Rudolf Kirs – zdroj: https://www.google.cz/search?q=rudolf+kirs&client=firefox-b&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiq25bR1JvQAhVGGhQKHeEUCw0Q_AUICCGB&biw=1600&bih=740, 22. 12. 2016.

⁶² Foto: Stanislav Apolín – zdroj: <https://www.google.cz/search?q=stanislav+apol%C3%ADn&client=firefox-b&sa=X&biw=1600&bih=740&tbm=isch&imgil=dn5kgp5XLnOj2M%253A%253Brfsp0o9sMiE4ZM%253>, 15. 4. 2016.

⁶³ Československý hudební slovník osob a institucí, Praha: SHN 1965.

kráse tónu (Praha 2007)⁶⁴. Byl členem porot mezinárodních violoncellových soutěží v Praze, Brně, Ženevě, Moskvě, Mnichově, Bělehradu, Poznani a Drážďanech.

K jeho žákům patřili: Boris Vybíral, Evžen Rattay⁶⁵, Peter Leisegang⁶⁶, Conradin Brotbek⁶⁷, Fredy Felder⁶⁸, Hans-Ulrich Munzinger⁶⁹, Pi-Chin Chien⁷⁰, Christina Meißner⁷¹, Stefan Heinemayer⁷², Markus Nyikos⁷³ Karel Fiala, Pavel Verner, Marek Jerie, Václav Fleissig.

V roce 1963 nastoupil na konzervatoř Rudolf Lojda.

Rudolf Lojda⁷⁴ (*4. července 1927 Plzeň – †5. srpna 2007 Praha).

Vyrůstal v ovzduší hudebnické rodiny. V dětství se učil hře na housle u matčiny sestry Valerie Loukotové (provdané Talichové) a od jedenácti let hře na violoncello u strýce Jana Talicha. Brzy, už jako kvintán reálného gymnázia, hrával v domácím smyčcovém kvartetu. Ve studentských letech vytvořil se svou sestrou Marií Lojdovou (klavír) a Jarmilou Berkovou (housle) Plzeňské studentské

trio, které už na sklonku 2. světové války vystoupilo na několika veřejných koncertech v Plzni.

Teprve po maturitě se Rudolf Lojda rozhodl dát před plánovaným studiem architektury přednost studiu hudby. V té době již měl za sebou řadu sólových vystoupení v Plzni a okolí. Po krátké intenzivní přípravě byl přijat na hudební fakultu AMU v Praze, kde studoval pod vedením prof. Ladislava Zelenky v letech 1947–1951 a u prof. Zelenky absolvoval též

⁶⁴ Britten Benjamin: Violoncellová sonáta (Supraphon);
Čajkovskij Petr Iljič: Rokokové variace (Supraphon);
Dvořák Antonín: Dumky (Panton);
Matěj Jožka: Koncert pro violoncello (Panton);
Janáček Leoš: Pohádka pro violoncello (Supraphon);
Milhaud Darius: 2 violoncellové koncerty (Supraphon 1969);
Prokofjev Sergej: Symfonie-koncert pro violoncello a orchestr, op. 125 (Panton, 1986);
Prokofjev Sergej: Violoncellová sonáta (Supraphon);
Schumann Robert, Lalo Eduardo: Violoncellové koncerty (Supraphon 1986).
Šostakovič Dmitrij Dmitrijevič: Violoncellová sonáta op. 40 (Supraphon);
Železný Lubomír: Klavírní trio (Panton);

⁶⁵ zakladatel Talichova kvarteta

⁶⁶ docent na Hochschule der Künste Zürich.

⁶⁷ Konservatorium Biel.

⁶⁸ Konservatorium Schaffhausen.

⁶⁹ Winterthur.

⁷⁰ Zürich; Aulos Quartet

⁷¹ Weimar.

⁷² Berlin.

⁷³ Hochschule der Künste Berlin.

⁷⁴ Foto: Rudolf Lojda – zdroj: soukromý archiv.

uměleckou aspiranturu AMU v letech 1952–1955. Již v letech 1951–52 a 1955–56 působil na fakultě jako asistent.

Od roku 1951 se Rudolf Lojda věnoval pravidelně koncertní činnosti jako komorní hráč i jako sólista. V té době také získal v celostátní soutěži vysokých hudebních škol druhou cenu (1951) a také bronzovou medaili na festivalu mládeže ve Varšavě (1955). V roce 1957 byl vybrán v celostátní soutěži na mezinárodní soutěž Pabla Casalse v Paříži. Uvedl v premiérách řadu soudobých skladeb, z nichž mnohé mu byly věnovány. Pořádal celovečerní recitály, vystupoval jako sólista s předními českými orchestry (SOČR Praha, Plzeň, Olomouc, Teplice, Ostrava, Mariánské lázně a podobně), působil jako člen mnoha komorních souborů a spolupracoval s dalšími sólisty (V. Snítíl, J. Horáček, L. Domaninská, L. Márová, J. Soběhartová, J. Vrchotová-Pátová, Izumi Shimura, F. Pošta, M. Etlík a další), vystupoval v televizi a nahrával pro Čs. rozhlas.

V roce 1956 se Rudolf Lojda stal členem úspěšného komorního souboru České noneto, ve kterém působil 33 let. České noneto bylo komorním souborem pod záštitou České filharmonie. S Českým nonetem koncertoval každoročně v Praze i v dalších městech Československa a procestoval též většinu evropských zemí, absolvoval tři zájezdy po USA a Kanadě, dvakrát procestoval i Japonsko, Jižní Ameriku, Jižní Afriku a účinkoval na stěžejních festivalech (Salzburg, Edinburgh, Montreux, Nantes, Canarias, Pražské jaro a podobně).

Od roku 1988 do roku 1997 spolupracoval Rudolf Lojda na interpretaci violoncellových sonát vrcholného baroka s cembalistkou Helenou Černou, se kterou uskutečnil řadu koncertů v Praze i mnoha dalších českých městech.

V letech 1990–2004 se Rudolf Lojda intenzivně věnoval komorní hře jako člen klavírního tria. Bohemia trio ve složení Irena Černá – klavír, Antonín Moravec – housle, Rudolf Lojda – violoncello vystoupilo s úspěchem na mnoha koncertech na domácích i zahraničních pódii, realizovalo nahrávání v rozhlasu i CD snímky. Od roku 1992 nastoupil do tria houslista Jindřich Pazdera.

Jako pedagog působil Rudolf Lojda na Pražské konzervatoři v letech 1963–1983, od roku 1976 do 1997 vyučoval také na pražské Hudební fakultě AMU, kde učil nejen hru na violoncello, ale také přednášel dějiny a literaturu violoncella a metodiku. V roce 1986 byl jmenován docentem pro obor hra na violoncello. Na obou školách vychoval řadu žáků, kteří působí jako sólisté, komorní hráči, jsou členy předních orchestrů a komorních sdružení. Mnozí získali ocenění na národních i mezinárodních soutěžích. Řada z nich se též úspěšně věnuje pedagogické činnosti.

V roce 1965 přicházejí na Pražskou konzervatoř JUDr. **Pravoslav Sádlo-Páv, Viktor Moučka a Josef Chuchro.**

Viktor Moučka⁷⁵ (* 6. února 1926 Kolín) začal v osmi letech hrát na housle, později přešel na violoncello. První učitel na cello byl kapelník Schwarz, od třinácti let jej vedl učitel Babička⁷⁶. Současně se studiem violoncella se učil houslařem u Herclíka v Kolíně. Jeho matka na doporučení prof. Zicha přivedla Viktora v šestnácti letech k prof. K. P. Sádlovi, u něhož studoval do dvaceti tří let. Na základě předešlého studia i díky velkému pracovnímu nasazení velmi rychle

pokračoval. Čtyřikrát získal Ševčíkovu cenu na konzervatoři a čestné uznání v mezinárodní soutěži o cenu H. Wihana v Praze. Jako vítěz byl nominován ke studiu v Paříži. Tuto stáž mu ale překazily události roku 1948, kdy byly náhle zrušeny všechny studijní pobyty v západní Evropě. Byla mu nabídnuta stáž v Moskvě, tu však odmítl. V roce 1950 získal Čestné uznání na soutěži Pražského jara v konkurenci M. Rostropoviče, D. Šafrana a J. Slobodkina.

V době závěru studia na konzervatoři se stal koncertním mistrem violoncell v komorním orchestru Václava Talicha. V letech 1951–1958 byl zaměstnán v činoherním orchestru Národního divadla v Praze, při zaměstnání také studoval AMU. Vzhledem ke svému politickému smýšlení byl ale propuštěn ze zaměstnání a vykázán i ze studií na AMU. Své studium mohl dokončit až v roce 1968. V roce 1948 založil se svými kolegy Vlachovo kvarteto ve složení J. Vlach, V. Snítíl, P. Soukup (vystřídán P. Karlovským) a V. Moučka.

Stabilně byli vedeni J. Koďouskem. V tomto složení vyhráli mezinárodní soutěž v Liege s velkým odstupem od ostatních (druhá cena nebyla udělena). Od roku 1955 bylo kvartetu umožněno Pragokonzertem uspořádat velké množství koncertů po republice i po takřka všech světadílech. Stali se zaměstnanci Československého rozhlasu a pro něj uskutečnili řadu dnes již legendárních nahrávek. Svou činnost v rozhlase ukončili v r. 1988. Po rozpadu Vlachova kvarteta vstoupil Viktor Moučka do Klavírního kvarteta Bohuslava Martinů.

Hrál též v komorním souboru s prof. Brockem a komorním orchestru Ars rediviva jako koncertní mistr. Téměř celý život se věnoval pedagogické činnosti. Od r. 1965 (1967?) do r. 2001 byl profesorem Pražské konzervatoře. Vychoval řadu špičkových hráčů i komorních souborů. Například: Františka Hosta, Michala Kaňku, Havlákovo kvarteto. Mezi jeho žáky dále patří: Martin Weis, Karel Fiala, Jaroslav Matějka, Hana Procházková – Fleková, Vladimíra Jurásková, Miloš Jahoda, Martin Havelík, David Havelík, Milada Gajdová, Anna

⁷⁵ Foto: Viktor Moučka – zdroj: soukromý archiv.

⁷⁶ Křestní jméno violoncellisty Babičky se nepodařilo dohledat.

Brikciusová, Jitka Vlašánková, Marek Babka, Táňa Houbová. Řadu let také vyučoval na kurzech komorní hudby ve Švédsku.

Josef Chuchro⁷⁷ (*3. července 1931 Praha–†19. srpna 2009 Praha).

V dětství ho učil jeho otec, profesionální varhaník, hře na varhany a na klavír. Ve třinácti letech hrál dokonce J. Chuchro na varhanním koncertě ve Smetanově síni Obecního domu v Praze. Hru na violoncello začal studovat teprve jako jedenáctiletý, v roce 1942, u koncertního mistra orchestru Národního divadla Miloslava Köcka⁷⁸.

Nejdříve docházel jen soukromě, ale po ukončení gymnázia již pokračoval ve studiu u prof. Karla Pravoslava Sádlo na Pražské konzervatoři (do roku 1950) a na AMU (do roku 1953). Vzhledem k řadě soutěží a koncertní činnosti dokončil Josef Chuchro Pražskou konzervatoř až v roce 1965 ve třídě prof. Bedřicha Jaroše.

Už jako student gymnázia se Josef Chuchro účastnil několika středoškolských soutěží, ale skutečným startem jeho koncertní kariéry byl teprve rok 1950, kdy se poprvé zúčastnil mezinárodní violoncellové soutěže festivalu Pražské jaro a získal v mimořádně těžké konkurenci (M. Rostopovič) čestné uznání. V následujících letech se Josef Chuchro účastnil celé řady mezinárodních soutěží, ve kterých získával přední ocenění⁷⁹. Své soutěžní úspěchy dovršil v roce 1959, kdy v obrovské konkurenci vybojoval první cenu v soutěži Pabla Casalse v Mexiku. Na této soutěži byl legendární violoncellista Pablo Casals čestným předsedou mezinárodní poroty.

Josef Chuchro samostatně sólově vystupoval již od roku 1950, v roce 1961 byl jmenován sólistou České filharmonie. Nepůsobil však jen jako sólista, ale intenzivně se věnoval též komorní hře. Od roku 1952 byl členem Sukova tria a od roku 1979 do roku 1990 členem

⁷⁷Foto: Josef Chuchro – https://www.google.cz/search?q=Josef+Chuchro&client=firefox-b&tbm=isch&imgil=6-2W3yCMVd8JYM%253A%253B0cSMFmEYojyf9M%253Bhttps%25253A%25252F%25252Fwww.discogs.com%25252FBeethoven-Jan-Panenka-Josef-Suk-Josef-Chuchro-Triple-Concerto%25252Frelease%25252F2292854&source=iu&pf=m&fir=6-2W3yCMVd8JYM%253A%252C0cSMFmEYojyf9M%252C_&usg=_9Ux7_OcDWbqIS1Jwvn3xJ2Cn5Io%3D&biw=1600&bih=740&ved=0ahUKEwi6kIPc3ZvQAhVFVxQKHVESDBAQyjcIMA&ei=Mh4jWLqvCcWuUdGksIAB#imgsrc=Lw6nSbi39sDHMM%3A, 14. 1. 2016.

⁷⁸ Žák M. Juka na Pražské konzervatoři.

⁷⁹ V roce 1951 získal 3. cenu v Berlínské festivalové soutěži, roku 1953 2. cenu v Bukurešti a v roce 1955 na mezinárodní soutěži při Pražském jaru první cenu.

Pražského violoncellového dua spolu se synem Janem⁸⁰. Představil se posluchačům 33 států na všech kontinentech a spolupracoval s vynikajícími českými i světovými dirigenty.

Od roku 1965 působil jako pedagog Pražské konzervatoře a od roku 1973 předával své zkušenosti posluchačům pražské Akademie múzických umění⁸¹. Na obou školách vychoval celou řadu žáků.

Mezi nejvýznamnější Chuchrovy žáky, kteří se věnují pedagogické činnosti patří:

Jaroslav Kulhan⁸² – u Josefa Chuchro studoval konzervatoř od roku 1966 do roku 1972 a AMU v letech 1972–1977.

prof. Daniel Veis⁸³ – u Josefa Chuchro studoval na Pražské konzervatoři v letech 1969–1972 a na AMU v letech 1972–1974.

Mikael Ericsson⁸⁴ u Josefa Chuchro studoval na AMU v letech 1972 – 1977.

Michal Kaňka⁸⁵ AMU studoval u Josefa Chuchro na AMU v letech 1980 – 1984.

doc. Eugen Prochác⁸⁶ studoval u Josefa Chuchro na AMU v letech 1983–1987.

Jiří Bárta⁸⁷ studoval u J. Chuchro Pražskou konzervatoř v letech 1979–1985 a AMU v letech 1985–1989.

Mnozí žáci Josefa Chuchro působí jako sólisté, komorní hráči, jsou členy prestižních orchestrálních těles, zasedají v porotách četných domácích i mezinárodních soutěží a vedou mistrovské kurzy doma i v zahraničí. Mezi nejznámější patří František Host⁸⁸, Jan Chuchro⁸⁹,

⁸⁰ Během své sólové a komorní kariéry koncertoval ve 33 státech pěti světadílů, pod taktovkou 112 dirigentů se 75 orchestry. Z významných dirigentů jmenujme alespoň Lovro Matačiče, Deana Dixona, Serge Baudena, Kurta Masura, Akeo Wantanabe, aj. Diskografie Josefa Chuchro obsahuje 79 titulů nahrávek sólových a komorních skladeb. Spolupracoval s vydavatelstvími Supraphon, Panthón, Nippon – Columbia, Deutsche Gramophone Gesellschaft aj

⁸¹ Od roku 1969 byl Josef Chuchro docentem, od roku 1990 profesorem hry na violoncello a děkanem Hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze. Ve funkci setrval až do roku 1997.

⁸² Jaroslav Kulhan – člen Panochova kvarteta, laureát mezinárodních soutěží, pedagog Pražské konzervatoře.

⁸³ Prof. Daniel Veis – laureát mezinárodních soutěží, sólista, profesor hry na violoncello a proděkan Hudební fakulty Akademie múzických umění v Praze.

⁸⁴ Mikael Ericsson – laureát mezinárodních soutěží, sólista a člen Nového Vlachova kvarteta, pedagog Konzervatoře v Plzni, pedagog AMU.

⁸⁵ Michal Kaňka – laureát mezinárodních soutěží, sólista a člen Pražákova kvarteta, pedagog AMU.

⁸⁶ Doc. Eugen Prochác – laureát mezinárodních soutěží, sólista a pedag VŠMU v Bratislavě.

⁸⁷ Jiří Bárta – laureát mezinárodních soutěží, sólista, pedagog Pražské konzervatoře 2000 – 2004. studoval u J. Chuchro Pražskou konzervatoř v letech 1979–1985 a AMU v letech 1985–1989.

⁸⁸ František Host – koncertní mistr České filharmonie a sólista studoval u J. Chuchro v letech na AMU v letech 1978–1983

⁸⁹ Jan Chuchro – zástupce koncertního mistra orchestru FOK, u J. Chuchro studoval konzervatoř v letech 1975 – 1981 a AMU 1981–1986.

Ivo Laniar⁹⁰, Vladimír Leixner⁹¹, Josef Pražák,⁹² Jan Sládeček⁹³, Petr Houdek⁹⁴ a Tomáš Jamník⁹⁵.

Pro gramofonové firmy Supraphon, Panton, Nippon-Columbia, DGG, pro domácí i zahraniční rozhlas a televizi nahrál Josef Chuchro téměř osmdesát sólových či komorních skladeb, především Koncert h moll, op. 104, č. 2 Antonína Dvořáka, Koncert a moll op. 33, č. 1 Camilla Saint-Saëns, Variace na rokokové téma op. 33, Petra Iljiče Čajkovského, Trojkonzert C dur op. 56, Ludwiga van Beethovena, Koncert č. 1 pro violoncello a orchestr H. 196, Concertino pro housle, violoncello, klavír a malý orchestr H. 143 a dále Sonáty č. 1 H. 277, č. 2 H. 286 a č. 3 H. 340 a Nocturna č. 1, 2, 3 a 4 H. 189 Bohuslava Martinů, dále sonáty op. 5 č. 1, op. 5 č. 2, op. 69, op. 102 č. 2 a Variace G dur, F dur a Es dur Ludwiga van Beethovena. V jeho repertoáru nechyběla ani hudba moderní, natočil například skladbu Musica concertante Jana Hanuše, Sonátu Luboše Sluky, Pět dramatických sekvencí Věroslava Neumanna a další. Jako člen Sukova tria nahrál ve spolupráci s Josefem Sukem a Janem Panenkou /Josefem Hálou/ mimo jiné souborně *Klavírní tria* Ludwiga van Beethovena, Johannesa Brahmsa a Antonína Dvořáka, dále *Trio g moll* Bedřicha Smetany, *Trio c moll* a *Elegii* Josefa Suka a *Trio* Viktora Kalabise.

Poslední koncert Josefa Chuchro se konal 16. 1. 1994 v sále B. Martinů za klavírního doprovodu Jana Panenky.

Za svého života získal Josef Chuchro celou řadu ocenění. V roce 1967 získal cenu Svazu československých skladatelů za vynikající souborné provedení cyklu sonát a variací L. v. Beethovena, v roce 1974 medaili Bedřicha Smetany za zásluhy o rozvoj české hudby. Roku 1977 získal v Kanadě Award of Merit. V roce 1984 obdržel medaili Roku české hudby za soubornou gramofonovou nahrávku sonát Bohuslava Martinů a za významný přínos pro českou hudbu. V roce 2003 mu byla udělena Medaile ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za celoživotní tvůrčí pedagogickou činnost a zvláště významné výsledky v pedagogické práci a medaile Josefa Hlávky za mimořádné zásluhy o rozvoj a slávu violoncellové školy.

⁹⁰ Ivo Laniar – koncertní mistr SKO a člen PKO, studoval u J. Chuchro na konzervatoři v letech 1972–1975, na AMU 1975–1979.

⁹¹ Vladimír Leixner – (1952–2007) byl žákem J. Chuchro na Pražské konzervatoři v letech 1967 – 1973.

⁹² Josef Pražák ml. – studoval u J. Chuchro na konzervatoři v letech 1968– 1974 a na AMU 1976 – 1980.

⁹³ Jan Sládeček: koncertní mistr orchestru ND studoval u J. Chuchro Pražskou konzervatoř v letech 1984 – 1990 a Amu v letech 1990 – 1994.

⁹⁴ Petr Houdek – 2. komorní mistr orchestru Státní opery Praha, studoval u J. Chuchro konzervatoř v letech 1985 – 1991 a AMU v letech 1991 – 1995.

⁹⁵ Tomáš Jamník – poslední žák J. Chuchro na AMU v letech 2004 – 2009.

Pravoslav Sádlo-Páv⁹⁶ (*1925 Praha–†24. listopadu 2000 Praha) byl synem violoncellisty Karla Pravoslava Sádlo. Violoncello začal studovat u svého otce, u něhož také absolvoval konzervatoř (1942–1949) provedením Dvořákova Koncertu h moll pro violoncello a orchestr op. 104 za doprovodu orchestru. AMU v Praze studoval u Ladislava Zelenky, ukončil ji v roce 1953 absolventským koncertem, kde hrál Variace na rokokové téma P. I. Čajkovského, a sonátovým večerem, kde uvedl díla Brahmse, Beethovena, Brévala a Bacha. V letech 1953–1955 splnil základní vojenskou službu působením v Armádním uměleckém souboru, od roku 1955 do roku 1978 se věnoval dirigování Orchestrálního sdružení pražských učitelů. Při této činnosti od roku 1960 vyučoval na LŠU v Praze 1, od roku 1965 vyučoval na Pražské konzervatoři, kde působil až do roku 1995. V oblasti didaktických přístupů k výuce violoncellové hry navázal na práci svého otce, vydal několikadílnou školu zabývající se přehledem problematiky stupnic. Na konzervatoři vyučoval také metodiku violoncellové hry. Mezi jeho žáky patřili Jiří Hošek, Tomáš Stražil, Alexander Apolín, Vladan Kočí, Radomír Širc, Richard Žemlička, Tomáš Vodňanský, Jiří Krupička, Markéta Kozinová, Vojtěch Havel, Pavel Verner, Miroslava Stránská, Jonáš Krejčí, Vladimíra Jurásková, Ondřej Branislav.

V roce 1966 se stal pedagogem violoncella na konzervatoři prof. **Josef Pražák**.

Josef Pražák (*5. června 1919–†17. října 1991) se narodil v Domažlicích v početné rodině řezníka. Otcí se však příliš nedařilo, zastával i místo pohodného a brzy zemřel.

V Domažlicích získal také základní vzdělání a lásku k hudbě, naučil se hrát na housle. V 15 letech se přihlásil ke zkouškám na Pražskou konzervatoř. Nárokům zkoušky vyhověl, ale prof. Bedřich Jaroš se zasadil o jeho přijetí na obor violoncello, zapůjčil mu nástroj a přijal jej do své třídy. Vzhledem k těžké sociální situaci měl mladý Josef Pražák na konzervatoři výjimku – dostal povolení účinkovat v koncertní kavárně, kde hrál s doprovodem klavíru, aby mohl přispívat matce a sourozencům, kterým v rodných Domažlicích pomáhal i rodinný známý, JuDr. Eckert. Konzervatoř studoval od roku 1934 až do roku 1940, svá studia však mohl dokončit až v roce 1946.

Brzy po příchodu německých okupantů byl Josef Pražák zatčen přímo v budově konzervatoře v souvislosti s vyšetřováním velitele skautské skupiny, který na útěku přes hranice zastřelil Němce.

⁹⁶ Foto: Pravoslav Sádlo-Páv – zdroj: soukromý archiv.

Byl odeslán do koncentračního tábora v Terezíně se záznamem „návrat nežádoucí“. Po několika měsících byl odtransportován do Buchenwaldu, odkud byl převelen na práci do kamenolomu Flossenberg. Díky svým pedagogickým schopnostem mohl vyučovat děti velitele tábora, svým spoluvězňům tak občas mohl přinést jídlo, neboť jen na přidělované stravě se nedalo dlouho přežít. Jako schopný hudebník hrál v místní kapele a dokonce i skládal hudbu operetního žánru. Za zahrání české hymny byl však Němci brutálně zbit. Jen náhodou zde unikl smrti, když po atentátu na říšského protektora R. Heydricha byli čeští vězni v táboře systematicky decimováni (každý desátý musel vystoupit z řady a byl popraven).

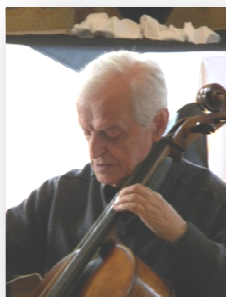
Vzhledem k fatální sociální situaci rodiny byl na přímlovu SS velitele v Klatovech v roce 1944 z tábora propuštěn (velitel musel zfalšovat několik podpisů, mezi jinými i Hitlerův a Himmlerův – tímto způsobem zachránil životy více než třiceti lidí a po válce byla tato jeho činnost uznána jako polehčující okolnost).

Ještě v roce 1944 byl po vykonání konkurzu přijat ředitelem K. B. Jirákem do pražského rozhlasového orchestru, kde nastoupil na místo zástupce koncertního mistra, a po odchodu koncertního mistra Jana Širce za komorní činností do kvarteta byl povolán na jeho místo. V roce 1946 po opožděném absolutoriu konzervatoře byl přijat na AMU, kde studoval ve třídě prof. K. P. Sádlo. V roce 1951 byl jedním ze zakládajících členů Pražského komorního orchestru. V letech 1951–1956 hrál s houslistou Jiřím Ptáčníkem a klavíristou Ferdinandem Polreichem v Heřmanově triu a byl i členem dalších komorních sdružení. Účinkoval též v souboru Sympozium Musicum pod vedením L. Vachulky, kde hrál nejen na violoncello, ale především na historické nástroje, například na loutnu a na violu da gamba. V rozhlasovém orchestru hrál až do svých 57 let, kdy odešel do předčasného důchodu.

V roce 1966 (dle Chalupského) nastoupil jako pedagog na Pražskou konzervatoř, kde vyučoval nejen hlavní obor, ale také hru orchestrálních partů. Na Pražské konzervatoři vyučoval do roku 1977, poté odešel na konzervatoř v Teplicích, kde vyučoval až téměř do konce svého života, a věnoval se též výuce dětí na LŠU Voršilská. Zde k jeho žákům patřili například František Host, Daniel Veis, Jonáš Krejčí, Tomáš Stražil. Josefu Pražákovi bylo uděleno čestné občanství města Domažlic a byl též držitelem Československého válečného kříže (1946).

V roce 1972 byly violoncellové třídy posíleny o nově příchozí pedagogy **Františka Slámu** a **Františka Pišingera**.

František Sláma (*19. listopadu 1923 Herálec u Nového Města na Moravě – †5. května 2004 Říčany u Prahy). Konzervatoř (1942–48) i AMU (1948–52) studoval ve třídě prof. Karla Pravoslava Sádlo. Od roku 1946 hrál pod vedením Václava Talicha v Českém komorním orchestru, v roce 1948 se stal členem skupiny violoncell České filharmonie, později se zde stal koncertním mistrem. Aktivně se věnoval také komorní hře a historické interpretaci jako člen souborů Ars rediviva a Pro arte antiqua. Na konzervatoři vyučoval od roku 1972⁹⁷ do roku 1980. V roce 1974 obdržel vyznamenání „Za vynikající práci“.

František Pišinger⁹⁸ (* 4. ledna 1931 Trhové Sviny) Narodil se jako syn továrníka, který ale již dva roky předtím o podnik přišel a pokoušel se znovu podnikat v oblasti nápojů. Již v roce 1947 doprovázel ještě jako pianista cvičení mužů na Vsesokolském sletu a podílel se i na přípravě operety U veselého kamzíka. Tu nakonec celou doprovázel na klavír sám. Zkoušku na konzervatoř v Praze složil v roce 1948 a přes nevyhovující třídní původ díky svému talentu studoval na konzervatoři hru na violoncello u prof. Bedřicha Jaroše a komorní hru u prof. Ladislava Černého. V roce 1950 spolu s violistou Jaroslavem Ruisem založili Kvarteto konzervatoře, v r. 1951 se stali zakládajícími členy Kolmanova kvarteta, které v roce 1953 se souhlasem obou synů Antonína Dvořáka přijalo název Dvořákovo kvarteto. Od založení kvarteto pilně zkoušelo a pracovalo na vystavění bohatého repertoáru, díky detailní práci při zkoušení interpretovali na svých koncertech stěžejní kvartetní díla z paměti. V roce 1954 byl František Pišinger přijat na AMU, ale po necelém roce bylo jeho studium z politických důvodů ukončeno⁹⁹. Okamžitě poté musel nastoupit na vojnu ke strážnímu oddílu na Slovensku. Shodou šťastných okolností se dostal brzy k Posádkové hudbě v Krnově, kde hrál mimo jiné na trubku i slavný Václav Hybš. Po mnoha intervencích se konečně Společnosti A. Dvořáka podařilo vymoci převelení Františka Pišingera k vojenskému útvaru do Prahy a po roce do Armádního Uměleckého Souboru (AUS). Působil také v Orchestru Karla Vlacha. Po skončení vojenské prezenční služby zůstalo Dvořákovo kvarteto nadále jako civilní soubor AUS, poté pokračovalo celých 22 let ve svazku s Moravskou filharmonií. Celých 11 let nesměl soubor vycestovat do zahraničí, první výjezd byl povolen až v roce 1962. Vystoupení

⁹⁷ Podle Chalupského od roku 1977, dle sdělení prof. F. Pišingera však zde učil již od roku 1972. V tabulce Chalupského práce je však taktéž uveden rok 1972, přikláníme se tedy k tomuto datu a považujeme rok 1977 za chybu ve strojopisu.

⁹⁸ Foto: František Pišinger – zdroj : http://zustsviny.cz/trhove_sviny/info_o_zus.html, 22. 3. 2017.

⁹⁹ František Pišinger k tomu uvádí: „*Měl jsem posudek jako zločinec. Když jsem přišel na pohovor o svém dalším setrvání ve škole, udělal jsem něco, za což mne v té době pochválit nemohli – prohlásil jsem totiž, že v operě Boris Godunov vystupuje lůza. Aha, takže pro Vás jsou ruští nevolníci lůza? A ven...“.*

Dvořákova kvarteta mělo obrovský úspěch na zahajovacím koncertu Wagnerova festivalu v Baeyreuthu. Okamžitě následovala pozvání do států celé Evropy, Asie, USA, Jižní Koreje a Hongkongu. V roce 1968 dostalo kvarteto i nabídku na vyučování na univerzitě v Torontu, kterou se ale rozhodli nevyužít. Vyučoval přechodně (1972) hru na tenorbasovou violu da gamba na lidovém oddělení Pražské konzervatoře, profesorem violoncella na škole se stal v roce 1973.

Během působení v Moravské filharmonii obdržel František Pišinger „Cenu města Olomouc“ a v roce 2001 mu výbor Nadace Život umělce udělil cenu „Senior Price 2001“.

Žáci prof. Pišingera se stávají členy i koncertními mistry předních českých orchestrů (FOK, ND, St. opera, SKO, ČF) i členy předních komorních souborů (Nostitz kvartet, Epoque kvartet, Ištván kvartet, Art trio Praha, Orbis trio atd.)¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Žáky prof. Pišingera byli například:

Zora Amchová (Svobodová)	Lukáš Malotín
Hana Baboráková (Shabuová)	Vítek Petrášek Marcela Pěrušková (Plátenková)
Petr Pfeifer	Jonáš Lhotka
Kryštof Lecian	Hana Hašplová (Kuchařová)
Tomáš Hostička	Marek Pok
Petr Šporcl	Hana Rytinová (Jersáková)
Štěpán Filípek	Hana Vítková (Houdková)
Petr Nouzovský	Jakub Pleskot
Zuzana Dostálová	Jana Hamouzová
Lenka Pelikánová (Svobodová)	Michal Pavlík
Miloš Jahoda	Vratislav Horčík
Hana Kočí	Kateřina Jurásková
Helena Králová (Trávníčková)	Eva Broklová
Petr Malíšek	Jana Kolářová
Jitka Hernychová	Jakub Stehlík
Josef Krejčí	Eva Brönnér (Janečková)
Jonáš Krejčí	Ondřej Cibulka
David Rejchrt	
Ondřej Valenta	
Hana Haubertová	
Štěpánka Rudolfová (Drábová)	

Celkem 13 žáků prof. Pišingera ukončilo svá studia absolventským koncertem za doprovodu orchestru:

Kryštof Lecian – A. Dvořák, Koncert h moll pro violoncello a orchestr (UKDŽ)

David Rejchrt – A. Dvořák, Koncert h moll pro violoncello a orchestr (Rudolfinum)

Hana Rytinová (Jersáková) – J. Haydn, Koncert D dur pro violoncello a orchestr (Rudolfinum)

Petr Šporcl – A. Dvořák, Koncert h moll pro violoncello a orchestr (Smetanova síň)

Zuzana Dostálová – E. Bloch: Schelomo (UKDŽ)

Miloš Jahoda – E. Elgar, Koncert e moll pro violoncello a orchestr (Rudolfinum)

Zora Amchová (Svobodová) – C.Saint-Saens, Koncert a moll pro violoncello a orchestr (Rudolfinum)

Hana Baboráková (Shabuová) – R. Schumann, Koncert a moll pro violoncello a orchestr (Žofín)

Ve školním roce 1976–77 vyučoval na konzervatoři **Bohuslav Pavlas**.

Bohuslav Pavlas¹⁰¹ (*14. 10. 1948 Český Těšín), na violoncello začal hrát ve 13 letech, studoval konzervatoř v Ostravě (1964–1970) dále JAMU v Brně u prof. Ivana Měrky a AMU u Alexandra Večtomova v Praze (1972–1975). Pravidelně vystupoval jako sólista s českými orchestry a koncertuje i v zahraničí. V interpretační soutěži ČSR získal čestné uznání a stejné ocenění získal i na soutěži Pražského jara v r. 1976. Na Konzervatoři v Praze působil v letech 1976–1977 a do roku 1979 pak jako zastupující pedagog. Byl též emeritním profesorem na univerzitě v Caracassu.

2.1.6. Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1989

Po roce 1989 byl pedagogickým sborem zvolen do čela Pražské konzervatoře nový ředitel, František Kovaříček. Škola získává právní subjektivitu, ztrácí ale bohužel prostory, které využívala v Rudolfinu. Jako náhradu získává následně Pálffyovský palác ve Valdštejnské ulici na Malé straně a nadále využívá i prostory Taneční konzervatoře v Křižovnické ulici. Prof. Kovaříček ve funkci setrval jen jediný rok, na podzim roku 1991 převzal vedení školy po konkurzu hudební skladatel Věroslav Neumann. Následujícím obdobím častých legislativních změn v porevolučních letech vedl ústav až do roku 2004, kdy z funkce ze zdravotních důvodů odešel.

Od roku 2001 je zřizovatelem konzervatoře Magistrát hlavního města Prahy. V prosinci roku 2004 se po konkurzu stal nástupcem Věroslava Neumanna pedagog školy a dosavadní zástupce ředitele pro studijní záležitosti, hudební skladatel prof. Pavel Trojan. Dosavadní název školy „Konzervatoř v Praze“ (dříve „Státní konservatoř hudby v Praze“) byl změněn na nynější „Pražská konzervatoř“, který pro zjednodušení uvádíme v celé naší práci. Přičiněním ředitele Trojana a za podpory Magistrátu jako zřizovatele školy se díky dotaci z Norských

Vítek Petrášek – R. Schumann, Koncert a moll pro violoncello a orchestr (UKDŽ).

Petr Malíšek – A. Dvořák, Koncert h moll pro violoncello a orchestr (Žofín).

Hana Kuchařová – J. Haydn, Koncert D dur pro violoncello a orchestr (Rudolfinum).

Marcela Pěrušková (Plátenková) – J. Haydn, Koncert C dur pro violoncello a orchestr (Rudolfinum).

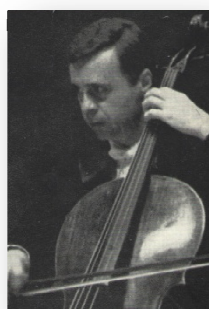
Hana Vítková (Houdková) – E. Lalo, Koncert d moll pro violoncello a orchestr (UKDŽ).

¹⁰¹ Foto: Bohuslav Pavlas – zdroj:

<https://www.google.cz/search?q=bohuslav+Pavlas+cello&biw=1366&bih=638&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjbg6buzqbRAhVIXCwKHZF8D3UQsAQIGA#imgdii=8NkXA7WDxymUcM%3A%3B8NkXA7WDxymUcM%3A%3BUwTRGknjCx3B4M%3A&imgcr=8NkXA7WDxymUcM%3A>, 17. 1. 2016

fondů podařilo realizovat rekonstrukci půdních prostor hlavní budovy Na Rejdišti, kde vznikly nové učebny a kabinety, rekonstrukci Orchesterálního sálu, na jehož základě došlo ke vzniku vlastní divadelní scény, a ve dvoře budovy byl vystavěn zcela nový, moderní koncertní sál se zázemím. Prostory Orchesterálního sálu byly navraceny dramatickému oddělení a staly se domovem Divadla Pražské konzervatoře. V březnu 2010 došlo ke znovuzaložení „Jednoty pro zvelebení hudby v Čechách“ s cílem podpory a dalšího rozvoje Pražské konzervatoře. Jejími členy byli zvoleni Adrienne von Korfu-Kerssenbrock, Ladislav Horák, Jan Drotár, Vladimír Kovář, Petr Kšáda a Pavel Trojan.

V roce 1992 nastoupil na Pražskou konzervatoř jako pedagog violoncella **Václav Jírovec**¹⁰².

Václav Jírovec (*8. ledna 1936 Plánice–† 5. prosince 2000 Jistel) se narodil v rodině s hudební tradicí. Již od pěti let hrál na klavír a housle. Po maturitě na klatovské jedenáctiletce v roce 1954 nastoupil na pražskou AMU, kde studoval ve třídě prof. K. P. Sádlo a L. Zelenky. Svá studia zakončil zdařilou interpretací Hindemithova violoncellového koncertu, kterou na sebe strhl zaslouženou pozornost odborné veřejnosti i českého publika. Svoji kariéru koncertního umělce započal jako první violoncellista Pražského symfonického orchestru a později vystupoval i jako člen Českého komorního orchestru pod vedením prof. Josefa Vlacha. Komorní hře se již během studia na škole věnoval pod vedením prof. L. Černého a v tomto období se také stal členem Foersterova tria, které zpočátku svou činnost rozvíjelo na Hlávkově zámku v Lužanech, kde mu Nadace nadání J. M. a Z. Hlávkových poskytovala malé stipendium. První koncert Foersterova tria se konal v roce 1956 v Klatovech. Brzy poté začal tento soubor s velkým úspěchem vystupovat na domácích i zahraničních pódii. S triem procestoval Václav Jírovec nejen Čechy a Slovensko, ale také Německo, Rakousko, Francii, Itálii, Řecko, Velkou Británii, Skandinávii, ale i Kanadu a Latinskoamerickou oblast. V roce 1969 přijal zahraniční nabídku a vyučoval jako profesor na Andské univerzitě v Meridě ve Venezuele. Jako sólista vystoupil například s Karlovarským symfonickým orchestrem, Pražským symfonickým orchestrem, Symfonickým orchestrem Československého rozhlasu, i s orchestry komorními, jako jsou například Sukův komorní orchestr nebo soubor Pražští komorní sólisté, kde zastával post uměleckého vedoucího. Violoncellista se dočkal skvělých kritik nejen na domácích pódii, ale i například ve Švédsku, Dánsku, Řecku, Německu. Václav Jírovec se též stal vedoucím souboru Národního divadla Pražské Kolegium a byl též členem souboru pěti

¹⁰² Foto: Václav Jírovec – zdroj: soukromý archiv.

violoncellistů Violoncelli da camera, pro který upravil mnoho skladeb. Václav Jírovec byl též nositelem titulu „Zasloužilý umělec“.

V roce 1992 začal Václav Jírovec vyučovat na Pražské konzervatoři a záhy převzal také místo vedoucího oddělení spodních smyčců (oddělení zahrnovalo v té době nejen violoncella, ale i kontrabasy a paradoxně také harfu).

Žáky Václava Jírovce byli například Šimon Kaňka, Olga Ladislavová, Josefina Severová, Eva Kumperová, Livie Kolmanová, Martin Sedlák.

V roce 1993 po vykonaném konkurzu začal vyučovat na konzervatoři **Miroslav Petráš**.

Miroslav Petráš¹⁰³ (* 1948), je absolventem ostravské konzervatoře ze třídy Dr. Ivana Měrky a AMU u prof. Saši Večtomova. Je laureátem mezinárodní soutěže Pražské jaro, finalistou soutěže G. Cassadó ve Florencii a vítězem národních soutěží, například o Cenu Beethovenova Hradce a dalších. Na svých koncertních cestách navštívil většinu států Evropy, ale též Severní a Jižní Ameriku, Japonsko a Taiwan. Působil jako koncertní mistr Symfonického orchestru FOK, se kterým sólově provedl řadu koncertů v Čechách i v zahraničí, například Dvořákův koncert h moll na několika turné v USA. Jeho osobitá a zasvěcená interpretace violoncellových koncertů A. Dvořáka a C. Saint-Saënsa je zachycena i na CD. Znamenitou hudební vizitkou je rovněž CD se sonátami Z. Kodályho op. 8 a R. Strausse op. 6. M. Petráš je členem známého Českého tria a současně členem Klavírního kvarteta B. Martinů. Petráš působí rovněž jako profesor na Pražské konzervatoři a vede mistrovské violoncellové kurzy doma i v zahraničí. Na pražské AMU vyučuje od r. 1984 a mezi jeho úspěšné absolventy patří též několik koncertních mistrů našich předních symfonických těles. Se studenty violoncella je v kontaktu též jako člen porot mezinárodních soutěží: Markneukirchen, Lublaň, Klodzko, Pražské jaro, Beethovenův Hradec u Opavy, Janáčkova soutěž v Brně. Od r. 2010 byl jmenován předsedou poroty mezinárodní Heranovy soutěže v Ústí nad Orlicí. Z národních soutěžních porot je zajímavé jeho pravidelné členství v Junior Note a v Martinů soutěži v Praze.

Jako pedagog prof. Petráš od r. 1979 zpočátku nepravidelně, příležitostně zastupoval A. Večtomova na HAMU v době jeho zahraničních zájezdů, od r. 1984 pak již obdržel trvalou

¹⁰³ Miroslav Petráš – zdroj: <https://www.google.cz/search?q=miroslav+Petr%C3%A1%C5%A1&client=firefox-b&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiet-iN65vQAhUH1hQKHU9HCA0QsAQINg&biw=1600&bih=740#imgsrc=DrD4yiy0eGezqM%3A>, 17. 2. 2016.

smlouvu pedagoga na HAMU nejen pro předmět Orchestrální party a sóla, ale vedl též vlastního studenta hlavního oboru a dva další částečně. Od r. 1990 vyučoval již jako odborný asistent na HAMU s vlastní třídou, od r. 1992 je jmenován docentem hry na violoncello a má na HAMU plný úvazek. V roce 1993 po konkurzu přijal souběžně s HAMU též třetinový úvazek na Pražské konzervatoři, kde převzal třídu prof. Josefa Chuchro po jeho odchodu do funkce děkana AMU. V roce 2005 byl jmenován profesorem hry na violoncello na HAMU¹⁰⁴. Vychoval spoustu úspěšných violoncellistů.

Miloš Jahoda za svého studia obdržel třetí cenu v soutěži Beethovenův Hradec 1987. Byl prvním absolventem prof. Petráše na AMU a zároveň následníkem v bývalé profesi koncertního mistra Symfonického orchestru FOK. Další žák Jaroslav Matějka je zástupcem koncertního mistra tohoto tělesa a je rovněž členem klavírního tria Akademia (nyní Martinů Trio). Hana Jersáková-Rytinová obdržela třetí cenu v celostátní soutěži v Písku 1989, je sólocellistkou orchestru Národního divadla v Praze. Petr Prause, držitel první ceny

¹⁰⁴ Žáci prof. Miroslava Petráše

Miloš Jahoda (abs AMU 1987)

Hana Jersáková – Rytinová

Jaroslav Matějka

Hana Haubertová – Jirásková

Zora Svobodová – Amchová

Mimi Sunnerstam (Švédsko stáž AMU)

Margit Koláčková – Klepáčová (abs. ročník 1989–90)

Petr Prause

Alžběta Michalová – Vlčková (konz + AMU)

Pavel Ludvík

Petr Janek (konz)

Janne Fredens (stáž Dánsko)

Ariko Matsuzaki (stáž Japonsko.)

Mika Matsui (stáž Japonsko)

Hana Shabuová – Baboráková (2 roky AMU)

Josef Pražák (konz. 5 let)

Jan Holeňa (konz. a AMU)

Štěpán Doležal (abs. 2001)

Michaela Kučerová

Jakub Tylman (GJN a 2 roky konz)

Jan Szakál (konz a 3 roky AMU)

Tomáš Hurník

Fernando Corbi (stáž AMU 1 rok)

Radim Navrátil

Marek Novák

Kentaroh Watanabe (stáž konz. 3 roky)

Petr Soukup (2 roky AMU)

Kristina Janičkovičová (3 r. konz, abs 2004)

Barbora Soukupová

Bok Sang Cho (3 roky stáž konz)

Kamil Žvak

Jonáš Lhotka (5 let konz.)

Livie Kolmanová (2 roky konz)

Roman Petrov (2 roč. AMU)

Yu Motohashi (3 roky stáž konz.)

Ivan Vokáč (konz + AMU)

Helena Matyášová

Zuzana Virglerová

Jan Zemen

Jan Zvěřina (2 r. konz a AMU)

Jan Žalud

Kaoru Nakayama (2 roky stáž konz.)

Jiří Gráf (2 roky konz, abs. 2008)

Petr Nouzovský

Jan Žďánský

Štěpán Drtina (Bc. AMU)

Petr Špaček (Amu) mag. stud. 2012

Judita Škodová

Robert Kružík

Matěj Štěpánek

Eliška Čonková (konz.)

Dominika Cvejnová (konz.) abs. 2014

Myeong Ro Lee (konz.) 2012 stáž, pak řádný

Vanda Fuchsová (konz.) 2013 – od 4. roč.

Diana Kadysheva (konz) 2014 – od 4. roč.

Jana Ivanecká (AMU) 2013

Aneta Šudáková (AMU) 2014

Beethovenovy soutěže v Hradci, byl do roku 1998 koncertním mistrem a sólistou Symfonického orchestru Českého rozhlasu v Praze a nyní působí jako sólista, jako člen významného Talichova kvarteta, a pedagog – vedoucí komorní katedry na Akademii v Manchesteru. Pavel Ludvík je koncertním mistrem SOČRu. Tomáš Hurník je zástupcem koncertního mistra v Kuala Lumpur (Malajsie), nyní se též zaměřil na studium barokní interpretace. Štěpán Doležal je držitelem první ceny v soutěži B. Martinů a je členem Benewitzova kvarteta. Alžběta Vlčková má několik snímků v čs. rozhlase (též sonátu F. Poulenca), vystupuje koncertně a je členkou tria ARTEMIS. Vyučuje též violoncello na Newyorské univerzitě v Praze. Marek Novák působil jako koncertní mistr v Komorní filharmonii Pardubice, nyní je členem České filharmonie. Jan Szakál (dnešní solocellista v Nice) a Jakub Tylman obsadili první místa v národní soutěži Concertino Praga. Jakub Tylman, dostal poté třetí cenu v mezinárodním kole a ve finále s orchestrem v přímém přenosu Norské TV provedl Saint-Saënsův koncert a moll, dále je finalistou Talentu roku 2000, držitelem první ceny v Dotzauerově soutěži v Drážďanech 2001 a současným koncertním mistrem opery v Chemnitz. Ivan Vokáč je držitelem první ceny Dotzauerovy soutěže v Drážďanech 2005, absolutním vítězem Concertina Praga 2006 – duo, vítězem Martinů soutěže 2010 a držitelem první ceny Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka Brno 2013. Robert Kružík je vítězem Soutěže Bohuslava Martinů 2012. Janne Fredens je členkou Jalina Trio v Kodani. Kamil Žvak je profesorem konzervatoře v Kroměříži. Livie Kolmanová vyučuje na univerzitě v Dubaji, Jan Zemen je pedagogem na Konzervatoři v Pardubicích.

Jako pedagog působí řadu let na konzervatoři a Akademii múzických umění v Praze **Jan Páleníček**.

Jan Páleníček¹⁰⁵ (*11. února 1957 Praha) vystudoval konzervatoř a AMU v Praze u prof. Saši Večtomova a prof. Miloše Sádlo. Komorní hudbu studoval ve třídě prof. Josefa Vlacha – primária Vlachova kvarteta. Setkání s Paulem Tortelierem, světoznámým francouzským violoncellistou, bylo vrcholem doby Páleníčkova uměleckého zrání.

Účast na mezinárodních soutěžích Janu Páleníčkovi přinesla

¹⁰⁵Foto: Jan Páleníček – zdroj: <http://www.triartmanagement.cz/Soliste/JAN-PALENICEK-violoncello-fotogalerie.html>, 22. 4. 2016.

několikerá ocenění laureáta, například Concertino Praga, Markneukirchen – Německo, Soutěž O. Ševčíka v Písku, Beethovenova soutěž v Hradci u Opavy a další.

Jako sólista spolupracoval s předními českými i zahraničními orchestry: například Symfonický orchestr FOK, SOČR, Janáčkova filharmonie Ostrava, Festivalový orchestr Lugano – (Švýcarsko), Sukův komorní orchestr, Filharmonie Hradec Králové, Komorní filharmonie Pardubice, Filharmonie Monte Carlo, Státní filharmonie Brno, Filharmonie Bohuslava Martinů – Zlín, Bamberští symfonici (SRN), Pražská komorní filharmonie, Moravská filharmonie Olomouc, KwaZulu-Natal Philharmonic-Durban (JAR), Symfonický orchestr Brasilia a další.

Jan Páleníček se intenzivně věnuje komorní hře. Je členem Smetanova tria spolu s houslistou Jiřím Vodičkou a klavíristkou Jitkou Čechovou, která je také jeho partnerkou při sólových recitálech. Se Smetanovým triem získal prestižní ocenění Diapason d'Or 2006 a BBC Music Magazine Awards 2007 (mezinárodní ocenění za nejlepší světovou nahrávku CD). Natočil více než dvě desítky CD pro české i zahraniční gramofonové společnosti, z nichž k vrcholům patří nahrávka Dvořákova Koncertu h moll, Čajkovského Rokokových variací, Beethovenova trojkonzertu a Brahmsova dvojkoncertu. Z komorní oblasti se mezinárodního uznání dostalo nahrávkám díla S. Rachmaninova, J. Brahmsa, L. v. Beethovena a B. Martinů. Je též dramaturgem cyklu festivalů České kulturní slavnosti a zároveň je ředitelem umělecké agentury Triart Management.

Po vykonaném konkurzu na místo pedagoga od roku 2000 působili na Pražské konzervatoři **Jiří Bárta**, **Vladan Kočí**¹⁰⁶, **Petr Prause**, **Renata Strašrybková**¹⁰⁷ a **Tomáš Stražil**¹⁰⁸.

Jiří Bárta¹⁰⁹ (* 1964) studoval Pražskou konzervatoř v letech 1979 – 1985 ve třídě prof. Josefa Chuchro. U něj pokračoval na AMU v Praze. Po studiích na AMU studoval violoncellovou hru v Kolíně nad Rýnem u Borise Pargamenščikova. Součástí evropské špičky se stal počátkem 90. let 20. století, po vítězství ve významných hudebních soutěžích. Je držitelem řady významných ocenění, nejen z národních soutěží („Beethovenův Hradec“), mimo jiné například

Hammer Rostropovich Award (Los Angeles 1991), Europäische Förderpreis für Musik (Drážďany 1991), cen měsíčníku Harmonie za nejlepší českou nahrávku klasické hudby (1995, 1999), Klassik Heute Empfehlung, Gramophone Editor's

¹⁰⁶ Viz kapitola 2.4.11 Gymnázium a hudební škola HLMP.

¹⁰⁷ Viz kapitola 2.4.11 Gymnázium a hudební škola HLMP.

¹⁰⁸ Viz kapitola 2.4.4 Konzervatoř Teplice.

¹⁰⁹ Foto: Jiří Bárta – zdroj: <http://www.mfkh.cz/interpreti/jiri-barta-cz/1.5>, 2016.

Choice, Grammy Award London (za společnou nahrávku písňového repertoáru s Magdalénou Koženou) a mnoha dalších.

Kromě Supraphonu Jiří Bárta natáčel i pro firmu Lotos, Deutsche Gramophon a v poslední době pro londýnský Hyperion. Jeho diskografie zahrnuje mj. Bachovy suity, Šostakovičovy koncerty, ale i Foersterův koncert nebo Rubinsteinovy sonáty.

Věnuje se především sólové činnosti – je pravidelně zván na světové hudební festivaly (Salzburk, Praha, Bratislava, Edinburgh a další), ale vystupuje i s komorními soubory a nevyhýbá se ani spolupráci s jazzovými tělesy, jeho nahrávky se často umísťují na předních místech hudebních žebříčků. Je nadšeným propagátorem soudobé hudby, spolupracoval mj. s Petrem Ebenem, Markem Kopelentem, Peterem Grahamem, Pavlem Zemkem, Martinem Smolkou či Ondřejem Kukalem. Mnoho skladeb, často pro něj napsaných, uvedl v české nebo světové premiéře.

Neváhá znovu objevovat i skladby méně známých skladatelů 19. století, prakticky se zajímá i o autentickou interpretaci staré hudby.

Vystupuje pravidelně s Českou filharmonií, Berlínskými filharmoniky a Symfonickým orchestrem hlavního města Prahy FOK a dalšími orchestry. Na Pražské konzervatoři působil do roku 2006.

Petr Prause¹¹⁰ (*24. 12. 1970) se narodil v Ostravě v České republice a na violoncello začal hrát ve svých šesti letech u Miroslava Doležila a později u Ivana Měrky. Dále studoval Akademii múzických umění v Praze u Miroslava Petráše a komorní hru u členů Smetanova kvarteta. Studium zakončil magisterským titulem. Kromě AMU studoval na International Menuhin Music Academy ve Švýcarsku a také u Raphaela Wallfische na Guildhall School of Music and Drama v Londýně, kde dosáhl diplomu Concert Recital Diploma (Premier Prix).

Od roku 2000 byl zastupujícím pedagogem violoncella a orchestrálních partů na Pražské konzervatoři, působil jako koncertní mistr violoncell v Symfonickém orchestru Českého rozhlasu a současně vystupoval jako sólista. Od roku 1997 je členem Talichova kvarteta. V současné době od ledna 2010 žije a působí v Manchesteru v Anglii, kde byl pověřen vedením Mezinárodního studia komorní hudby na akademii Royal Northern College of Music.

Od roku 2007 vyučuje na Pražské konzervatoři **Pavel Verner**.

¹¹⁰ Foro: Petr Prause – zdroj: http://www.shf.cz/index.php/cs/interpret?interpret_id=154, 14. 4. 2017.

Pavel Verner (*16. 6. 1963 Praha) pochází z rozvětvené hudební rodiny. Od mládí se věnoval zejména komorní hudbě, zprvu v rodinném souboru Verner Collegium, později v různých dalších komorních souborech (kvarteto Eberle, Novější komorní orchestr, Stamitzovo trio a podobně).

Studoval na Pražské konzervatoři ve třídě prof. Pravoslava Sádlo a na Akademii múzických umění u prof. Saši Večtomova a Stanislava Apolína. Během studia na AMU vyučoval pět let v LŠU Vrané nad Vltavou. V téže době působil jako dlouhodobá výpomoc v orchestru FOK.

Po úspěšném vykonání konkursu se stal členem orchestru Státní opery, tehdy Smetanova divadla, posledních pět let vykonával funkci koncertního mistra.

Mnoho let působil jako koncertní mistr Filmového symfonického orchestru a jako člen Českého národního symfonického orchestru. Ze Státní opery odešel v r. 1995 na dvě sezóny do České filharmonie, poté dočasně působil jako koncertní mistr Symfonického orchestru Českého rozhlasu. Od roku 1993 je členem kvarteta Apollon, od roku 1998 je sbormistrem Svatotomášského sboru v Praze 1. V roce 2002 se stal zástupcem koncertního mistra orchestru Národního divadla.

V roce 2013 nastoupil na Pražskou konzervatoř **Michal Kaňka**.

Michal Kaňka¹¹¹ (* 1960) se začal učit hrát na violoncello v sedmi letech u prof. Mirko Škampy. Dále pokračoval ve studiích na Pražské konzervatoři ve třídě prof. Viktora Moučky a svá studia poté zakončil u prof. Josefa Chuchro na pražské AMU. V letech 1982 a 1983 se účastnil Piatigorského semináře v Los Angeles, kde měl možnost pracovat s A. Navarrou, M. Gendronem a P.

Tortelierem. Během svého studia se zúčastnil celkem 32 národních i mezinárodních soutěží v oboru violoncello a komorní hra. Stal se laureátem mezinárodní soutěže P. I. Čajkovského v Moskvě (1982), držitelem první ceny na soutěži Pražského Jara (1983) a vítězem rozhlasové soutěže ARD v Mnichově (1986). Pravidelně sólově vystupuje s orchestry v Čechách – Česká Filharmonie, Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK, Symfonický orchestr českého rozhlasu, Státní filharmonie Brno, Pražský komorní orchestr, Pražská komorní Filharmonie V letech 1995 – 2005 byl stálým sólistou Státní filharmonie Brno a od r. 2003 je oficiální sólista Symfonického orchestru českého rozhlasu v Praze. Dále spolupracoval s orchestry v SRN, Japonsku, USA, Dánsku, Španělsku, Itálii, Slovinsku a

¹¹¹ Foto: Michal Kaňka – zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Michal_Ka%C5%88ka.

dalších zemích). Vystoupil na recitálech ve Španělsku, Portugalsku, Francii, Anglii, Řecku, Švýcarsku, SRN, Japonsku, v pěti státech Jižní Ameriky, v Kosovu a USA.

Michal Kaňka pravidelně nahrává pro rozhlasové stanice v Čechách, Německu, Holandsku, Japonsku, Francii, Itálii. Nahrál řadu CD například pro firmy Panton, Bonton, Supraphon, Radioservis Praha, Nuova Era (Italy). Pro společnost Praga digitals v Paříži natočil na 30 sólových CD – Boccherini 7 sonát, Mysliveček 6 sonát (světová premiéra) a skladby pro violoncello od Z. Kodalyho. Posledně jmenované CD dostalo záhy několik ocenění (Diapason D'Or, CHOC de la Music). V roce 2001 vyšly další CD – Boccherini sonáta č. 2 dále Skladby pro violoncello B. Martinů. Počátkem roku 2002 následovalo CD se sonátami pro violoncello a klavír Ludwiga van Beethovena (Diapason D'Or). V roce 2002 vyšla Arpeggione sonáta Franze Schuberta, dále Rachmaninova sonáta a 2 sonáty Mjaskovského (diapason D'Or), Rubinsteinovy sonáty, Brahmsovy sonáty, Haydnovy violoncellové koncerty, sonáty F. Chopina a E. Griega, dále CD se sonátami C. Saint-Saënsa, L. Boëllmanna a C. Francka. V roce 2009 nahrál skladby M. Weinberga (CHOC du Moi), v roce 2010 vyšly CD se skladbami D. Šostakoviče a zatím poslední CD s hudbou E. Blocha, R. Strausse a A. Čerepnina. U CD společnosti Radioservis mu vyšly live nahrávky cellových koncertů S. Prokofjeva a B. Martinů č. 2 spolu se Symfonickým orchestrem českého rozhlasu a dirigentem V. Válkem. V roce 2012 Supraphon vydal CD s nahrávkou violoncellových koncertů A. Krafta, K. Stamitze a A. Vranického. Pro japonskou firmu nahrál Michal Kaňka CD s programem pro sólové violoncello a Schubertovu sonátu Arpeggione s doprovodem smyčcového kvarteta.

Vedle sólové činnosti se Michal Kaňka již od mládí intenzivně věnuje komorní hře: nejprve hrál se svými bratry v klavírním triu, dále již na konzervatoři byl spoluzakladatelem Havlákova – později Martinů kvarteta, nyní je již mnoho let členem Pražákova kvarteta. S tímto souborem vystupuje pravidelně na nejvýznamnějších pódii celého světa a získává mnohá ocenění za CD nahrávky.

Od roku 2011 je pedagogicky činný na Akademii múzických umění v Praze a od roku 2013 na Pražské konzervatoři. V roce 2014 byl jmenován předsedou stálé komise mezinárodní soutěže Pražské Jaro. Pravidelně vyučuje na master classes v Tokyu a Nagoyi¹¹².

¹¹² Žáci M. Kaňky:

Konzervatoř:

2013/2014: Jan Nečaský, Šárka Sobková, Anna Vomáčková

2014/2015: Šárka Sobková, Anežka Krouská

HAMU:

2011/2012: Václav Petr, Kateřina Blahová

2.2. Konzervatoř v Brně

Historie brněnské konzervatoře začala v roce 1919, kdy iniciativou Leoše Janáčka byla v Brně zřízena nejdříve soukromá, od roku 1920 státní hudební a dramatická konzervatoř. Vznikla sjednocením brněnské varhanické školy, kterou Janáček založil roku 1881, hudební školy Besedy brněnské a hudební školy Vesny. Janáček usiloval o co nejvyšší úroveň poskytovaného vzdělání, přičemž jeho snem bylo vytvoření vysoké hudební školy. V letech 1919 až 1928 při brněnské konzervatoři fungovaly dvě mistrovské třídy (kompoziční a klavírní), které sice neměly právní charakter vysoké školy, ale svou úrovní jí dosahovaly.

Prvním profesorem violoncella byl **Josef Karas** (*16. června 1885 Žabinec–†14. ledna 1938 Brno), koncertní mistr Národního divadla v Brně. Ten však strávil na konzervatoři pouze rok a poté, v roce 1920, jej vystřídal **Max Škvor**¹¹³ (*27. července 1877 Ledec nad Sázavou–†?) který se právě vrátil z Ruska. Tento žák Hanuše Wihana z Pražské konzervatoře¹¹⁴ (1890–1896) šel po stránce metodické i interpretační ve Wihanových stopách, kladl důraz na sytost tónu a solidní technickou dovednost¹¹⁵. Škvor hrál kromě violoncella také na tenorovou violu da gamba. V letech 1900 – 1901 působil jako koncertní mistr České filharmonie, členem Heroldova smyčcového kvarteta byl po celou dobu jeho trvání (1902–1906), poté byl učitelem na soukromé škole Tutkovského v Kyjevě, kde působil současně jako první violoncellista v Městské opeře (1906–1919). Na brněnské konzervatoři působil do roku 1939. K jeho nejslavnějším žákům patřil spoluzakladatel Janáčkova kvarteta **Josef Petzný**, který se stal pedagogem na Konzervatoři Brno v 1940–1943.

Po 2. světové válce působili na brněnské konzervatoři violoncellisté **Ferdinand Švanda**, **František Kopečný**¹¹⁶ a **Váša Černý**.

2012/2013: Václav Petr, Kateřina Blahová, Štěpán Drtina

2013/2014: Václav Petr, Štěpán Drtina, Zachar Fedorov

2014/2015: Václav Petr, Štěpán Drtina, Zachar Fedorov

Jan Nečaský, Vilém Petras, Evelyn Aguirre-Araya

Magisterské studium Skopje/Makedonie:

2014/2015: Maja Mihajlovská.

¹¹³ Prvním absolventem Maxe Škvora byl Josef Křenek, který u něj studoval již po studiích u prof. Junka a později Grümmera ve Vídni v letech 1920 – 1923. Po skončení studia u Škvora byl soukromým žákem L. Zelenky a v letech 1937 – 1938 u něho studoval i na mistrovské škole v Praze.

¹¹⁴ Kromě Hanuše Wihana se učil ještě u Artura Krásky.

¹¹⁵ Viz B. Urie : Čeští violoncellisté 18. – 20. století, str. 237.

¹¹⁶ Od roku 1945 postupně na smyčcové oddělení konzervatoře nastupuje nový kolektiv učitelů. Mezi ně patřili (a někteří dodnes patří) violoncellisté: Ferdinand Švanda, Váša Černý, Karel Krafka, Josef Šmerda, Josef

Váša Černý¹¹⁷ (*28. srpna 1900 Hodolany u Olomouce–†13. července 1982 Olomouc), violoncellista, hudební pedagog a skladatel, syn všestranného hudebníka Františka Černého, který ze všech svých sedmi potomků vychoval profesionální hudebníky. Bratři Oldřich, František a Josef se stali významnými houslisty, bratr Cyril klavíristou, sestry Božena a Kateřina klavírními pedagožkami.

Václav Černý začínal jako houslista, ale pod dojmem hry Ladislava Zelenky se rozhodl pro violoncello, na něž se učil hrát nejprve v Olomouci u Martina Vlčka, pokračoval ve Vídni na konzervatoři u Jana Šebelíka a na hudební akademii u Paula Grümmera (1916–18), v Praze u Jana Buriana na konzervatoři (1919–20) a na Mistrovské škole (1920–22). Poté začal studovat soukromě skladbu u Vítězslava Nováka. Ve hře na violoncello se zdokonaloval ještě u Ladislava Zelenky (1931–41). Roku 1922 se stal druhým a po roce prvním koncertním mistrem České filharmonie a zůstal jím s výjimkou let 1929–31, kdy byl členem Pražského kvarteta, až do roku 1945, kdy byl jmenován profesorem violoncellové a komorní hry na brněnské konzervatoři. V letech 1938–45 byl se svými bratry (houslistou Františkem a klavíristou Cyrilem) členem Moravského klavírního tria, které v té době vystupovalo jako Trio bratří Černých, od roku 1943 byl také členem Moravského kvarteta až do ukončení jeho činnosti (1955 respektive 1959). Václav Černý dokonale interpretoval klasický repertoár, ale jeho hlavní doménou byla soudobá česká a světová hudba. Jeho hra se vyznačovala vyspělou technikou, ušlechtilým tónem, velkým smyslem pro sloh a mužným podáním. Jeho klavírními partnery byli Jan Erml (společné turné po Mongolsku a Číně v září – listopadu 1954), František Maxián, František Schäfer, Ludvík Kundera a další. Provedl řadu českých novinek, mezi nimi sólové party ve 2. symfonii Jaroslava Řídkého (Praha 13. 1. 1929), a v koncertu Emila Axmana (Praha 4. 1. 1942), Sonátu Viléma Petrželky (Brno 8. 4. 1931), Fantasií pro violoncello ve čvrttónovém systému Aloise Háby (Praha 18. 4. 1932) a další. Spolupracoval s Československým rozhlasem od jeho založení.

Pedagogicky působil jako profesor violoncellové a komorní hry na brněnské konzervatoři (1945–48), na Janáčkově akademii múzických umění (1947–60), na bratislavské Vysoké škole múzických umění (1954–70) a od roku 1960 téměř do konce života na pražské AMU.

Souček, Vratislav Lukáš, František Kopečný, Antonín Kunc, Bedřich Havlík, Robert Vybíral, Josef Moučka, Jiří Adam, Václav Horák, Miroslava Kavalová, Miroslav Zicha, Jan Škrdlík, Břetislav Vybíral.

¹¹⁷ Vlastním jménem Václav

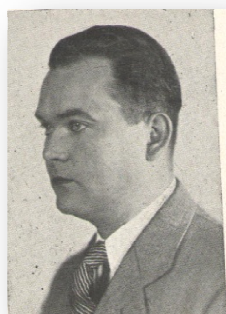
Foto: Váša Černý – zdroj: B. Urie: Čeští violoncellisté 18. – 20. stol. příloha.

Vychoval desítky vynikajících cellistů: Karel Krafka, Ivan Měrka (1953), Stanislav Apolín (1953), Josef Sikora (1957), Vladimír Jubánek (1958), Miloslav Šmerda (1960), Vratislav Lukáš (1961), Julius Mehly (1961) a komorní soubory, mezi nimi Janáčkovu kvarteto a Ostravské kvarteto.

Napsal skladby pro violoncello a klavír *Souvenir*, *Scherzo*, *Poème Slovaque* a jiné, upravil pro violoncello houslové skladby Paganiniho *Variace na jedné struně* a Saraseteho *Cikánské melodie*, které uvedl na svém koncertě 31. 10. 1927 v Městské knihovně v Praze a dále Paganiniho *Koncert D dur*, revidoval Axmanovy *Variace na národní písně* a *Scherzo* a Petrželkovu *Sonátu*.

Ferdinand Švanda¹¹⁸ (*25. května 1899 Brno – †19. ledna 1982 Brno) studoval hru na violoncello na vídeňské konzervatoři u Friedricha Bauxbauma v letech 1915–1917, později u Jana Buriana na pražské mistrovské škole (1928). Později spolupracoval ještě s K. P. Sádlem. Byl koncertním mistrem ND v Brně (1917–1919), poté druhým violoncellistou tamtéž (1919–1921) a také členem Moravského komorního sdružení (1919–1920). Od r. 1943 byl profesorem brněnské konzervatoře. Byl zdatný sólista i komorní hráč¹¹⁹. Z jeho žáků vynikli Karel Krafka a Jaroslav Chovanec. Byl autorem didaktických prací *Nácvik stupnic* a *Technické studie pro violoncello*, které zůstaly v rukopisech.

František Kopečný¹²⁰ (*13. března 1915 Částkovice u Telče – †27. června 1989 Bílkov u Dačic) studoval pražskou vojenskou hudební školu (1930–1932), vojenskou brněnskou konzervatoř, kde jeho učiteli byli František Pour a Max Škvor (1936–1941), pak studoval na mistrovské škole v Praze u Ladislava Zelenky (1941–1942). V letech 1940–1962 ve své interpretační praxi¹²¹ postupně vystřídal místo člena orchestru brněnského Zemského divadla, zástupce koncertního mistra rozhlasového orchestru ve Vídni, koncertního mistra Symfonického orchestru Československého rozhlasu Brno a nakonec koncertního mistra

¹¹⁸ Foto: Ferdinand Švanda – zdroj: B. Urie: *Čeští violoncellisté 18.–20. stol.* – příloha.

¹¹⁹ věnoval se i činnosti pedagogické, v Brně vystupoval od r. 1917, například na koncertě varhanické školy 11. 12. 1917 v triu s Krejčím a Tučkovou, dále na koncertech Moravského komorního sdružení (první koncert 5. 1. 1919 v Brně, další 13. 4. 1919 atd.), které se rozpadlo Švandovým odchodem do České filharmonie roku 1921.

¹²⁰ Foto: František Kopečný – zdroj: B. Urie: *Čeští violoncellisté 18. –20. stol.* – příloha.

¹²¹ Sólovou činnost rozvinul zejména po roce 1945, repertoárově se zaměřil především na soudobou tvorbu.

Státní filharmonie Brno¹²². Roku 1960 nastoupil jako pedagog na brněnskou konzervatoř, kde během šesti let své pedagogické činnosti vchoval řadu žáků. V roce 1966 přerušil svou pedagogickou kariéru a stal se vedoucím skupiny violoncell symfonického orchestru v Aarhusu (Dánsko). Zde působil do roku 1975, kdy se vrátil na pozici pedagoga brněnské konzervatoře. Kromě toho soustavně spolupracoval s brněnským rozhlasem, pro který natočil řadu snímků.

Po roce 1956 nastoupili na konzervatoř v Brně **Karel Krafka**, a **Jaroslav Chovanec**.

Karel Krafka (*4. ledna 1921 Znojmo–†11. července 1984 Brno) byl žákem Františka Kopečného, J. Petzného a F. Švandy, na JAMU prof. Váši Černého, v roce 1950 absolvoval pedagogický kurs u K. P. Sádlo v Krnově, patřil k zakladatelům Janáčkova kvarteta (1947). Od roku 1956 byl profesorem violoncella nejprve externě na Brněnské konzervatoři, později na JAMU. Od roku 1969 docent, 1982 řádný profesor. Byl členem porot komorních porot soutěže Pražského Jara a členem porot dalších významných violoncellových soutěží (Písek, Hradec nad Moravicí).

Jaroslav Chovanec (*30. března 1925 Frýdek Místek–†4. srpna 2005 Praha) byl žákem F. Švandy na brněnské konzervatoři¹²³. Po absolutoriu odchází na AMU. Kde studoval u K. P. Sádlo a M. Sádlo (absolvoval 1954). V témže roce se stal koncertním mistrem Orchestru Národního divadla. Byl spoluzakladatelem Novákova kvarteta (1955) a spoluzakladatelem Dvořákova klavírního tria (1970), členem Kvarteta Bohuslava Martinů. V důchodovém věku se stal koncertním mistrem Symfonického orchestru ostrova Tenerife.

Po roce 1970 došlo nejen k přirozené generační výměně učitelských sil, ale daleko častěji než v předcházejících letech jsou výukou hlavního oboru na konzervatoři pověřováni výkonní orchestrální hráči, kteří pedagogickou činnost vykonávají většinou krátkodobě jako vedlejší povolání. Změnami ve složení pedagogů byla nejvíce poznamenána právě violoncellová třída,

kde s výjimkou člena Moravského kvarteta Bedřicha Havlíka, který působil na konzervatoři v letech 1972—1984, byla výuka zabezpečována výlučně externími učiteli.

Bedřich Havlík¹²⁴ (*6. prosince 1936 Brno–†4. září 2001 Brno) studoval u Karla Krafky v letech (1951–1952), poté až do absolutoria u prof. Ferdinada Švandy. Absolvoval v roce 1957. Ve

¹²² Vedle svých domovských orchestrů spolupracoval s Moravskou filharmonií Olomouc (1946), Slovenskou filharmonií Bratislava (1950, 1965), Krajskou filharmonií Gottwaldov (1957) a další.

¹²³ Studoval též kompozici u J. Kvapila a později i hudební vědu na pozdější Masarykově univerzitě v Brně.

¹²⁴ Foto: Bedřich Havlík – zdroj: http://www.forfest.cz/ucink_cz.htm, 12. 5. 2016.

stejném roce pokračoval ve studiu na pražské AMU ve třídě prof. K. P. Sádla a Miloše Sádla. Komorní hudbu studoval u prof. Ladislava Černého. Absolvoval v roce 1961. Ve stejném roce získal Čestné uznání I. stupně v mezinárodní violoncellové soutěži Pražského jara.

V roce 1963 vykonal konkurs do Filharmonie Brno. Od roku 1969 působil na brněnské konzervatoři a od roku 1979 na JAMU. Od roku 1986 byl violoncellistou a uměleckým vedoucím Moravského kvarteta. V roce 1991 získal docenturu a byl jmenován proděkanem JAMU. Od roku 1997 byl prorektorem JAMU.

Mezi jeho studenty byli violoncellisté Michaela Fukačová¹²⁵, Jan Škrdlík, Miroslav Zicha a František Brikcius, Josef Klíč, Josef Špaček.

Od školního roku 1978/79 dochází po přijetí interních učitelů **Miroslavy Kavalové** a **Václava Horáka**, kterého v r. 1985 nahrazuje **Miroslav Zicha**, ke stabilizaci učitelských sil na violoncellovém oddělení.

Miroslava Kavalová (*6. září 1952 Prostějov), otec byl stavební inženýr, ředitel staveb na generálním ředitelství v podniku Sigma Olomouc, náhle zemřel v roce 1967, matka v domácnosti, sestra Jitka se také věnovala hudbě, učila se hrát na klavír. Bratr Edwin se učil zprvu hrát na housle, ale ve 14 letech přestoupil na violoncello, jakmile jej donesl domů, Miroslava zcela propadla kouzlu nástroje a ve svých 7 letech začala hrát také na violoncello. Navštěvovala nejprve základní devítiletou školu v Olomouci (1958 – 1967) a poté nastoupila na gymnázium humanitního směru (1967 – 1968), po roce studia však vykonala zkoušku na konzervatoř v Ostravě, které předcházely privátní lekce u A. Večtomova a I. Měrky. Na konzervatoři studovala ve třídě prof. I. Měrky (1968–1974) a ve studiích u prof. Měrky pokračovala i na JAMU v Brně (1975–1979). Svá studia na obou školách doplňovala privátními hodinami u A. Večtomova a kurzy a stážemi: Music Hochschule F. Liszta Weimar (L. B. Jefgrafov – Rusko – 1977, E. Rauttio – Finsko – 1978, T. Kühne – Rakousko – 1987, 1988), Institut Gněsinských Moskva (L. B. Jefgrafov – 1979–1981), Academia Chigiana Siena (A. Navarra – 1983), Wien Accademie (T. Kühne 1988–1990, privátní studium). Ještě během studií na konzervatoři nastoupila jako koncertní mistr violoncell do operety Státního divadla v Ostravě, kde setrvala až do roku 1975. Poté přijala angažmá jako tutti hráč orchestru Janáčkovy opery v Brně, kde působila mezi lety 1976–1978 a krátce ještě v roce 1986, v roce 1984 hrála na pozici tutti v orchestru Státní filharmonie Brno. V letech 1978–1982 vyučovala

¹²⁵ Michaela Fukačová, laureátka Čajkovského soutěže v Moskvě, působí v Dánsku.

na Konzervatoři v Brně, poté nastoupila na Hudební školu hl. města Prahy, během pedagogického angažmá zde od roku 1994 do roku 1999 vyučovala pedagogickou praxi na Pražské konzervatoři, od roku 1995 pedagogicky působí na Gymnáziu a hudební škole hl. města Prahy.

Václav Horák¹²⁶ (*22. února 1950 Horní Libchavy) studoval Konzervatoř v Kroměříži u pedagogů J. Mehly, J. Sikory, Lazárová, Merta, absolvoval v roce 1971. Ve stejném roce byl přijat na AMU Praha do třídy prof. Váši Černého. Studium hry na violoncello ukončil na JAMU v Brně ve třídě prof. Karla Krafky. Již během studia na JAMU se stal členem orchestru Janáčkovy opery (zástupce koncertního mistra) a členem Kynclova kvarteta. Dále byl řadu let členem Komorního orchestru Bohuslava Martinů a Českých komorních sólistů a jako komorní hráč se uplatňoval i v mnoha dalších seskupeních. Byl členem porot na soutěžích jako Heranova soutěž, Janáčková soutěž, soutěže ZUŠ a konzervatoří. Jako lektor vedl kursy v Třebíči pro české i zahraniční studenty, v posledních letech kursy ve Vysokém Mýtě. V současné době se věnuje výchově mladých violoncellistů na Konzervatoři Brno a Soukromé umělecké škole Pavla Křižkovského v Brně. Kromě interpretační a pedagogické činnosti se věnuje například překladatelské činnosti, pro pracovní účely přeložil významné metodiky z ruštiny:

R. J. Sapožnikov: Prvopočáteční výchova violoncellisty

R. J. Sapožnikov: Škola hry na violoncello

Andrej Borisjak: Metoda organického rozvoje technických prvků hry na violoncello

A. Broun: Metodické studie hry na violoncello

V současné době připravuje elektronickou učebnici Historie violoncella a Metodika hry na violoncello.

Současným pedagogem na Brněnské konzervatoři je **Miroslav Zicha¹²⁷** (* 1958). Studoval brněnskou konzervatoř a Janáčkovu akademii múzických umění u prof. B. Havlíka. Vzdělání si doplnil aspirantským studiem u prof. M. Sádlo na AMU a účastí na interpretačních kurzech u prof. E. Rautia. Od roku 1985 působí pedagogicky na brněnské konzervatoři a od roku 1995 také na

¹²⁶ Foto: Václav Horák – zdroj <http://www.konzervatorbrno.eu/index.php?id=u-25>, 12. 5. 2016.

¹²⁷ Foto: Miroslav Zicha – zdroj: <http://konzervatorbrno.eu/index.php?id=u-128>, 10. 4. 2016.

JAMU v Brně. Vedle pedagogické práce se intenzivně věnuje komorní hře. V letech 1985–1999 působil v Triu Bohuslava Martinů (1985–1999). Od roku 1999 je členem Moravského klavírního tria.

2.3 Janáčkova konzervatoř a gymnázium Ostrava

Historie českého hudebního školství na Ostravsku se odvíjí od založení první české soukromé hudební školy Rudolfem Kadlečkem v roce 1890. V roce 1907 byla v Ostravě-Mariánských Horách založena Hudební a varhanická škola Matice školské, která poskytla odborné hudební vzdělání muzikantům z širokého okolí Slezska a také ze Slovenska.

Tato škola, která se později transformovala na Masarykův ústav hudby a zpěvu, poskytla spolu s Hudební školou dr. Leoše Janáčka (založena roku 1935) podmínky pro vznik a úspěšnou činnost Vyšší hudebně pedagogické školy – dnešní Janáčkovy konzervatoře. K tomu došlo výnosem státního výboru pro umění č. 40.719/53 ze dne 14. srpna 1953. Statut konzervatoře získala škola oficiálně až roku 1959, kdy byla zároveň zrušena Vyšší hudebně pedagogická škola. Od září 1996 se konzervatoř přestěhovala do nového areálu budov na ulici Českobratrské v Ostravě 1 a nese jméno slavného skladatele – Leoše Janáčka.

Od založení violoncellové třídy (1953) působil na škole violoncellista **Ivan Měrka**

Ivan Měrka¹²⁸ (*15. května 1926 Košice) V pěti letech se s rodiči stěhoval do Nitry. V roce 1938 se rodina stěhovala nejprve do Prostějova a poté do Brna. V roce 1939 se stal Měrkův otec ředitelem Reálného gymnázia Moravské Ostravě a Ivan Měrka studoval na Reálném gymnáziu v Ostravě-Přívoze. Zde se setkal s violoncellistou Františkem Pencem. V roce 1944 ukončil studium violoncella sólového zpěvu na Masarykově ústavu umění v Brně.

Ve stejném roce se stal violoncellistou opery ostravského divadla.

V roce 1945 (15. 9.) odmaturoval na reálném gymnáziu. V letech 1945–1947 působil jako zástupce koncertního mistra v ostravském rozhlasovém orchestru. 17. 5. 1946 vykonal státní zkoušku učitelství způsobilosti ve hře na violoncello v Brně a stal se členem Slezského klavírního tria¹²⁹. V tomto souboru setrval do roku 1956. Současně působil ještě od roku 1948

¹²⁸ Foto: Ivan Měrka – zdroj: http://babi90.rajce.idnes.cz/Studium_UKS_Hudba_meho_zivota_-_doc._PhDr._Ivan_Merka_CSc._9.10.2012/#PA060020.jpg 20. 12. 2016.

¹²⁹ Slezské klavírní trio vzniklo v roce 1946 v Ostravě z popudu violoncellisty tehdejšího rozhlasového orchestru Ivana Měrky. Poprvé hrálo v rozhlase 27. 2. 1946 (Niels Wilhelm Gade: *Klavírní trio* op. 42) ve složení: Zdeňka Škovranová (klavír), Jožka Wolfová-Loukotová (housle) a Ivan Měrka (violoncello) – veřejně pak na koncertu o půl roku později – 14. 9. 1946. Činnost prvního seskupení Slezského tria netrvala dlouho, byla však důležitým začátkem více jak desetileté existence prvního komorního souboru profesionálního typu v Ostravě. Jeho specifickým rysem bylo zaměření na rozhlasovou uměleckou práci, která převýšila významnou veřejnou koncertní činnost. Tento záměr byl potvrzen novým pianistou tria, absolventem Pražské konzervatoře Miroslavem Juchelkou. Ten poprvé hrál se Slezským klavírním triem (Miroslav Juchelka, Jožka Wolfová a Ivan Měrka) v rozhlase 2. 4. 1946 *Trio* op. 7 od Karla Moora. Juchelka vyhledával skladby technicky náročné (například klavírní tria Friderika Chopina nebo Ernesta Chaussona) a podporoval tím Měrkovu průbojnou

v Brněnském kvartetu (působil zde 2 roky). V roce 1946 zahájil studium muzikologie a filozofie na Masarykově univerzitě v Brně (ukončil doktorátem v roce 1952 a v roce 1948 na Janáčkově akademii múzických umění v oboru violoncello (končí absolutoriem 1953 jako první absolvent tohoto oboru)¹³⁰. Ve stejném roce na tuto školu nastoupil jako asistent v oboru hra na violoncello. Od roku 1946 působil po 10 let i jako komorní a operní pěvec, v rozhlasu, na koncertech i v divadle (například Vítek v Daliboru, Pinkerton v Madame Butterfly). Mezi lety 1953–1960 působil Ivan Měrka jako koncertní mistr operního orchestru Státního divadla Ostrava a po tři roky také jako violoncellista a dramaturg Ostravského komorního orchestru. Když v roce 1953 vznikla Konzervatoř v Ostravě, stal se tam učitelem komorní hry a violoncella

V letech 1960–1968 byl koncertním mistrem Státní filharmonie Ostrava¹³¹. V roce 1962 spoluzaložil soutěž „O cenu Beethovenova Hradce“ v Hradci na Moravici¹³² a v roce 1968 se

dramaturgii, která se mohla uskutečnit v rámci nepsané dohody s Československým rozhlasem o pravidelném účinkování (Slezské trio provedlo na 327 produkcích na koncertech a v rozhlasu celkem 92 děl téměř osmdesáti méně známých i významných skladatelů českých – předklasičtí a klasicistní autoři, Smetana, Dvořák, Foerster, Novák, Suk, Kunc, Zich a další. – ruských, polských, francouzských, německých a autorů dalších národností, z toho i celou řadu československých premiér – Vladimír Ambros, Milan Balcar, Vladimír Svatoš, Leon Chodža-Ejnatov, Sergej Rachmaninov, Alexis de Castillon, Benjamin Godard, Philipp Scharwenka, Joaquin Turina a jiní). Za více než dvanáct let činnosti Slezského tria se celkem pětkrát obměnilo složení souboru; u pultu houslí se vystřídali Joža Wolfová-Loukotková s Josefem Przebindou a Ladislavem Gadasem, u klavíru nahradil Zdeňku Škovránkovou koncem roku 1947 Miroslav Juchelka, po jehož odchodu z Ostravy do Prahy 1952 přišel do souboru Josef Kysela. Příležitostně se v souboru (zvl. v rozhlasu) uplatnili u klavíru Václav Bělohlavý a Vladimír Čech a na housle Bohumil Malocha

V dramaturgii se někdy objevilo i rozšíření souboru, například v *Klavírním kvartetu Es dur* op. 87 Antonína Dvořáka o violistu Jaroslava Gottharda, v *Klavírním kvintetu A dur* op. 81 téhož autora o Bohumila Malochu (2. housle) a Jaroslava Gottharda (viola) či v Schubertově *Kvintetu pro housle, violu, violoncello, kontrabas a klavír* o Jaroslava Gottharda (viola) a Františka Musila (kontrabas), v *Triu pro klarinet, violoncello a klavír* op. 3 Alexandra Zemlinského či *Triu pro klarinet, violoncello a klavír Es dur* Františka Škroupa a v mnoha dalších skladbách o klarinetistu Jana Krčka a flétnistu Josefa Kološe (Carl Maria von Weber: *Trio pro flétnu, violoncello a klavír* op. 63, Jan Ladislav Dusík: *Sonáta pro klavír, flétnu a violoncello* a podobně). Soubor se uplatňoval i s orchestrem například v *Grand Rondeau pro sólové housle, violoncello, klavír a orchestr* op. 25 Jana Huga Voříška (Ostravský rozhlasový orchestr s dirigentem Rudolfem Vašatou). Duší celého souboru byl violoncellista Ivan Měrka, který se v padesátých letech stále více angažoval v Ostravském kvartetu; Slezské trio se ve druhé polovině padesátých let začalo na veřejnosti objevovat stále méně, až v roce 1958 ukončilo svoji činnost; poté však ještě vystoupilo v roce 1959 na koncertu ostravské odbočky Svazu československých skladatelů (*Trio* č. 2 Karla Böhma) a o rok později na koncertu Klubu přátel divadla v ostravském Divadle Jiřího Mirona (Sergej Rachmaninov *Elegické trio*).

¹³⁰ Zde studuje u Václava Černého hru na violoncello. Dalšími jeho učiteli byli violoncellisté Karel Pravoslav Sádlo a Bohuslav Heran.

¹³¹ Nynější Janáčkovská filharmonie Ostrava.

¹³² První klavírní soutěž se na zámku Hradci nad Moravicí konala v roce 1962. Předcházela ji soutěž ve skladbě a ještě o rok dříve první ročník hudebního festivalu, jehož vznik inspirovaly dva pobyty Ludwiga van Beethovena u knížete Lichnovského. V poslední době se postupně střídají soutěžní obory klavír, housle, viola a violoncello. Každý den se koná jedno ze tří soutěžních kol. Mezi laureáty soutěže je vedle mnoha vynikajících českých umělců a pedagogů také řada zahraničních. Dnes přijíždějí na zámek soutěžící z mnoha zemí světa – Andorry,

stal stálým členem a předsedou poroty Heranovy soutěže v Ústí na Orlicích¹³³. V letech 1970 – 1980 působil na JAMU jako odborný asistent a v letech 1990 – 1991 se stal ředitelem. Za svoji dlouholetou činnost v oblasti výkonného umění získal následující ocenění: Haydnova mezinárodní soutěž smyčcových kvartet v Budapešti (1959), Cena Nadace Zdeňky Podhajské v Praze (1977), Senior Prix 2000 od Nadace Život umělce a Intergram za dlouholetou činnost v oblasti záznamů uměleckých výkonů (2000), Evropská cena Gustava Mahlera udělená Evropskou společností umění (2001). Za celoživotní dílo, včetně publicistické a pedagogické práce, byly Ivanu Měrkovi uděleny Cena města Ostravy (2003) a Ocenění za dlouhodobou tvůrčí pedagogickou činnost u příležitosti Dne učitelů – Moravskoslezský kraj (2006).

Své muzikologické školení zužitkoval zvláště při dramaturgické práci v uměleckých souborech, jichž byl členem (vyhledávání, spartování a eventuálně i vydávání málo známých či zapomenutých skladeb, například: Antonín Rejcha: *Quintetto in Fa maggiore per clarinetto, due violini, viola e violoncello* op. 107, Jan Kuzník: *Smyčcový kvartet G dur*, Vojtěch Jírovec: *Sonáta pro klavír, flétnu nebo housle a violoncello* op. 37 č. 3), a jako pečlivý, hudebně-historicky orientovaný publicista kronikářským způsobem zaznamenával události v hudební kultuře ostravského regionu. Do regionálních časopisů napsal stovky článků o skladatelích, koncertních umělcích a hudebních pedagogích z Ostravska (často pod šifrou im), autorsky se podílel na stovkách rozhlasových pořadů, televizních scénářů a hlavně moderoval několik stovek výchovných koncertů.

K vydání připravil celkem patnáct almanachů ostravské konzervatoře a hudebního festivalu Janáčkovy Hukvaldy, napsal stovky programových brožur ke komorním i symfonickým koncertům a operním představením a několik desítek hesel do *ČSHS, Biografického slovníku Slezska a severní Moravy* i tohoto *Českého hudebního slovníku osob a institucí*. V době 1992–2004 byl členem výboru Nadace Leoše Janáčka.

Kromě Ivana Měrky vyučuje na Ostravské konzervatoři **Jiří Zedníček**.

Běloruska, Černé Hory, Číny, Finska, Francie, Itálie, Japonska, Jižní Koreje, Kanady, Lotyšska, Maďarska, Německa, Nizozemska, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Ruska, Slovenska, Srbska, Španělska, Švýcarska, Turecka, Ukrajiny, USA a Velké Británie. Vedle soutěže se na zámku a v okolí koná každoročně několik koncertů a dalších akcí pro širokou veřejnost. Beethovenův Hradec finančně podporuje vedle Moravskoslezského kraje také Ministerstvo kultury České republiky a další organizace a nadace.

¹³³ Heranova violoncellová soutěž (dále jen HVS) je mezinárodní hudební soutěž pro mládež do šestnácti let, která se koná jednou za dva roky v Ústí nad Orlicí, rodišti Bohuše Herana. Heranova violoncellová soutěž je vypsána pro mladé violoncellisty do 16 let.

- I. kategorie – do 10 let
- II. kategorie – do 12 let
- III. kategorie – do 14 let
- IV. kategorie – do 16 let

Jiří Zedníček¹³⁴ (*6. srpna 1952 Vsetín) S hudbou byl v kontaktu od dětských let díky svému dědovi Emilu Dlaskovi (hudební publicista, kritik, hráč na několik nástrojů, člen Valašského kvarteta) se kterým mizicírovali i doma.

Na violoncello začal hrát v 6 letech díky dědovu kontaktu s ředitelem hudební školy Lidickým, který, ač sám hrál na trubku, založil na škole violoncellovou třídu.

Ve 12 letech se poprvé setkal s violoncellistou a pedagogem Ivanem Měrkou, který jej pak poslední dva roky před zkouškou připravoval na studium konzervatoře v Ostravě. Tam byl přijat v roce 1967 a nastoupil do violoncellové třídy Ivana Měrky.

Po studiích nemohl z politických důvodů studovat ihned VŠ, přijal angažmá v divadle Jiřího Myrona a také v Janáčkově filharmonii Ostrava. Studia mu byla později umožněna nejdříve dálkovou formou, pak i řádně na JAMU v Brně opět pod vedením Dr. Ivana Měrky. Zde začal působit v Kubínově kvartetu pod vedením členů Janáčkova kvarteta, později, po úspěšných soutěžích národních i mezinárodních (Colmar, Portsmouth, Praha), kvartetu pomáhali také členové Smetanova kvarteta v Praze. Jako sólista získal ocenění na soutěži Beethovenova Hradce. Nadále se po ukončení VŠ věnoval především činnosti komorního hráče.

Od roku 1982 začal působit souběžně s aktivní komorní hrou pedagogicky na Konzervatoři v Ostravě, kde vyučuje předměty komorní hry a violoncella. V průběhu let byl jeho úvazek na škole různě veliký, postupně se navyšoval až do plného vyučování.

Z důvodu vážné nemoci byl Jiří Zedníček nucen v 58 letech ukončit aktivní interpretační činnost a nadále se věnuje pouze vyučování na konzervatoři.

Ze žáků Jiřího Zedníčka vynikli například Tomáš Svozil (pedagog, komorní a orchestrální hráč), Roman Plaček (pedagog a hráč v USA), Andrea Konstankiewiczová i Dorota Blahutová (soubor Tara-Fuki), Zuzana Jirglová (pedagog, komorní hráč v Bruselu).

V současné době je profesorem violoncella na Ostravské konzervatoři také **Jiří Hanousek**.

¹³⁴ Foto: Jiří Zedníček – zdroj: http://liberecky.denik.cz/kultura_region/kubinovo-kvarteto-zahraje-sve-interpretace20100407.html.

Jiří Hanousek¹³⁵ (*2. dubna 1961) hudební vzdělání získal na konzervatoři v Ostravě v letech 1976–1982, kde studoval u doc. dr. Ivana Měrky a prof. Jana Hališky. Studoval také skladbu u Jaromíra Podešvy. Na AMU v Praze studoval v letech 1982–1986 hru na violoncello u prof. Miloše Sádlo. Studia doplnil účastí na několika mezinárodních interpretačních kurzech: v německém Pommersfeldenu (1984–1985), na Orlando Festivalu v holandském

Kerkrade (1987), na Festivalu Marlboro ve Vermontu, USA (1990) a ve francouzském Villarsaux (1990). Kurzy vedli například Wilhelm F. Waltz, Paul Tortelier, Menahem Pressler, Isidore Cohen a Rudolf Serkin.

Již během studií získal mnohá ocenění na různých soutěžích. Jeho největším soutěžním úspěchem je titul laureáta a druhá cena (při neudělení první) na Mezinárodní soutěži Pražské jaro (1989). V letech 1987–91 byl sólistou Moravské filharmonie Olomouc, od roku 1986 je koncertním mistrem Janáčkovy filharmonie Ostrava a od roku 1991 zároveň jejím sólistou. Od roku 1986 je pedagogem na Janáčkově konzervatoři v Ostravě a od roku 2002 také odborným asistentem (od roku 2010 docentem) hry na violoncello na Fakultě umění Ostravské univerzity.

Jako sólista spolupracoval s takovými tělesy jako německý Branderburger Symphoniker, Dohnányi Orchestra Budapest, Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín, Filharmonie Zabrze (Polsko), rakouský Grieskirchner Kammerorchester, Janáčkova filharmonie Ostrava, Janáčkův komorní orchestr, Jihočeská komorní filharmonie, Moravská filharmonie Olomouc, Orchestra da Camera di Bologna (Itálie), South Bend Symphony Orchestra (USA), Státní filharmonie Brno, Symfonický orchestr Českého rozhlasu v Praze, Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK, Plzeňský rozhlasový orchestr, Státní filharmonie Košice, Symfonický orchestr bulharského rozhlasu, Plzeňský rozhlasový orchestr, Karlovarský symfonický orchestr, Štátny komorný orchester Žilina či kanadská Toronto Philharmonie.

Kromě toho byl zakládajícím členem Duo Moravia s pianistou Pavlem Kašparem, členem a sólistou Janáčkova komorního orchestru a spoluzakladatelem Ostravského tria.

Jako sólista a komorní hráč vystoupil v řadě evropských zemí a mimo Evropu též v Japonsku, na Taiwanu, v Jižní Koreji, USA, Kanadě a Austrálii.

¹³⁵ Foto: Jiří Hanousek – zdroj: <http://www.janackuvmaj.cz/cs/tiskove-centrum?id=art297>, 15. 10. 2016

Kromě pravidelné a významné spolupráce s Českým rozhlasem se spolupodílel na natočení deseti CD, mj. pro Centaur records, Inc., USA, Tudor Recording AG Zürich (Švýcarsko), Real Sound (Itálie), Tape Comlex, Boston (USA).

Několika soutěží se zúčastnil jako porotce, mj. pražské Junior Note, Soutěže o Cenu Beethovenova Hradce, Soutěže Gaspara Cassadó ve španělské Zaragoze či Soutěžní přehlídka konzervatoří v Ostravě a litevské Klaipėdė a několika interpretačních seminářů jako lektor mj. na Miami University (USA), Bethlehem (USA), nebo Mezinárodních interpretačních kurzech Ostravské univerzity.

2.4 Ostatní konzervatoře

Jak již bylo výše řečeno, v samostatných kapitolách jsme pojali pouze tři nejstarší a největší konzervatoře v České republice. Historie violoncellových tříd ostatních konzervatoří jsou součástí této kapitoly. Ty jsme seřadili podle data vzniku.

2.4.1 Konzervatoř v Kroměříži

Konzervatoř Pavla Josefa Vejvanovského Kroměříž je třetí nejstarší konzervatoř v České republice. Vznikla v roce 1949 výnosem ministerstva školství, věd a umění č. 14727/49-V/3b ze dne 26. března 1949 na základě ustanovení odst. 2, § 81 zákona ze dne 21. března 1948 č. 95 o základní úpravě školství. Název školy byl Státní hudební škola a sídlo školy bylo v tehdejší Gottwaldově. Státní hudební škola v Gottwaldově zahájila vyučování 1. října 1949. Ředitelem školy se stal houslový pedagog Josef Jírů. Výuka však probíhala v neuspokojivých podmínkách, v místnostech Městské hudební školy, a také chyběl vlastní inventář hudebních nástrojů a dalších pomůcek. Z těchto důvodů byla v roce 1950 Státní hudební škola přemístěna do Kroměříže, do budovy bývalého piaristického, později františkánského kláštera v Pilařově ulici. V budově byly provedeny adaptační úpravy, díky nimž byly dosaženy velmi dobré podmínky pro vyučování a studium žáků. Roku 1952 byla Státní hudební škola, výnosem ministerstva školství, vědy a umění č. 69067/52-VIII/II ze dne 29. října 1952, přejmenována na Vyšší hudební školu.

Vyšší hudební škola v Kroměříži byla odbornou školou uměleckého směru se čtyřletým studiem. Škola se od počátku soustředovala především na výuku orchestrálních hudebních nástrojů a klavíru, později přibýlo oddělení varhanní, zásluhou významného pedagoga Karla Pokory, a nakonec byla zavedena hra na harfu. Místní zvláštností byla výuka hry na cimbál, kytaru a akordeon, hře na tyto nástroje se totiž vyučovalo právě jenom v Kroměříži, staly se kroměřížskou specialitou. Do roku 2004 scházelo oddělení pěvecké, i když zpěv jako vedlejší obor se na kroměřížské konzervatoři již vyučoval. Ve školním roce 2004/2005 bylo toto oddělení umožňující studovat klasický zpěv jako hlavní obor otevřeno. 15. prosince 1960 byl schválen nový školský zákon, který stanovil jednotnou školskou soustavu, ve které na sebe navazovaly jednotlivé stupně a druhy škol. Vyšší hudební škola v Kroměříži byla na základě nového školského zákona zrušena a stala se pobočkou brněnské konzervatoře. Vedoucím pobočky byl pověřen Josef Brabec, zakladatel a bývalý ředitel hudební školy ve Valašském Meziříčí. Roku 1971 se z pobočky brněnské konzervatoře stala samostatná konzervatoř.

V roce 1989 konzervatoř přijala do svého oficiálního názvu jméno hudebního skladatele, který působil v Kroměříži, Pavla Josefa Vejvanovského.

Violoncellové oddělení vchovalo první absolventy v roce 1954¹³⁶. Z pedagogů zde působili prof. **Zdeňka Pimková**, **František Rybář**¹³⁷ a od roku 2010 **Kamil Žvak**.

Kamil Žvak¹³⁸ (*9. 3. 1981, Vsetín) se hře na violoncello začal věnovat na ZUŠ pod vedením Mgr. Zdeňky Pimkové ve Vsetíně. Dále pokračoval u stejné profesorky i na Konzervatoři P. J. Vejvanovského v Kroměříži. Svá studia hudby pak zakončil na Akademii múzických umění v Praze ve třídě prof. Miroslava Petráše. Vzdělání si dále rozšiřoval na kurzech staré hudby ve Valticích, kde byla jeho lektorkou Irmtraud Hubatschek, stejně jako na

Internationale Sommerakademie Semmering (prof. Tobias Kühne a prof.

Tomasz Strahl) a na dalších Master Class (Anner Bylsma, Peter Wispelwey a Lubomir Georgiev).

136

1953/1954	Fila František, Králová Zdeňka	1978/1979	Zemánek Dušan
	Kunovjánek Josef, Teimer Zdeněk	1979/1980	Marková Jiřina, Michoněk Petr ¹³⁶ , Pecinová Miloslava
1954/1955	Burdová Eva	1980/1981	Vydrová Pavla
1955/1956	Svačinová Božena	1981/1982	Venkrbcová Drahomíra
1956/1957	Stohrová Jaroslava	1982/1983	Hrabalová Jarmila
1957/1958	Březinová Milada, Friedl Josef, Hezinová Eva, Vašků Eva, Vítková Alena	1983/1984	Dynková Yveta, Mikeška Zdeněk ¹³⁶
1958/1959	Hájek Josef ¹³⁶ , Nohelová Karla	1984/1985	Bílková Olga, Švajda Martin
1959/1960	Merta Ladislav	1985/1986	Mačáková Šárka, Šmehlík Michal
1961/1962	Dostálová Květa, Zabloudilová Hana	1986/1987	Fleissigová Margit ¹³⁶ , Sedláková Eva
1963/1964	Jahoda Miroslav ¹³⁶ , Matonohová Vlasta, Olivová Helena, Pašmová Martina, Žůrková Naděžda ¹³⁶	1987/1988	Meca Petr ¹³⁶
1964/1965	Dlouhá Bohuslava, Kovaříková Ludmila, Kovářová Zdeňka, Zeman Josef	1988/1989	Krejčí Martina
1968/1969	Rusková Hana	1990/1991	Daněk Alois ¹³⁶
1969/1970	Muzikantová Marie, Seltsamová Jana	1991/1992	Rybářová Hana
1970/1971	Černá Jiřina, Horák Václav, Kubelková Dagmar, Piša Radovan ¹³⁶	1992/1993	Adámková Bohdana, Kozánek Viktor ¹³⁶
1971/1972	Doležal Karel	1993/1994	Cieslarová Pavlína, Komzáková Miroslava
1972/1973	Hlupá Danuše ¹³⁶	1995/1996	Bradová Miroslava, Kuncová Pavla
1973/1974	David Petr, Veselý Pavel	1996/1997	Brtník Miloslav, Škarpová Hana
1975/1976	Drábek Ladislav, Terebieniec Michal	1997/1998	Pimek Dalibor ¹³⁶
1976/1977	Macháček Miloš, Poslušný Petr	1998/1999	Chovancová Kateřina
1977/1978	Mikuš Jaroslav, Šebestík Dalibor	1999/2000	Moravcová Petra, Pelikán Lukáš

¹³⁷ Absolvoval JAMU v roce 1976

¹³⁸ Kamil Žvak – zdroj: <http://www.domovemceskehudby.cz/zvak.htm>, 12. 4. 2017

Seznam absolventů violoncellového oddělení konzervatoře v Kroměříži v letech 1953–2000 viz poznámka 136.

2.4 2 Konzervatoř Jaroslava Ježka

Konzervatoř a Vyšší odborná škola Jaroslava Ježka vznikla v roce 1991 transformací vzdělávacího ústavu, nesoucího název „Lidová škola umění – kurzy pro pracující – specializované účelové studium“, veřejnosti už ale tehdy byla škola známa pod jejím původním názvem „Lidová konzervatoř“. Toto vzdělávací zařízení vzniklo již v roce 1958 jako součást tehdejšího Městského domu osvěty v Praze a jeho úkolem byla příprava tzv. lidových hudebníků pro kvalifikační zkoušky, které byly v té době pro výkon praxe profesionálního hudebníka povinné. Škola disponovala kvalitním pedagogickým sborem, který kolem sebe soustředil její zakladatel a první ředitel Vadim Petrov, a poskytovala velmi solidní vzdělání. Brzy proto přerostla rámec osvětového zařízení a byla převedena do působnosti školství. Ve čtyřletém studiu nabízela vzdělávání v oblasti kompozice, aranžování, dirigování, hry na hudební nástroje se zaměřením na jazz, zpěvu, ale také scénického i společenského tance a herectví pro tzv. divadla malých forem. Ačkoliv v tomto období prozatím absolvování školy nenabízelo automatické získání oficiální kvalifikace, odpovídající například pedagogické aprobaci, byl o studium díky dobré úrovni velký zájem. Studium během existence LŠU prošlo množstvím populárních osobností, které dnes patří k hudebním špičkám v oblasti tzv. zábavního umění. Snahou školy se proto stalo získání statutu řádné konzervatoře, specializující se na oblast zábavního umění. Toto úsilí však narazilo na odpor stranických orgánů, které automaticky často považovaly tuto oblast za ideologicky nestabilní a podezřelou. Z těchto důvodů se konzervatoř škola stala až v roce 1990 a v následujícím školním roce na ní začali studovat první žáci. Díky souhlasu dědiců Jaroslava Ježka nese škola ve svém názvu jméno jednoho ze stěžejních zakladatelů české populární hudby. V roce 1998 se konečně podařilo po dlouhém úsilí získat pro školu samostatnou budovu v Roškotově ulici 4/1692 v Praze 4, která byla kompletně zrekonstruována a ve které má nyní škola k dispozici nejen učebny, ale i taneční sály a pro mimopražské studenty dokonce i vlastní internát.

V současnosti má škola kapacitu cca 350 studentů, kteří mohou v šestiletém studiu navštěvovat obory skladba, dirigování a aranžování, hru na nástroje spojenou samozřejmě s výukou jazzové interpretace a improvizace, populární zpěv a hudebně dramatické umění se zaměřením na muzikál. V rámci Vyšší odborné školy dále probíhá tříleté studium oboru tvorba textu a scénáře a oboru hudba, se zaměřením na jazz.

Violoncello se na Konzervatoři Jaroslava Ježka vyučuje od roku 2006, od tohoto roku je zde profesorem violoncella **Jan Keller**.

Jan Keller¹³⁹ (*2. prosince 1975) studoval na konzervatoři v Praze u Jaroslava Kulhana a poté pokračoval ve svých studiích na Akademii múzických umění, kde absolvoval ve třídě prof. Josefa Chuchro. Během studií se účastnil mistrovských kurzů u Miloše Mlejníka v Klagenfurtu a u Raphaela Walfische v Londýně. V letech 1998–2010 byl členem Symfonického orchestru Českého rozhlasu a v lednu 2011 nastoupil jako člen violoncellové skupiny České filharmonie. Od roku 2006 působí jako pedagog violoncella na Konzervatoři Jaroslava Ježka v Praze. Věnuje se také hudbě komorní (Trio 75', Janáčkovovo trio, Trio con brio), zároveň je i členem několika jazzových seskupení (Jana Koubková Quartet, Noční Optika, Transitus Irregularis, Czech philharmonic jazz band). Zabývá se i interpretací staré hudby na dobové hudební nástroje. Ovládá také hru na baskytaru. Jeho žáky byli např: Šimon Marek (Hamu), Anna Kalhausová (JAMU), Ondřej Tyleček, Michal Turek.

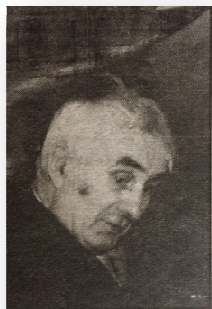
2.4.3 Konzervatoř Plzeň

Historie plzeňské konzervatoře začíná v roce 1920 založením Městské hudební školy, která byla v roce 1924 přejmenována na Městskou hudební školu B. Smetany. Vysoká úroveň výuky a také i bohatý kulturní a koncertní život zřejmě byly důvodem, proč do Plzně přišly vyučovat takové osobnosti, jakými byli například Emil Mikelka¹⁴⁰ či Bohdan Gasölhofer. I přestože Městská hudební škola neměla za úkol vychovávat profesionální hudebníky, podařilo se, zřejmě díky působení velkých pedagogických osobností, vychovávat absolventy na tak vysoké úrovni, že se mnohým podařilo začlenit se do plzeňského koncertního života, případně svázat své pedagogické aktivity s Plzní. V roce 1950 bylo otevřeno pedagogické oddělení hudební školy, které již mělo za cíl vychovávat budoucí generace učitelů hudby. V roce 1961

¹³⁹ Jan Keller – zdroj: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Keller_\(hudebn%C3%ADk\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Keller_(hudebn%C3%ADk)), 14. 4. 2016

¹⁴⁰ Mikelka, Emil, klavírista a hudební pedagog, narozen 5. 11. 1894 Pustá Kamenice (Svitavy), zemřel 16. 6. 1949 Praha. Pocházel z učitelské rodiny. Po studiu na učitelském ústavu v Poličce, kde maturoval v roce 1913, začal studovat hru na klavír u Karla Hoffmeistra na Pražské konzervatoři, hudební vzdělání dokončil na Pražské konzervatoři až v roce 1921 v klavírní třídě Romana Veselého. V roce 1922 přijal nabídku učitelského místa na Městské hudební škole v Plzni, kde působil do roku 1924. Po odchodu z Městské hudební školy v roce si Mikelka v Plzni otevřel soukromý hudební ústav, kde se vyučovalo hře na klavír, intonaci a sborovému zpěvu. 28. 2. 1924 V roce 1936 přijal na čtyři roky učitelské místo na tehdejší Masarykově ústavu hudby a zpěvu v Ostravě. V roce 1940 byl jmenován profesorem klavírní hudby na Pražské konzervatoři Emil Mikelka zpracoval Metodiku klavírní hudby, která se bohužel nedochovala, z metodických důvodů provedl také revizi mnoha klavírních skladeb. Z jeho žáků vynikli například František Rauch, Josef Kysela, Karel Václav nebo Josef Čech.

byla založena na půdě Hudební školy B. Smetany Konzervatoř v Plzni. Již v roce 1963 nastoupil na konzervatoř v Plzni prof. **Oldřich Kavale**.

Oldřich Kavale¹⁴¹ (*25. června 1930 Volenice u Strakonice). Violoncellu se začal věnovat na Lidové škole umění v Plzni pod vedením Eduarda Bílka, absolventa prof. Buriana. Ten mladému violoncellistovi doporučoval, aby se zúčastnil zkoušek na státní konzervatoř v Praze, ale Kavale pochyboval o svých schopnostech a argumentoval, že má na violoncellistu malé ruce. Již tehdy mu prý Bílek odpověděl: „*A od čeho máte palec*“? Zpočátku neměl Kavale ani vlastní violoncello a hrál na půjčený nástroj vždy jen na hodinách v Plzni u pana Bílka, kam jezdil na zapřenou, aby rodiče nevěděli. Důležitá prstová cvičení a základní pohyby cvičil tajně doma na stole. Později, už ve věku 22 let, nastoupil na nově otevřený stupeň výuky – pedagogické oddělení Lidové školy umění v Plzni, posléze se konečně rozhodl vykonat přijímací zkoušku na konzervatoř v Praze. Zde studoval od roku 1952 ve třídě prof. Bohumila Herana celkem pět let, školu absolvoval violoncellovým koncertem d moll Edouarda Lalo. V roce 1957 byl přijat na AMU v Praze, kde studoval pod vedením prof. Karla Pravoslava Sádlo a v období, kdy si nebyl zcela jist přijetím k prof. Sádlovi byl též v kontaktu s prof. Vášou Černým. Prof. Sádlo nechával Kavalemu často více volnosti než jiným svým žákům, když správně rozpoznal odlišný vztah svého žáka ke hře v polohách a tvorbě prstokladů. Prof. Kavale k tomu cituje Sádlovův výrok: „Poslyšte, já s tím nesouhlasím, jak to hrajete, ale mně se to líbí!“ Vysokou školu Oldřich Kavale absolvoval Schumannovým violoncellovým koncertem op. 129. Na koncertě zazněla také Prokofjevova sonáta C dur, Bachova Suita č.2 d moll a Brévalova Sonata G dur. Hned poté, v roce 1961, v období „Kubánské krize“ a „Berlínské krize“ musel violoncellista ve svých 32 letech nastoupit na základní vojenskou službu i přesto, že byl nemocen, trpěl astmatem. Naštěstí byl přidělen k vojenské posádkové hudbě v Prachaticích. Zde mohl příležitostně hrát i na violoncello, protože dechové instrumenty kvůli svému onemocnění nemohl zvládnout. V roce 1963, před koncem služby, přinesl mu kapelník na zkoušku časopis Hudební rozhledy, kde byl zveřejněn konkurs na místo profesora hry na violoncello na konzervatoři v Plzni. Oldřich Kavale konkurs vykonal a hned po skončení základní vojenské služby nastoupil na místo pedagoga violoncellové třídy konzervatoře v Plzni, kde od září roku 1963 vyučoval celkem 39 let až do školního roku 2001–2002. V letech 1976–77 učil také na pedagogické fakultě

¹⁴¹ Foto: Kavale O. zdroj: soukromý archiv O. Kavale

v Českých Budějovicích.

Oldřich Kavale odmítá pojetí violoncellových škol, využívajících polohy a jejich dvojí členění (počítání čtyř nebo sedmi poloh, základní = 2. Poloha, první poloha = půlpoloha atd.) a polohovou hru považuje za přežitek tj. neuznává školení dle například Zelenky-Beckera. Systém poloh m. tercie = úzká poloha, velká tercie = široká poloha je dle jeho pojetí hry zastaralý a svou výuku koncipoval na systému intervalů, s orientací na různé funkce prstů levé ruky.

Mezi žáky prof. Kavaleho patří například Ivo Lanier, Ivan Vokáč, Eduard Šístek mladší, Petr Skalka (věnuje se historické interpretaci a vyučuje ve Švýcarsku)

Od roku 1975 do roku 1996 (sborník 40 let konzervatoře Plzeň) vyučoval na Plzeňské konzervatoři prof. Mirko Škampa. Jeho prvním žákem se stal violoncellista Pavel Běloušek.

Od roku 1988 do roku 1992 vyučoval na Plzeňské konzervatoři prof. **Aleš Terš**.

Aleš Terš (*3. prosince 1953) se narodil v učitelské rodině. Hudbě se začal věnovat asi v šesti letech na LŠU v Plzni, kde se učil hrát na housle. Na konzervatoř v Plzni byl přijat na obor violoncello a studoval ve třídě prof. Kavaleho. Absolvoval v roce 1975. Ve stejném roce po konkursu nastoupil na místo zástupce koncertního mistra do Plzeňského rozhlasového orchestru, stal se členem Sedláčkova kvarteta, začal vyučovat na LŠU v Plzni a vykonal zkoušku na AMU v Praze. Zde studoval s přestávkami při zaměstnání a koncertním vytížení ve třídě prof. Rudolfa Lojdy. Jako rok absolutoria uvádí 1983. V Sedláčkově kvartetu účinkoval asi 20 let, natočili mnoho rozhlasových snímků a premiérovali také mnoho soudobých kompozic. Kvarteto koncertovalo nejen v Čechách, ale procestovalo celou Evropu. Od roku 1988 do roku 1992 vyučoval na konzervatoři v Plzni společně s M. Škampou a O. Kavalem. V roce 1992 odešel s kvartetem do Španělska, v Santiagu de Compostela založili a vedli komorní orchestr, kde se stali koncertními mistry a pod vzdělávací institucí IGAM, zaštitěnou Galicijskou vládou, vyučovali hře na nástroj, komorní hře a hře orchestrálních partů. Po návratu v roce 1994 vystupuje jako člen orchestru v Mariánských lázních a později jako svobodný umělec.

Od roku 1992 vyučovala na Plzeňské konzervatoři **Hana Vítková**.

Hana Vítková¹⁴² (roz. **Houdková**) (*25. prosince 1960 Praha) získala základní vzdělání na ZŠ Praha 4 Jílovská, v devíti letech začala hrát na violoncello u učitelky Lacinové na LŠU Praha 4 – Modřany. Po vykonané talentové zkoušce studovala na Konzervatoři

¹⁴² Foto: Hana Vítková – zdroj: soukromý archiv Hany Vítkové

v Praze ve třídě prof. F. Pišingera a též komorní hru u profesora Jaroslava Ruise. Poté vykonala zkoušku na AMU a ve studiích pokračovala na této vysoké škole pod vedením prof. R. Lojdy a prof. M. Sádlo, komorní hru studovala u prof. A. Kohouta. Již během studií začala vyučovat na Lidové škole umění.

Od r. 1987 je členkou orchestru opery Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni, v současné době koncertním mistrem skupiny violoncell. Věnuje se také komorní hře a pedagogické činnosti, 11let působila na plzeňské konzervatoři, nyní na Zuš Chvalenická a Zuš Skvrňany.

Od roku 2006 do roku 2010 vyučoval na Plzeňské konzervatoři **Michael Ericsson**.

Mikael Ericsson¹⁴³ (* 10. března 1952 Arvika, Švédsko) Pochází z hudební rodiny, jeho otec byl klavírista, hudební pedagog a organizátor mezinárodních hudebních kurzů, bratr je houslista. Na violoncello začal hrát ve věku 7 let pod dohledem dánského pedagoga Hanse Erika Deckerta. Později studoval hru na violoncello pod vedením Erlinga Bløndal-Bengtssona, v letech 1968 až 1971 nejprve na výběrové hudební škole švédského rozhlasu na zámku Edsberg poblíže Stockholmu a pak v letech 1971 až 1972 na Královské dánské hudební akademii v Kodani. Absolvoval mistrovské kurzy v Mont Orfordu v Kanadě u francouzského violoncellisty Guy Fallota roku 1969 a v Kodani u Gregora Pitagorského roku 1971.

V letech 1962 až 1972 se účastnil interpretačních kurzů, které v Arviku pořádal Josef Vlach ve spolupráci s jeho otcem. Přátelství s Josefem Vlachem ho přivedlo roku 1972 ke studiu na Akademii múzických umění v Praze, kde studoval hru na violoncello u profesora Chuchro a komorní hru u docenta Josefa Vlacha. V roce 1978 se stal finalistou mezinárodní soutěže Petra Iljiče Čajkovského v Moskvě a roku 1980 zvítězil na Pražském jaru, kde získal cenu za nejlepší interpretaci soudobé české skladby.

Od roku 1976 je řadovým členem i sólistou Českého komorního orchestru. Jako sólista dále koncertoval s mnoha významnými českými orchestry (například Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Janáčkova filharmonie Ostrava, Slovenská filharmonie, Pražský komorní orchestr bez dirigenta, Filharmonie Brno) a s četnými zahraničními orchestry v Německu, Maďarsku a Polsku. Se Stockholmským rozhlasovým orchestrem podnikl turné po Švédsku a s Českým komorním orchestrem po Španělsku. Spolupracoval s řadou známých dirigentských postav, například Herbertem Blomstedtem, Aramem Iljičem Chačaturjanem, Liborem Peškem, Josefem Vlachem,

¹⁴³ Foto: Mikael Ericson – zdroj: http://www.vlachquartet.com/cz/biography/mikael_ericsson, 12. 4. 2017

Vladimírem Válkem, Ondřejem Kukalem, jako komorní partneři s ním spolupracovali Josef Hála, Ivan Klánský, Jenő Jandó, Oliver Triendl, Adolf Wiklund a další.

Uskutečnil premiéry některých skladeb soudobých autorů (Viktor Kalabis, Štěpán Koníček, Ondřej Kukal, Zdeněk Lukáš, Jiří Laburda, Alois Piňos). Dále nahrál sonáty pro violoncello a klavír od Sergeje Rachmaninova a Edvarda Griega, sonáty Luigi Boccheriniho pro violoncello a cembalo a skladby pro violoncello a klavír Bohuslava Martinů. Natáčel pro rozhlasové stanice v ČR, v Německu i ve Švédsku, spolupracoval s českou a švédskou televizí. Se svou manželkou houslistkou Janou Vlachovou založil v roce 1977 komorní Duo Vlachová – Ericsson, s kterým mimo koncertní vystupování nahráli i několik CD s hudbou Arthura Honeggera, Bohuslava Martinů a Maurice Ravela, natáčeli také skladby starých mistrů (Josef Rejcha, Karel Stamice). V roce 1982 sestavil s manželkou Nové Vlachovo kvarteto, které v roce 1995 změnilo název na Vlachovo kvarteto Praha, ve kterém hrají dodnes.

Mimo hraní v Českém komorním orchestru, sólovém vystupování a hře v kvartetu ještě působí v triu *Serioso* kde hraje s manželkou Janou Vlachovou (housle) a Karlem Stadtherrem (viola) a dále vystupuje v klavírním kvartetu *Ad Libitum*, kde na klavír hraje Helena Suchárová-Weiser.

Věnuje se i pedagogické činnosti. Vedl mezinárodní kurzy sólové i komorní hry a semináře na hudebních školách ve Švédsku i Spojených státech. V letech 2006 až 2010 vyučoval hru na violoncello na konzervatoři v Plzni a od roku 2010 byl povolán jako pedagog Akademie múzických umění v Praze.

V současné době vyučují violoncello na Plzeňské konzervatoři **Věra Bartoníčková a Sergej Kaljanov**.

Sergej Kaljanov¹⁴⁴ (*1968) V roce 1994 ukončil studium na moskevské Čajkovského konzervatoři jako postgraduální student. Jeho učiteli byli Stefan Kaljanov, Natalia Šachovskaja, Natalia Gutman, Juri Slobodkin. Od roku 1992 byl sólistou Moskevské státní filharmonie. Je aktivním sólovým i komorním hráčem. Pedagogický působí od roku 1995. V letech 1995–1997 vyučoval na konzervatoři v Moskvě, 1997–1999 - Akademie Gyöer (Maďarsko), 1999–2001 na Konzervatoři v Istanbulu (Turecko), 2003 až dosud na Hudební

¹⁴⁴ Foto: Sergej Kalyanov – zdroj: <http://www.rf-artproduction.eu/masterclasses/new-masterclass/professors-in-residence/sergei-kalyanov>, 13. 4. 2017.

akademii v Lundu (Švédsko) a Konzervatoři v Plzni.

Věra Bartoníčková, roz. Řezáčová (* 8. srpna 1976) začala hrát na violoncello od sedmi let u Miloslava Sládka v LŠU v Mnichově Hradišti a od r. 1986 u Marty Šulcové v LŠU v Mladé Boleslavi. Ve studiu pokračovala na Konzervatoři v Pardubicích u prof. Josefa Krečmera. Studium absolvovala Violoncellovým koncertem d moll Edouarda Lalo za doprovodu Filharmonie Hradec Králové. Od roku 1997 byla posluchačkou JAMU Brno u prof. Bedřicha Havlíka a poté u Václava Horáka. V letech 1999–2001 studovala díky stipendiu Norského vzdělávacího fondu na Universitě ve Stavangeru u Liv Opdal. Během studií se zúčastnila mnoha mistrovských kursů, například u P. Wispelweye, J. Bárty, L. Blake, K. Rondina.

Již během studia působila v symfonických a komorních orchestrech: v letech 1995–1997 působila v Komorní filharmonii Pardubice, v letech 1998–1999 ve Státní filharmonii Brno, v letech 1999–2000 ve Stavanger Symphony Orchestra a Trondheim Symphony Orchestra, v letech 2003–2004 v orchestru Solisti di Praga. Od roku 2009 je uměleckou vedoucí Kutnohorského komorního orchestru. V současnosti se věnuje především komorní hře a pedagogické činnosti. Od roku 2002 vyučuje obor violoncello na Konzervatoři Plzeň a od r. 2011 také na ZUŠ Čáslav v pobočce v Sázavě. Od roku 2009 je členkou a uměleckou vedoucí Kutnohorského komorního orchestru. Spolupracuje také s barokním souborem Musica ad Gaudium.

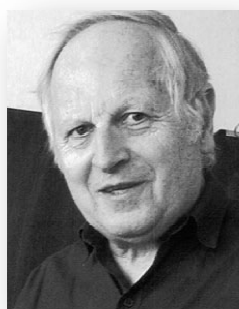
2. 4. 4 Konzervatoř Teplice

Konzervatoř v Teplicích zahájila provoz 1. 9. 1971. Jejím založení předcházela průzkum na LŠU, který probíhal v šedesátých letech a měl za cíl zjistit počty aprobovaných učitelů na těchto institucích. Výsledkem bylo zjištění, že téměř jedna třetina pedagogů nedisponovala potřebným vzděláním. Velkým nedostatkem, jenž by tuto situaci mohl řešit, byla absence školského zařízení v oblasti severních Čech, které by aprobované učitele hudby produkovalo.

Iniciátorem výzkumu byl krajský školský inspektor Jaromír Brož, který v roce 1966 zahájil osobní jednání na Ministerstvu školství s návrhem řešit kritickou situaci. Po zpočátku negativních odpovědích získal roku 1970 svolení k založení konzervatoře. V talentových zkouškách bylo přijato třicet studentů na denní studium a pro velký zájem bylo otevřeno i studium při zaměstnání s padesáti přijatými posluchači. V prvních dvou letech byla organizačně i hospodářsky přičleněna k teplickému gymnáziu a pedagogický sbor vedený

Jaromírem Brožem čítal pouze několik odborných učitelů¹⁴⁵. V roce 1973 se stala konzervatoř samostatnou institucí v čele s novým ředitelem, Metodem Přikrylem. Odborné předměty se vyučovaly v Lidové škole umění a Všeobecně vzdělávací škole (gymnáziu). Až po dohodě odboru školství Krajského národního výboru s Okresním národním výborem a Městským národním výborem v Teplicích získala konzervatoř vlastní budovu v Českobratrské ulici. V letech 1977–85 působil ve funkci ředitele Bohuslav Čížek. Po něm převzal vedení Milan Dlouhý, který na svém postu setrval do roku 1989. Od roku 1990 do roku 2013 byl v této funkci Milan Kubík.

Violoncellová třída Teplické konzervatoře byla založena hned při vzniku školy. Prvním pedagogem zde byl Mirko Škampa.

Mirko Škampa¹⁴⁶ (*8. srpna 1935 Praha) studoval u Bedřicha Jaroše, Ivana Večtomova a Bohumila Herana na Pražské konzervatoři a u Karla Pravoslava Sádlo a Miloše Sádlo na AMU v Praze. V roce 1965 založil Pražský studentský orchestr, který již tradičně podporuje umělecky růst mladých hudebníků a dirigentů.

Více jak 50 let vyučoval na ZUŠ (LŠU) v Praze 4 – Lounských, 1971–1974 vyučoval na konzervatoři v Teplicích, 1975–1996 na konzervatoři v Plzni. V současnosti (2017) vyučuje již přibližně dvacátým rokem na GMHŠ v Praze 3 (dříve Gymnázium Jana Nerudy s hudebním zaměřením)¹⁴⁷.

1956 společně se svou manželkou Vlastou Škampovou (1937–1989) založil a 50 let vedl Pražský studentský orchestr, později též Český studentský orchestr.

Kromě pedagogické činnosti se věnuje též publikační činnosti. Vydal *Školu hry na violoncello pro děti*, ve které shrnul všechny své pedagogické zásady. Škola se opírá především o pedagogický odkaz Karla Pravoslava Sádlo.

Mirko Škampa vychoval celou řadu vynikajících violoncellistů například Marii Hixovou, Josefa Krečmera, Michala Kaňku, Jiřího Bártu, Jana Páleníčka, Petra Nouzovského, Tomáše Jamníka, Janu Královou, Hanu Rytinovou, Václava Petra, Jakuba Dvořáka, Jana Holeňu,

¹⁴⁵ Mezi zakládající pedagogy patřili například Jaroslav Čermák (klavír), Irena Černá (klavír), Jiřina Dlouhá (housle), Miroslava Hušková (akordeon), Jaroslav Kabil (viola), Zdeněk Kolářský (housle), Václav Krahulík (kytara), Antonín Satýnek (klarinet), Rudolf Slach (kontrabas), Eva Sobíšková (bicí), Eva Ševčíková (flétna), Jindřich Šindelář (trubka), Petr Slavík (klavír), Jindřiška Slavíková (varhany), Mirko Škampa (violoncello).

¹⁴⁶ Foto: Mirko Škampa – zdroj: http://hudebnirozhledy.scena.cz/www/index.php?page=clanek&id_clanku=259

¹⁴⁷ Škola sídlí v Praze 3 – Žižkov, Komenského náměstí.

Jiřího Sládečka, Vladimíra Všetěčku, Josefa Karlíčka, Dominiku Hoškovou, Jakuba Tylmana, Viléma Vlčka a další¹⁴⁸.

Vedle Mirko Škampy vyučoval na Konzervatoři v Teplicích také Josef Pražák. Působil zde od roku 1977, pak jej vystřídal violoncellista a člen Parnas kvartet **Karel Huth**. Současně působil na Konzervatoři v Teplicích od roku 1994 do roku 2001, Tomáš Stražil.¹⁴⁹

Tomáš Stražil¹⁵⁰ (* 15. 1. 1971 Praha) Už od raného dětství projevoval hudební nadání, už v pěti letech se začal věnovat hře na violoncello, nejprve na LŠU Voršilská u prof. J. Pražáka, později na konzervatoři v Praze ve třídě prof. JUDr. P. Sádlo. Ve studiích pokračoval na pražské AMU pod vedením doc. R. Lojdy. Během posledního ročníku konzervatoře působil jako tutti hráč v Brucknerorchestru v Linci. Po přijetí na AMU (1991) absolvoval během studia řadu kurzů u osobností, jako jsou: A. Ariscuren, M. Roche, P. Wieselway, A. May, F. Smetana, E. Rattay, J. Chuchro a další. Je nositelem čestných uznání ze soutěží o cenu Beethovenova Hradce a držitelem ceny Prix Mercury – Semmering 1994.

V letech 1994–2000 působil Tomáš Stražil jako koncertní mistr Sukova komorního orchestru. Ve spolupráci s Josefem Sukem a Sukovým komorním orchestrem natočil své debutové CD s

¹⁴⁸ Všichni jmenovaní nestudovali u M. Škampy na konzervatoři, ale i na ZUŠ

¹⁴⁹ Seznam absolventů oboru violoncello na Konzervatoři v Teplicích

1977 – Zelená Karla

1981 – Schůrková Jitka

1983 – Kozelková Věra

1984 – Havrdová Miroslava

1984 – Kotalíková Zuzana

1986 – Baraňák Petr

1987 – Pitra Petr

1988 – Horová Hana

1989 – Szpuková Helena

1990 – Peterka Lukáš

1991 – Honzátková Lenka

1991 – Nováková Romana

1995 – Řezáč Pavel

1996 – Kounovská Eva

1996 – Šabatová Zuzana

1997 – Řezáč Pavel

1997 – Soukup Petr

1998 – Šabatová Zuzana

1999 – Gebhartová Taťána

1999 – Kavan Jan

2000 – Matoušek David

2000 – Raisrová Lenka

2001 – Čermák Vojtěch

2002 – Opluštilová Michaela

2007 – Suchanová Lenka

Kombinované studium

2006 Pražák Josef

2007 Janek Petr

Studium při zaměstnání

1991 Vacek Antonín

2001 Voráčková Adriana

2005 Pilařová Eva

¹⁵⁰ Foto: Tomáš Stražil – zdroj: <http://www.casopisharmonie.cz/aktuality/mistrovske-hudebni-kurzy-ve-hre-na-housle-violoncello-a-zpevu.html>, 12. 5. 2017

violoncellovým koncertem C dur Josefa Haydna. Jako sólista i komorní hráč brzy začal vystupovat na stěžejních festivalech a spolupracoval s významnými českými i zahraničními orchestry (Severočeská filharmonie Teplice, Gifu symphony orchestra, Filharmonie Hradec Králové, Musici di Praga, Sukův komorní orchestr, Thailand philharmonic orchestra, Komorní orchestr ND, Praga Camerata a další). Do roku 2001 vyučoval violoncello na Teplické konzervatoři. Pro Český rozhlas natočil komorní skladby A. Dvořáka pro violoncello a klavír, Variace na jedné struně N. Paganiniho a několik komorních skladeb. Tomáš Stražil se soustavně věnuje nejen sólové, ale také komorní hře a pedagogické činnosti. Od roku 2000 předává své zkušenosti mladým violoncellistům jako profesor violoncellové hry na Konzervatoři v Praze. Intenzivně se zajímá také o starou hudbu a spolupracuje s cembalistkou Monikou Knoblochovou na koncertech barokní a moderní hudby.

V roce 2002 založil komorní orchestr Camerata Bohemica, kde zastává funkci stálého sólisty a uměleckého vedoucího. V roce 2003 navázal spolupráci s klavíristkou Barborou Křištofovou-Sejákovou a houslistkou Danou Oerterovou v Triu Bergerettes. V této době stál spolu s Vítězslavem Černochem, Danou Truplovou a Vilémem Kijonkou u zrodu souboru Kubelík kvartet. Je častým hostem nahrávacích studií a lektorem domácích i mezinárodních kursů. Od roku 2003 vyučuje také na Pedagogické fakultě UK a od roku 2012 též na pražské AMU.

Karel Huth (* 17. března 1944) v roce 1965 absolvoval Státní konzervatoř v Praze, kde studoval nejdříve ve třídě prof. Bohumila Herana, který mu přiblížil specifika francouzského stylu hry dle prof. G. Hekkinga a umožnil mu i osobní kontakt s A. Navarrou. Školu dokončil pod vedením prof. Bedřicha Jaroše. Později konzultoval též s prof. A. Večtomovem. Již během studií na konzervatoři se stal členem Československého komorního orchestru, kde působil od r. 1962 až do roku 2000. V roce 1965 nastoupil také jako člen a koncertní mistr Filmového symfonického orchestru. Současně se soukromě věnoval také pedagogické činnosti. Práci ve Filmovém orchestru ukončil v roce 1990, kdy se stal pedagogem na konzervatoři v Teplicích. Kromě hlavního oboru – hry na violoncello vyučoval též metodiku hry na violoncello a komorní hru. Na konzervatoři vyučoval do roku 1997.

V roce 1997 nastoupil jako člen orchestru Národního divadla v Praze a hrál zde až do roku 2006. Karel Huth je aktivní nejen jako pedagog a orchestrální hráč, ale účinkuje také v komorních souborech Lyra Nova (harfové kvinteto), Pražský barokní soubor a Parnas Quartet Prague.

Po roce 2000 nastoupili na konzervatoř v Teplicích violoncellisté Vitalij Bělozorov a Marat Šajachmetov. Vitalij Bělozorov však tragicky zahynul nedlouho po nástupu.

2.4.5 Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené

Vznik Konzervatoře Jana Deyla a střední školy pro zrakově postižené se začal odvíjet v roce 1910, kdy Jan Deyl zakládal výchovně vzdělávací ústav pro nevidomé s vědomím, že se ústav nesmí omezovat na pouhou pasivní péči o nevidomé, ale musí komplexně zabezpečit nejen širokou ústavní výchovu, ale i perspektivně vést jedince k jeho osamostatnění v oboru, ve kterém bude vyškolen. Ústav nesl název „*Deylova výchovna slepých*“.

V roce 1915 byl ústav přejmenován na „*Zemský spolek pro výchovu a opatrování slepých v království Českém*“ aneb „*Deylův ústav pro slepé*“. Chovanci byli přijímáni podle určitých pravidel, ve věku od 7 do 12 let (ve škole byli do dospělosti). Museli předložit následující doklady: křestní list, domovský list, školní vysvědčení a hlavně lékařské vysvědčení, že dítě nevidí tak, aby se mohlo naučit číst a psát zrakem, ale že je tělesně i duševně zdravé a způsobilé k vyučování. Při vyučování se dbalo na to, aby se uplatnily všechny tři směry vzdělávání – literární, hudební a polytechnický. Kromě výuky na hudební nástroje byly ve škole i řemeslnické dílny, ve kterých se opravovala obuv a vyráběly koberce.

V roce 1931 vznikla „*Soukromá hudební škola pro nevidomé při Deylově ústavu pro slepé*“. Při diferenciaci pražských slepeckých ústavů a posuzování jejich vhodnosti v roce 1945 byl Deylův ústav kvalifikován jako nejméně vhodný a zanedbaný. Proto zde nebyla umístěna původně plánovaná základní škola, ale škola hudební. Nikdo nevěřil v její dlouhé trvání. Začal se však projevovat stále větší zájem o hudbu a proto bylo třeba vytvořit pro zájemce speciální hudební vzdělání. Směr hudební výchovy by měl být jednak praktický (zvládnutí nástroje), jednak výchovný (uplatnění nevidomého hudebníka jako hráče, ladiče nebo učitele).

Po roce 1948, kdy došlo k další diferenciaci slepeckých ústavů a rozdělení výchovných úkolů, rozhodla hudební tradice v Deylově škole – Deylovu ústavu připadla výuka hudební výchovy. Základem nově ustanovené školy byla Hudební škola pro nevidomé při Deylově ústavu pro slepé. V roce 1950 přiznalo ministerstvo školství škole tzv. oddělení pro přípravu kandidátů učitelství hudby, ústav se tak postupně specializoval na přípravu nevidomých na profesi učitelů hudby a ladičů klavíru. Získal celostátní charakter.

V roce 1960 škola fungovala pod názvem „*Střední hudební škola internátní pro mládež s vadami zraku*“. Hudební větev se stala střední školou plně odpovídající konzervatoři a větev ladičská se stala samostatnou odbornou školou „*Odborná ladičská škola internátní pro mládež s vadami zraku*“ bez maturity. Později – v letech 1976/77 se střední hudební škola přeměnila na „*Konzervatoř pro zrakově postiženou mládež*“. V roce 1992 byla škola přejmenována na

„Konzervatoř a Ladičskou školu Jana Deyla“ a v roce 2006 na „Konzervatoř Jana Deyla a střední školu pro zrakově postižené“.

Vzhledem k tomu, že archivní materiály školy byly plně zpřístupněny a řádně zarchivovány teprve v posledních letech, bylo možné s nimi pracovat poprvé od vzniku školy jako s uceleným materiálem. Bylo tak možné jejich studiem pořídit soupis žáků, kteří zde studovali violoncello a také pedagogů, kteří zde působili. Všechny archivní materiály začínají přibližně stejným rokem – 1963. Starší materiály nejsou k dispozici.

Studiem materiálů bylo zjištěno, že už v roce 1963 zde bylo violoncello vyučováno¹⁵¹. Jeho výuka však probíhala v rámci druhého oboru, nikoli hlavního nástroje. Tato praxe zůstala na konzervatoři až do roku 2011. Violoncello se zde až na výjimky vyučovalo jako druhý obor – studenti na něj při nástupu do školy začínali. Proto většinou nedosahovali úrovně hlavních oborů na běžných konzervatořích. V řadách pedagogů se postupně vystřídali Alena Opělová od roku 1969, Dušan Vondráček od roku 1971, dále od roku 1974 **František Fila** (16. 2. 1932–Gottwaldov †?)¹⁵². V roce 1979 nastoupila na pozici učitelky violoncella **Danuše Hlupá**

(**Sommerová**), která na škole působí dodnes, v letech 1983 – 1993 ji vystřídal **Karel Vík**. V letech 1997–2002 působila na konzervatoři vedle **Danuše Sommerové** ještě **Bohumila Dlouhá**¹⁵³.

Danuše Sommerová¹⁵⁴ (*4. října 1951) studovala hru na violoncello na Konzervatoři v Kroměříži. Vedle violoncella se věnovala také zpěvu a několik let byla členkou smíšeného sboru Moravští

¹⁵¹ Bohužel není možné zjistit, kdy se zde začalo violoncello vyučovat, protože archivní materiály chybějí.

¹⁵² Vyučoval zde od 20. 9. 1973 do 30. 6. 1979

¹⁵³ Seznam absolventů školy 1963 – 2010

1963 Jaroslav Kaderka 2. obor

1974 Hana Svobodová 2. obor

1978 Váňa Vasileva Georgijeva 2. obor

Pavel Spáčil 2. obor

1979 Josef Šimek 2. obor

1982 Tomáš Hýbler 2. obor

1983 František Dvořák 2. obor

1984 Vlastimil Hokrův 2. obor

1987 Vladislav Šebek 2. obor

1989 Jaroslava Bulínová 2. obor

Jiří Červený hlavní obor (Karel Vík)

1991 Vladimír Adamovský hlavní obor (Danuše Sommerová)

1992 Ludmila Kopecká 2. obor

1999 Petr Bazala 2. obor

2000 Lucie Prchlíková 2. obor

2001 Marta Ženatá 2. obor

Jaroslava Sedmerová 2. obor

2002 Jiří Sedláček hlavní obor (Bohumila Dlouhá)

2004 Markéta Pánková 2. obor

2005 Radka Teličková hlavní obor (Danuše Sommerová)

2007 Ivan Tatar hlavní obor (Danuše Sommerová)

2008 Lukáš Harcuba 2. obor

2009 Kristýna Jelínková 2. obor

2010 Eliška Jasenovcová 2. obor

2012 Anna Kolářová 2. obor

¹⁵⁴ Foto: Danuše Sommerová – zdroj: <https://www.kjd.cz/index.php?pg=Danuse-Sommerova>, 13. 4. 2017

madrigalisté. Ve studiích pokračovala na pražské AMU ve třídě prof. Miloše Sádlo. Po absolutoriu se věnovala ještě postgraduálnímu studiu komorní hry pod vedením prof. Lubomíra Kosteckého, člena Smetanova kvarteta. Aktivně působila v různých komorních tělesech, například Orchestra Puellarum Pragensis, Virtuosi Pragenses a dalších, s nimiž koncertovala v řadě zemí Evropy, Asie a severní Afriky. V letech 1995–96 byla členkou orchestru Státní opery Praha. Již řadu let se věnuje pedagogické činnosti. Od roku 2008 působí na ZUŠ Klementa Slavického v Radotíně. V roce 2005 vyučovala v rámci interpretačních kurzů v Jižní Koreji.

Karel Vik (4. července 1919– †?) Od roku 1938 studoval na Státní konzervatoři Praha obor violoncello pod vedením Karla Pravoslava Sádlo. V roce 1942 studium přerušil a odjel do Vídně, kde nastoupil do rozhlasového orchestru jako zástupce koncertního mistra violoncell. Do Prahy se vrátil roku 1945 a roku 1946 zde dokončil konzervatoř. Poté pokračoval ve studiu u Karla Pravoslava Sádlo na AMU (1946–50). Jako violoncellista působil mezi lety 1945–83 v České filharmonii (roku 1970 jmenován jejím zasloužilým členem). Mimo to byl společně s Rudolfem Novosadem, Václavem Kolouchem a Jaroslavem Kroffem členem kvarteta Českých filharmoniků (od roku 1959), koncertním mistrem violoncell v Českém komorním orchestru pod vedením Josefa Vlacha a vystupoval jako sólista se Symfonickým orchestrem Československého rozhlasu a Karlovarským symfonickým orchestrem. Od poloviny osmdesátých let se věnoval pedagogické činnosti na AMU a dalších hudebních školách. Od 1. 9. 1983 do roku 1992 působil jako pedagog na Konzervatoři Jana Deyla.

V roce 2013 nastoupil na Konzervatoř Jana Deyla violoncellista **Petr Šporcl**.

2.4.6 Konzervatoř Pardubice

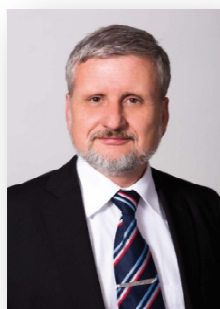
Byla založena v roce 1978 z popudu varhaníka Václava Rabase z důvodu výchovy orchestrálních hudebníků a pedagogů pro region tehdejšího Východočeského kraje.

Konzervatoř Pardubice byla založena v roce 1978 tehdejším VčKNV v Hradci Králové. Sídlo školy bylo v Havlíčkově ulici 841 v Pardubicích až do roku 1990. V tomto roce dislokační komise MěstNV přiděluje uvolněnou budovu OV KSČ konzervatoři. Škola byla současně pověřena správou budovy, která v roce 1993 dostává oficiální název Dům hudby. Sídlí zde i další organizace (Komorní filharmonie Pardubice, Okresní knihovna, ZUŠ Pardubice, Česká pojišťovna a další menší organizace). 60 odborných učeben, 5 učeben pro kolektivní výuku, tři koncertní sály (kap. 427, 100 a 80 posluchačů) s příslušným nástrojovým vybavením poskytuje vysoký standard pro vyučující i studenty.

Škola za dobu své existence vychovala stovky absolventů všech studijních zaměření, které se zde vyučují (hra na klavír, varhany, housle, violu, violoncello, kontrabas, flétnu, hoboje, klarinet, fagot, lesní roh, trubku, pozoun, tubu, bicí nástroje, akordeon, kytaru, dále obor dirigování a sólový zpěv). Mezi absolventy školy najdeme významné osobnosti našeho hudebního života (J. Brych – sbormistr Českého pěveckého sboru, L. Čepický – primárius Wihanova kvarteta, P. Hernych – sólohornista symf. orchestru hl. m. Prahy FOK, R. Novotný – člen České filharmonie a dechového kvintetu Aflatus kvintet, manželé Pálkovi – sbormistři dětského sboru Severáček, významné pěvkyně působící v zahraničí, Hannah Esther Minutillo, Karla Bytnarová a další).

Konzervatoř Pardubice patří k menším školám tohoto typu, kde studuje průměrně do 180 žáků na denním studiu a asi 70 uchazečů ve formě externího studia. Výuku zajišťuje celkem 73 pedagogů včetně externích spolupracovníků – předních členů profesionálních orchestrů (Komorní filharmonie Pardubice a Filharmonie Hradec Králové).

Violoncello se vyučuje na Konzervatoři v Pardubicích od roku 1979. Ve stejném roce nastoupil na školu **Josef Krečmer**.

Josef Krečmer¹⁵⁵ (*1958, Vysoké Mýto) hru na violoncello studoval nejprve na Konzervatoři v Teplicích ve třídě Mirko Škampy (od roku 1973), poté od roku 1975 na Pražské konzervatoři u Josefa Chuchro. Během studia na AMU v Praze (od roku 1976, ve třídě Alexandra Večtomova a Miloše Sádlo) se zúčastnil interpretačních kurzů u Natalie Šachovské a E. Rautia. Již během svých studií na konzervatoři získal ocenění v interpretačních soutěžích, například roku 1973 v soutěži Hudební mládeže ČSSR první cenu, následujícího roku v Heranově mezinárodní soutěži mladých violoncellistů druhou cenu a diplom nejlepšího účastníka z ČSSR, roku 1975 se stal absolutním vítězem mezinárodního kola rozhlasové soutěže Concertino Praga. Jako pedagog Konzervatoře v Pardubicích (od roku 1979 až dosud) vyškolil řadu vynikajících interpretů i pedagogů¹⁵⁶. V letech 1989–91 pracoval pro Nadaci

¹⁵⁵ Foto Josef Krečmer – zdroj: <http://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/josef-krecmer-a-jeho-pardubicke-hudebni-roky.html>, 14. 4. 2017

¹⁵⁶ Mezi jeho žáky patřili:

Petr Lichý – koncertní mistr SO Hradec Králové

Petra Pospíšilová – člen PKF

Pavel Ludvík – koncertní mistr SOČRu

Marek Novák – člen ČF

Věra Bartoníčková – prof. Konzervatoř Plzeň

Jan Žďánský – koncertní mistr v Štýrském Hradci

Yehudi Menuhina v Paříži, kde se podílel na organizování koncertních vystoupení mnoha českých mladých umělců po celé Francii a působil též jako koncertní mistr v mezinárodním orchestru pod vedením sira Yehudi Menuhina v Théâtre des Champs-Élysées v Paříži. Od roku 1991 je koncertním mistrem Komorní filharmonie Pardubice. Jako člen tohoto orchestru a též jako sólista koncertoval na mnoha místech v zahraničí a uskutečnil nahrávky pro rozhlas a televizi. Od roku 2004 je uměleckým vedoucím souboru Barocco sempre giovane , který založil, a pořádá koncerty vážné hudby se zvláštním zřetelem na uplatnění mladých začínajících umělců.

V současné době vyučuje vedle Josefa Krečmera na konzervatoři v Pardubicích **Jan Zemen**.

Jan Zemen¹⁵⁷ (*1. července 1985 Hradec Králové) základní vzdělání získal v Rychnově nad Kněžnou, violoncello studoval u Zuzany Benýškové v ZUŠ na Střezině v Hradci Králové. V roce 2000 byl přijat na konzervatoř v Pardubicích do violoncellové třídy prof. Josefa Krečmera. K největším úspěchům patří titul absolutního vítěze na soutěžní přehlídce konzervatoří České republiky v roce 2005 a titul

laureáta na International Wettbewerb v rakouském Liezenu.

Akademii múzických umění v Praze vystudoval u Prof. Miroslava Petráše. Zároveň studoval Hochschule für musik ve švýcarském Luzernu u prof. Marka Jerieho. Jako sólista vystoupil hned s několika tuzemskými orchestry (například Komorní filharmonie Pardubice, Severočeská filharmonie Teplice, filharmonie Hradec Králové, Plzeňská filharmonie, Karlovarský symfonický orchestr, Západočeský symfonický orchestr Mariánské lázně nebo se souborem Barocco Sempre Giovane (Baroko stále mladé), jehož je stálým členem.

Působí jako violoncellista v Kalliopé trio Prague a je členem netradičního hudebního tělesa Prague cello quartet.

Od roku 2012 je pedagogem na konzervatoři v Pardubicích.

Jan Žalud – pedagog a koncertní umělec v Mexiku
Hynek Schütz
Jan Zemen
Matěj Štěpánek

¹⁵⁷ Foto: Jan Zemen – zdroj soukromý archiv

2.4.7 Konzervatoř České Budějovice

Byla založena v roce 1990. Smyčcové oddělení bylo založeno ve stejném roce, obor violoncello zde začal vyučovat **Rudolf Weiss** také v roce 1990.

Rudolf Weiss (*4. března 1936 České Budějovice) studoval obecnou i měšťanskou školu v Českých Budějovicích. V osmi letech se začal věnovat hře na klavír u prof. Chaluperové na hudební škole. Poté již pokračoval ve studiích v letech 1952–1956 na pedagogickém oddělení hudební školy, zkoušky vykonal na klavír a jako druhý obor začal studovat violoncello. Nástroj dostal jako dárek od otce. Hru na violoncello studoval u prof. Václava Berana, žáka prof. Karla Pravoslava Sádlo. Při hře v orchestru se setkal s Bohumilem Heranem, který s tělesem vystoupil jako sólista. Heran pozval mladého violoncellistu ke zkouškám na konzervatoř v Praze, kde byl Weiss přijat rovnou do třetího ročníku a studoval v Heranově třídě od r. 1956 do roku 1959. Současně vystupoval i jako člen Armádního uměleckého souboru a před ukončením studia vykonal konkurs do Jihočeského divadla v Českých Budějovicích na místo tutti hráče. Po absolutoriu konzervatoře byl přidělen v rámci základní vojenské služby k posádkové hudbě do Olomouce (1959–1961). Po vojně se vrátil do Českých Budějovic, kde nastoupil na své místo v divadle. Po konkursu se zde stal koncertním mistrem. Od roku 1962 při zaměstnání studoval pod vedením Karla Pravoslava Sádlo na AMU v Praze. V roce 1966 školu absolvoval, v roce 1967 zvítězil v konkursu na koncertního mistra operního, rozhlasového a filharmonického orchestru v Sarajevu. Ze Sarajeva se vrátil v roce 1971 zpět do divadla v Budějovicích a začal též učit na městské Lidové škole umění. Po roce 1980 vyučoval asi 15 let na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích, od roku 1990, kdy se stal spoluzakládajícím členem pedagogického sboru Konzervatoře v Českých Budějovicích, vede na této škole violoncellovou třídu doposud. Jeho žáky byli například Jan Valter, Petr Štochl, Marie Davidová, Dan Čulík, Petr Šporcl, Jan Hreňo, Jiří Šlechta, Martina Dušková, Jana Matějková, Markéta Krausová, Barbora Soukupová, Marek Babka, Jan Jelínek, Jiří Fejtus, Lenka Šimonová, Livie Kolmanová.

V roce 1992 posílil nakrátko violoncellovou třídu konzervatoře **Milan Kohel**, koncertní mistr filharmonického orchestru, vyučoval zde do roku 1998. V roce 1995 nastoupil na místo pedagoga violoncella na konzervatoři **Jiří Šlechta**¹⁵⁸ a působil zde do roku 1998. V roce 2008 nastoupil jako pedagog violoncella **Marek Babka**¹⁵⁹.

¹⁵⁸ Milan Šlechta byl na konzervatoři žákem Rudolfa Weisse, na AMU A. Večtomova a Daniela Weise.

¹⁵⁹ M. Babka byl žákem R. Weise na konzervatoři a Jihočeské univerzitě.

2.4.8 Konzervatoř Evangelické akademie Olomouc

Konzervatoř Evangelické akademie byla založena v roce 1990 z iniciativy hymnologického poradního sboru Českobratrské církve evangelické. Výuka na konzervatoři byla zahájena 1. září roku 1991. Významným mezníkem v historii školy se stalo její přemístění do krajského města Olomouce do prostor bývalé kanovnické rezidence na Wurmově ulici č. 13 1. září 2008. Na škole vyučovali violoncello **Marián Pavlík** a **Bohdana Onderková**.

Marián Pavlík¹⁶⁰ (*¹⁶¹) absolvoval Konzervatoř v Žilině, svá studia dále rozšířil na JAMU v Brně u prof. Karla Kračky a ukončil na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě u prof. Jozefa Podhoranskeho. Působil v Symfonickém orchestru Slovenského rozhlasu v Bratislavě, dále v komorních orchestrech Musica Aeterna a Capella Istropolitana a také v Symfonickém orchestru de Galicia – La Coruña (Španělsko). Během svého angažmá v Moravské filharmonii Olomouc dal podnět k založení

klavírního Komár Tria, Gamavilla Quartetu a Komár String Tria. V současné době zastává funkci koncertního mistra Moravské filharmonie a je vedoucím komorního sdružení Collegium Arion.

2.4.9 Církevní konzervatoř Opava

Byla zřízena jako Církevní střední varhanická škola v Opavě a zahájila svou činnost 1. září 1999. Škola nabízela ke studiu obory hra na varhany, sbormistrovství, sólový zpěv a od roku 2001/2002 obor hra na klavír. Studium bylo čtyřleté, zakončené státní maturitní zkouškou. Ředitelkou byla jmenována Eva Bláhová. 1. 9. 2006 byla varhanická škola definitivně přetransformována v konzervatoř. Stala se vyšší odbornou školou, ukončenou absolutoriem, se zachováním všech oborů studia. Důvodem žádosti o změnu bylo prohloubení hudebně pedagogických a hudebně výkonových dovedností, ale především studium pedagogické způsobilosti.

Ve školním roce 2010/2011 přibyla ke stávajícím oddělením další dvě: oddělení strunných nástrojů a oddělení dechových nástrojů. V rámci oddělení strunných nástrojů je možné studovat i hru a violoncello, nicméně ani v minulosti ani v současné době na konzervatoři žádný violoncellista nestuduje.

¹⁶⁰ Foto – Marian Pavlík zdroj: <http://slovacky.denik.cz/galerie/velehradsky-dum-obsadily-tri-vystavy.html?mm=3877210>, 20. 10. 2016

¹⁶¹ I přes veškerou snahu se nám nepodařilo zjistit životopisná data.

2.4.10 Mezinárodní konzervatoř Praha

Mezinárodní konzervatoř Praha vznikla v roce 2007. Několik měsíců na škole vyučoval **Tomáš Stražil**¹⁶² a od roku 2015 zde vyučuje **Jiří Hošek**¹⁶³.

2.4.11 Gymnázium a hudební škola hl. m. Prahy

Gymnázium hlavního města Prahy bylo založeno v roce 1994. U jeho vzniku stálo úsilí violoncellisty Jana Vychytila, který byl po roce 1990 jmenován do funkce ředitele ZUŠ Voršilská. Tato škola, stejně jako další ZUŠ spadala organizačně pod patronaci MČ Praha 1. Jan Vychytil musel ve své funkci okamžitě čelit faktu, že řád sester Voršilek vznesl restituční nároky na budovu, která do té doby byla sídlem školy. Získání nové budovy se tedy stalo nutností. Jako první krok požádal o převedení ZUŠ ve Voršilské ulici pod správu Magistrátu hl. m. Prahy, díky čemuž vznikla dnes známá a velmi úspěšná Hudební škola hlavního města Prahy. Na základě tohoto postupu dosáhl Jan Vychytil možnosti spojení hudební školy s gymnaziálním programem. Tento krok mu umožnil požádat některá z pražských gymnázií o spolupráci. Jednal s řediteli několika škol, s návrhem, aby si gymnázia vzala pod patronaci Hudební školu hlavního města Prahy a na základě jejich spolupráce byla tak vytvořena nová větev hudebního gymnaziálního vzdělávání. Jeho žádost se setkala s kladnou odezvou ředitele Gymnázia Jana Nerudy v Hellichově ulici RNDr. F. Kopeckého, který byl touto myšlenkou nadšen a nabídl Janu Vychytilovi pomoc. V září 1994 byly poprvé otevřeny hudební třídy Gymnázia Jana Nerudy.

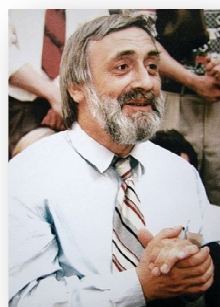
Ředitelé obou škol postavili vzájemnou spolupráci na jednoduchém modelu. Obecnou gymnaziální složku výuky zajišťovalo Gymnázium Jana Nerudy, hudební složku Hudební škola hlavního města Prahy, která kromě využití vlastních pedagogů poskytla prostor i vybraným externistům, mnohdy pedagogům Pražské konzervatoře, Pedagogické fakulty UK (katedry hudební výchovy) nebo AMU. Plány pro hudebně teoretickou výuku sestavoval prof. Vladimír Tichý ve spolupráci s prof. J. Smolkou, Jaromírem Havíkem, J. Smutným a M. Kubičkou, kteří vytvořili hlavní koncepci studia teorie (například Hudební formy, Kontrapunkt, Harmonii, Dějiny hudby) a to nejprve pro čtyřleté studium a následně i pro studium osmileté.

Během startu čtyřletého vzdělávacího programu probíhala výuka všeobecných předmětů v budově Gymnázia Jana Nerudy na Malé Straně, zatímco na výuku hudebních předmětů a

¹⁶² Viz kapitola 2.4.4

¹⁶³ Viz kapitola 3.1

výuku nástrojové hry docházeli studenti na hudební školu do Voršilské ulice, některé hodiny ale probíhaly i v budovách v Melantrichově ulici a v ulici Dušní. Tato situace zpočátku značně komplikovala studium a rozrůstání hudební školy bylo jen těžko organizačně zvládnutelné. Pod tlakem těchto okolností a také restitučních nároků, byť prozatím konzervovaných zákonnou lhůtou, bylo nutno hledat pro hudební gymnázium i pro hudební školu nové prostorové možnosti. Ve stejné době se městská část Praha 3 potýkala s problémem financování náročné rekonstrukce budovy staré, chátrající školy na Komenského náměstí. Pražský magistrát tedy po dohodě převzal budovu do své správy, celou akci finančně zajistil a rekonstrukce byla dokončena. Spojily se tak zájmy města a obou škol a byl založen nový, v českých podmínkách unikátní projekt. Nová škola byla otevřena 1. září 1996 pro asi 200 posluchačů gymnázia, kteří prozatím navštěvovali výuku v budově „A“ (původní zrekonstruované škole, kde se nacházejí učebny s klavíry, probíhá zde především výuka na hudební nástroje, dopoledne gymnaziální stupeň a odpoledne stupeň hudební školy, nachází se zde také v přízemí Koncertní sál a v podkroví Komorní sál, plavecký bazén, orchestrální zkušebna, nahrávací studio a cvičební místnosti). Otevření budovy „B“ (nově postavená část, ve které probíhá výuka hromadných předmětů gymnázia, bylo odsunuto

až na únor 1997.

Jan Vychytil¹⁶⁴ (*16. května 1945 Kunčice u Letohradu–†2.července 2004 Praha) narodil se v rodině majitele provaznictví Josefa Vychytila. Byl druhý nejmladší z pěti sourozenců, měl bratry Josefa (1937–1997), Vojtěcha (1941–1961), sestru Marii (*1944) a mladšího bratra Pavla (*1947).

Ačkoli se otec později, kdy již nemohl svobodně podnikat, přeškolil na jeřábníka, aby nedráždil komunistický režim, stejně byla rodina neustále terčem komunistické šikany, zřejmě i proto, že se jednalo o rodinu silně věřící. Později přibyla ještě skutečnost, že bratr Josefa Vychytila staršího emigroval s celou svou rodinu do Kanady. To vše vedlo k systematickému utlačování rodiny a znemožnění jakéhokoli studia všech sourozenců. Později byl otec rodiny dokonce přidělen k PTP¹⁶⁵. V rodině se hodně zpívalo a zároveň se poslouchala klasická hudba hlavně Beethoven a Smetana.

Bylo tedy zcela přirozené, že s nástupem na základní školu každý ze sourozenců začal hudbu aktivně provozovat. Jan Vychytil hrál od svých sedmi let na housle. Začínal v místní Lidové

¹⁶⁴ Foto Jan Vychytil – zdroj - <https://www.cellocompetition.com/>, 14. 4. 2017

¹⁶⁵ Vojenské tábory nucených prací byly útvary Československé lidové armády, které v letech 1950–1954 fungovaly pro internaci a převýchovu tzv. politicky nespolehlivých osob.

škole umění v Letohradě u paní učitelky Stránské, později přestoupil k učiteli Martincovi. Ten odhalil Vychytilův absolutní sluch a dokázal rozvinout jeho hudební talent. Pod učitelovým vedením dělal Jan Vychytil velké pokroky. Kromě toho začal dojíždět do Třebové za učitelem Zadínkem, u kterého studoval také základy kompozice. Po vychození devíti tříd základní školy se přihlásil na konzervatoř. Přijetí ovšem z důvodu nevyhovujícího třídního původu nepřicházelo v úvahu. Když mu nebylo studium umožněno, začal v roce 1961 na krátký čas pracovat v otcově provaznictví. Poté v roce 1962 pracoval jako poštovní doručovatel.

V době jeho poštovní služby se mu naskytla příležitost navštěvovat Večerní školu pro pracující. Tento ústav nabízel pouze večerní studia a za dva roky bylo možné dokonce složit maturitní zkoušku. Byla to jediná možnost, jak se mohl Jan Vychytil dostat ke vzdělání. V roce 1964 se pak mohl konečně přihlásit na konzervatoř. Protože už byl pracujícím, mohl totiž dostat kádrový posudek přímo od zaměstnavatele a ten byl naštěstí velice pozitivní. Ještě předtím absolvoval velmi krátký vojenský výcvik, naštěstí záhy po nástupu získal tzv. modrou knížku (osvobozen ze zdravotních důvodů).

Jan Vychytil tedy konečně začal studovat na Pražské konzervatoři, ale hned na začátku studia musel řešit dilema: talentovou zkoušku vykonal na housle, ale na konzervatoři mu byl vzhledem k fyzickým dispozicím doporučen přestup na kontrabas. Dobrým kompromisem se zdálo violoncello. Roku 1964, tedy v osmnácti letech, poprvé vzal do rukou violoncello a souběžně začal studovat i skladbu. Jeho profesorem na konzervatoři byl Pravoslav Sádlo-Páv, syn legendárního violoncellového pedagoga Karla Pravoslava Sádlo. Pomohl Vychytilovi s přizpůsobením původně houslové techniky violoncellové hře. Pokud potřeboval čerstvý cellista pomoci s řešením nějakého technického problému, chodil pro radu také za svým spolužákem Markem Jerie. Ten ochotně přispěl radou, kdykoli bylo třeba a od té doby je pojilo celoživotní přátelství. Jan Vychytil se s nasazením sobě vlastním pustil do práce a dělal velké pokroky. Snažil se obsáhnout v co nejkratší době co nejnáročnější repertoár a hledal tak hranice svých možností. Byl aktivní i jako komorní hráč, v době studií hrál například trio s Pavlem Hrabánkem a Pavlem Burianem.

V roce 1966 (to bylo Janu Vychytilovi teprve 22 let) se poprvé oženil. Společně s manželkou Evou od roku 1967 vychovával první dceru, Gabrielu a konzervatoř od té doby studoval jen dálkově. Po krátkém přerušení studia školu absolvoval v roce 1971. V roce 1969 dostala Vychytilova manželka Eva pracovní příležitost v Třeboňském archivu a zároveň se podařilo Janu Vychytilovi získat místo na Třeboňské Lidové škole umění. Odtud pramení jeho první pedagogické zkušenosti. Učení jej zcela pohltilo a trávil ve škole většinu času.

Kromě toho, že byl již zaměstnán jako učitel, dokončoval svá studia na konzervatoři. Zároveň byl členem místního orchestru a také kvarteta složeného z učitelů školy: Pavel Kutman – Zdeněk Brůna – Pavel Charvát – Jan Vychytil. Také zde již komponoval – v krátkém čase složil kytarovou *Vánoční mši* pro Letohrad. Ke konci třeboňského období (v roce 1973) nastoupil na pražskou HAMU; violoncello studoval ve třídě prof. Miloše Sádlo a skladbu u prof. Václava Dobiáše. Pracovní nasazení mu ale nedovolovalo tak obsáhlé studium dokončit, byl tedy nucen svá studia na HAMU roku 1975 přerušit.

Po roce 1976 se přestěhoval do Nejdku. Bydlel v Nových Hamrech, kde si upravil dům. V Nejdku na Lidové škole umění nejprve vyučoval a poté krátce zastával funkci ředitele. Na toto místo musel samozřejmě brzy ze stranických důvodů rezignovat. Roku 1980 přijal nabídku na vedení Lidové školy umění v Karlových Varech zároveň prodal dům v Nových Hamrech. Z tohoto období pochází mnoho Vychytilových skladeb, především písní. Přes velké časové vytížení stále vyučoval violoncello a jeho pedagogické úspěchy byly již obecně známy. Roku 1980 také znovu nastoupil na HAMU, tentokrát již pouze na obor violoncello a jako dálkový student pokračoval ve třídě prof. Miloše Sádlo. Mnoho Vychytil získal i od prof. Alexandra Večtomova, ke kterému také příležitostně docházel na hodiny. V každém případě bylo studium na HAMU pro Jana Vychytila skvělou motivací pro další rozvoj jeho interpretačních schopností. Stejně jako během svých studií na konzervatoři, pracoval i na AMU na nejnáročnějším violoncellovém repertoáru. Svá studia završil v roce 1984 absolventským koncertem, na němž provedl Schumannův violoncellový koncert a moll, op. 129. Díky svým dosavadním úspěchům byl ve stejném roce přijat na pražskou Lidovou školu umění ve Voršilské ulici, která byla vzorovou hudební školou, a tak zde vyučovali ti nejlepší pedagogové ve svém oboru. Být členem učitelského sboru ve Voršilské bylo jedním z největších ocenění, jakých se v té době český učitel mohl dočkat. Škola jako magnet přitahovala jak skvělé pedagogy, tak talentované žáky. Vychytilův pedagogický talent se zde tedy mohl plně rozvinout. Jeho žáci velmi často pokračovali ve studiích na středních i vysokých školách, což už byl opravdu viditelný úspěch.

Kromě vyučování působil Jan Vychytil na LŠU ve Voršilské také jako umělecký vedoucí komorního orchestru. Také v tomto období poměrně často komponoval – opět především písně. Mezi tím vším se ještě věnoval koncertní činnosti – hlavně jako komorní hráč (jeho spoluhráči byli například Martin Ballý, Eva Bublová nebo Jana Marcolová).

Jeho zásadním životním mezníkem byl rok 1992. Ze ZUŠ Voršilská se stala Hudební škola hlavního města Prahy a Jan Vychytil stanul v jejím čele. Ocitl se v nelehké situaci, kdy musel nalézt pro tuto školu nové prostory. Zároveň bylo třeba rychle se zorientovat v nově nastolené

politické a ekonomické situaci, kterou se mu podařilo zvládnout s obdivuhodným přehledem a zasloužil se tak o zrození hudebních tříd Gymnázia Jana Nerudy Učit ale nepřestal, i když mu na pedagogickou práci zbývalo méně času, než kdykoli před tím. Administrativní záležitosti spojené s vedením školy ho ale natolik zaměstnávaly, že již téměř nekomponoval.

Ke konci života trpěl mnohými zdravotními obtížemi. Jedním z nejzávažnějších onemocnění byl syndrom spánkové apnoe. Tato nemoc mu velmi zneprůjemnila poslední léta života, způsobovala mu bolesti hlavy a nadměrnou únavu, která ho nutila k častému spánku i přes den. Poslední, zákeřnou a bohužel osudovou nemocí, se mu stala rakovina, které 2. července 2004 podlehl.

Ze ZUŠ Voršilská přešla na Gymnázium Jana Nerudy také **Renata Strašrybková**.

Renata Strašrybková¹⁶⁶ (*Brno) absolvovala Brněnskou konzervatoř a po roce 1989 se pravidelně účastnila kursů violoncellové hry na Janáčkově akademii múzických umění. Studovala pod vedením vynikajících pedagogů Václava Horáka, Františka Kopečného a Bedřicha Havlíka. Již jako posluchačka konzervatoře vypomáhala v orchestru Státní filharmonie Brno, v Brněnském rozhlasovém orchestru a orchestru lidových nástrojů.

Zde se podílela na řadě nahrávek pro Český rozhlas Brno. Jako koncertní mistr violoncell působila v operetním orchestru Janáčkova divadla Brno. Má bohaté zkušenosti s hrou na chrámových kůrech v Brně a zejména v Praze s orchestrem a sborem sv. Jakuba. V komorním orchestru Universitatis Carolinae, jehož členy jsou hráči předních pražských orchestrů, hrála řadu koncertů doma i v zahraničí. V současnosti se věnuje studiu Boccheriniho sonát. Společně koncertuje s violoncellistou Jaroslavem Kulhanem, se kterým nahrává pro Český rozhlas Boccheriniho sonáty pro dvě violoncella. Přípravují také nahrávky sonát A. Vivaldiho pro dvě violoncella a cembalo. Své bohaté pedagogické zkušenosti začala sbírat na základních uměleckých školách ve Vyškově, v Praze na ZUŠ Voršilská a dále na Gymnázium a hudební škole hl. m. Prahy. Souběžně začala učit na Pražské konzervatoři metodiku hry na violoncello a hlavní obor – hru na violoncello. Postupně se stala na konzervatoři vedoucím učitelem violoncell. Přednáší na kurzech Brněnské konzervatoře učitelům ZUŠ. Pořádá oblíbené letní studentské kursy ve Švýcarsku, vždy zakončené veřejným koncertem. Při výuce používá skript své vlastní metodiky. Se svými žáky dosáhla řady úspěchů na domácích i zahraničních soutěžích. V roce 1999 získala v pražském kole

¹⁶⁶ Foto: Renata Strašrybková – zdroj: http://zustsviny.cz/zustsviny_stare/mhk10/mhk2010-lektori.pdf, 20. 10. 2016.

ZUŠ uznání poroty – vynikající pedagog. Na mezinárodní violoncellové soutěži v rakouském Liezen uspěli její studenti ve všech věkových kategoriích, včetně nejobtížnější sólové koncertní kategorie.

Na Gymnáziu Jana Nerudy vyučoval od roku 1996 **Vladan Kočí**.

Vladan Kočí¹⁶⁷ (* 1963) začal hrát na violoncello v 10-ti letech ve východoslovenském Prešově, i když původně chtěl hrát na housle. Ke hře na nástroj přistoupil s takovým nadšením, že již po třech měsících práce obdržel své první ocenění ze soutěže Lidové školy umění v nejmladší kategorii. První Kočího učitelkou byla paní Páleníková, v jejíž třídě studoval asi 5 let. Ve 12 letech se rozhodl pro studium hudby, přestože byl úspěšným žákem experimentální matematicko-fyzikální školy. Začal navštěvovat soukromé lekce u prof.

Josefa Dudy na Košické konzervatoři. Vzhledem k tomu, že hrál na celé violoncello, musel překonávat značné technické potíže při obsluze nástroje, který byl na něho příliš veliký. Sám prof. Duda komentoval na první hodině tuto situaci slovy "*Když se nedívám, slyším hudbu, když otevřu oči, nemohu věřit, že to hraje skutečně tento kluk*". Od té chvíle Vladan Kočí violoncellu zcela propadl, začal cvičit 5 hodin denně i při náročném programu v experimentální škole, kde stále ve studiu pokračoval. Musel přikročit k mnohým změnám a v podstatě celou základní techniku obou rukou nastudovat během několika měsíců. Pak konečně mohl začít opravdu hrát. Na konzervatoř v Košicích nastoupil ve 14 letech a cvičil 8-10 hodin denně, což mu umožnilo již v 15 letech zahrát úpravu Paganiniho koncertu (Wellerson) a Grützmachrovy etudy. V téže době studoval ale také filosofii a náboženství a stal se politicky nepohodlným, což mu vadilo při studiu Košické konzervatoře. Brzy tak nemohl vystupovat jako sólista, zúčastnit se soutěží ani kurzů. Vystupoval alespoň jako koncertní mistr v symfonickém i smyčcovém orchestru a reprezentoval školu v komorní hře v klavírním triu a smyčcovém kvartetu. Postupně došlo i k názorovému rozkolu s profesorem hlavního oboru. Kočí v této situaci stále více studoval jiné věci než hudbu a nakonec po maturitě odešel na doporučení dirigenta a skladatele Ľudovíta Rajtera do Prahy, vybaven doporučujícími dopisy pro prof. Sádla, Chuchra i Večtomova. Jako prvního náhodně potkal prof. Miloše Sádlo na schodech Rudolfiny a domluvil si s ním konzultaci. To se stalo v polovině září 1981 a protože jako student tehdy svévolně nenastoupil do 5. ročníku v Košicích, byla situace dost

¹⁶⁷Foto: Vladan Kočí – zdroj:

http://www.mzv.cz/lima/cz/staty_akreditace/peru/kulturni_a_skolska_spoluprace_s_peru/koncert_ceskeho_violoncellisty_v_kociho.html, 2. 5. 2016.

dramatická, šlo doslova o jeho další setrvání v hudebním rozvoji. Měl dokonce domluvené místo prodavače v bufetu na ČVUT, ale naštěstí tam nikdy nemusel nastoupit. Poznal, že má nadále studovat hudbu, což se potvrdilo i na konzultaci u M. Sádlo, který byl po vyslechnutí etud, stupnic, 2. Regrovy suity a Saint-Saensova koncertu doslova nadšen a litoval, že není možno přijmout Kočího dodatečně na AMU. V druhé půli září to už nešlo, ale hned druhý den byl Vladan Kočí studentem Pražské konzervatoře. Rok navštěvoval lekce prof. Miloše Sádlo, zatímco studoval ve třídě prof. P. Sádlo-Páva na konzervatoři, na jehož laskavost rád vzpomíná. Na AMU byl přijat v roce 1982 do tříd Miloše Sádlo a Josefa Chuchro (1982 – 1987). Po absolutoriu působil v řadě orchestrů a komorních souborů: 1994–1996 byl koncertním mistrem Virtuosi di Praga, 1987–1988 byl koncertním mistrem Orchestru Komorní opery Praha, v letech 1997–2002 působil v Doležalově kvartetu, a v letech 1995–1997 v Českém nonetu. Od roku 2002 do 2007 působil v Art Trio Bohemia, 2006–2007 v Pražském komorním Violoncellovém duu. Na Gymnáziu Jana Nerudy vyučoval v letech 1996–2003, na Pražské konzervatoři působil v letech 2000–2013. Od roku 2013 působí jako profesor na univerzitě v Chiapas, Mexiko.

Na Gymnáziu Jana Nerudy vyučují violoncello **Martin Škampa**, **Jitka Vlašánková**, po roce 2000 ještě **Miroslava Kavalová**¹⁶⁸ a **Hana Kočí**.

Martin Škampa¹⁶⁹ (*29. června 1962 Praha) začal s hrou na violoncello jako desetiletý pod vedením svého otce. Již v šestnácti letech byl přijat na Akademii múzických umění ke studiu ve třídě profesora A. Večtomova, které ukončil s vyznamenáním roku 1984. Velký vliv na jeho umělecký vývoj měla osobnost jeho matky Vlasty Škampové, dirigentky Pražského studentského orchestru, a spolupráce s profesorem Alfredem Holečkem, s nímž v posledních letech jeho života uskutečnil přes 50 koncertů.

Martin Škampa vystoupil doposud na více než 2000 koncertech s doprovodem klavíru, 300krát hrál jako sólista s doprovodem orchestru. Koncertoval nejen po celé Evropě, ale i v Hong-Kongu, Libanonu a uskutečnil více než deset turné po Japonsku. Vystoupil jako úspěšný sólista na festivalu ISME v Bristolu (1982), na festivalech IDRIART v Praze (1987 a 1989) a na Mládežnickém kongresu v Helsinkách (1988).

¹⁶⁸ Viz kapitola 2.2 Konzervatoř v Brně.

¹⁶⁹ Foto: Martin Škampa – zdroj: <http://www.geocities.co.jp/Hollywood-Theater/8080/skampa.html>, 14. 4. 2017.

Pedagogická činnost: v letech 1985–1986 působil na Konzervatoři v Teplicích. Od září 1986 až do současnosti vyučuje na GMHŠ v Praze 3 (dříve LŠU Voršilská a Gymnázium Jana Nerudy s hudebním zaměřením). Několik let vyučoval též na Pedagogické fakultě UK. Mezi jeho žáky patří mimo jiné Jakub Tylman, Tomáš Jamník, Vl. Všetečka-Fortin, Dominika Hošková, Pavel Nouzovský, Jakub Mayer, Zuzana Virglerová, Václav Petr, Vilém Vlček.

Jitka Vlašánková¹⁷⁰ (*22. června 1960) Absolvovala AMU u A. Večtomova a M. Sádlo a mistrovské kursy světových violoncellistů A. Navarry, B. Greenhouse, E. Rautia. Studia završila stáží u proslulého Williama Pleethe v Londýně. Je laureátkou řady soutěží¹⁷¹. Komorní hudbu pak studovala na kursech pod vedením primáriů Amadeus Quartet (N. Brainin) nebo Guarneri Quartet (A. Steinhard).

Významnou část své práce věnuje Kvartetu Martinů, jehož je členkou od roku 1988 a které se řadí mezi soubory tvořící světově respektovanou českou kvartetní tradici. S Kvartetem Martinů koncertuje a natáčí ve většině zemí Evropy (Wigmore Hall, Kings Hall / Londýn, L'Octogon/Švýcarsko, Opera de la Bastille/Paříž, Wiener Konzerthaus), v USA, Kanadě, Japonsku (Casals Hall, Tokio). Od roku 2001 pořádá Kvarteto Martinů vlastní mezinárodní kursy komorní hry tzv. Playwip, které si získaly výraznou popularitu a účastní se jich hráči z Evropy, USA, Japonska nebo Taiwanu.

Kromě působení v Kvartetu Martinů vystupuje sólově nebo spolupracuje v jiných komorních seskupeních. V roce 2015 nahrála na CD 1.–3. Suitu pro sólové violoncello J. S. Bacha, které kritika ocenila mj. označením „Tip Harmonie“ (časopis Harmonie 10/2015). Jitka Vlašánková je zvána do porot mezinárodních soutěží (Soutěž UNISA, Pretoria, JAR; Violoncellová soutěž v Liezenu, Rakousko, Soutěž Nadace B. Martinů).

¹⁷⁰ Foto: Jitka Vlašánková – zdroj: <http://www.martinuquartet.eu/cs-cz/profil.aspx> 21. 3. 2017.

¹⁷¹ Mezi její ocenění na domácích i zahraničních soutěžích patří:

1. cena v Celostátní soutěži O cenu Beethovenova Hradce.

3. cena na Mezinárodní soutěži Pražské jaro.

Cena za nejlepší provedení skladby D. Poppera v Mezinárodní soutěži Pablo Casalse v Budapešti.

Cena Yehudi Menuhina na Mezinárodní soutěži smyčcových kvartet ve Velké Británii.

Cena za nejlepší provedení Dvořákova Ronda g moll v národní soutěži Ministerstva kultury.

K dalším významným oceněním patří například Cena MIDEM v Cannes 2004 pro nejlepší CD roku za nahrávku Smyčcových kvartetů B. Martinů.

Od roku 2000 působí na Hudebním gymnáziu (dříve Gymnázium J. Nerudy) a Hudební škole hl. m. Prahy, kde kromě hlavního oboru vyučuje též komorní hru. Pravidelně je zvána na mezinárodní kursy komorní hudby pořádané v České Republice (například Ameropa, La Pellegrina a další), ve Francii či Velké Británii.

3. Terciární hudební vzdělávání

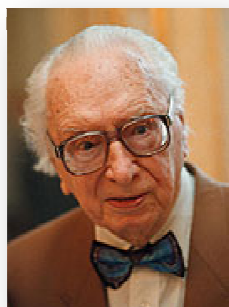
3.1 AMU Praha

Historie Akademie múzických umění (dále AMU) v Praze je úzce napojena na tzv. Mistrovskou školu, která v letech 1919 až 1946 byla nejvyšším pedagogickým pracovištěm pro hudební obory¹⁷². Už v době okupace vznikl záměr¹⁷³ vytvořit vysokou školu zaměřenou na interpretační umění. 27. října 1945 byl prezidentem republiky podepsán dekret č. 1271 „o zřízení vysoké školy Akademie musických umění v Praze“. V § 1 tohoto dekretu je uvedeno: „*Tato vysoká škola má 4 odbory, a to odbor hudební, odbor dramatický, odbor taneční a odbor filmový.*“

Výuka na škole začala školním rokem 1946–47. Prvním rektorem se stal violoncellista **Ladislav Zelenka**.

Vzhledem k tomu, že koncepce AMU byla jasně vymezena, absolventi hudební fakulty se měli stát sólisty, komorními a orchestrálními hráči nebo se uplatnit jako tvůrčí osobnosti. Proto byla fakulta určena menšímu počtu velmi nadaných studentů s omezeným počtem oborů: dirigování¹⁷⁴, operní režie¹⁷⁵, zpěv¹⁷⁶, nástroje smyčcového kvarteta, dechového kvinteta, varhany¹⁷⁷, klavír¹⁷⁸, harfa, skladba a hudební teorie.

Smyčcové nástroje se na AMU již vyučovaly během prvního školního roku – tedy od roku 1946. V oboru housle působili čeští pedagogové houslí Jindřich Feld a Josef Micka, později

František Daniel, Josef Peška, Jaroslav Pekelský, Alexandr Plocek, v oboru viola Ladislav Černý. Violoncello zde od počátku vyučovali Ladislav Zelenka a Karel Pravoslav Sádlo, později Váša Černý od roku 1950 Miloš Sádlo.

Miloš Sádlo¹⁷⁹ (vlastním jménem Zátvrzský) (*13. duben 1912, Praha–†14. říjen 2003 Praha) Prvním učitelem Miloše Sádlo byl od

¹⁷² Mistrovská škola byla součástí Pražské konzervatoře, jako navazující vyšší studium.

¹⁷³ U zrodu stáli umělci a hudební teoretici například Karel Janeček, Václav Holzknecht a Emil Hradecký.

¹⁷⁴ Z dirigentů na AMU působili například Metod Doležil, Pavel Dědeček, Václav Talich, Jan Kühn, Karel Ančerl; trvaleji tu působili Alois Klíma a Robert Brock.

¹⁷⁵ Prvním pedagogem byl Ferdinand Pujman.

¹⁷⁶ Například: Kamila Ungrová, Ludmila Červinková, Zdeněk Otava, později Marie Budíková-Jeremiášová, Marta Krásová.

¹⁷⁷ V oboru varhany krátce působil Bedřich Antonín Wiedermann, poté Jiří Reinberger.

¹⁷⁸ Z klavíristů pedagogů na AMU krátce působili Jan Heřman a Albín Šíma; dále Ilona Štěpánová-Kurzová, František Maxián a Zdeněk Jílek.

¹⁷⁹ Foto: Miloš Sádlo – zdroj: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/odesla-vyznacna-osobnost>, 23. 2. 2017.

roku 1928 Karel Pravoslav Sádlo, který ho soukromě vyučoval tři roky. Z vděčnosti ke svému učiteli přijal Miloš Zátvrzský¹⁸⁰ jméno Sádlo, Ve studiu u Karla Pravoslava Sádlo pokračoval na Pražské konzervatoři (1938–1941). V roce 1955 absolvoval stáž u Pabla Casalse v Prades ve Francii v délce několika měsíců. Od počátku své koncertní kariéry hrál v komorních souborech, v letech (1931–1933) byl členem Pražského kvarteta, v letech (1944–1956) Českého tria a v letech (1957–1960) Sukova tria. V počátcích kariéry měl jako sólista velké úspěchy na koncertech v zahraničí: Vídeň (1937 – zlatá medaile v Mezinárodní soutěži violoncellistů), Anglie (do roku 1959), Belgie, Bulharsko, Finsko, Francie (do roku 1956), Kuba (1961), Maďarsko, Východní i Západní Německo, Polsko (1951), Rakousko, Rumunsko, v Sovětský svaz, Švédsko, Švýcarsko, Turecko. V roce 1956 byl vyznamenán státní cenou 1. stupně za propagaci české hudby v Anglii a Sovětském svazu. V roce 1962 získal titul Zasloužilý umělec.

Od roku 1950 působil jako pedagog na AMU v Praze¹⁸¹. a na Indiana University v USA¹⁸².

V roce 1949 se Sádlo stal sólistou České filharmonie¹⁸³. Jeho repertoár zahrnoval téměř všechny slohové oblasti a významná díla violoncellové literatury. Působil jako porotce mezinárodní hudební soutěže o cenu Hanuše Wihana při festivalu Pražské jaro (1955), Casalovy soutěže v Paříži (1957) a soutěže violoncellistů v Mexiku (1959). V sólové činnosti pokračoval – u příležitosti svých padesátin provedl s Českou filharmonií původní verzi Haydnova koncertu D dur a Chačaturjanův a Dvořákův koncert pro violoncello h moll (12. 4. 1962). Byl také prvním interpretem nově objeveného Koncertu C dur Josepha Haydna, který uvedl v rámci Pražského jara v roce 1962. Ve srovnání s bohatou koncertní aktivitou je jeho diskografie poměrně skromná¹⁸⁴. Nakladatel Oldřich Pazdírek jako první vydal sbírku Sádlových úprav pro violoncello pod názvem Sádlov repertoár. V článku Karla Pravoslava Sádlo vydaného u příležitosti padesátin jeho žáka, je Miloš Sádlo označován za jednoho z nejúspěšnějších umělců své generace.

K dalším změnám na AMU došlo přidáním dalších oborů. Z DAMU sem přešla v roce 1960 katedra tance s obory pedagogika tance, choreografie a taneční věda. Od padesátých let zde

¹⁸⁰ První veřejný koncert odehrál Sádlo ještě pod jménem Zátvrzský (1929).

¹⁸¹ zde mu byla udělena v roce 1959 profesura,

¹⁸² zde mu byl v roce 2002 propůjčen titul Chevalier du Violoncelle.

¹⁸³ Janáček, Martinů, Hindemith, Honegger, Prokofjev, Vladigerov, Chačaturjan, Petrželka, (Fantasie), Blažek (Vzpomínky), Kasal, Hlobil (Jarní impromptu) Páleníček (Variace a suita), Kalabis (1962). U příležitosti svých padesátin provedl za doprovodu České filharmonie původní verzi Haydnova koncertu D dur a Chačaturjanův a Dvořákův violoncellový koncert (12. 4. 1962).

¹⁸⁴ například J. Brahms: Dvojkonzert pro housle a violoncello, P. I. Čajkovskij: Variace na rokokové téma, A. Dvořák: Koncert h moll pro violoncello a orchestr, B. Martinů: Sonata č. 2, J. Pauer: Sonata pro violoncello, L. Janáček: Pohádka.

také studovali posluchači dalších nástrojů: kontrabasu pod vedením Františka Hertla, trubky a trombonu, pod vedením Václava Junka a Miloslava Hejdy. Při katedře operní režie a zpěvu začalo působit Operní studio (umělecká vedoucí Libuše Karásková-Čechová) a vznikl také symfonický orchestr posluchačů AMU (Alois Klíma). Další reorganizací vznikla ve stejném roce katedra skladby a dirigování s odděleními pro oba obory; ty se později osamostatnily, rozdělila se katedra nástrojů strunných a dechových. Samostatné zůstaly katedry klávesových nástrojů, zpěvu a operní režie, hudební teorie, a tance.

V této době zde také začali působit první absolventi: houslisté Josef Vlach a Václav Snítíl, violoncellisté Josef Chuchro a Alexandr Večtomov, členové Smetanova kvarteta Jiří Novák, Lubomír Kostecký, Milan Škampa a Antonín Kohout, klavíristé Jan Panenka, Ivan Moravec, Pavel Štěpán, Valentina Kameníková, František Rauch a Josef Páleníček, Jana Mádová a Dagmar Balogová.

Z řady děkanů, kteří nastoupili na AMU vynikli především Marie Budíková-Jeremiášová (1966–1971) a Alfred Holeček (1971–1974), díky nimž se rok 1968, sovětská okupace a po ní následující normalizace nedotkla činnosti hudební fakulty přelomově. I přes to vznikla řada křivd, například nucený odchod významného mladého pedagoga houslí Ivana Štrause a zmrazení kariérního postupu některých dalších pedagogů; V zásadě však nebyla vysoká profesionální úroveň interpretačních oborů narušena.

V sedmdesátých a osmdesátých letech se na AMU začaly vyučovat obory cembalo (Zuzana Růžičková) a kytara (Štěpán Rak). Přibyla také „pantomima“ pod vedením Ladislava Fialky a v devadesátých letech „nonverbální divadlo“ (Ctibor Turba).

Postupem času byla hudební teorie postavena na úroveň hlavního oboru. Jednalo se o pozvolný proces, na jehož počátku byl na sklonku šedesátých let zřízen dvouletý postgraduální kurz hudební teorie pro absolventy praktických oborů na HAMU, hudební vědy na filozofických fakultách a pedagogických fakult univerzit. Ten fungoval ještě v letech sedmdesátých i osmdesátých. Poté vznikla na katedře teorie a dějin hudby iniciativa k zřízení hlavních studijních oborů teorie a hudebního managementu.

Přelomovým rokem na AMU byl revoluční rok 1989, který podnítil demokratizaci poměrů na fakultě a napravení křivd totalitní minulosti. Nazpět se vrátili Ivan Štraus a řada skladatelů například Svatopluk Havelka, Petr Eben a Marek Kopelent, vedoucím taneční katedry se stal Vladimír Vašut. Vznikl akademický senát v čele s Janem Panenkou, který v roce 1990 zvolil do čela fakulty violoncellistu Josefa Chuchro (byl děkanem po dvě další období). V té době byl zaveden samostatný obor hudební teorie (Vladimír Tichý). Došlo ke změnám ve vedení kateder – hudební režie (Jaroslav Smolka), hudební management (Jan Vičar).

Po Josefu Chuchrovi se na další tři roky stal děkanem skladatel Ivan Kurz, pod jehož vedením přešla fakulta na novou koncepci studia bakalářského, magisterského a doktorského a na fakultě vznikl nový obor tuba (Václav Hoza). V této době byl založen studentský orchestr Akademičtí komorní sólisté.

Pro další dvě období byl děkanem klarinetista Jiří Hlaváč, během jehož působení bylo zavedeno do praxe doktorské studium uměleckých oborů, a začala výuka oboru bicí nástroje (Vladimír Vlasák).

Od roku 2006 byl děkanem zvolen Peter Toperczer. V současné době je děkanem Hudební a taneční fakulty Vlastimil Mareš.

Violoncellová třída AMU se vyvíjela kontinuálně od založení školy. Po již zmiňovaných Ladislavu Zelenkovi, Karlu Pravoslavu Sádlo a Vášovi Černém nastoupili na AMU Alexander Večtomov (1964), Josef Chuchro¹⁸⁵ (1965), Stanislav Apolín¹⁸⁶ (1972), Rudolf Lojda¹⁸⁷ (1976), Daniel Veis, Miroslav Petráš¹⁸⁸ (1984), Jan Páleníček¹⁸⁹ (1991), Václav Bernášek, Jiří Hošek (1991). Po konkurzu v roce 2012 působí jako pedagogové AMU kromě Miroslava Petráše violoncellisté Mikael Ericsson, Michal Kaňka¹⁹⁰ a Tomáš Stražil¹⁹¹

Alexander (Saša) Večtomov¹⁹² (*12. prosince 1930 Praha–†29. prosince 1989 Praha) se narodil v hudební rodině. Matka hrála na klavír a otec byl významný violoncellista, člen Pražského kvarteta a koncertní mistr České filharmonie. Večtomov nejprve studoval od osmi let hru na klavír a později od 12 let i na violoncello se svým otcem, se kterým probral například všechny Dotzauerovy etudy, pak pokračoval na Pražské konzervatoři nadále pod vlivem svého otce, od

r. 1944 byl žákem proslulého violoncellisty a pedagoga Ladislava Zelenky a později v jeho třídě pokračoval na Akademii múzických umění v Praze (1951–53). Následovalo postgraduální studium na konzervatoři v Moskvě, kde byl aspirantem ve třídě profesora Semjona Kozolupova do roku 1957, zde se také setkal s Mstislavem Rostropovičem, a zúčastnil se mistrovských kurzů v Accademia Musicale Chigiana a v Sienně pod vedením

¹⁸⁵ Viz kapitola 3.1.5 Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1945.

¹⁸⁶ Viz kapitola 3.1.5 Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1945.

¹⁸⁷ Viz kapitola 3.1.5 Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1945.

¹⁸⁸ Viz kapitola 3.1.6. Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1989.

¹⁸⁹ Viz kapitola 3.1.6. Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1989.

¹⁹⁰ Viz kapitola 3.1.6. Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1989.

¹⁹¹ Viz kapitola 3.1.6. Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1989.

¹⁹² Alexander Večtomov – zdroj: <http://www.pratelehistorie.estranky.cz/fotoalbum/z-historie-mesta/osobnosti-veselska/vectomov-alexandr-a-vladimir/sasa-vectomov-a--1-.-.html>, 3. 4. 2017.

francouzského violoncellisty André Navarry (1958). V roce 1951 společně s Josefem Sukem (housle) a Jiřím Hubičkou (klavír) založil proslulé komorní sdružení Sukovo Trio. V roce 1956 převzal po Miloši Sádlovi místo violoncellisty v Českém triu, ve kterém koncertoval až do své smrti, tedy 33 let. Byl jedním z nejvýznamnějších koncertních sólistů doma i v zahraničí, nahrál mnoho skladeb na LP a CD, stejně jako se často účastnil rozhlasového a televizního vysílání. Od roku 1964 vyučoval Večtomov na pražské AMU, kde v roce 1967 habilitoval jako docent. Od roku 1970 vystupoval a nahrával se svým bratrem, kytaristou Vladimírem Večtomovem, společně založili soubor „Pražské strunné duo“. Ve své době byl považován Saša Večtomov, spolu s Milošem Sádlo a Josefem Chuchro za jednoho z předních violoncellistů Československa, byl srovnáván v mezinárodním tisku s Rostropovičem. Večtomov byl proslulý svým nenapodobitelně sladkým, barevným tónem, nevtíravou virtuositou a výraznou prací s vibratem a traduje se, že ovládl 30 druhů glissand. Jako pedagog přistupoval ke svým žákům laskavě, jako k mladším kolegům, a byl velmi oblíbeným učitelem. Při své výuce se zaměřoval na celkové uvolnění hry, důraz kladl i na detaily a byl znám často neortodoxními metodami výuky. Jako interpret měl zvláště hluboký vztah k dílu Bohuslava Martinů, jehož „Variace na slovenskou píseň“ a 2. violoncellový koncert premiéroval. Za nahrávku tohoto koncertu získal v roce 1970 Grand Prix du Disque. Mezi žáky prof. Večtomova patří Michaela Fukačová, Jiří Hošek, Jan Širc, Ludovit Kanta, Marie Hixová, Bohuslav Pavlas, Evžen Rattay, Marek Jerie, Jan Páleníček, Miroslav Petráš, Jitka Vlašánková, Martin Škampa, Hana Kuchařová a další.

Na AMU v Praze působil jako profesor komorní hry také violoncellista **Antonín Kohout**. Kromě komorní hry vyučoval i některé zahraniční stážisty.

Antonín Kohout (*12. prosince 1919 Lubná–†15. února 2013 Praha) studoval několik let ve třídě Karla Pravoslava Sádlo. Od roku 1945 působil ve Smetanově kvartetu, které spoluzaložil. V souboru působil až do ukončení jeho koncertní činnosti v roce 1989. Všichni členové souboru však nadále pokračovali v pedagogické činnosti na AMU.

Daniel Veis¹⁹³ (* 28. dubna 1954 Praha). Na violoncello se začal učit pod vedením Josefa Pražáka, později byl žákem Josefa Chuchro, absolvent Čajkovského konzervatoře v Moskvě, kde studoval u prof. Natalie Šachovské. Na AMU působil od roku 2010, byl vedoucím katedry strunných nástrojů a také proděkanem AMU.

¹⁹³ Foto: Daniel Veis – zdroj: <http://pressreleases.kcstar.com/release/messages/59097/>, 23. 5. 2016.

Od konce sedmdesátých let, kdy vyhrál mezinárodní soutěž Pražské jaro (1976), ale především od roku 1978, kdy ve svých 24 letech získal stříbrnou medaili na prestižní soutěži P. I. Čajkovského v Moskvě, je uznávanou absolutní špičkou mezi českými violoncellisty. Jeho bohatá koncertní činnost ho zavedla na světová podia (Royal Albert Hall a Wigmore Hall v Londýně, Avery Fisher Hall i Carnegie Hall v New Yorku, Auditorio Nacional de Madrid, Auditori de Barcelona, Orchard Hall v Tokiu a další).

Jako vyhledávaný sólista předních orchestrů provedl většinu stěžejní violoncellové literatury. Ve svých vystoupeních, včetně festivalových, spolupracoval s celou řadou vynikajících dirigentů (V. Neumann, L. Pešek, J. Bělohlávek, Ch. Mackerras, S. Baudo, G. Delogu, O. Danon, Y. P. Tortelier, J. P. Saraste) i dalších umělců (J. Panenka, V. Snítil, M. Tirimo, E. Rosenblith, L. Kavakos, B. Sayevich, A. Levine aj.). Jeho repertoár je široký a zahrnuje i řadu soudobých děl, z nichž některá provedl poprvé, nebo mu byla přímo věnována. Na festivalu Pražské jaro premiéroval s Českou filharmonií Concerto-Fantasií Jana Hanuše, v premiéře též zazněla Sonáta Miroslava Kabeláče, o jejíž provedení byl požádán skladatelovou chotí. Za nahrávku Sommerova violoncellového koncertu obdržel cenu vydavatelství Panton.

Daniel Veis byl sólistou České filharmonie, členem Tria Antonína Dvořáka a posléze i Pražského tria. Koncertně je v poslední době více angažován v zahraničí. Pravidelně hostuje v Japonsku, již několik let působí vždy měsíc na International Music Arts Institute v Maine, USA, kde koncertuje a vyučuje, od roku 2002 je členem mezinárodního tria Rosamunde (s britským pianistou M. Tirimem a americkým houslistou B. Sayevichem). Vede mistrovské kurzy (Rakousko, Německo, Korea) a často zasedá v porotách mezinárodních soutěží. Od roku 2010 vyučuje na Park University v Kansas City, Missouri. Mezi jeho žáky patří například Jiří Šlechta, Radomír Šírc, Peter Jarůšek, Simona Hečová, Vladimíra Jurásková, Petr Šporcl, Lukáš Polák a další.

Václav Bernášek¹⁹⁴ (* 29. 10. 1944 Kladno) Vystudoval Střední průmyslovou školu strojnickou a Hudební fakultu AMU v Praze ve třídě prof. K. P. Sádlo a prof. Miloše Sádlo. V roce 1967 se stal finalistou mezinárodní violoncellové soutěže ve Vídni. Působil jako člen Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK (1970–1980) a v letech 1975–1980 zastával funkci prvního koncertního mistra violoncell Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK.

¹⁹⁴ Foto: Václav Bernášek – zdroj: <https://www.hamu.cz/katedry/katedra-strunnych-nastroju/bernasek-vaclav>, 3. 4. 2017.

V roce 1972 založil Václav Bernášek Nové smyčcové kvarteto, které od roku 1975 nese jméno profesora Jaroslava Kociana a jehož členem je dodnes. Získal Grand Prix du disque „Charles Cros“ za kompletní nahrávku Hindemitových smyčcových kvartetů.

V současné době vyučuje na Hudební fakultě AMU v Praze obor Komorní hra a violoncello. V roce 2004 byl pověřen vedením Kabinetu komorní hry a v současné době je tajemníkem katedry komorní hry.

Mezi Bernáškovy žáky patří například: M. Nostitz Quartet, Trio Artemis, Penquin Quartet, Benewitz Quatret.

Jiří Hošek¹⁹⁵ (*20. srpna 1955 Praha) Na klavír hrál už od tří let, na violoncello od deseti let, hru na violoncello začal studovat na Pražské konzervatoři ve třídě prof. Dr. Pravoslava Sádlo-Páva v roce 1970. Se studiem hry na tento nástroj pokračoval od roku 1975 na pražské Akademii múzických umění, kterou absolvoval u prof. Miloše Sádlo v roce 1980 s červeným diplomem. Po skončení studia v Praze absolvoval půlroční stáž na pařížské konzervatoři u prof. Bernarda Michaelina, u kterého absolvoval v roce 1981 i letní akademii v Nice. Dále absolvoval Bartókův seminář u prof. László Mezö v Szombathely v Maďarsku.

V letech 1982–1986 byl stipendistou Hudebního studia ČHF, kdy pracoval pod vedením prof. Alexandra Večtomova a prof. Josefa Chuchro. V letech 1986–1990 působil jako hudebník ve svobodném povolání a věnoval se převážně sólové koncertní činnosti. V letech 1991–1996 působil jako koncertní mistr violoncella Symfonického orchestru Českého rozhlasu. V roce 1994 byl přijat jako pedagog Hudební fakulty AMU v Praze, kde do roku 2015 působil jako pedagog oboru hra na violoncello.

Vedle samostatné koncertní činnosti se Jiří Hošek objevil v mnoha televizních pořadech a získal ocenění na domácí i mezinárodní půdě. Zasedal také v porotách celé řady hudebních soutěží. Byl pořadatelem i producentem soutěží a zakladatelem žižkovského festivalu známého pod názvem Nekonvenční žižkovský podzim.

Během svého působení získal řadu ocenění¹⁹⁶.

¹⁹⁵Foto: Jiří Hošek – zdroj: <http://www.mekstisnov.cz/kruh-pratel-hudby/akce/dominika-weiss-hoskova-jiri-hosek>, 4. 4. 2017.

¹⁹⁶ 1972 – soutěž o Cenu Beethovenova Hradce (2. cena).
1973 – Duškova interpretační soutěž (3. cena).
1973 – Interpretační soutěž Pražské konzervatoře (1.cena).
1975 – Mezinárodní soutěž v Markneukirchenu (3. cena).
1976 – Interpretační soutěž ČSR v Písku (2. cena).

3.2 JAMU Brno

Janáčkova akademie múzických umění v Brně (dále JAMU) byla založena 12. září 1947. V roce 1946, rok před vznikem JAMU, byly z iniciativy brněnských hudebních kruhů zřízeny na AMU v Praze třídy budoucí akademie; sedm profesorů brněnské konzervatoře jmenováno členy profesorského sboru AMU (František Kudláček, Ludvík Kundera, Jaroslav Kvapil, František Michálek, Vilém Petrželka, František Schäfer, Bohumil Soběšký) .

12. 9. 1947 byla JAMU založena zákonem číslo 168/1947 Sb. o založení Janáčkovy akademie múzických umění v Brně s odborem hudebním a dramatickým. 1. 10. 1947 zahájila činnost Hudební fakulta¹⁹⁷. Zakládajícími profesory byli Antonín Balatka, Gracian Černušák, Josef Jedlička, František Kudláček, Ludvík Kundera, Viktor Nopp, Vilém Petrželka, František Schäfer, Bohumil Soběšký a Vilém Vaňura. Ministr školství a osvěty Jaroslav Stránský ustanovil rektorem JAMU Jana Kunce, děkanem Hudební fakulty byl jmenován v letech 1947–1950 prof. František Kudláček. Základním úředním ustanovením, kterým se JAMU při svém vzniku řídila, byl organizační statut pražské AMU, vydaný ministerstvem školství a osvěty ze dne 28. 6. 1946¹⁹⁸. Tento statut určoval základní obory studia: skladbu a dirigování, operní dramaturgii, režii a herectví, hudební teorii, hru na klavír, housle, hru na ostatní orchestrální nástroje, hru na varhany; operní a komorní zpěv. 18. 5. 1948 byla slavnostně otevřena Janáčkova akademie múzických umění. Ve školním roce 1968/69 byla katedra instrumentální rozdělena na katedru klávesových nástrojů, katedru smyčcových nástrojů a katedru dechových nástrojů.

V současné době tvoří JAMU dvě fakulty: Divadelní fakulta a Hudební fakulta. Divadelní fakulta má k dispozici činoherní Studio Marta a hudebně dramatickou laboratoř Divadlo na Orlí.

Violoncellová třída byla zřízena na JAMU v roce 1947. Za zakladatele violoncellové třídy JAMU lze považovat profesora **Vášu Černého**¹⁹⁹, který zde vyučoval v letech 1947–1961 a byl zde také proděkanem. Jeho žáky byli například Stanislav Apolín (1953), Ivan Měrka (1953), Josef Sikora (1957), Vladimír Jubánek (1958), Miloslav Šmerda (1960), Vratislav

1976 – Mezinárodní soutěž Pražského jara (Čestné uznání 1. stupně a Cena Hudební mládeže ČR).

1976 – Bachova soutěž v Lipsku (diplom).

1978 – Mezinárodní soutěž Čajkovského v Moskvě (diplom).

1980 – Interpretační soutěž ČSR v Písku (1. cena a Cena za nejlepší provedení české soudobé skladby).

1980 – soutěž Pražského jara (3. cena a titul laureáta).

1982 – Mezinárodní soutěž Čajkovského v Moskvě (diplom).

1983 – Mezinárodní Casalova soutěž v Budapešti (4. místo).

¹⁹⁷ V tomto roce měla 23 posluchačů.

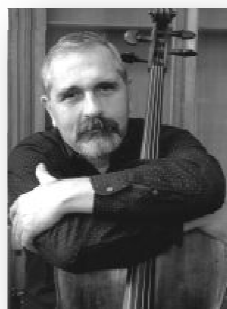
¹⁹⁸ (čj. A-139739-V-1946).

¹⁹⁹ Viz kapitola 3. 2. Brněnská konzervatoř.

Lukáš (1961), Julius Mehly (1961). Od roku 1962 působil na JAMU **Bohumil Heran**²⁰⁰ a po něm (1979) **Bedřich Havlík**. V současné době vyučují na JAMU **Jozef Podhoranský** a **Miroslav Zícha**.

Miroslav Zícha²⁰¹ (* 1958) působil od roku 1985 na Konzervatoři v Brně a od roku 1990 na JAMU. Působí v triu B. Martinů a v Moravském klavírním triu.

Jozef Podhoranský²⁰² (*29. března 1951 Bratislava) Studoval violoncello na ZUŠ Miloša

Ruppeldta v Bratislavě u Vladimíra Šálka (od 1959). Od roku 1966 studoval Konzervatoř v Bratislavě u Gustáva Večerného a poté Konzervatoř P. I. Čajkovského v Moskvě u Michaila Chomicera. V roce 1975 absolvoval kurs komorní hudby v Paříži u Josepha Calveta. Od roku 1978 dosud působí jako pedagog na VŠMU (1987 docent, 1994 profesor), od 1990 vedoucí Katedry orchestrálních nástrojů. Z více než třiceti absolventů vynikli: Michal Greco

(2003), Katarína Madariová (2004), Petra Moravcová (2004), Jana Havlová-Boudjaoui (2005). Jaroslav Havel (2004), Radovan Doležal (2004), Michal Hreňo (2005), Štěpán Švestka (2007), Michaela Horáčková – Cibulková (2008), Eva Horáková (2008), Markéta Vrbková (2009), Nikola Karageorgiev (2009), Kristýna Čermáková – Dvořáková (BcA 2010), Alena Tokarová (BcA 2011), David Hrubý (2011), Zuzana Vyhlídalová (BcA 2012), Ján Šiška (BcA 2012) a další.

Dalším pedagogem violoncella na JAMU je **Josef Klíč**.

Josef Klíč (*10. srpna 1976 Moravská Třebová) začal studovat violoncello v Moravské Třebové u učitele Františka Dvořáka. V roce 1990 byl přijat na konzervatoř v Pardubicích do violoncellové třídy Petra Lichého. Už v době studia na konzervatoři se stal členem nově vzniklého kvarteta Vereor. Konzervatoř absolvoval Koncertem e moll E. Elgara. V roce 1996 nastoupil na JAMU do třídy prof. Bedřicha Havlíka. Během studií na JAMU byl stipendistou Nadace Český hudební fond.

V roce 2001 se stal členem Moravského kvarteta, kam nastoupil po Bedřichovi Havlíkovi a ve stejném roce se stal pověřeným pedagogem hry na violoncello na JAMU. Zde vyučoval hlavní obor a komorní hru převážně zahraniční studenty. V roce 2003 se stal oficiálním pedagogem předmětu Orchestrální party a sóla.

²⁰⁰ Viz kapitola 3.1.5 Pražská konzervatoř a violoncellová třída po roce 1945.

²⁰¹ viz kapitola 2. 2.

²⁰² Foto: Jozef Podhoranský zdroj soukromý archiv.

Josef Klíč vystupuje také jako sólista v doprovodu našich i zahraničních pianistů²⁰³ a orchestrů²⁰⁴.

Od roku 2008 je koncertním mistrem Virtuosi Brunensis. V letech 2009–2011 působil jako koncertní mistr violoncellové sekce v Opern Werk-Stadt Wien ve Vídni²⁰⁵. V současné době je koncertním mistrem opery Janáčkova divadla v Brně, zároveň sólově vystupuje s Filharmonií Vysočina a také souborem Musica Nova. Kromě externí pedagogické činnosti na JAMU je také lektorem v Bisyc – Studentském Mezinárodním orchestru. Je držitelem celé řady ocenění²⁰⁶.

3.3 Ostravská univerzita – fakulta umění

Fakulta umění Ostravské univerzity byla založena v roce 1991 při Pedagogické fakultě spolu s Katedrou výtvarné tvorby jako Umělecko pedagogická katedra (hudební obor). Její profilace od počátku preferovala hudební interpretaci, čímž se programově poněkud vzdalovala tradičnímu pojetí pedagogické fakulty, která připravovala absolventy v první řadě k působení pedagogickému. V roce 2001 se obě umělecké katedry přetvořily do Institutu pro umělecká studia, jehož šestiletá činnost bezprostředně předcházela vzniku fakulty.

1. srpna 2007 byla založena Fakulta umění, která od počátku nabízela jak bakalářské, tak magisterské studium. Od počátku zde violoncello vyučuje **Jiří Hanousek**. Jeho absolventem je například David Matoušek, který působí jako koncertní mistr violoncell Komorní filharmonie Pardubice.

Vzhledem k nedávnému vzniku Fakulty umění a k faktu, že k větší umělecké profilaci došlo až v roce 2007, přesahuje podrobnější pojednání rámec této práce.

3.4 Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy

Nejstarší českou a zároveň i střeoevropskou univerzitu založil český král a římský císař Karel IV. v roce 1348 se záměrem učinit z Prahy nové centrum evropského vzdělání, a posílit tak kulturní význam českého království. První přednášky se konaly v pražských kostelích a kláštorech. Od roku 1366 se sídlem univerzity stalo Karolinum. Tato historická budova,

²⁰³ Momoko Fusa, Risy Takahashi, Helena Fialová, Dagmar Zámečníková.

²⁰⁴ Brněnský komorní orchestr, Filharmonie Ostrava, Janáčkův akademický orchestr, Státní filharmonie Zlín, Moravská filharmonie Olomouc

²⁰⁵ Kromě klasické hudby působí Josef Klíč i jako skladatel proudu undergroundové a alternativní hudby.

²⁰⁶ 3. místo s kvartetem Vereor za provedení Janáčkova díla (1996, 1999).

1. místo na Mezinárodní interpretační soutěži Yamaha v Londýně (1998).

2. cena za provedení díla L. Janáčka – Soutěž o cenu L. Janáčka (2002).

sloužící dosud svému původnímu účelu, patří k důležitým evropským středověkým památkám.

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy byla založena v listopadu 1946 na základě zákona o zřízení pedagogických fakult na všech tehdejších univerzitách jedním z prvních prezidentských dekretů, vydaných po obnově samostatné Československé republiky. Slavnostním otevřením Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy dne 15. listopadu 1946 v Domě umělců v Praze za přítomnosti prezidenta republiky Dr. Edvarda Beneše došlo k uskutečnění dlouhodobých snah o přípravu učitelů všech stupňů k jejich povolání na vysokoškolském, univerzitním základě. V roce 1953 ale ukončila školská reforma existenci všech pedagogických fakult a přípravou učitelů pro všeobecně vzdělávací předměty byla pověřena Vysoká škola pedagogická – Vyšší pedagogická škola. Následující školská reforma v roce 1959 přinesla vznik Pedagogických institutů v Praze a Brandýse nad Labem pro přípravu učitelů základních škol a příprava učitelů středoškolských přešla na jiné odborné fakulty. Pedagogické fakulty byly poté obnoveny v roce 1964. Zpočátku získávali budoucí učitelé středních škol odborné vzdělání na ostatních fakultách UK a na Pedagogické fakultě tak absolvovali pouze pedagogickou a psychologickou přípravu. Ta zajišťovala ve všech aspektech jen vzdělávání učitelů ve specializacích výtvarné, hudební a tělesné výchovy. V polovině 70. let došlo ke sjednocení přípravy učitelů pro základní a střední školy a současně bylo studium prodlouženo na pět let. Byla to nepříznivá doba, ve které byla řada kateder rušena nebo převáděna na jiné univerzitní fakulty.

Po roce 1989 byly obnovovány katedry zrušené v sedmdesátých letech a život fakulty mohl navázat na dobré tradice z období počátku její existence. Hned po roce 1990 došlo na PedF UK k mnoha změnám. Kromě obměny učitelského sboru byly založeny nové katedry a obory studia. Za 50 let existence Pedagogické fakulty UK se na půdě školy objevila řada významných osobností z různých oborů. Byli to např. C. Bouda, V. Hrabal, J. Charvát, O. Chlup, L. Kopeckij, J. Plavec, V. Tardy, F. Vodička a další.

Na půdě pedagogické fakulty byla založena také katedra hudební výchovy v roce 1990. Pokud zde studovali violoncellisté, působili zde externě pedagogové pražských hudebních škol, např. Václav Jírovec (pozn. student Ondřej Michal), Martin Škampa a Tomáš Stražil²⁰⁷.

3.5 Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity České Budějovice

Jihočeská univerzita byla založena 28. září 1991 zákonem ČNR č. 314/1991 Sb. Historickým základem univerzity byly v předcházejícím období dvě fakulty – Pedagogická fakulta²⁰⁸ (od

²⁰⁷ studenti Adriana Voráčková, Eva Kumperová, Jiří Červený

roku 1948) a Provozně ekonomická fakulta²⁰⁹. Po roce 1991 přibýly tři nově vytvořené fakulty: Biologická, Teologická a Zdravotně sociální. V roce 1994 vznikla Fakulta managementu Jihočeské univerzity²¹⁰, která se ale na přelomu let 1997/1998 vyčlenila ze struktury Jihočeské univerzity a stala se Vysoké školy ekonomické v Praze. V roce 2006 vznikla Filozofická fakulta a o rok později Ekonomická fakulta. K dalším změnám došlo v roce 2007, kdy Biologickou fakultu nahradila v roce Přírodovědecká fakulta. V roce 2009 vznikla Fakulta rybářství a ochrany vod.

Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity vznikla v roce 1948.^[1] Zaměřuje se především na výchovu budoucích učitelů prvního a druhého stupně základních škol (Základních uměleckých škol). Lze na ní studovat i neučitelské obory (psychologie, filologie, aplikovaná informatika a matematika). Je největší fakultou Jihočeské univerzity – má víc než 3800 studentů a 136 učitelů.

Na katedře hudební výchovy lze studovat také obor Učitelství pro ZUŠ. V minulosti se v rámci tohoto oboru vyučovalo i violoncello. Vzhledem k roztržitému pramenné základny univerzity i Katedry hudební výchovy bylo velmi obtížné dohledat soupis žáků violoncella. Po roce 1980 byl vyučujícím tohoto nástroje prof. Rudolf Weiss. Pracoval zde externě více než 15 let. Jeho poslední absolventkou byla Zuzana Vodecká²¹¹.

3.6 Pedagogická fakulta Západočeské univerzity v Plzni

Vzniku Západočeské univerzity předcházela poměrně dlouhý vývoj. Na počátku stály dvě starší vysokoškolské instituce – Vysoká škola strojní a elektrotechnická a Pedagogická fakulta v Plzni. 27. června 1950 byla z plzeňské Vysoké školy strojní a elektrotechnické vytvořena oddělená fakulta, která měla v čele děkana a fakultní radu. Z té 1. října 1953 vznikla samostatná vysoká škola. Roku 1960 došlo k rozdělení na fakulty strojní a elektrotechnickou a v roce 1990 vznikla fakulta Aplikovaných věd a Ekonomická fakulta. V roce 1993 byla zřízena Fakulta právnická a v roce 1999 Fakulta humanitních studií, která byla roku 2005 přejmenována na Fakultu filozofickou. V roce 2004 byl zřízen Ústav umění a designu jako samostatný vysokoškolský ústav; v roce 2013 povýšil na Fakultu umění a designu. V roce 2008 se s univerzitou spojila soukromá Vysoká škola v Plzni a vznikla tak Fakulta zdravotnických studií.

²⁰⁸ od roku 1948 byla pouze pobočkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, později se stala samostatnou fakultou.

²⁰⁹ tato fakulta byla od roku 1960 součástí Vysoké školy zemědělské v Praze.

²¹⁰ tato fakulta měla sídlo v Jindřichově Hradci.

²¹¹ Studium ukončila 29. března 1999 diplomovým koncertem.

Pedagogická fakulta byla zřízena v roce 1948 jako pobočka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Byla otevřena 14. listopadu 1948. Původně sídlila v budově bývalého ženského učitelského ústavu v Plzni. V dalším školním roce byla od 1. října 1949 přestěhována do nově přidělené budovy dívčího gymnázia, kde část školy sídlí dosud. Ve školním roce 1950/51 byly zřízeny první katedry: přírodních věd (fyzika, chemie, matematika a přírodopis), filologie (čeština, ruština), uměleckých výchov (výtvarná a hudební výchova), katedra dějepisu a zeměpisu a katedra pedagogiky. V roce 1953 byla provedena školská reforma, podle které došlo k přeměně pedagogické fakulty na dvouletou Vyšší pedagogickou školu²¹². V roce 1964 se vládním nařízením stala z Vyšší pedagogické školy Pedagogická fakulta v Plzni se statutem vysoké školy. V roce 1990 se Pedagogická fakulta stala součástí nově vytvořené Západočeské univerzity, která vznikla z původní Vysoké školy strojní a elektrotechnické a Pedagogické fakulty v Plzni.

V rámci studia na katedře hudební výchovy bylo možné studovat i violoncello. V minulosti zde externě vyučoval prof. Mirko Škampa.

²¹² 1. dubna 1956 byla zřízena ústřední knihovna školy.

4. Význam české violoncellové školy pro výuku violoncella v zahraničí

Uvědomíme-li si, že Pražská konzervatoř je jednou z nejstarších hudebně vzdělávacích institucí v Evropě, na kterých se violoncello vždy vyučovalo jako hlavní obor, je logicky třeba hledat počátek české violoncellové školy na institucích tohoto typu, které již v Evropě tehdy existovaly. Ze studia historie založení Pražské konzervatoře víme, že základy vyučovacích osnov byly zpracovány podle vzoru přineseného z Paříže.

Pařížská konzervatoř se stala vzorem i pro violoncellovou třídu Pražské konzervatoře. Víme již, že i když první profesor violoncellové hry Bernard Václav Šťastný jako žák Franze Josefa Wernera jistě ctil hudební a technické ideály bližší hudebnímu životu rakousko-uherské oblasti, začal přesto vyučovat hře na nástroj podle francouzských zásad. Později se dokonce stal autorem vlastní violoncellové školy, kterou také vydal tiskem, a to ve francouzském jazyce. Také zde se tedy jeví inspirace francouzskou školou jako zcela jasná. Vzhledem k faktu, že instruktivní literatury pro violoncello nebylo mnoho, například dílo Dotzauerovo, Merkovo, Kummerovo, Leeovo a dalších významných německých pedagogů teprve čekalo na svůj vznik či ověření v pedagogické praxi, které zřejmě u každé etudy či sbírky etud předcházelo vydání tiskem, byl příklon k francouzské literatuře zřejmě jedinou možností, která v době založení Pražské konzervatoře přicházela v úvahu.

Nutno dodat, že kvalitu díla Jeana Louise Duporta, které zcela jistě Šťastný také znal, oceňují violoncellisté na celém světě doposud, protože Duport položil, jistě i podle vzoru Luigi Boccheriniho, jehož hru obdivoval, základ metodické tvorby violoncellového prstokladu, kterým zmapoval celý hmatník nástroje – tedy i oblast palcových poloh. Stejně tak je třeba zmínit, že i mnoho violoncellistů působících později v německé oblasti bylo žáky francouzských učitelů (například právě Dotzauer). Pokud jako jednu ze základních osobností německé školy uznáme Bernarda Heinricha Romberga, je nutné zmínit i fakt, že ačkoli tento skvělý violoncellista uznává ideály německé školy, například mohutnější vedení smyčce oproti škole francouzské, důsledné dodržování tónů v jejich hodnotě a v oblasti techniky levé ruky jeho prstokladový systém, podle Měrky, de facto navazuje na zásady Duportovy včetně použití 4. prstu v palcových polohách. Dá se tedy říci, že i německá škola má jeden ze svých základních pilířů ve škole francouzské, která opět našla svoji inspiraci nejen ve vlastní interpretační tradici, ale například i u slavného italského violoncellisty Luigi Boccheriniho.

V širší historické souvislosti se začíná velmi silně projevovat provázanost mezi jednotlivými osobnostmi národních škol na úrovni mezinárodní. Tok informací na poli interpretačním i pedagogickém a předávání důležitých myšlenek mezi hudebníky i pedagogy je neustálý,

plynulý a za všech okolností vždy interaktivní. Vzhledem k promítnutí tohoto principu na pomyslnou mapu institucionálního vzdělávání v Evropě 19. století je jasné, že ačkoli je náš výzkum orientován na oblast 20. století, bez podrobnější znalosti předcházejícího vývoje českého hudebního školství a celé jeho historie by nebylo možno pochopit českou violoncellovou školu v celosvětovém kontextu. Vzhledem k více než dvousetleté tradici institucionálního vzdělávání v hudebních oborech na českém území je logická otázka návaznosti české violoncellové školy na školy světové a jejich vzájemné interakce. Již od počátku vyučování oboru violoncello na Pražské konzervatoři se jednou z možností uplatnění absolventů stávala činnost pedagogická. Zvláště během 19. století byla díky nově vznikajícím konzervatořím v celé Evropě živá poptávka po učitelích, kteří se mohli prokázat ukončeným, již institucionálním vzděláním v hudebních oborech. Vzhledem k faktu, že Pražská konzervatoř byla založena velmi záhy, stala se jednou z prvních škol (podobně například Paříž 1795 či Milano 1808), ze kterých se rekrutovali pedagogové nastupující na nově vznikající vzdělávací instituce. Všeobecně dobrá pověst českých hudebníků, která vycházela již ze zkušeností z období české hudební emigrace 18. století, znamenala jistě také mnoho.

Je nemožné shromáždit veškeré informace o pedagogické činnosti absolventů Pražské konzervatoře i dalších vzdělávacích institucí v zahraničí. Přesto se podařilo vytvořit alespoň dílčí přehled o českých violoncellistech, kteří v zahraničí působili. I když není kompletní a zahrnuje pouze kontakty na úrovni institucionální, dokládá zřetelně důležitost českých violoncellistů při vyučování violoncellové hry. Alespoň ve zkratce je třeba připomenout violoncellisty, kteří se podíleli na formování umění violoncellové hry v zahraničí v průběhu devatenáctého století a v první polovině století dvacátého:

Již **František Boch** (1807–88), absolvent prvního pedagoga Pražské konzervatoře J. B. Šťastného, spoluzakládá konzervatoř ve Stuttgartu a stává se zde prvním profesorem violoncellové hry.

Jindřich Schmidt (1809–62), absolvent Hüttnerův, po absolutoriu odchází do Moskvy, kde se stává, mimo jiné, učitelem K. Davidova, uznávaného zakladatele ruské violoncellové školy, v letech 1861–62 pak učí na Pražské konzervatoři.

David Popper (1843–1913), žák Goltermannův, vyučoval od roku 1886 na Lisztově akademii v Budapešti.

František Hegenbarth (1818–1887), absolvent Hüttnerův, 1852–65 učí na Mozarteu v Salzburgu, od roku 1865–87 pak na Pražské konzervatoři.

Děpold Krečman (1850–1919) absolvent Hegenbarthův, po studiích učí též na Mozarteu v Salzburgu až do r. 1874, od roku 1909 je profesorem Vídeňské konzervatoře.

Jan Burian byl kromě své práce na Pražské konzervatoři též jeden rok profesorem na škole v Tbilisi.

Julius Junek (1873–1927), žák Wihanův, od cca 1907 ve Vídeňské opeře, později filharmonie. V roce 1908 členem Ondříčkova kvarteta, byl pedagogem Ondříčkovy konzervatoře ve Vídni.

Jindřich Grünfeld (1855–1932), žák Hegenbarthův, od r. 1876 vyučoval v Berlíně na Kulakově hudební akademii.

Jan Šebelík (1866–1944) žák Jana Bayera. 1889–1906 byl pedagogem v Kyjevě, 1910–18 působil ve Vídni jako koncertní mistr filharmonie a pedagog Vídeňské konzervatoře (učil mj. Vášu Černého), 1919–1936 je profesorem a ředitelem na české hudební škole v Liberci.

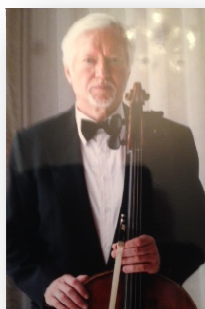
Max Škvor (1877–1947) žák Pražské konzervatoře, působil v Petrohradě a Lvově, od 1906 po Janu Šebelíkovi v Kyjevě a po roce 1919 se stal profesorem konzervatoře v Brně.

Bedřich Váška (1879–?) žák Pražské konzervatoře, učil na Pražské konzervatoři 1899–1900, pak působil v Petrohradě, Lvově, Varšavě (koncertní mistr filharmonie), v roce 1911 odešel do USA do New Yorku, vyučoval na konzervatoři v Rochesteru.

Z uvedeného přehledu doložených skutečností vyplývá, že již během 19. století a v průběhu 20. století nacházeli někteří z absolventů Pražské konzervatoře své uplatnění jako pedagogové na zahraničních, či alespoň pro nás z dnešního pohledu zahraničních, vzdělávacích institucích. Tato tendence logicky pokračovala i v období, které je vlastním předmětem našeho zkoumání. Vzhledem k proměnlivému uspořádání Evropy byla však migrace českých hudebníků často ztížena politickou situací, která po skončení druhé světové války vedla až k vybudování tzv. “železné opony“. Pro mnohé české hudebníky se tak jedinou možností, jak najít své uplatnění v zahraničí, stala emigrace. Vzhledem k počátečním poznatkům z otázek 7 a 9 našeho dotazníku a jejich konfrontaci s popsány historickými základy jsme museli připustit, že podobně jako české hudebně vzdělávací instituce v minulosti ať již přechodně nebo dlouhodobě hostily a dodnes hostí vynikající hudebníky ze zahraničí, kteří přinášejí do domácí violoncellové školy vlivy jiných světových škol (v 19. století například Goltermann, po otevření hranic například V. Bělozorov, dnes například M. Šajachmetov, S. Kalyanov a M. Ericsson), tak i na zahraničních vzdělávacích institucích působili a působí pravděpodobně pedagogové, pocházející z Čech. Vzhledem k faktu, že odchod těchto hudebníků do zahraničí byl často nelegální (emigrace) se o nich v nedávné minulosti již nemluvalo, neexistují žádné zmínky v dobových publikacích, jejich případné nahrávky bývaly stahovány z prodeje či dokonce v rozhlase smazány, (jak si stěžoval například vynikající flétnista Petr Brock, ale nejen on). O jejich práci v zahraničí nebylo možné se dozvědět. Informace o úspěších českých

emigrantů v zahraničí stát bedlivě střežil, a to i přes fakt, že původně tito hudebníci často vycestovali zcela legálně, například pod patronací agentury PRAGOKONCERT. Tito lidé byli ve své mateřské zemi velmi rychle zapomenuti. Po mnoha letech v exilu přijeli pak po revoluci domů často již jen na návštěvu, setkali se se starými přáteli, ale dohledatelnost těchto kontaktů na základě jakýchkoli pramenů opět chybí. Tato setkání se odehrávají pouze na základě přátelství a oživení původních sociálních vazeb, neobjevují se v jakýchkoli pramenech a byla často odhalena jen náhodně, díky upozornění laskavých kolegů, kteří věděli o existenci této naší práce. Mnozí hudebníci z této emigrační vlny již se svou původní vlastí nekomunikují a domů se už nevrátili ani po „sametové revoluci“ v roce 1989, mnozí pravděpodobně již asi nežijí. Proto některé údaje ani nemohou být kompletní, neboť nebylo již možné s některými osobami opakovaně komunikovat a chybějící informace doplnit.

Jakkoli není možné dopátrat všechny violoncellisty, kteří od roku cca 1950 působili v zahraničí jako pedagogové, víme o několika violoncellistech, kteří v uvedeném časovém rozmezí vyučovali na vzdělávacích institucích v Evropě i na dalších kontinentech.

Václav Adamíra²¹³ (* 28 ledna 1945 Hradec Králové) Dětství a školní

léta prožil na Slovensku v Košicích, kde jeho otec působil jako hoboista v Košickém rozhlasovém orchestru a Státním divadle. Na violoncello se začal učit v 9 letech u prof. Augustina Prochasky (absolventa Hochschule für Musik Wien, Mozarteu v Salzburgu a Akademie v Bratislavě, kde byl žákem prof. Tomáše Svobody). U prof.

Prochasky pokračoval dále na Konzervatoři v Košicích, kde svá studia

po 4 letech ukončil maturitou v roce 1963. V 18 letech byl přijat na

pražskou hudební fakultu AMU, kde pokračoval ve svých studiích ve společné třídě K. P. Sádlo a Miloše Sádlo. Později také konzultoval s A. Večtomovem a S. Apolínem. Promoval v roce 1970 recitálem ve Dvořákově síni Rudolfiny, kde uvedl sonáty L. Boccheriniho, L.v.Beethovena, P. Hindemitha, B.Martinů a s orchestrem (FOK dir. J. Rohan) poté hrál koncert A. Dvořáka h moll op. 104. Získal 2. cenu v soutěži STM (svaz tvořivosti mládeže), pořádané v Brně 1961, 3 cenu v Bratislavě 1962. V roce 1966 získal 1. cenu v soutěži B. Martinů v Brně. Účastnil se také mezinárodní Soutěže 1969 “G. Cassado“ Firenze, a 1970 mezinárodní soutěže Pražského jara. Při svém studiu se také opíral o poznatky získané konzultacemi s prof. A. Navarrou (francouzská škola), Julijem Turovskym (ruská škola). Po sňatku s japonskou houslistkou K. Kawai (studovala v Praze v letech 1962 – 1970) odešel na

²¹³ Foto: Václav Adamíra – zdroj – soukromý archiv

osmiměsíční angažmá na „Coservatoire du Liban“ (Bejrút, Libanon) jako člen komorního orchestru. V letech 1971–1973 získal angažmá jako „principal cellist“ japonského orchestru Gunma Symphony Orchestra. V letech 1972–1978 učil na Tokyo College of music v Tokiu. Současně byl zástupcem koncertního mistra v New Japan Philharmony. V letech 1974–1995 externě vyučoval na Musashino Academia Musicae. Od roku 1992–2010 také externě na Tamagawa Univerzitě na oddělení výkonného umění. V roce 1977 Václava Adamíru japonský houslista Takeshi Kobayashi představil doktoru Shinichi Suzukimu. Na jeho doporučení se věnoval školení budoucích violoncellových pedagogů (technika violoncellové hry a muzikální přednes) vyučujících Suzukiho metodou. Současně se ve společné práci s japonským pedagogem Suzukiho violoncellové metody A.Nakajimou, americkou violoncellistkou T.Carray a dánským violoncellistou A.Gronem²¹⁴ podílel na sestavení 10 postupových sešitů violoncellového repertoáru od jednoduchých skladeb po obtížné, které používají děti především v USA, Kanadě, UK, Australii, Japonsku i jinde ve světě. Od roku 2010 vystupuje jako svobodný umělec, věnuje se sólové hře, komorní hudbě a soukromě také pedagogické práci. Při vyučování vychází nejen z tradice svých učitelů, ale i z poznatků francouzské a ruské školy a z vlastních závěrů, doplněných posbíranými zkušenostmi a pozorováním světových violoncellistů a pedagogů, které měl možnost pozorovat a poslechnout si z svého pobytu v Tokiu a Matsumoto , například prof. dr. S.Suzuki, USA (Wisconsin, Stevens Point, Yvone Tait, Tanya Carrey) Bloomington, Indiana (J.Starker, N.Rosen), Manchester UK, (R.Kirshbaum) A.Bylsma,

M.Brunnello a další.

Eva Brönnner²¹⁵ (roz. Janečková) (*6. července 1966 Příbram). Od roku 1981 do roku 1985 studovala violoncello jako hlavní obor na Pražské konzervatoři u prof. Františka Pišingera. Studium na konzervatoři ukončila maturitní zkouškou. V roce 1985 odešla do Německé spolkové republiky, kde pokračovala ve studiích 1985–1990 na vysoké hudební akademii ve Würzburgu (Hochschule für Musik Würzburg) hlavní obor violoncello u profesora Jörga Metzgera. Tato studia ukončila státním diplomem.

Od roku 1990–1991 začala studovat dvouletou nástavbu na stejné vysoké škole ve Würzburgu. V roce 1991 musela přerušit studia z rodinných důvodů. V letech 1994–1995 dokončila dvouletou nástavbu tzv. „Fortbildungsklasse“. 5. 11. 1995 získala 2. cenu v soutěži

²¹⁴ A.Gron studoval v letech 1966–1968 v Praze u A.Večtomova

²¹⁵ Foto: Eva Brönnner – zdroj: <http://www.eva-broenner.de/>, 6. 4. 2017

„Musikalische Akademie Würzburg“ (1. cena nebyla udělena) a pokračovala 1995–1998 studiem mistrovské nástavby „Meisterklasse“. 17. 3. 1998 dosáhla nejvyššího hudebního diplomu v Německu (Meisterklassendiplom). V letech 1996–1997 vystupovala jako zástupce sólisty v městském divadle Würzburg. 1998–2003 působila jako docentka na vysoké hudební škole ve Würzburgu

V roce 2014 založila vlastní soukromou violoncellovou školu a nadále vystupuje jako svobodná umělkyně, ve stejném roce jí byl udělen certifikát od „Tonkünstlerverband Bayern“ bavorským spolkem umělců za vynikající výuku na violoncello. Qualitätszertifikat.

Její žáci jsou držiteli cen v soutěži „Jugend musiziert“ v oblasti Unterfranken/ west²¹⁶.

V roce 1964 emigroval do zahraničí český violoncellista **Jiří Buřata**.

Jiří Buřata (* 9 října 1943 Praha) studoval nejdříve základní, poté střední školu v Ruzyni, v letech 1957–1959 pak v Plzni a Krimicích kde se vyučil soustružníkem. V roce 1959 byl přijat na Pražskou konzervatoř, nejprve jako houslista. V roce 1959 již také studoval hru na violoncello u prof. Bohumila Herana. Violoncello si oblíbil více a dále se mu věnoval. Přibližně v roce 1961 vstoupil do Československého komorního orchestru, který tehdy řídil Otokar Stejskal. S tímto orchestrem absolvoval mnoho koncertů v Čechách i v zahraničí, například v Bayreuthu. V roce 1964 se už nevrátil s orchestrem domů a zůstal v emigraci ve Stuttgartu spolu s jedním z kolegů. Hráli v tamní filharmonii jen dva měsíce a potom přijali nabídku na místa v New Orleans orchestra. Sezóna byla velmi krátká a tam se jejich cesty rozdělily – Jiří Buřata musel na americkou vojnu, protože jinak by nemohl získat azyl a hrozila mu deportace zpět do Prahy a samozřejmě vězení. Na vojně měl ale dále příležitost rozvíjet svůj talent. Hrál mimo jiné mnoho recitálů pro důstojníky a generály. Brzy dostal zvláštní privilegia a přednosti, neboť mezi důstojníky byli vzdělaní lidé. V roce 1968 se oženil a chtěl jít na univerzitu. Krátký čas strávil v Baylor college. Univerzita byla příliš drahá a jeho učitel Lev Aronson onemocněl. Potřeboval peníze, a protože Wako je blízko San Antonio, bylo pro něho snadnější jet tam a složit přijímací zkoušku. Ani tam se nezdržel moc dlouho, protože stipendium bylo nízké a měl i problémy s dirigentem (Victor Alessandro) V letech 1970–77 studoval na North Texas university v Denton. Získal nakonec „master's degree“ v oboru violoncello a metodologie. Tam byla řada vynikajících učitelů, například violoncellisté Charles Baker, Alan Richardson, Adolfo Odnoposov, dále Cecil Adkins, Lester Brothers, Anshel Brusilov.

²¹⁶ V roce 2016 obdržela Seeko van Schwarzenberg 1. cenu v okrese Heilbronn v „Jugend musiziert“.

Když roku 1978 odjel do Mexika, usadil se v městečku Jalapa (v současnosti vesnice s miliónem obyvatel – dle vyjádření pana Buňaty) s bohatou hudební tradicí. Dnes je zde asi nejdůležitější symfonický orchestr v celém Mexiku. Mexiko má 32 států a Jalapa je hlavním městem ve státě Veracruz. Škola Symfonika je součástí Univerzidad Veracruzana. Od roku 1978 až doposud vyučuje Jiří Buňata zde.

Kromě vyučování na cello též byl koncertním mistrem violoncell komorního a symfonického orchestru pod záštitou téže univerzity. Účinkoval mnohokrát jako sólista i s jinými orchestry. 6 let hrál také s „Grupo Musical Polonia“ hudbu populární.

Od roku 1996 doposud zastává pozici v Secretaria de Educación en Veracruz. Společně s klavíristkou Guadalupe López natočil CD kratších skladeb pro violoncello „Fantasía clásica“. Mezi úspěšné žáky prof. Buňaty patří například Karla Jiménez García, Sebastián Salinas Gamboa, Daniel D'aponte, Luis Rolando Reyes Solano.

Michaela Fukačová²¹⁷ (*27. března 1959 Brno) se ke hře na violoncello dostala až ve svých 14 letech, poněkud paradoxně bylo violoncello původně její únikovou cestou, když jí bylo vzhledem k politickému pronásledování rodičů v letech normalizace znemožněno středoškolské studium. Na Konzervatoř v Brně nastoupila ke studiu ve třídě Bedřicha Havlíka a mohla tak navázat nejen na základy hudebního vzdělání z klavírní hry, ale i na bohatou rodinnou tradici, kde hudba byla v obou větvích rodiny amatérsky i profesionálně pěstována po několik generací. Rychle za sebou jdoucí úspěchy v prestižních soutěžích pro ni byly povzbuzením a rychlým startem. Je laureátkou Pražského jara, mezinárodních soutěží Čajkovského v Moskvě a v holandském Scheveningenu, nositelkou ceny L. Rose ze soutěže W. Naumburga v New Yorku, ale také držitelkou řady československých cen a zvláštních uznání za nejlepší provedení díla A. Dvořáka, B. Martinů nebo soudobé české skladby. Za svoji interpretaci Myslivečkova koncertu obdržela cenu za nejlepší sólový výkon u příležitosti prvního ročníku Grammy classic 1996 v Praze. AMU v Praze absolvovala u Alexandra Večtomova. Dále pokračovala na Královské konzervatoři v Kodani v sólistické třídě u E. Bløndal-Bengtssona. Svůj mimořádný talent rozvíjela dále v Londýně u W. Pleetha a u dalších legendárních violoncellistů (A. Navarra – Accademia Chigiana v Sieně, F. Magg a P. Tortelier – slavné Piatigorského kurzy v Los Angeles). Soukromě studovala také u Mstislava Rostropoviče. Michaela Fukačová již od roku 1985 žije v Dánsku, ale stále udržuje vřelý

²¹⁷ Foto: Micaela Fukačová – zdroj <http://www.arskoncert.cz/en/umelci/?id=115>, 13. 4. 2017

kontakt s domácím českým publikem i orchestry. Jako sólistka je zvána ke spolupráci s předními orchestry (Česká filharmonie, Berlínský symfonický orchestr, Hamburger Mozart Orchester, Danish Radio Orchestra, Orquestra Sinfónica de Radiotelevision Espanola, Orchestre Philharmonique du Luxembourg, The NHK Orchestra Tokyo, English Symphony Orchestra, BBC Symphony Orchestra, Orchestra de Radio France, atd.) a s renomovanými dirigenty (Gerd Albrecht, Petr Altrichter, Jiří Bělohlávek, Aldo Ceccato, Sixten Ehrling, Valerij Georgijev, Hans Graff, Sir Charles Groves, Eliahu Inbal, Jorma Panula, Libor Pešek, Edvard Serov, David Shallon, Heinz Wallberg a další).

Mnoho let spolupracovala s houslistou Josefem Sukem. S klavíristou Ivanem Klánským natočila řadu desek, například oceňovanou nahrávku kompletního díla pro violoncello a klavír Bohuslava Martinů. Spolupracuje také s Českou filharmonií – mimo jiné v roce 1996 jako sólistku na jubilejní japonské turné, pořádané u příležitosti 100 let svého trvání. Pro newyorské nakladatelství Bridge Records natočila violoncellový koncert „Anima“ Poula Ruderse, inspirovaný dílem C. G. Junga, pro vydavatelství Dacapo Violoncellový koncert Hermana D. Koppela, v roce 2009 premiérově uvedla Koncert Anderse Koppela a v roce 2012 Koncert Jespera Kocha s názvem „Dreamscapes.“ Její nahrávka violoncellového koncertu amerického skladatele Petera Liebersona „Six realms“ získala v USA roce 2006 cenu „Gramophon award“ a o rok později se rovněž v USA dostala do nominace pěti nejúspěšnějších nahrávek „Nejlepší klasické album roku“. Na české půdě získala cenu za nejlepší sólistický výkon roku nahrávkou Myslivečkova Koncertu C dur při příležitosti konání prvního ročníku Grammy classic v Praze 1996.

Kromě četných masterclassů a příležitostných pedagogických aktivit v rámci mezinárodních kurzů Michaela Fukačová vyučuje od roku 2011 na Syddansk Musikkonservatorium Odense.

Marek Jerie²¹⁸ (*15. prosince 1947 Praha) Matka Anna rozená Stránská, byla vystudovanou pedagožkou na střední pedagogické škole v Litomyšli. Získala diplom z oborů klavír a později eurytmie ve švýcarskem Dornachu. Otec Bohumil Josef Jerie byl chemik vystudovaný na ČVUT, který však vždy inklinoval k umění a kultuře vůbec. Byl amatérským violoncellistou, psal básně i malé prózy a byl také sochařem. Rodina bydlela v Praze, později v Raspenavě. Jerieho

okouzlení violoncellem začalo v Praze. Otec Bohumil byl nadšeným amatérským violoncellistou a bral hodiny u koncertního mistra orchestru Československého

²¹⁸ Foto: Marek Jerie – zdroj: <http://classical-music-online.net/en/performer/22084>, 15. 2. 2016.

rozhlasu Josefa Pražáka. Ten pravidelně docházel na Ořechovku a rozhodl se, že malého Marka bude učit také. Jako první nástroj dostal speciálně upravenou violu s bodcem. Po přestěhování do Raspenavy začal Jerie navštěvovat LŠU v Lužci, kde byla zaměstnána jeho matka.

Později docházel Jerie do LŠU v Liberci k violoncellistovi Stohrovi. Zde si kromě častých vystoupení s doprovodem klavíru zahrál poprvé s orchestrem jako sólista. Zahrál první větu z koncertu B dur Luigiho Boccheriniho. Také zde potkal mnoho svých budoucích přátel, například teoretika a muzikologa Jaromíra Havlíka, violoncellistu Jana Zvolánka, pianistu Arnošta Střížka nebo houslistu Jiřího Kliku. Poté, co se Jerieho učitel violoncella odstěhoval na Slovensko, navštěvoval Jerie dále hudební školu v Liberci, ale brzy nato mu Josef Pražák domluvil měsíční lekce u prof. Bohumila Herana. Hodiny trvaly vždy celé nedělní dopoledne a končily obědem. Heran Jerieho učil zdarma, na oplátku hrál pak Jerie odpoledne jeho vnoučatům loutkové divadlo. V roce 1962 se Bohumil Heran stal profesorem JAMU a odešel do Brna. Ve stejném roce Jerie zvítězil v celostátní "Soutěži tvořivosti mládeže" STM v Bratislavě, na kterou ho ještě Heran připravoval.

Předsedou poroty byl tehdy Stanislav Apolín, spolupracovník Herana v Brně, žák Váši Černého a později i Rostropoviče. Nabídl Jeriemu studium ve své třídě na Pražské konzervatoři, kam mladý violoncellista v roce 1963 úspěšně složil přijímací zkoušku. V komorní hudbě byl tehdy Jeriemu vzorem o několik let starší violoncellista, člen Talichova kvarteta, Evžen Rattay.

V době studia na konzervatoři Jerie poprvé vycestoval do zahraničí jako nejmladší člen Československého komorního orchestru. Zúčastnil se zájezdů do Německa a do Itálie.

Když Stanislav Apolín opustil v roce 1965 Pražskou konzervatoř a přijal pedagogické angažmá v Jugoslavii, strávil Jerie jeden rok na konzervatoři u profesora Bedřicha Jaroše. Poté se mu podařilo získat výjezdní povolení do Švýcarska, kde upoutal pozornost pianisty Paula Baumgartnera. Ten mu nabídl částečné stipendium na mistrovský kurz Pabla Casalse v Zermattu. V roce 1966 se Marek Jerie začal usilovně zajímat o studium v zahraničí. Na základě Casalsových kurzů totiž získal možnost tzv. školního stipendia v Basileji. Na podzim 1966 odcestoval přes Vídeň do Basileje. Bydlení měl zajištěno ve spřátelené rodině, bylo však nutné získat finanční prostředky na další základní potřeby. Proto dával soukromé hodiny hudby, tedy nejen violoncella, ale i hudebních dějin nebo harmonie. Jeho pedagogem v Basileji byl člen Veghova kvarteta Paul Szabo.

Rok 1968 zastihl Jerieho stále ve Švýcarsku. Dvouletá doba studia mu končila a on se měl vrátit zpět do Čech. Po srpnové okupaci Československa Jerie pokračoval ve studiu u Paula

Szabo ještě rok. Mezi spolužáky na basilejské škole našel Jerie celoživotního přítele Thuringa Brama. Společně v roce 1992 natočili s Komorní filharmonií Pardubice nahrávku Variací na rokokové téma P. I. Čajkovského, Rondo a Klid lesa Antonína Dvořáka a Concertino pro violoncello a orchestr Bohuslava Martinů. Za studií na basilejské Akademii se Marek Jerie při účinkování ve školním orchestru seznámil s o dva roky mladší houslistkou Beatrix Schneider, svojí budoucí chotí. Studijní pobyt v zahraničí Jeriemu umožnil setkat se s francouzským violoncellistou Andrée Navarrou. Kurz věhlasného violoncellisty se konal v Sieně v Itálii (r. 1970). V roce 1969, kdy mu skončila možnost studia ve Švýcarsku, nastoupil Jerie na AMU k prof. A. Večtomovovi. Svá studia ukončil opět u svého profesora ještě z konzervatorních let, Stanislava Apolína. V době studii se zúčastnil soutěže Pražské jaro, kde získal čestné uznání 1. stupně (1972) a o rok později se v Praze ve výběrové přehrávce na Čajkovského soutěž dostal do finále, kterého se ale potom nezúčastnil. 13. prosince 1974 hrál koncert v Dvořákově síni Domu umělců. AMU absolvoval 20. června 1975 koncertem ve Smetanově síni, kde hrál Čajkovského Variace na rokokové téma s orchestrem hl. m. Prahy FOK pod taktovkou Jindřicha Rohana. V době studií na AMU se Jerie opět sešel s přáteli ještě z liberecké LŠU pianistou Arnoštem Střížkem a houslistou Jiřím Klikou. Společně navštěvovali komorní třídu prof. Antonína Kohouta²¹⁹. V roce 1970 se po ročním odloučení Beatrix rozhodla také pro studium v Čechách ve třídě Ivana Štrause, uznávaného pedagoga na pražské AMU. V roce 1974 se Jerie s Beatrix rozhodli pro sňatek s tím, že zůstanou v Čechách do té doby, než budou děti ve školním věku. V době, kdy se přítelkyně Beatrix rozhodla pro studium u Ivana Štrause na AMU v Praze, vznikla myšlenka na založení smyčcového dua. Ivan Štraus byl již od roku 1968 členem Českého tria a znal se osobně s paní Charlottou, vdovou po skladateli Bohuslavu Martinů. Ta posléze písemně svolila s užíváním názvu "Duo Bohuslava Martinů". Základem repertoáru byla dvě dua Bohuslava Martinů, duo Josefa Rejchy, Maurice Ravela, Arthura Honegera nebo duo Františka Kramáře, Pietra Fuxe a dalších. Programy byly doplňovány sólovými skladbami Johanna Sebastiana Bacha, Zoltana Kodályho a Eugena Ysaye. Hlavním smyslem Duo Bohuslava Martinů ale byla spíše činnost propagátorská. Brzy vznikl dramaturgicky ucelený program "Smyčcový cirkus". Jednalo se o populárně naučný pořad ve spolupráci s Českým muzeem hudby, ve kterém oba umělci

²¹⁹ Již na AMU založil Marek Jerie s kolegy Klikou a Střížkem trio s názvem Nové Pražské trio, avšak v roce 1974 se Jerie s tímto souborem rozloučil a věnoval se převážně sólové koncertní činnosti ve spolupráci s pianisty Josefem Hálou a Ivanem Klánským. O rok později dokončil AMU a od roku 1979 se věnoval pedagogické činnosti na konzervatoři v Luzernu.

poučnou a hravou formou představovali vývoj smyčcových nástrojů a různé atypické nástrojové zajímavosti.

Důležitým okamžikem v životě Marka Jerieho byl rok 1976, kdy při rozhlasovém natáčení v Klagenfurtu za pianistu Josefa Hálu zaskočil Ivan Klánský. Ten byl již renomovaným pianistou a spolu s Jeriem našli vzájemné hudební porozumění a pochopení. V následujících letech proto nastudovali většinu komorního repertoáru pro toto složení a odehráli mnoho společných recitálů. Výsledkem této činnosti jsou také mimo jiné nahrávky sonát Johannese Brahmsa, Dimitrije Šostakoviče nebo komorní díla Roberta Schumanna.

Koncerty pořádali jak ve spolupráci s českými Kruhy přátel hudby, tak v zahraničí. Ivan Klánský stál s Jeriem také u zrodu Guarneri tria²²⁰.

Před rokem 1968 byla politická situace uvolněnější, tzv. "Pražské jaro" bylo ideální možností k mezinárodním stážím. Po okupaci Československa v roce 1968 byly již výjezdy do zahraničí prakticky nemožné. Marek Jerie nastoupil studia na pražské AMU a po roce korespondence v roce 1970 přijela do Čech i jeho budoucí manželka Beatrix, která ovšem měla povoleno několikrát ročně vycestovat za rodiči, i když o každý výjezd musela žádat zvlášť, a Marek Jerie také. Díky tomu mělo švýcarské publikum možnost poznat také Duo Bohuslava Martinů. V roce 1975 absolvovala AMU tehdy již Jerieho manželka Beatrix. Končila studium u Ivana Štrause právě v době, kdy bylo z politických důvodů ukončeno jeho působení na AMU. Tím byla mezinárodní spolupráce Martinů dua vyloučena.

V roce 1977 dostal Jerie, díky propagaci a provádění děl Bohuslava Martinů, bezplatné pozvání od Paula Sachera na kurz Mstislava Rostropoviče na hudební akademii v Basileji. V roce 1979 byl pozván ředitelem lucernské konzervatoře Rudolfem Baumgartnerem k pedagogické činnosti na této škole. Přes počáteční problémy začal Jerie na podzim roku 1979 opravdu vyučovat v Lucernu. Jako koncertní umělec musel mít dříve na každé turné výjezdní doložku, ale když nastoupil jako pedagog na zahraniční školu, dostal na první rok doložku k výjezdu pro celý svět. Další rok už ale zněla doložka jenom pro Evropu a třetí rok pouze pro

²²⁰ Trio vzniklo v roce 1986 ve složení: Ivan Klánský – klavír, Čeněk Pavlík – housle a Marek Jerie – violoncello. Celé trio vzniklo jako přirozené řešení organizačního problému. Oba dva smyččáři hojně využívali Ivana Klánského jako partnera pro sólové recitály a často se stávalo, že měli možnost koncertovat ve stejných termínech. V takovém případě vždy dostala přednost ta nabídka, která přišla dříve. Bohatý repertoár klavírního tria, jeho širší spektrum zvuku, upoutalo houslistu i violoncellistu svými možnostmi a díky Ivanovi Klánskému měli naposlouchaný a vžitý stejný hudební jazyk, proto se rozhodli pro komorní spolupráci. První společný koncert Guarneri tria je datován v listopadu 1986 v Sassen v Německu. Z důvodu orientace především na světová pódia bylo na tuzemské scéně zpočátku Guarneri trio téměř neznámé. Upozornilo na sebe až vystoupením v Rudolfinu v rámci Pražského jara v roce 1990.

Švýcarsko. I díky této skutečnosti se Marek Jerie musel rozhodnout Československo opustit. K tomu uvádí: *"Žadost o vystěhování jsem podal na základě helsinské dohody o právu na sloučení rodiny, na jaře roku 1984. Na organizaci veškerých dokladů a potvrzení jsme potřebovali tři měsíce. Celé tři měsíce jsem nesáhl na violoncello, protože bylo nutné pořídit přes dva tisíce fotografií a vyřizovat povolení vývozu nábytku, skleniček nebo talířů u různých příslušných komisí. V závěru mi přišli přátelé pomoci uklízet a nakládat do kamionu s vlekem, v kterém jsme „náš domov“ měli převést do Švýcarska. Vzpomínám, že když se setmělo, zapálili jsme papíry a zbylé kartony na zahradě a Beatrix se rozplakala. Přestože je Švýcarka, tak za těch čtrnáct let pobytu v Praze získala i „české srdce“. Já jsem byl pro tento krok pevně rozhodnut již pro budoucnost svých dětí a neviděli jsme naději na změnu režimu."*²²¹

V nové vlasti se Jerie ocitl v úplně nové situaci. Vnímal, že již není návštěvníkem ani studentem a je zapotřebí vybudovat novou existenci. V té době již měl částečný úvazek na Konzervatoři v Luzernu, ale o koncertní činnost se musel starat sám²²². Švýcarskou státní příslušnost jako druhé občanství získal až v roce 1986. V Basileji existoval hudební spolek pro komorní hudbu, ale přesto manželé Jerieovi založili svoji vlastní komorní koncertní řadu, nazvanou „Komorní hudba o půl osmé“

Vedle činnosti Guarneri tria bylo největší úsilí Marka Jerieho směřováno k jeho pedagogickému působení. Soustavnou pedagogickou činností se kromě soukromých žáků zabýval až ve Švýcarsku, konkrétně získal místo profesora na vysoké hudební škole

²²¹ Zemen, Jan: Marek Jerie – violoncellista a pedagog, Praha AMU 2013

²²² Již v době po přestěhování do Švýcarska začal spolupracovat s vynikající akordeonistkou Elisabeth Moser. Program jejich koncertů tvořily hlavně akordeonové transkripce klavírních nebo orchestrálních partů violoncellových skladeb. Ještě zásadněji se jevila spolupráce, vzniklá nedlouho po Jerieho vystěhování do Švýcarska v roce 1984, s kytaristou Konradem Ragossnigem. Po vzoru bratrů Večtomovových a jejich Pražského strunného dua vyšla ze spolupráce Ragossnig – Jerie nová vydání některých slavných skladeb, konkrétně to byly:

NIN, Jaquin: *Suite Espagnole*. Paris, ESCHIG ME8648

FALLA, Manuel de: *Suite populaire espagnole*. Paris, ESCHIG ME9104

FALLA, Manuel de: *Danse Espagnole no.1*. Paris, ESCHIG ME8647

SCHUBERT, Franz: Sonata „*Arpeggione*“. : Mainz, Schott, rok vydání neuveden ISMN 979-0-001-08254-9

ALBENIZ, Isaac: *Cordoba op.232*. Mainz, Schott, rok vydání neuveden ISMN 979-0-001-09755-0

GRANADOS, Enrique: *Danza espanola, op.37/5*, Mainz, Schott, rok vydání neuveden ISBN 978-3-7957-9838-3

TCHAIKOVSKY, Pyotr I.: *Valse sentimentale*, Mainz, Schott, rok vydání neuveden ISMN: 979-0-001-09756-7

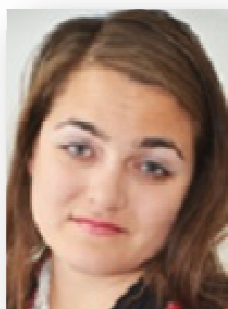
BOCCHERINI, Luigi: *Menuet & Rondeau*, Mainz, Schott, rok vydání neuveden ISMN: 979-0-001-09754-3

V roce 1993 natočili dvě CD pro německou firmu Bayer records (příloha č.10) Jedno s programem Schubert, Bartok, de Falla a druhé s programovým názvem *Serenade espagnole* obsahující miniatury od autorů Isaac Albeniz, Joaquin Nin, Marice Ravel, Enrique Granados, Alexander, Glasunov, Luigi Boccherini a Peter Iljič Čajkovskij.

v Luzernu, kam nastoupil jako asistent profesora Stanislava Apolína, který ho učil po Heranově odchodu na brněnskou JAMU již na Pražské konzervatoři²²³.

Marek Jerie při svém vyučování využívá zkušenosti, vědomosti, inspiraci a hudební cit, získané od violoncellistů jako byli Casals, Navarra, Rostropovič, Heran, Večtomov, Apolín, v komorní hře především Antonín Kohout. Celým jeho životem ho, kromě již zmíněných pedagogů, provází pedagogický ideál, který se zrcadlí v konceptu Waldorfských škol. Tedy koncept školy bez osnov, směřující k jedinému cíli, kterým je zdravý, vyrovnaný a uvědomělý člověk s touhou po vědění a celoživotním růstu. Právě zkušenost ze setkávání s tímto svobodným vzdělávacím modelem přiměl Marka Jerieho k vytvoření vlastního pedagogického konceptu nikoliv na principu příkazů a pevného vedení pedagogem ale naopak na bázi dialogu mezi studentem a učitelem. Typ československého školství, s ohledem na výchovu vlastních dětí, uvádí jako jeden z hlavních důvodů pro svou emigraci v roce 1984.

Za svou dlouholetou pedagogickou kariéru stačil Marek Jerie vychovat okolo stovky studentů z různých koutů světa. V jedné třídě spolu byli studenti z Austrálie, Bulharska, Brazílie, České republiky, Dánska, Mexika, Německa, Polska, Španělska, Švédska, Švýcarska nebo Jihoafrické republiky.

Livie Kolmanová (*22. března 1982) studovala na Pražské konzervatoři (1997–2002) ve třídě Václava Jírovce a po jeho náhlé smrti byla zařazena pro dokončení svých studií k prof. Miroslavu Petrášovi. Po absolutoriu konzervatoře pokračovala ve svých studiích na Hochschule für Music “Carl Maria von Weber”

v Drážďanech (2003–2008), kde své vzdělání zakončila diplomem Master of Arts. Během studia na konzervatoři navštěvovala privátní lekce u prof. Stanislava Apolína, účastnila se též mistrovských kursů v Opočně (1994–1997 Prof. Stanislav Apolín, Prof. Markus Nyikos), Hodoníně, Telči, Brně (1998–2000 Prof. Stanislav Apolín, Prof. Bedřich Havlík, Jiří Bárta), na pražské AMU, (2000 Workshop Mstislava Rostropoviče) a v Drážďanech (2003–2005 Prof. Peter Bruns, Prof. W. E. Schmidt). Účinkovala postupně v souborech Prague Royal Orchestra, Divadlo Viola, Music Ukai Museum Kawachuchi-ko Japan, vyučovala též na ZUŠ Praha – Jižní město a vyvíjela i další hudební aktivity²²⁴ V současnosti působí jako pedagog violoncella na Sultan Qaboos University, College of Arts & Social Sciences, Oman.

²²³ Díky pomoci Apolínově měl Marek Jerie možnost hrát již jako student recitály na mnohých českých pódiiích.

²²⁴ Jako další aktivity uvádí:

2008- 2011 External and private cello lessons, Music Instituts in Prague, Czech Republic

Jan Polášek²²⁵ (*1937) byl na Pražské konzervatoři žákem prof.

Bedřicha Jaroše a Karla Pravoslava Sádlo. Již v roce 1957 upoutal pozornost publika i odborné veřejnosti svými celovečerními koncerty. Brzy se dostavily i soutěžní úspěchy – na Čajkovského soutěži v Moskvě dosáhl druhé ceny a vzbudil pozornost Davida Oistracha. V mezinárodní soutěži hudebních agentur v Paříži získal první místo. Na podzim roku 1959 emigroval Jan Polášek do Švýcarska, kde se stal členem a sólistou komorního orchestru Masterplayers of Lugano. Od podzimu 1962 přesídlil do SRN a stal se profesorem na Konzervatoři Richarda Strausse v Mnichově. Od roku 1963 byl členem Brahmsova tria²²⁶ a věnuje se široké koncertní činnosti na poli komorní hudby i sólové hry v celém světě. Jeho partnery byli například s Y. Menuhinem, E. Imbalem, A. Brandel, G. Lehel, A. Bílek, Amadeus-Quartett, Melos- Quartett, Bartok-Quartett, Panochovo kvarteto. Jedním z vrcholů Poláškovy kariéry bylo provedení Dvořákova violoncellového koncertu h moll pro televizi ZDF. Natočil gramofonové nahrávky například pro společnosti RCA Victor (A. Vivaldi a L. Boccherini – sonáty), Musikvelag Erok (nahrávka sólových suit J. S. Bacha), RBM Musikproductionm (Cello x12), Polimedia Records (A. Dvořák – koncert h moll pro violoncello a orchestr, L. Sluka sonáta 1956, F. Martin – Quadrème Etude). V roce 1977 založil Jan Polášek komorní soubor dvanácti violoncell, složený ze žáků jeho třídy „Cello x12“. O rok později (1978) vzniklo trio „Ponti – Zihansky – Polasek“. V roce 1984 se Jan Polášek stal děkanem smyčcového oddělení Straussovy konzervatoře v Mnichově.

Jiří Prchal (*14. května 1936 v Kolíně) v Kolíně dosáhl i základního vzdělání a na violoncello jej zde zpočátku učil hrát Viktor Moučka. Soukromě navštěvoval také hodiny u

2009-2011 Project „Kudykam“ in State Opera, Prague and Janáček Opera ,Brno, Czech

2011 Virtuosi Brunensis, Chamber Tour, Germany 2010 “Kurt Weill” Project in National Theatre (Conductor Petr Kofroň), Prague, Czech Republic

2010 Virtuosi Brunensis, “Opernfestspiele” in Bad Hersfeld, Germany

2004-2008 Regular cycle of performances for „Brücke-Most Stiftung“ (Foundation), Dresden, Germany

2008 Anton G. Rubinstein Competition(Conductor Ekkehard Klemm), Dresden , Germany

2008/2009 Prague Spring Philharmonic Orchestra (Conductor J. Vodnansky), Winter Tours to China/Beijing, Shanghai etc.

2005 Orchestra Tour with Fujiko Hemming to Japan/Tokyo, Osaka, Aichi etc.

Participation in concerts and projects of Czech National Orchestra, Agon Orchestra

(contemporary music), OFO Orchestr (International Movie Festival Karlovy Vary, “Český Lev“) etc.

²²⁵ Foto: Jan Polášek – zdroj:<http://www.suedkurier.de/region/bodenseekreis->

oberschwaben/ueberlingen/Klangzauber-im-Spiegelsaal;art372495,3343222, 14. 3. 2016

²²⁶ Hirsti Hjort – klavír, Conrad von der Goltz – housle, Jan Polášek – violoncello

prof. K. P. Sádlo. V roce 1951 byl přijat na Pražskou konzervatoř do třídy prof. Bohumila Herana, studia dokončoval u prof. Bedřicha Jaroše. Poté byl přijat na JAMU v Brně, kde studoval u Váši Černého, vysokoškolská studia dokončil na AMU v Praze pod vedením prof. Miloše Sádlo. Po dokončení svých studií byl přijat na post koncertního mistra violoncell v Severočeské filharmonii v Teplicích, kde se věnoval také pedagogické činnosti, učil například Vladimíra Leixnera. Později byl povolán prostřednictvím agentury Pragokonzert k práci do Holandska. Vycestoval i s rodinou, v roce 1972 dostali však příkaz k okamžitému návratu, kterého z politických důvodů neuposlechli a zůstali nadále v Holandsku.

Jiří Prchal učil pak v Holandsku na školách nižšího typu, obdobných jako naše ZUŠ. Poté působil asi 15 let na konzervatoři v Groningenu. Již v penzi, pořádal pravidelně semináře a kursy na konzervatoři v Haagu, zaměřené na technickou i interpretační stránku violoncellové hry. Dva z jeho žáků pokračují v jeho pedagogickém odkazu: Lucia Swarts vyučuje na konzervatoři v Haagu a Jan Ypenota vyučuje na konzervatoři v Haagu a na konzervatoři v Groningenu.

Martin Prchal (*10. 7. 1967 Praha) na violoncello jej učil hrát zpočátku jeho otec Jiří, poté v letech 1985–86 vycestoval za českým violoncellistou Františkem Smetanou, kde studoval v jeho třídě na univerzitě v Richmondu. Od roku 1986 do r. 1992 studoval pod vedením Eliase Ariscurena v Utrechtu, později se mohl vrátit do Čech, kde navštěvoval hodiny Josefa Chuchro a Miloše Sádlo. Svá studia završil roční stáží v Londýně, kde jej vedl Wiliam Pleeth. Poté nastoupil jako člen Evropského komorního orchestru (EU chamber orchestra), stále více jej však zajímala práce organizační, pečoval o studijní programy ERASMUS, byl ředitelem Evropské asociace hudebních škol a nyní je zástupcem ředitele na konzervatoři v Haagu.

Květomír Řezníček²²⁷ (12. ledna 1954 Praha) byl již od 10 let soukromým studentem Karla Pravoslava Sádlo. Pod jeho vedením již ve 14 letech hrál svůj první recitál v Domě umělců (Rudolfinum) v Praze. V 16 letech reprezentoval hudební mláďí své země na festivalu ISME (Mezinárodní společnost hudební výchovy) v Moskvě, kde se mu dostalo povzbuzení a blahopřání Dimitrije Kabalevského. V 17 letech byl přijat na AMU v Praze do třídy Miloše Sádlo a tam také studoval komorní hru u členů Smetanova kvarteta.

²²⁷ Foto: Květomír Řezníček – zdroj – soukromý archív

Květomír Řezníček se již od doby svých studií na AMU zajímá též o barokní, poučenou interpretaci. Sám k této oblasti své hudební činnosti uvádí : „*O barokní cello jsem se zajímal už za svých studií v Praze a na mém absolventském koncertu jsem hrál mimo jiné, Bachovu Sonátu G dur a Valentiniho Sonátu E dur s cembalem. Také ve své diplomové práci jsem se soustředil na problematiku interpretace barokních sonát pro violoncello. Tato práce se teoreticky ještě nachází v archivech HAMU. V současné době hraji stále barokní repertoár, ale vzhledem ke slabšímu zvuku mého barokního cella, které se hodí spíš pro continuo, dávám přednost hře v barokním stylu na moderním nástroji. Též jsem před lety hrál na violu da gamba, ale ze stejných důvodů jsem ji opustil.*“²²⁸

Řezníček získal několik cen a ocenění například cenu za interpretaci Beethovenových sonát na soutěži Beethovenův Hradec. Dále se zdokonaloval a získal stipendium v Německu (Weimar: Natalia Šachovskaja), v Maďarsku (Szombathely, Maďarsko: Laszlo Mező) a Francie (Siena a Paříž – Andre Navarra – stipendium francouzské vlády).

Na AMU promoval v roce 1979 s výborným prospěchem z violoncella a komorní hry a výborným prospěchem z Dějin hudby, harmonie, analýzy a hudební estetiky.

Dále obohatil své zkušenosti v nejprestižnějších orchestrech ve své zemi: 1979–1980 Česká Filharmonie pod taktovkou Václava Neumanna, 1980–1982 Pražský komorní orchestr bez dirigenta – v jedinečné skupině 36 hudebníků vedené koncertním mistrem houslí spolupracoval s významnými mezinárodními sólisty jako J. Suk, I. Moravec, Amoyal, D'Alberto a další.

V roce 1982 odešel z „východní Evropy“ a přestěhoval do Francie, kde získal francouzské občanství a začal rozvíjet dvojí kariéru koncertní i učitelskou. Odchod do Francie nebyl na žádné oficiální pozvání, Řezníček odjel legálně jako turista. Tou dobou nebylo již téměř možné opustit ČSSR ilegálně, neboť hranice byly zavřené a všechny hraniční přechody byly přísně střeženy. Každý československý občan musel mít pas a výjezdní doložku na určenou dobu pobytu s upřesněním země a důvodu cesty. Jinak přejít ilegálně hranici za komunistické diktatury se zavazadlem a s violoncellem by se nemohlo podařit²²⁹.

Po příchodu do Francie Řezníček často vystupoval na sólových recitálech ve Francii a Nizozemsku s klavíristy Wim de Monchy, Isabelle Perchato, Yvane Huber, Guiglií Katsaravou, cembalisty Joelem Pontetem a Beatrix Kowalskou, varhaníky Françoise Levéchinem, Robertem Sigwaltem, flétnistou Gabrielem Fumetem a houslistou Alexanderem

²²⁸ Tato informace vyplývá z osobní korespondence autora práce s Květomírem Řezníčkem

²²⁹ Asi jediným violoncellistou, který se o to pokusil, byl Gregor Piatigorsky a sovětští pohraničníci jej málem zastřelili.

Stajicem. Současne pokračoval ve studiích zčásti u A. Navarry v Paříži a též jezdil do Holandska k A. Bylsmovi, který byl v té době znám jako barokní virtuoz.

Dále spolupracoval s mnohými soubory, například Ensemble instrumentální Andrée Colson v Touraine, Ensemble Alexander Stajic – získal Grand Prix v Regionální soutěži Ile de France, Barokní soubor "Grande Ecurie et la chambre du Roy" pod vedením Jean-Claude Malgloire, Adelaide-Quartet, který působil se čtyřmi hudebníky z Rumunska, Polska, Francie a Československa. V roce 1999 interpretuje Koncert C dur J. Haydna s Orchestre d' Auvergne v Mont-Dore. V roce 2002 provedl "Proměny vycházejícího slunce" Demise Visvikise V roce 2003 Reichovo: "Different Trains pro smyčcové kvarteto a magnetofonovou pásku" na Mezinárodním festivalu současného tance v Roissy en-France²³⁰. Působil také v řadě souborů zabývajících se historickou interpretací barokní hudby: Ensemble Justiniana , La Grande Ecurie a Chambre du Roy, Armide Ensemble²³¹. V této roli se podílel v roce 1984 na oslavách třisetletého výročí J. Ph. Rameau na četných koncertech ve Francii a v zahraničí²³².

Paralelní vzdělávací činnost například: 1985 - Mistr barokního violoncella v Saint Cere dans le Lot. 1991-1996 Mistr stáže v Château de syām v Jura. 1986-1988 učitel violoncella na ZUŠ " Maurice Ravela " v St. Ouen l' Aumone ve Val d'Oise, také profesor violoncella v St. Cloud (American School of Paris) v letech 1986-1987. 1987-1989 vzdělávací poradce chorálního (sboru „Petits Chanteurs de Saint François de Versailles“ (barokní vokální repertoár). Od roku 1987 byl profesorem violoncella na Mezinárodní pařížské konzervatoři. Od roku 1992 do roku působil jako 1996 profesor violoncella v Hudební škole " Guida d' Arezzo " v La Norville v Essonne. Od roku 1998 vedl violoncellové Mistrovské kurzy a Festival komorní hudby v " Rencontres Musicales Monts Dore " v Puy-de-Dôme. Od roku 2002 je profesorem violoncella na Vysoké škole hudby a tance Malesherbes v Loiret. Od roku 2004 vyučuje jako profesor violoncella na konzervatoři " Marietta Alboni " v Paříži. Po roce 2009 působí jako profesor violoncella na konzervatoři The Agglo „Coeur deL´Essonne“ v Arpajon. Jako své

²³⁰ Musique contemporaine Steve Reich Different trains pro kvartet, magnetofonovy páskem a tanečnický, Demis Visvikis Metamorphoses d'un soleil naissant pro housle, violu, violoncello a klavír, Henri Nafilyan Sonata pro violoncello a klavír, Sonata pro violoncello solo, Oslava pro 3 violoncella, kornet a klavír, Fuga pro 3 violoncella a klavír a Impromptus pro violoncello a klavír

²³¹ barokní housle, cello-viola da gamba, cembalo

²³² Další komorní soubory:

komorní orchestr Andrée Colson (1. cello)

komorní orchestr Alexandre Stajic (1. cello)

Kvartet Adélaïde

Barokní soubor Ensemble indestructible (Zobcove fletny, cembalo, cello a zpev, popřípadě recitace)

Komorní obsazení orchestru La Grande Ecurie et la Chambre du Roy (Basso continuo, doprovod koncertních arií z barokních oper nebo kantat se solisty Isabelle Poulenard, Henri Ledroit aj.)

žáky jmenuje Květomír Řezníček v současné době: Nicole Chardon (provádí hudební terapii ve Švýcarsku), Grégoire Catelin – učitelka violoncella v Bagnolet (Seine et St. Denis), Barbara Karaouzene (pokračuje ve studiích violoncella na konzervatoři v Montpellier), Thibaut Reznicek (v současné době studuje na pařížské konzervatoři u M. Coppé), Anaïs Reznicek (v současné době studuje na hudební fakultě ve Strasburku u

Evy Böcker)

František Smetana²³³ (8. května 1914 Ohnišťany–†25. listopadu. 2004 Praha). Jeho otec byl povoláním zemědělec, ale hudbě se věnoval a sám se naučil hrát na klavír a na housle. Brzy otec začal Františka učit hře na oba tyto nástroje. První setkání Smetany s violoncellem proběhlo až v roce 1924²³⁴.

„Desetiletý František jel tehdy s otcem do blízkého města na koncert k oslavě stoletého výročí narození Bedřicha Smetany. František byl na koncertě okouzlen částí z opery Dalibor, kde violoncellová sekce hraje melodii. Ptal se otce, jak se jmenuje onen nástroj, ten ale nevěděl, a tak se František vydal o přestávce za jedním violoncellistou ze skupiny.

*František Smetana vyprávěl: „Before he would tell me he asked if I played an instrument and I told him: ‘Piano and violin.’ So he said: ‘How many flats in the key of F sharp major?’ and I replied: ‘No flats but six sharps.’ He was very surprised.”*²³⁵

František se během několika let naučil od svého otce hrát na klavír i na housle. Otec ho již neměl čemu učit, ale chtěl, aby se František stal hudebníkem. Naštěstí manželka vynikajícího pedagoga K. P. Sádlo pocházela z blízké vesnice, a tak se Sádlo doslechl o nadaném chlapci a přišel si ho poslechnout. Brzy poté již odjel Smetana do Prahy a začal studovat na Pražské konzervatoři. Tady studoval housle u profesora Josefa Micky a klavír u profesorky Žižkové. Často ale poslouchal hodiny K. P. Sádlo a byl zvukem violoncella uchvácen. Proto se Sádlovi v říjnu roku 1924 svěřil, že by raději hrál na violoncello. Sádlo tehdy vytáhl ze skříně již připravený poloviční nástroj a začal jej učit. Už za dva měsíce František veřejně hrál Gavottu D dur od Davida Poppera.

Smetana si mnohé z techniky hry na violoncello osvojil velmi rychle, v horizontu několika měsíců. Svůj rychlý postup později zdůvodňoval tím, že měl již dobré základy hry na housle, která je podobná jako u violoncella, a hlavně neměl strach, protože byl mladý a horlivý. To mu pomohlo brzy dosáhnout vynikajících výsledků. Cvičil osm hodin denně a po večerech

²³³ František Smetana – zdroj: <http://www.45cat.com/record/suec848k>, 10. 3. 2015

²³⁵ Marešová, Jana: František Smetana a jeho působení v emigraci, absolventská práce 2012

hrával s kamarády komorní hudbu (mezi jeho tehdejší spoluhráče patřil například i Karel Ančerl).

V roce 1929 Smetana vystoupil na svém prvním samostatném koncertě v Mozarteu, na kterém zaznělo například Dvořákovo Rondo či Bachova suita G dur. O dva roky později si pak splnil svůj osobní cíl, provedl Haydnův violoncellový koncert D dur. Nenechal se svými úspěchy ukolébat a rozhodl se, že půjde studovat ještě skladbu, aby lépe porozuměl zákonitostem hudební stavby a stal se lepším interpretem. *„Najednou jsem si uvědomil, že mít rychlé prsty ještě neznamená být dobrým cellistou. Chtělo to znát harmonii, kontrapunkt, formy a pro to bylo nejlepší studovat kompozici,”* říká v rozhovoru z roku 1991. V roce 1931 začal studovat skladbu u Otakara Šína. Absolvoval smyčcovým kvartetem d moll, ale komponování se posléze již příliš nevěnoval a raději koncertoval.

V průběhu 30. let tedy již aktivně hrál, v letech 1933-1936 jako člen Českého noneta, v roce 1934 založil Smetanovo trio s Alexandrem Plockem a Josefem Páleníčkem. V tomto složení koncertovali i v Paříži a získali stipendium na École Normale de Musique, kde studovali pod vedením Dirana Alexiana.

V Paříži František Smetana studoval dva roky u Pierra Fourniera (1936-38). V roce 1938 se vrátil zpět do Prahy, aby mohl dále studovat u K. P. Sádlo, který se stal profesorem Pražské konzervatoře. Smetana v jeho třídě absolvoval v roce 1941 Dvořákovým koncertem pro violoncello a orchestr h moll.

V roce 1940 se oženil s klavíristkou Dolly Urbánkovou, která mu byla i dlouholetou partnerkou na pódiu. V následujících dvaceti letech se věnoval sólové i komorní hře. Z jeho četných vystoupení jsou důležité například provedení Kraftova violoncellového koncertu v roce 1941, provedení Haydnova koncertu D dur s Českou filharmonií v roce 1942, recitál ve Smetanově síni v roce 1944, v roce 1946 pak koncerty v Holandsku, Velké Británii a Skandinávii a v roce 1961 v islandském Reykjavíku. V 50. letech také Smetana pořídil řadu nahrávek pro společnost Supraphon. Jako komorní hráč Smetana nejdříve převzal místo violoncellisty v Peškově kvartetu po K. P. Sádlovi, který odešel do důchodu v roce 1939. V souboru působil do roku 1946, kdy byl, bohužel nakrátko, jmenován profesorem Pražské konzervatoře. V roce 1953 pak založil Pražské trio s Františkem Rauchem a Bruno Bělčíkem. Z uvedeného výčtu činností vyplývá, že Smetana často vyjížděl do zahraničí koncertovat. Někdy brával například do ciziny také dopisy, aby pomohl doručit, co by již oficiální cestou doručit nešlo. To se mu stalo osudným. 8. listopadu 1948 byl za tuto „protistátní“ činnost uvězněn na Pankráci a strávil zde rok a půl. Po propuštění chtěl odejít do zahraničí, ale jeho žena Dolly nedostala povolení a sám odjet nechtěl. Prozatím tedy zůstal a čelil politické

perzekuci, pokračující i po jeho návratu z vězení. Do zahraničí již nesměl, měl povoleny pouze cesty do socialistických zemí jako Mongolsko, Čína, Korea. Ačkoli si svou odvahou a neochvějným hájením svého názoru po čase zase vydobyl povolení cestovat sólově i s triem, režim si vždy našel možnosti, jak Smetanovu činnost omezit.

František Smetana byl komunistickou vládou Československa stíhán už od roku 1948. Impulem k odchodu ze země se pro něho stal konkurz na místo pedagoga violoncellové třídy AMU v roce 1962. Ministerstvo kultury tenkrát nevzalo v potaz ohled na rozhodnutí komise, která vybrala Smetanu, a jmenovalo místo něj Vášu Černého. Problémem dle předsedy komise byla Smetanova politická minulost, tedy protistátní činnost a následný pobyt ve vězení. Takový člověk byl pro tehdejší režim jako pedagog nepřijatelný. Tím vyvrcholila perzekuce a i Smetanovo zklamání z vývoje poměrů v zemi a violoncellista se rozhodl k emigraci. Vycestoval oficiálně na základě pozvání jamajské vlády. Přes počáteční nesouhlas ministerstva Smetana v roce 1964 odjel. Neodjížděl ze země ilegálně. Na Jamajce měl zajištěnou práci, nečekala ho tedy cesta do neznáma jako jiné emigranty. Smetana měl tou dobou za sebou již téměř dvacet let aktivní koncertní činnosti, takže v zahraniční nebyl neznámý. Smetana proto využil příležitosti, která se mu naskytla na Jamajce.

Učil a účinkoval v hlavním městě Jamajky, Kingstonu. Smlouvu měl podepsanou na dobu tří let, už po roce pobytu ale začal trpět zdravotními problémy, vyplývajícími pravděpodobně z místního podnebí. Zpět do Československa se ale nechtěl vrátit, protože by tam učit nemohl. Napsal tedy na ministerstvo dopis, že zkusí štěstí v USA a domů se vrátí „až to uzná za vhodné.”

V roce 1966 učil na letních kurzech v Connecticutu, a získal tak v USA jistou popularitu. Brzy pak přišla nabídka učit v Ames ve státě Iowa na Iowa State University. Zde vyučoval v letech 1966 -73 hru na violoncello, řídil školní orchestr a také hrál v Amati triu. V Iowě mu však po čase začalo chybět koncertování, kterého nebylo mnoho. Proto přijal nabídku Jacquesa Houtmanna, uměleckého vedoucího Richmondského symfonického orchestru, na post koncertního mistra skupiny violoncell.

V Richmondském orchestru hrál celkem 11 let. Spoluhráči byl ctěn jak pro své mimořádné hráčské schopnosti, tak pro svůj evropský původ. Orchester ho vnímal jako „*one of the few representatives of European tradition and sensibility*,” jak píše Clarke Bustard ve Smetanově nekrologu v místním deníku. V jiném článku ho stejný autor označuje za „*an ambassador of sorts from the world of Dvořák, Mahler, Schoenberg, Strauss and Janáček*.” Toto přirovnání je dokladem skutečnosti, že pro Američany byly Smetanovy evropské kořeny velmi cenné. Jejich země totiž takovou hudební tradici v oblasti vážné hudby neměla.

Smetanova teze o neblahých účincích jamajského podnebí se časem ukázala jako lichá, jeho potíže se začaly vracet i v USA. Kvůli artritidě nakonec z orchestru roku 1984 odešel.

Během působení v orchestru Smetana také začal v roce 1975 učit na Virginia Commonwealth University hru na violoncello, komorní hru a dějiny hudby. Jako profesor byl respektován a za svou práci dokonce obdržel titul „Profesor Emeritus“. Do důchodu odešel v roce 1984, protože virginské zákony nedovolují učit starším 70 let. Soukromě však učil i poté.

Profesorský titul mu byl udělen nejen za pedagogickou, ale i za koncertní činnost. Vystupoval především jako komorní hráč. Nejprve jako violoncellista Amati tria a později ve Smetanově triu. Tento soubor byl spjat přímo s univerzitou a původně se jmenoval Virginia Trio, ale kolegové Smetanu přesvědčili, aby trio přijalo jeho jméno. Od roku 1978 hráli ve složení Robert Murray, housle, Landon Bileyeu, klavír a František Smetana, violoncello. Pořádali dva koncerty ročně v Richmondu a občas jezdili hrát i do jiných měst. Trio bylo ve městě uznáváno a oblíbeno, výrazně pozvedalo úroveň tamní komorní hry. Smetanovi spoluhráči oceňovali stejně jako jeho orchestrální kolegové jeho evropský hudební původ a zkušenosti. Landon Bileyeu řekl, že Smetana pro ně ztělesňoval evropský druh komorní spolupráce, ve které umělci pracovali „*closely together for years, to the point where they could sense when their partners would breathe, almost when their hearts would beat.*“ Trio ukončilo svou činnost společně se Smetanovým odchodem z univerzity, se kterou bylo organizačně spjato.

František Smetana ve Spojených státech často připomínal české tradice a hudbu. Zvával do USA české hudebníky, například Panochovo kvarteto či Ivana Moravce, prováděl díla českých skladatelů, například třetí violoncellovou sonátu Bohuslava Martinů uváděl opakovaně, pořádal kurzy české hudby a přesvědčoval své spoluhráče v orchestru i v komorních souborech, aby českou hudbu studovali. Smetana o hudební osvětu a šíření českých tradic v USA důsledně dbal. Smetana získal v roce 1971 americké občanství. Vývoj ve Spojených státech komentoval následovně: „*Když před čtyřiceti lety napsal skladatel v Americe kvartet, ptali se: ‘Kdo ti to bude hrát?’ Ted’ máme desítky dobrých souborů a mladých interpretů, výtečně technicky i muzikálně připravených.*“

Mezi další Smetanovy aktivity a zásluhy v USA patřila účast na založení Společnosti amerických cellistů v roce 1978. Společnost pořádala koncerty, přednášky a také konferenci ve dvouletých intervalech. Tato organizace Smetanovi vzdala hold a potvrdila jeho význam nejen pro hudební umění americké, ale i globální, když jej na svém kongresu v roce 1989 uvedla na listinu čestných violoncellistů společně s takovými umělci, jakými byli Pablo Casals, Pierre Fournier či Emanuel Feuermann.

Mezi violoncellisty, kteří studovali v Čechách a nyní předávají své zkušenosti dále v zahraničí, můžeme uvést i slovenského violoncellistu Eugena Procháče.

Eugen Prochác (*1962 Bratislava). Je absolventem AMU v Praze, kde studoval ve třídě prof. Josefa Chuchro. Poté sudoval pod vedením Daniela Šafrana, Erlinga Blondala Bengtssona, Michaila Chomicera a Angelicy Mayové. Je absolutním vítězem mezinárodní soutěže Premio Valentino Bucchi v Římě v roce 1990 a držitelem Ceny slovenskej hudobnej kritiky. Jako sólista vystoupil v téměř 40 zemích na čtyřech kontinentech. Od roku 1990 je pedagogem na VŠMU v Bratislavě. V letech 1993-1997 působil jako profesor na Academia Nacional Superior de Orquestra v Lisabonu a Escola Proffisional v Paredesi. Pravidelně vyučuje na mistrovských kurzech v portugalských městech Porto a Paredes, v Rakousku, ve Vietnamu, Thajsku, Indonézii i na Slovensku. Nahrává pro domácí i zahraniční rozhlasové i televizní společnosti ako ORF, WDR, CBC Toronto, Antena 2 a jiné. Vydal více CD pro společnosti Homer, OPUS, Numérica, Rádio Bratislava Gallo například album *On Fire* s E. Škutovou, či *Music for Cello and Harp* vydavatelství Diskant, které přináší mistrovské skladby impresionistů a virtuozní barokní sonáty. Nasledují tituly jako CD *Visions – Slovak Music for Cello and Accordion* a album souboru Cellomania, violoncellového kvarteta, obě s výhradně slovenským repertoárem, napsaným přímo pro tato uskupení. Poslední nahrávací aktivitou je jeho účast na albu Nikolaj Nikitin Ensemble with Miroslav Vitouš *Tales from My Diary*. Eugen Prochác spolupracuje s osobnostmi jako jsou například: Sofia Gubajdulina, Arto Noras, En Shao, Giovanni Sollima, Rick Wakeman, Ken Hensley, Steve Hackett, Miroslav Vitouš, Pavel Steidl, Václav Hudeček a další. Jako vedoucí souboru Pro-mi le byl účastníkem koncertní světové premiéry oktetové verze skladby Cello Counterpoint od Steva Reicha. Pravidelně spolupracuje i s mistry jiných žánrů, jako jsou například Miroslav Vitouš, Marián Vargo, Matúš Jakabčic, Vladimír Merta, Janko Lehotský. Aktivně, jako hráč i spoluautor dramaturgie, se zúčastnil projektu „Tribute to Freedom“ se světoznámým pěvcem Jonem Andersonem z britské rockové legendy Yes. Plánují společné CD s tvorbou Jeana Sibelia. Kompletní violoncellová tvorba Tadeáše Salvy, vydaná vydavatelstvím NAXOS v roce 2012, se ocitla v žebříčku bestesellerů na předním místě. V pořadí dalším sólovým titulem, nahaným spolu s akordeonistou Rajmundem Kákonim je album „AC-CELE-RANDE“, realizovaný společností Hevhetia. Posledním nahrávacím počinem je CD „Homage a Rostropovič“ s klavíristkou Jordanou Palovičovou. Titul přináší několik světových premiér.

Eugen Prochác je zakladatelem a uměleckým ředitelem medzinárodného Festivalu peknej hudby v Banskej Štiavnici i Štiavnických letných kurzov. Byl hlavním dramaturgem festivalu Al Ain ve Spojených arabských emirátech a Mozartova festivalu v Istanbulu. Dirigování,

kterému se také věnuje, studoval u Jeana Marca Burffina, Erwina Aczéla a jako mimořádný student i na vídeňské Universität für Musik u prof. Leopolda Hagera. Kromě jiných orchestrů dirigoval orchestry Philharmonia Satu Mare, Orquestra do Norte Portugal, Komorní sólisti Bratislava, Symfonický orchestr Slovenského rozhlasu, s posledně jmenovaným tělesem realizoval i několik nahrávek.

V Austrálii působil violoncellista Richard Vandra, který zemřel 17. 7. 2015. Z dostupných zpráv však nebylo zcela jasné, zda se věnoval také pedagogické práci

V Mexiku se výuce violoncella věnuje také **Jan Žalud**, absolvent prof. Miroslava Petráše na pražské AMU. Přes veškeré urgency se nám bohužel nepodařilo zjistit o něm a jeho práci více.

K dalším violoncellistům, kteří vyučovali či vyučují hře na violoncello v zahraničí, patří Stanislav Apolín (Švýcarsko), Aleš Terš (Španělsko), Vladan Kočí (Mexiko), Daniel Veis (USA) a Petr Prause (Velká Británie), jejichž životopisy jsou uvedeny dle standardů naší práce na příslušných českých školách.

5. Vliv stěžejních zahraničních škol na školu českou

Během rozhovorů s pedagogy a koncertními violoncellisty jsme se snažili vést je k tomu, aby specifikovali základní charakteristiky jednotlivých národních violoncellových škol, které by následně na takovém základě bylo možné alespoň částečně porovnat. Mnozí kolegové se k této problematice nechtěli vyjádřit a poukazovali přitom na vzájemnou provázanost interpretačních i pedagogických přístupů. Přesto se mi podařilo shromáždit několik postřehů, které jsou pro jednotlivé školy charakteristické.

Německá škola původně trvá na pevnějším, plném vedení smyku a dbá na důsledné zvládnutí tvorby sytého tónu poblíže kobylky. Samozřejmostí je víceméně striktní dodržování psaných hodnot not. Při držení levé ruky se dbá na důsledném postavení prstů, a to nejen při hře technických pasáží. Často se doporučuje vedení prstů kolmo na strunu a postavení ruky s náklonem více na kratší prsty, aby se jejich práce usnadnila a držely se více poblíž hmatníku, což v některých momentech může vést i k užití dnes již téměř nepoužívaného vřeteního vibráta, tj. převalení prstu po struně. Ideálem je dokonalé zvládnutí hry v jednotlivých polohách s prsty vedenými kolmo na strunu, ideálně i v polohách palcových. Výměny mezi polohami jsou vedeny pohybem paže s vyšším držením lokte.

Při nácviu nových skladeb často postupuje hráč tak, že si vytýčí technický způsob řešení, po jehož dokonalém zvládnutí dospěje k práci na výrazových složkách díla.

Francouzská škola historicky disponuje bohatou tradicí brilantní smyčcové techniky, původně vycházející ještě z umění virtuosů-gambistů. Byť gambové držení smyčce je značně odlišné, zvuková představa a hudební inspirace je zpočátku evidentní. Po definitivním uchopení smyčce do prstů nadhmatem (tzv. „francouzské držení“) dochází postupně k přetvarování oblouku hůlky do podoby konkávní klenby. Jakkoli se za vynálezce tohoto konstrukčního zásahu v minulosti v odborné literatuře často označoval François Xavier Tourte, je dnes již jasné, že tento vývojový skok se udál již dříve, neboť smyčce s konkávní klenbou jsou doloženy například v Benátkách již kolem roku 1700 (!). Vývoj virtuosního pojetí smyčcové techniky tak mohl začít psát další kapitolu již v Itálii na začátku 18. století. Držení smyčce i levé ruky bývá moderní francouzskou školou doporučováno s pozicí 2. prstu naproti palci (například André Navarra). Často se doporučuje kladení prstů levé ruky houslovým způsobem, tj. bříšky více směrem po struně ke kobylce, což umožňuje širší škálu vibrátů, které je v drtivé převaze vedeno ve stylu mikroposunu prstu po struně, vedeného předloktím pohybem, podobným výměnám poloh, nikoli jeho převalení pomocí vřeteního pohybu předloktí. Využívá se přitom možnost „zkrátit“ nejdelší prsty ruky, tj. 1. a 2. prst (ukazovák a

prostředník) jejich pokrčením, což znamená větší uvolnění prstů, pohodlnější hru krátkými prsty například ve dvojhmatech a akordech, často i širší výrazovou škálu vibráta a větší flexibilitu ruky při přehmatech a technikách restez. Někdy se používá i vibráto dvěma prsty, z nichž vyšší přerušuje svůj kontakt se strunou (původně gambová technika francouzského vibráta, která vynikala zvláště při možnostech hry na pražcích a mezi pražci). Při studiu nových skladeb si hráč nejprve tříbí výrazové pojetí díla a upevňuje ryze interpretační názory, na jejichž základě ke splnění svých představ poté vybírá vhodná technická řešení. Kromě hry širokých poloh využívá francouzská škola širokých poloh často k přehmatu - přemístění levé ruky do jiné polohy, aniž by se použila klasická výměna polohy.

Zdá se, že italská škola neměla na naše violoncellisty příliš velký vliv, ačkoli je nutné zmínit inspiraci českých violoncellistů několika výraznými interprety. Nejen prof. Miloš Sádlo a Josef Chuchro se zmiňovali o hlubokých dojmech, které v nich zanechala hra Enrica Mainardiho a Antonia Jannigra. Tito italští violoncellisté stáli ve své době na vrcholu světového interpretačního umění a jejich mistrovské kreace musely nutně zanechat stopu v každém, kdo se chtěl hře na tento nástroj profesionálně věnovat. Stejně tak se čeští violoncellisté setkávali a stále setkávají s tvůrčím odkazem Alfreda Piattiho, nejen díky jeho zdařilému op. 25 (Dodici caprici), ale i prostřednictvím jeho vynikajících úprav hudby starých mistrů a vlastní autorské tvorbě.

Stejně tak důležitá je například i tvorba a interpretační odkaz španělského violoncellisty Pabla Casalse, který byl nepřehlédnutelnou osobností a bez nadsázky se stal doslova „Adamem“ moderní violoncellové hry, a dalšího španělského violoncellisty Gaspara Cassadó, jehož zdařilé úpravy i originální tvorba, podobně jako jeho interpretační odkaz, provázejí všechny světové violoncellisty doslova na každém kroku.

Velmi důležitá byla pro českou školu po druhé světové válce a následujícím přerozdělení světa škola ruská. Nejen že možnost stáže v Sovětském svazu byla jednou z mála šancí pro české hudebníky jak vycestovat za vzděláním, ale samozřejmě také vydávání sovětských autorů a instruktivní literatury tohoto původu mělo přednost před ostatními vlivy v Československu. S dnešním odstupem, o který se musíme snažit bez politického akcentu, lze říci, že sdílení vynikajících výsledků ruských pedagogů, korunovaných například jmény Gregora Piatigorského, Daniila Šafrana, Natalie Šachovské, Michaela Chomitsera, Borise Pergamenščikova, Natalie Gutmanové, Leonida Gorochova a především Mstislava Rostropoviče, české violoncellové škole nemohlo nijak ublížit.

Zvláště ve druhé polovině 20. století se stala cennou inspirací českých violoncellistů také škola maďarská. Velikými osobnostmi byli především Miklos Perényi, Czaba Onczay a

americký violoncellista maďarského původu János Starker . Podobně jako v případě ruské školy, tak i maďarští autoři a instruktivní literatura byly v Československu poválečných let často vydávány tiskem a distribuovány.

Jaké má tedy kořeny česká violoncellová škola a kam se počátkem 21. století ubírá?

Jakkoli česká škola vychází původně z vyučovacích metod a praxe francouzské školy, brzy, již v polovině devatenáctého století získala vlivem spíše německy laděného prostředí i mnoho prvků školy německé. V další etapě, koncem 19. století a během první poloviny 20. století, také díky studijním pobytům violoncellistů ve Francii, se opět oživuje kontakt s nejlepšími violoncellisty z Paříže a je velmi zřetelný nejen přínos Dirana Alexaniana, ale také například vliv Gerarda Hekkinga a Louise R. Feuillarda, který našel takové zalíbení v díle O. Ševčíka, že jej upravil pro violoncello. Ve druhé polovině 20. století se vliv francouzské školy dále prohlubuje díky skvělým francouzským violoncellistům, kteří byli opravdovými vzory pro poválečné generace. Byli to především Pierre Fournier a André Navarra, u kterých mnozí naši violoncellisté díky různým stipendiím a kursům mohli přímo studovat, ale i Maurice Gendron, Paul Torteliere, Frederic Lodeon a další. Dalšími přínosy se jeví i vlivy ruské školy a školy maďarské. V české škole se nadále projevuje casalovský důraz na kvalitní výslovnost pomocí perkuse prstů levé ruky i při zachování pevného vedení smyku po vzoru německé školy. Přesto je plně implementována i lehkost francouzských přehmatů a uvolněné vedení levé ruky v polohách. Také smyk - aniž by bylo zapomenuto kvalitě hry u kobylinky - je veden v širší škále mezi kobylikou a hmatníkem tak, aby byly využity všechny barevné možnosti moderně ostrušených nástrojů. Na tento posun má nepochybně veliký podíl také doslova skokové zlepšení kvality strun, dané bouřlivým materiálovým i technologickým vývojem druhé poloviny 20. století.

Po otevření hranic využívají čeští violoncellisté - studenti vysokých škol - často možnosti zahraničních stáží, například díky programu ERASMUS. I další generace mladých violoncellistů využívá možnosti studijních stáží u pařížských pedagogů (J. M. Gamard a R. Pidoux). Dochází také ke všeobecnému mírnému odklonu od ruské školy, když do té doby byla stáž v tehdejším Sovětském svazu jednou z mála příležitostí ke studiu v zahraničí. K nejvyhledávanějším zahraničním školám nyní patří zřejmě vzdělávací instituce v Paříži, Berlíně, Vídni a Budapešti, častěji (také pro možnost specializovaného studia staré hudby) se objevují také školy švýcarské (Basilej, Lucern) a holandské (Haag, Utrecht). Po stránce interpretační je česká škola charakteristická velmi důslednou snahou o důkladné prostudování notového materiálu, které je všeobecně vnímáno jako jediná cesta ke správné, věrné interpretaci autorova díla. Již na úrovni vyšších ročníků konzervatoří se vyžaduje důkladné

studium například včetně klavírního partu u sonát či studium celé partitury violoncellových koncertů. Podobně jako v celém světě je logicky jasný příklon k urtextu, je-li dostupný, a k dalším pramenům, jsou-li k dispozici.

6. Zhodnocení a výsledky dotazníkového výzkumu

Výuka violoncella, jako hlavního oboru, je na všech školách v České republice individuálním předmětem. Pedagogové, vyučující violoncello jako hlavní obor nebo druhý obor, při své práci postupují v souladu s platnou pedagogickou dokumentací, nicméně se snaží zohlednit individuální potřeby studentů.

Výzkum pedagogických přístupů učitelů středních a vysokých škol probíhal formou dotazníků, individuálními rozhovory s vybranými osobnostmi i studiem dalších pramenů. Byly rozeslány dotazníky všem pedagogům violoncella středních a vysokých škol v ČR. V první vlně jsme využili možnosti zaslat dotazníky prostřednictvím odboru uměleckého školství MŠMT, který měl k dispozici kontakty na všechny zmiňované instituce. Dotazníkový výzkum v této fázi se však projevil poměrně brzy jako méně spolehlivý, neboť návratnost dotazníků byla podstatně menší, než jsme původně očekávali, jak je již uvedeno v kapitole „Nástin objektivní problematiky práce“. Proto jsme následně doručovali dotazníky, buď osobně, nebo prostřednictvím elektronické pošty, přímo vybraným respondentům. Celkem jsme tak rozeslali cca. 60 dotazníků. Celkový počet navrácených vyplněných dotazníků byl 32,4%. Přesto na základě dotazníků můžeme učinit několik důležitých závěrů, které na tomto místě předkládám seřazené tak, jak byly otázky kladeny²³⁶.

1) Ve kterém roce se začalo vyučovat violoncello na vaší škole?

Tato otázka je položena pro ověření historického základu vyučování oboru violoncello na jednotlivých školách. Slouží k doplnění informací o jednotlivých vzdělávacích institucích. Při studiu pramenů dochází, byť sporadicky, při jejich vzájemné konfrontaci k nejistotám a v dataci jednotlivých událostí se objevují rozdílné informace. Stává se také, že písemné prameny se například rozcházejí s orálně předávanou tradicí ve zkoumané lokalitě. Konstatujeme, že v tomto případě se všechny odpovědi respondentů shodovaly s písemnými prameny a nedošlo k protichůdnosti informací. Někteří pedagogové však tuto informaci neznali.

2) Kdo byl/i první vyučující tohoto oboru na Vaší škole?

Tato otázka souvisí s předchozími sděleními, která následně rozšiřuje. Doplnuje tím genealogickou část naší práce. Také zde se získané informace vesměs shodují s písemnými

²³⁶ Současně s odpověďmi předkládám v úvodu také důvody, které nás k otázce vedly.

prameny. I v tomto případě se nedostává odpovědi u některých respondentů z výše uvedených důvodů

3) Ve kterém roce jste na škole začal působit jako pedagog violoncella?

Tato otázka již cílí na doplnění údajů o uměleckých a pedagogických aktivitách respondentů. Běžně dostupné zdroje poskytují životopisy neúplné, často neaktualizované či zaměřené pouze na uměleckou činnost, což zpracování oblasti naší problematiky nevyhovuje. Vzhledem k biografické povaze otázky není překvapující, že všichni respondenti, kteří dotazníky zaslali zpět, na ni odpověděli.

4) Předcházela Vašemu působení na konzervatoři pedagogická praxe na jiném typu školy?

Také tato otázka slouží k doplnění údajů o umělecké a pedagogické činnosti respondentů. V uměleckých životopisech často nebývají uvedeny například údaje o vyučování na základním stupni uměleckého školství. I tato otázka byla ve všech navrácených dotaznících zodpovězena.

5) Na které konzervatoři (příp. vysoké škole) jste studoval?

Tato otázka je položena z důvodu lepší orientace při zařazení daného respondenta do kontextu celé české violoncellové školy a k pochopení jeho pedagogických kořenů a regionálních historických souvislostí. Podklady získané z dotazníků markantně rozšiřují stávající informace o vývoji výuky violoncella v České republice a jsou cenným doplněním genealogie.

6) Kdo byl Vaším profesorem hlavního oboru?

Také tato otázka slouží k přiřazení dané osobnosti k jednotlivým výchozím pedagogům a školám. Výsledky této otázky jsou však pouze dílčí, neboť většina dotázaných pedagogů měla více než jednoho učitele. Mnohé školy sice disponují kompletními seznamy svých žáků, ale jejich přiřazení k jednotlivým pedagogům, vyučujícím individuální předměty, nebývá již uvedeno. Není v možnostech této práce docílit kompletního objasnění této problematiky a není to ani jejím cílem. Díky přímé komunikaci s jednotlivými pedagogy je možné chybějící informace o jejich vzdělání včetně osobností jejich školitelů doplnit a rozšířit. Právě ve zkoumaném období dala naše práce možnost shromáždit a zakonzervovat tyto důležité údaje.

7) Kromě pedagogické činnosti působíte také jako výkonný umělec? Pokud ano, specifikujte blíže charakter umělecké činnosti (sólová činnost, komorní hra, orchestrální hra, příp. hudební publicistika...)

Tato otázka slouží k pochopení, nakolik může daný respondent vycházet při vyučování z vlastní koncertní praxe a interpretačních i autodidaktických postupů. Informace, zkušenosti a návyky, získané na základě vlastních pódiových zkušeností, jsou pro každého hudebníka cennou kapitolou jeho umění a jsou nejdůležitějšími ingrediencemi jeho osobního i profesního zrání.

Stejně jako dnes, docházelo vždy mezi hudebníky i pedagogy k neustálým kontaktům, výměně informací a k interakcím, které již od samého počátku patřily k běžné kulturní výměně mezi národy. Ani v období druhé poloviny 20. století, na které je náš výzkum zaměřen přednostně, se tento oboustranný transfer informací nezastavil, přestože existence tzv. „železné opony“ podobné aktivity v mnohých oblastech ne- li znemožňovala, pak do jisté míry ztěžovala. Při běžné koncertní činnosti, na nejružnějších kursech, workshopech a například i na mezinárodních soutěžích se čeští violoncellisté neustále setkávali a konfrontovali s názory a výsledky svých zahraničních kolegů z oblasti interpretační i pedagogické.

8) Uváděl Váš pedagog hlavního oboru na Vašich hodinách zdroje předkládaných poznatků (odkazy na národní školy například ruskou, francouzskou, německou, či konkrétní osobnosti)? Pokud ano, uveďte prosím podrobnosti.

Otázka směřuje k výzkumu názorů jednotlivých osobností o jednu pedagogickou generaci starších a slouží k jejich přiřazení k jednotlivým národním školám, je-li to možné.

9) Uveďte prosím několik příkladů instruktivní a technické literatury, kterou jste během studia nastudovali.

Také tato otázka slouží k výzkumu didaktických postupů jednotlivých osobností o jednu pedagogickou generaci starších a slouží k jejich přiřazení k jednotlivým národním školám na základě používané instruktivní literatury, je-li to možné.

Vzhledem k množství instruktivní literatury 19. a 20. století, napsané německými, francouzskými, ruskými i českými violoncellisty se nabízí hypotéza, že již na základě literatury použité při výuce lze do jisté míry odhadnout, ke kterým odkazům jaké světové školy se ten který pedagog při své práci přiklání. Nejen při studiu dotazníků a při rozhovorech se svými kolegy, ale i při detailním zkoumání vlastních pedagogických přístupů jsme si však

brzy ověřili, že pouhé použití etud například německých autorů nesignalizuje plný příklon daného pedagoga právě jenom k německé škole. Dochází dokonce velmi často k situacím, kdy naopak konkrétní specifika dané instruktivní skladby – například některé prstoklady v etudách Davida Poppera, navržené jejich autorem podle zásad německého způsobu výměn poloh, bývají některými pedagogy pozměňována a studentovi bývá navržen i jiný způsob řešení, například pomocí typicky francouzské přehmatové techniky. Vzhledem k těmto skutečnostem jsme se rozhodli, že podle použité literatury není možno vysledovat inspirace konkrétními světovými školami, aniž bychom zohlednili detailní způsob následné práce s notovými materiály. Přesto jsou odpovědi na tuto otázku cennými markery, které nám umožňují základní, i když ne detailní určení orientace české violoncellové školy na domácí i světovou didaktickou a instruktivní literaturu.

10) Vycházíte při svém pedagogickém působení z metodického přístupu Vašich učitelů?

- Ne
- Spíše ne
- Spíše ano
- Ano

Tato otázka zkoumá, nakolik současní pedagogové navazují při své práci na odkazy svých učitelů. Při zařazení této otázky do dotazníku jsme předpokládali, že kontinuita metodických postupů mezi pedagogem a jeho žákem je neoddiskutovatelným faktem, u něhož lze předpokládat pouze různou intenzitu. Jedná se totiž, z našeho pohledu, o základní stavební kámen generační návaznosti uvnitř každé nástrojové pedagogické struktury. Proto pro nás bylo jistým překvapením, že se mezi navracenými dotazníky našel jeden, který tuto závislost zcela popřel. Nicméně naprostá většina dotazovaných uvedla očekávanou kladnou odpověď v různé intenzitě. Tento výsledek je velmi důležitý pro další postup zpracování genealogie české violoncellové školy, protože nám dává důvod spolehnout se při jejím zpracovávání na matriční a životopisné údaje jednotlivých pedagogů, když návaznost na své vzory tímto sami potvrdili.

11) Pokud jste odpověděl „ne“ specifikujte prosím blíže zdroje Vašich pedagogických metod.

V návaznosti na předchozí text, kde jsme objasnili předpoklad kladných odpovědí, jsme nicméně dospěli k závěru, že pokud bude odpověď záporná, je natolik alarmující, že je nutné detailněji zkoumat a objasnit zdroje pedagogických postupů respondenta, který se se svým pedagogem natolik rozchází v metodice hry, že může uvést zcela zápornou odpověď.

12) Pokud jste odpověděli „spíše ne“ nebo „spíše ano“, uveďte prosím jakým způsobem

doplňujete pedagogické metody Vašich učitelů.

Viz předchozí texty.

13) Uveďte prosím ty z Vašich žáků, kteří se věnují dále pedagogické činnosti nebo působí jako výkonní umělci. U žáků, kteří vyučují, prosím preferujte ty, kteří působí na středních a vysokých školách.

Otázka slouží ke zmapování oblastí dalšího výzkumu, zaměřeného na generaci pedagogů, jejichž učitelská kariéra nyní začíná, nebo započala před nedávnem. Tento výzkum logicky nelze dokončit a jeho výstupy slouží pouze k archivaci získaných nekompletních údajů, jejichž zpracování bude poté ponecháno na období pozdější. Již během několika let zpracovávání této problematiky došlo k mnohým posunům a změnám, které jsme se neustále snažili postupně zpracovávat do textů. Tyto činnosti je nyní nutné zastavit a hotovou práci odevzdat a obhájit. V současné době logicky předpokládáme další pokračování výzkumu i v příští generaci českých violoncellistů. Informace získané v této oblasti dávají možnost na výzkum a výstup bádání později opět navázat.

Závěr

Základní otázkou, kterou jsme si v úvodu práce kladli, bylo, zda česká violoncellová škola, která se na první pohled jeví jako celistvý a nedělitelný monolitní útvar, skutečně takovým útvarem je, nebo zda se jedná o systém několika svébytných pedagogicky a metodicky individuálních směrů, představovaných vůdčími pedagogy a interprety. Dalším řešeným problémem bylo, zda a jak je napojena či ovlivněna významnými evropskými violoncellovými školami, především německou a francouzskou a v neposlední řadě i to, zda osobnosti české violoncellové školy měly možnost ovlivnit evropský pedagogický vývoj v této oblasti.

Během našeho dlouholetého výzkumu jsme pracovali s biografickými a dalšími údaji několika desítek osobností, srovnávali jsme získané informace a postupně doplňovali relevantní údaje. Výsledky našeho výzkumu lze v zásadě shrnout takto: podle informací získaných v průběhu práce z biografí vycházejí violoncelloví pedagogové v počátcích institucionálního vzdělávání především z francouzské školy. První pedagog nejstarší vzdělávací instituce v našem oboru v Čechách – Pražské konzervatoře – Bernard Václav Šťastný využíval při výuce zprvu Baudiotovu a Levasseurovu školu, *Méthode complète de violoncello et de basse d'Accompagnement* vydanou v Paříži v roce 1804. Na ni navázal svou vlastní školou vydanou v roce 1832.

Situace se ovšem poněkud změnila v pozdějším období, ve kterém na Pražskou konzervatoř nastoupili učitelé, kteří byli pravděpodobně vyučováni spíše podle německých zásad – Jindřich Schmidt, František Bühnert a František Hegenbarth. Další z pedagogů Pražské konzervatoře Anton Träg byl ve Vídni žákem J. Merka který – ač byl žákem Kraftovým, zřejmě opět preferoval spíše německý způsob hry, podobně jako Julius Goltermann. Nejznámější Goltermannův žák David Popper ovšem na Pražské konzervatoři nikdy neučil a pokud lze věřit dobovým sdělením nebyl Julius Goltermann v Praze příliš oblíben. Jeho nástupcem se tak nestal nikdo z jeho žáků, ale Hüttnerův žák Jindřich Schmidt a po něm František Hegenbarth. Jindřich Schmidt ovšem působil na Pražské konzervatoři jen velmi krátce a jeho vliv byl zřejmě poměrně malý. Podstatně větší význam měl však pro ruskou violoncellovou školu, neboť se stal učitelem Karla Davydova.

Jednou z nejvýznačnějších pedagogických osobností na přelomu století byl nesporně Hanuš Wihan. Jako vynikající sólista i komorní hráč vyšel z německého způsobu hry, který však obohatil o mnohé nové metody, získané i pobytem ve francouzském a švýcarském prostředí,

kteře byly založené na interpretaci s důrazem na emocionální obsah hudby a technické dokonalosti.

Celá další generace violoncellových pedagogů Pražské konzervatoře vyšla z řad jeho žáků včetně legendárního Ladislava Zelenky. Z jejich tříd pak vyšly pedagogické osobnosti ovlivňující vývoj české violoncellové školy až do současnosti, například B. Jaroš, B. Heran, a především K. P. Sádlo. Zvláště oba posledně jmenovaní po sobě zanechali mimořádně cenný pedagogický odkaz, který poskytuje významnou možnost zkoumání použitých metod práce. Škola etud K. P. Sádla je souhrnem toho nejlepšího, co bylo možné v oblasti instruktivní violoncellové literatury nalézt. Jsou zde převzaty především etudy německých a francouzských pedagogů například F. Dotzauera, S. Lee, F. Kummera, A. Franchomma a dalších. Nejedná se ovšem pouze o syntetické dílo, precizní výběr etud zaměřených na dílčí technické problémy, Sádlo tento výběr doplnil řadou vlastních technických cvičení a také metodickými pokyny, jak s nimi pracovat. Ze Sádlova pedagogického odkazu lze dovodit, že jeho metody byly moderní a svým způsobem převratné a to především v technice levé ruky, zejména postavení levé ruky v palcové poloze. Sádlo prosazoval uvolnění ruky v palcové poloze i za cenu nedodržení kolmého postavení ruky. Také nedoporučoval extrémní používání čtvrtého prstu ve středních polohách v kantiléně, pokud to nebylo technicky nezbytné a odmítal slyšitelné pomocné tóny při výměnách poloh. Zejména v technických pasážích proto propagoval kvartové přehmaty, které tuto chybu prakticky vylučovaly. Sádlov pedagogický odkaz je jakýmsi mostem mezi školou českou a školami světovými, je spojením tradiční české školy stavěné na německém základu s moderními poznatky francouzské a ruské školy. Podobně je tomu i o Bohumila Herana, který v rozsáhlém pedagogickém odkazu geniálně propojil prvky české a francouzské violoncellové školy, umocněné vlastním uměleckým nadhledem a zkušenostmi z interpretační praxe. Sádlovo i Heranovo dílo je nadčasové a dodnes platné. Další generace violoncellových pedagogů pak rozvíjejí jejich odkaz a obohacují a zdokonalují. Bez nadsázky lze říci, že prozkoumáme-li biografické údaje další generace violoncellových pedagogů, působících na konzervatořích a vysokých školách, nenajdeme ani jednoho, který by neprošel školením B. Jaroše, K. P. Sádla nebo B. Herana. Každý z nich převzal odkaz svého učitele a obohatil ho o vlastní pedagogické postupy založené na individuálních pedagogických rezultátech i na zkušenostech ze sólové a komorní interpretační praxe. Jsme přesvědčeni, že právě velké sepětí pedagogické praxe s komorní hudbou založené na tradici Českého kvarteta je jedním z nejvýraznějších rysů fenoménu zvaného česká violoncellová škola. Jak jsme právě ukázali, nejedná se o monolitní útvar, ale o

syntézu mnoha prvků založenou na pedagogické genialitě řady vůdčích osobností. Tento trend pokračuje i v současnosti.

Vliv české violoncellové školy na vývoj evropský lze poměrně jednoduše odvodit nejen od zájmu světových hudebně vzdělávacích institucí o české violoncellové pedagogy. I přes to, že v minulosti byly možnosti zahraničního působení velmi negativně ovlivněny existencí „železné opony“, řada pedagogů působila na zahraničních vzdělávacích institucích a předávala své pedagogické zkušenosti mimo Českou republiku. Předávali tak do zahraničí znalosti a dovednosti, které přejali od svých učitelů rozšířené o vlastní interpretační zkušenosti. Úspěšnost jejich pedagogického působení je neoddiskutovatelná stejně jako vliv, který má jejich práce na vývoj současné violoncellové pedagogiky.

Ve světle informací, uvedených v kapitole 4, 5 a 6. naší práce, se česká violoncellová škola na přelomu 20. a 21. století jeví jako jeden z důležitých stavebních kamenů světového violoncellového umění.

Použité prameny a literatura

U publikovaných fotografií jsou v poznámkovém aparátu uvedeny zdroje, oficiální webové stránky nebo soukromé archivy. V této souvislosti zmiňujeme především vlastní, mnoho let rozšiřovaný archiv, jehož součástí je i řada notových i písemných materiálů pocházejících z pozůstalosti Pravoslava Sádlo-Páva, Rudolfa Lojdy, Františka Smetany a Václava Jírovce. Řada informací byla získána na základě osobních rozhovorů s jednotlivými pedagogy (tyto kontakty se uskutečňovaly intenzivně a opakovaně po celou dobu výzkumu) a také prostřednictvím elektronické nebo poštovní korespondence.

BARTOŠOVÁ, Markéta. *Zasloužilý umělec Bedřich Jaroš*. Praha, 1986. Absolventská práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Robert Smetana.

BAUDIOT Charles, LEVASSEURE Olivier. *Méthode complète de violoncello et de basse d'Accompagnement*. Paříž, 1804

BÖHMOVÁ, Andrea. *Gymnázium a Hudební škola hl. m. Prahy – jedinečné vzdělávání hudebníků*. Praha, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Doc. MgA. Libuše Tichá, Ph.D.

BOIPRAV, Anna. *Evoluce violoncellových koncertů Karla Davydova*. Praha, 2016. Magisterská práce. AMU Praha. Vedoucí práce Mikael Ericson.

BOIPRAV, Anna. *Karl Davydov - zakladatel ruské violoncellové školy*. Praha, 2013. Bakalářská práce. AMU Praha. Vedoucí práce Mikael Ericson.

Československý hudební slovník osob a institucí. 1. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963. ISBN neuvedeno.

Československý hudební slovník osob a institucí. 2. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963. ISBN neuvedeno.

ČÍŽIK, Vladimír. *Slovenskí koncertní umělci*. Bratislava: vlastní náklad, 1974. ISBN neuvedeno.

GEIST, Bohumil. *Katalog jubilejní výstavy "150 let pražské konzervatoře"*. Praha: Středošeské tiskárny Říčany, 1961. ISBN E10 11109. ISSN neuvedeno.

HANOUSEK, Jiří. *František Smetana 1914-2004: violoncellový virtuos a jeho životní pouť*. 2. vyd., (Tiskové 1.). Ostrava: En Face, c2014. ISBN 978-80-87264-52-2.

HAVELÍK, David. *David Popper a jeho dílo*. Praha, 1997. Diplomová práce. AMU Praha. Vedoucí práce Neuvedeno.

HERAN, Bohumil. Úvahy nad Bachovými violoncellovými suitami. *Sborník JAMU*. Brno: SPN, 1963, 4(1), 29-41. ISSN neuvedeno.

HERAN, Bohumil. *Hraji Beethovena: o interpretaci Beethovenových violoncellových skladeb*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1965. ISBN neuvedeno.

HORÁK, Václav. *Cesta malého violoncellisty k úspěchu*. Brno: Impalex, 2016. ISBN 978-80-971040-1-6.

CHALUPSKÝ Aleš: *Violoncellová třída Pražské konzervatoře*, Praha, 1980. Absolventská práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Robert Smetana.

KOPÁČOVÁ, Dita. Marek Jerie: I found that Music was the great Thong for me. *Czech music Quaterly*.

MALÁ, Michaela. *Hudební větev Gymnázia Jana Nerudy*. Praha, 2008. Bakalářská práce. AMU Praha. Vedoucí práce Ivan Klánský.

MALUSI, Lauro. *Il Violoncello*. Padua: Zanibon, 1973. ISBN neuvedeno.

MANTEL, Gerhard. *Cello üben: eine Methodik des Übens für Streicher : von der Analyse zur Intuition*. Mainz: Schott, 1987. ISBN 37-957-2555-0.

MAREŠOVÁ, Jana. *František Smetana a jeho působení v emigraci*. Praha, 2012 . Diplomová práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Tomáš Stražil.

MATOUŠKOVÁ, Šárka. *Stanislav Apolín*. Olomouc, 1995. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Stanislav Běhal.

Olomouc, 2002. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Stanislava Střelcová.

PÁLENÍČEK, Jan. *Tři violoncellové osobnosti Sádlo, Chuchro, Večtomov*. Praha 1981
Diplomová práce. AMU,

PECHÁČEK, Stanislav. *Bohumil Heran*. Ústí nad Orlicí: Jednotný závodní klub ROH, 1977. ISBN neuvedeno.

PETRÁSEK, Daniel. *Významní čeští violoncellisté*. Praha, 2011. Absolventská práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Karel Veverka.

PETRÁŠ, Miroslav. *Violoncello: pojednání o tónu*. V Praze: Akademie múzických umění, 2005. ISBN 80-733-1044-9.

Praha: HIS, 2009, (4), 10 stran. ISSN 1211-0264 (Print).

SÁDLO, Karel Pravoslav. Předpoklady tvůrčí interpretace. *Sborník prací AMU*. Praha: SPN, 1965, (1), 30-43. ISSN 14-596-66.

ŠKVOR, Max. *Postup při vyučování hře na violoncello: Pro učitele i žáka*. Brno, 1921

ŠPELDA, Antonín. *Hudební místopis Klatovska*. Plzeň: Krajské kulturní středisko v Plzni, 1976. ISBN neuvedeno.

TATAR, Ivan. *Josef Chuchro, umělec a pedagog*. Praha, 2007 Absolventská práce. Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené. Vedoucí práce Markéta Kozinová. (strojopis)

URBAN, Vojtěch. *Portrét osobnosti - Jan Vychytil*. Praha, 2014. Diplomová práce. AMU Praha. Vedoucí práce Mikael Ericson.

URIE, Bedřich. *Čeští violoncellisté: (XVIII.-XX. století)*. Praha: Práce, 1946. Hudební edice Příboj. ISBN neuvedeno.

VÍT, Petr, Jaroslav ŠEDA a Jiří PILKA. *Přehled umrtí osob české a slovenské hudební kultury*. Praha: Olympia, 1983. ISBN S/7790/83. ISSN neuvedeno.

WALDMAN, Jakub, Blanka BLÁHOVÁ a Petr MAŠLÁŇ. *Gymnázium Jana Nerudy, hudební třídy: Hudební škola h. města Prahy*. Praha: neuvedeno, 2006. ISBN neuvedeno. ISSN neuvedeno.

ZELINKOVÁ, Lucie. *Violoncellové koncerty*, Brno, 2002. Diplomová práce.

Elektronické dokumenty:

Konzervatoř Brno. *Wikipedia* [online]. San Francisco, 2017 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Konzervato%C5%99_Brno

KUMPEROVÁ, Eva. *Život a dílo Luigi Boccheriniho a jeho vliv na vývoj violoncellové techniky* [online]. Praha, 2009 [cit. 0112n. 1.-07-20]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/130059910/?lang=cs>. Bakalářská práce. UK v Praze, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Doc. MgA. Marka Perglerová.

MACEK, Petr, Petr KALINA a Simona KOSTRHUNOVÁ. *Český hudební slovník osob a institucí 2012* [online]. Praha: Koniasch Latin Press, 2012 [cit. 2017-04-12]. Musicologica.cz. ISBN 978-80-87773-01-7.

STRAŠRYBKOVÁ, Renata. *Violoncello: Základní přehled Pedagogických témat (materiál určený zejména začínajícím učitelům základních uměleckých škol)* [online]. Praha: NIDV, 2013 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.nidv.cz/cs/download/pzus/materialy/Violoncello.pdf>

ŠURÁŇOVÁ, Eva. *Významní českí violoncellisti současnosti a analýza interpretací vybraných sólistů* [online]. Olomouc, 2010 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/oe5f6g/67043-155486762.pdf>. Magisterská práce. Univerzita Palackého Olomouc. Vedoucí práce PhDr. Jiří Kopecký, Ph.D.

TOKÁROVÁ, Alena. *Violoncellisté na strunné katedře HF JAMU* [online]. Brno, 2013 [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: https://is.jamu.cz/th/14523/hf_m/text_prace.pdf. Diplomová práce. JAMU. Vedoucí práce Prof. Jozef Podhoranský.

VESELÁ, Terezie. Teoretické reflexe hudební výchovy , 2013 , roč. 9 , č. 2 . ISSN 1803 - 1331. 15 Violoncellová literatura na brněnské hudební scéně v 1. polovině 20. století. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. Brno, 2013, 9(2), 15 - 20 [cit. 2017-04-12]. ISSN 1803 - 1331. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/teoreticke_reflexe_hv_9_2/vesela.pdf

Violoncellová soutěž Jana Vychytila. *Violoncellová soutěž Jana Vychytila* [online]. Praha: Harmonie, 2017 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.casopisharmonie.cz/komentare/mezinarodni-violoncellova-soutez-jana-vychytila-2017.html>

Jmenný rejstřík

A

Alexanian Diran, 138
Amchová Zora, 49, 53
Apolín Alexander, 46
Apolín Stanislav, 33, **39**, 61, 103, 107, 121, 122, 125, 135

B

Babka Marek, 43, 89
Baboráková Hana, 49
Baraňák Petr, 82
Bárt Jiří, 44
Bárta Jiří, 44, 55, 80, 81, 125
Bartoničková Věra, 79, **80**, 87
Bazala Petr, 85
Běloušek Pavel, 77
Bělozorov Vitelij, 84
Beran Václav, 32, 89
Berger Otakar, 22
Bernášek Václav, 29, 31, 103, **105**
Blake Lowri, 80
Boch František, 18, 114
Branislav Ondřej, 46
Brikcius František, 63
Broklová Eva, 49
Brönnner Eva, 49, **117**
Bühnert František, 18
Bulínová Jaroslava, 85
Buňata Jiří, 118
Burian Jan, 22, **23**, 31, 34, 60, 61, 76, 115

C

Casals Pablo, 34, 41, 43, 101, 121, 125, 133
Cibulka Ondřej, 49

Č

Čermák Vojtěch, 82
Černý Václav, 15, 39, 59, **60**, 62, 64, 67, 76, 100, 107, 121
Červený Jiří, 85, 110

D

Dlouhá Bohumila, 85
Doležal Štěpán, 53, 54
Dostálová Zuzana, 49
Dotzauer Friedrich, 54, 103, 113
Dražil Antonín, 32
Drtina Štěpán, 53
Dvořák František, 85
Dvořák Jakub, 81

E

Ericsson Mikael, 44, **78**, 103, 115

F

Feuillard R. Louis, 138
Fiala Karel, 40
Fila František, 85
Filípek Štěpán, 49
Fleissig Václav, 40
Flek Karel, 32
Fournier Pierre, 34, 131, 133, 138
Fredens Janne, 54
Froněk Miroslav, 32
Fukačová Michaela, 63, 104

G

Gamard Jean Marie, 138
Gebhartová Taťána, 82
Gendron Maurice, 57, 138
Georgijeva Váňa Vasileva, 85
Goltermann Julius, **19**
Goročov Leonid, 137
Gráf Jiří, 53
Grünfeld Jindřich, 115
Gutmanová Natalia, 137

H

Hališka Jan, 35, 70
Hamouzová Jana, 49
Hanousek Jiří, **70**
Harcuba Lukáš, 85
Hašplová Hana, 49
Haubertová Hana, 49, 53
Havel Vojtěch, 46
Havelík David, 42
Havlík Bedřich, 62, 64, 80, 95, 108, 125
Havrdová Miroslava, 82
Hecking Gerard, 138
Hečová Simona, 105
Hegenbarth František, 15, 18, **20**, 114
Hejný Petr, 29
Hekking Gérard, 34
Heran Bohumil, 22
Heran Bohuš, 11, 15, 33, 67, 76, 81, 83, 89, 108, 118, 121, 125
Hernychová Jitka, 49
Hixová Marie, 81, 104
Hlavatý Josef, 18
Hokrův Vlastimil, 85
Holeňa Jan, 53, 81
Honzátková Lenka, 82
Horák Václav, 63, **64**, 80, 95
Horčík Vratislav, 49
Horová Hana, 82
Host František, 42, 44, 47
Hostička Tomáš, 49
Hošek Jiří, 46, 91, 103, 104, **106**
Hošková Dominika, 82, 98
Houbová Táňa, 43
Houdek Petr, 45

Hreňo Jan, 89
Hurník Tomáš, 53, 54
Huth Karel, 82, **83**
Hüttner Jan Nepomuk, 18
Hýbler Tomáš, 85

Ch

Chomitzer Michael, 137
Chovanec Jaroslav, 61, 62
Chuchro Jan, 44
Chuchro Josef, 15, 29, 31, 33, 42, **43**, 44, 53, 55, 57, 75,
78, 82, 87, 96, 97, 102, 103, 104, 106

I

Ivanecká Jana, 53

J

Jahoda Miloš, 49, 53
Jamník Tomáš, 45, 81, 98
Janek Petr, 53, 82
Janičkovičová Kristina, 53
Jaroslav Kaderka, 85
Jaroš Bedřich, 15, 26, 28, 29, **31**, 32, 39, 43, 46, 48, 81,
83, 126
Jasenovcová Eliška, 85
Jelínková Kristýna, 85
Jerie Marek, 40, 93, 104, **120**
Jírovec Václav, 51, 125
Jubánek Vladimír, 61, 107
Junek Julius, 15, 22, 28, 32, 115
Jurásková Kateřina, 49
Jurásková Vladimíra, 46, 105

K

Kalhausová Anna, 75
Kalyanov Sergej, **79**
Kaňka Michal, 42, 44, **57**, 81, 103
Kaňka Šimon, 52
Kanta Ludovít, 104
Karas Josef, 59
Kavale Oldřich, **76**, 77
Kavalová Miroslava, 63, 97
Kavan Jan, 82
Keller Jan, **75**
Kirs Rudolf, 32, 33, **39**
Klepáčková Margit, 53
Klíč Josef, 63, **108**
Kočí Hana, 49, 97
Kočí Vladan, 46, 55, **96**, 135
Kohel Milan, 89
Kohout Antonín, 29, 78
Kolářová Anna, 85
Kolářová Jana, 49
Kolmanová Livie, 52, 53, 54, 89, **125**
Kopecká Ludmila, 85
Kopečný František, 59, **61**, 62, 95
Kotalíková Zuzana, 82
Kounovská Eva, 82
Kozelková Věra, 82

Kozolupov Semjon, 103
Krafka Karel, 35, 61, 62, 64, 90
Králíček Josef, 82
Králová Jana, 81
Krečman Děpold, 114
Krečmer Josef, 80, 81, **87**
Krejčí Jonáš, 46, 47, 49
Krejčí Josef, 49
Krupička Jiří, 46
Kružík Robert, 53, 54
Kučerová Michaela, 53
Kuchařová Hana, 50, 104
Kulhan Jaroslav, 44, 75
Kumperová Eva, 110

L

Ladislavová Olga, 52
Laniar Ivo, 45, 77
Lecian Kryštof, 49
Lee Sebastian, 113
Leixner Vladimír, 45
Lhotka Jonáš, 49, 53
Lichý Petr, 87, 108
Lodeon Frederic, 138
Lojda Rudolf, 40, 77, 78, 82, 103
Ludvík Pavel, 53, 54, 87
Lukáš Vratislav, 61, 108

M

Malíšek Petr, 49, 50
Malotín Lukáš, 49
Marek Šimon, 75
Marisko Karel, 32
Matějka Jaroslav, 42, 53
Matoušek David, 82, 109
Matys Jan, 18
Mayer Jakub, 98
Mazánek Jan, 33
Mehly Julius, 61, 64, 108
Měrka Ivan, 10, 35, 50, 52, 61, **66**, 70, 107
Moučka Viktor, 29, 31, 42, 57

N

Navarra André, 125, 128, 136, 138
Navrátil Radim, 53
Nouzovský Petr, 49, 53, 81, 98
Novák Marek, 53, 54, 87
Nováková Romana, 82

O

Onczay Czaba, 137
Onderková Bohdana, 90
Opdal Liv, 80
Opělová Alena, 85
Opluštilová Michaela, 82

P

Páleníček Jan, **54**, 81, 103, 104

Pánková Markéta, 85
 Pavlas Bohuslav, **50**, 104
 Pavlík Marián, 90
 Pavlík Michal, 49
 Pelikánová Lenka, 49
 Penc František, 66
 Perényi Miklos, 137
 Pergamenščikov Boris, 137
 Pěrušková Marcela, 49, 50
 Peterka Lukáš, 82
 Petr Václav, 81, 98
 Petrásek Vítek, 49
 Petráš Miroslav, 52, 73, 103, 104, 125, 135
 Petrášek Vítek, 50
 Petrov Roman, 53
 Petzný Josef, 59, 62
 Pfeifer Petr, 49
 Piatigorský Gregor, 137
 Pidoux Raphael, 138
 Pilařová Eva, 82
 Pimková Zdeňka, 73
 Pišinger František, 32, 33, 47, **48**, 117
 Pitra Petr, 82
 Pleskot Jakub, 49
 Podhoranský Jozef, 90, **108**
 Pok Marek, 49
 Polák Lukáš, 105
 Polášek Jan, 33, **126**
 Popper David, 19, 114
 Pospíšilová Petra, 87
 Pour František, 61
 Prause Petr, 53, 55
 Pražák Josef, 31, 33, 46, 82, 104, 121
 Pražák Josef ml., 45
 Pražák Josef. ml, 53
 Prchal Jiří, 126
 Prchal Martin, 127
 Prchlíková Lucie, 85
 Prochác Eugen, 44

R

Raisrová Lenka, 82
 Rattay Evžen, 33, 82, 104, 121
 Rejchrt David, 49
 Rondin Kiril, 80
 Rostropovč Mstislav, 104
 Rostropovič Mstislav, 42, 103, 121, 123, 125
 Rostropovoč Mstislav, 137
 Rudolfová Štěpánka, 49
 Rybář František, 73
 Rytinová Hana, 49, 53, 81

Ř

Řezáč Pavel, 82
 Řezníček Květomír, **127**

S

Sádlo Karel Pravoslav, 11, 15, 27, 28, 32, 42, 43, 48, 51,
 61, 62, 67, 76, 81, 86, 89, 93, 100, 101, 103, 104, 105,
 126, 127, 130, 131

Sádlo Miloš, 29, 31, 54, 62, 64, 70, 78, 81, 86, 87, 94, 97,
 98, **100**, 104, 106, 127
 Sádlo-Páv Pravoslav, 29, 31, 42, **46**, 57, 82, 93, 97, 106
 Sedláček Jiří, 85
 Sedlák Martin, 52
 Sedmerová Jaroslava, 85
 Schmidt Jindřich, 18, **19**, 114
 Schůrková Jitka, 82
 Schütz Hynek, 88
 Sikora Josef, 61, 64, 107
 Sládeček Jan, 45
 Sládeček Jiří, 82
 Sláma František, 29, 31, 47, **48**
 Smetana František, 15, 28, 29, 33, 82, **130**
 Sommerová Danuše, **85**
 Soukup Petr, 53, 82
 Soukupová Barbora, 53
 Spáčil Pavel, 85
 Starker Janos, 138
 Stehlík Jakub, 49
 Stránská Miroslava, 46
 Stražil Tomáš, 46, 47, 55, 82, 91, 103, 110
 Strašrybková Renata, 55, **95**
 Stross Jan, 33
 Suchanová Lenka, 82
 Sušánka Karel, 32
 Svobodová Hana, 85
 Szakál Jan, 53, 54
 Szpuková Helena, 82

Š

Šabatová Zuzana, 82
 Šafran Daniel, 42
 Šafran Daniil, 137
 Šachovskaja Natalia, 79
 Šachovskaja Natalie, 137
 Šajachmetov Marat, 84
 Šálek Vladimír, 108
 Šebek Vladislav, 85
 Šebelík Jan, 115
 Šimek Josef, 85
 Širc Jan, 33, 104
 Širc Radomír, 46, 105
 Šístek Eduard ml., 77
 Škampa Martin, 97, 104, 110
 Škampa Mirko, 11, 29, 35, 57, 77, **81**, 87, 112
 Škodová Judita, 53
 Škrdlík Jan, 63
 Škvor Max, 59, 61, 115
 Šlechta Jiří, 89, 105
 Šmerda Miroslav, 61, 107
 Špaček Josef, 63
 Šporcl Petr, 49, 86, 89, 105
 Šťastný Bernard, 15, 16, 17, 113
 Štěpánek Matěj, 53, 88
 Štochl Petr, 89
 Štross Jan, 29, 33
 Švanda Ferdinand, 29, 59, 61, 62
 Švanda František, 62

T

Tatar Ivan, 85
Tekula Milan, 35
Teličková Radka, 85
Terš Aleš, **77**
Torteliere Paul, 54, 57, 138
Tourte Francois Xavier, 136
Träg Anton, 18, **19**
Tylman Jakub, 53, 54, 82, 98

V

Vacek Antonín, 82
Valenta Ondřej, 49
Váška Bedřich, 23, 115
Večtomov Alexandr, 50, 52, 54, 57, 83, 87, 89, 96, 97, 98, 102, **103**, 106, 122, 125
Večtomov Ivan, 15, 33, 81
Veis Daniel, 44, 47, 89, 103, **104**
Verner Pavel, 40, **57**
Vik Karel, 85, **86**
Virglerová Zuzana, 53, 98
Vítková Hana, 49, 50
Vlašánková Jitka, 43, 97, **98**, 104
Vlček Josef, 32
Vlček Vilém, 98
Vlček Vilém, 82
Vlčková Alžběta, 53, 54
Vodecká Zuzana, 111
Vodňanský Tomáš, 46

Vokáč Ivan, 53, 54, **77**
Vondráček Dušan, 85
Voráčková Adriana, 82, 110
Všetečka Vladimír, 82
Vychytil Jan, 91, **92**

W

Weidel Josef, 18
Weiss Rudolf, 33, **89**, 111
Werner Franz, 17
Wihan Hanuš, 15, 21, 34
Wispelwey Pieter, 80

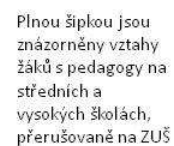
Z

Zedníček Jiří, 68
Zelená Karla, 82
Zelenka Ladislav, 15, **24**, 26, 27, 28, 32, 34, 39, 40, 51, 60, 61, 100, 103
Zemen Jan, 53, 54, 88
Zicha Miroslav, 63, **64**
Zícha Miroslav, 108

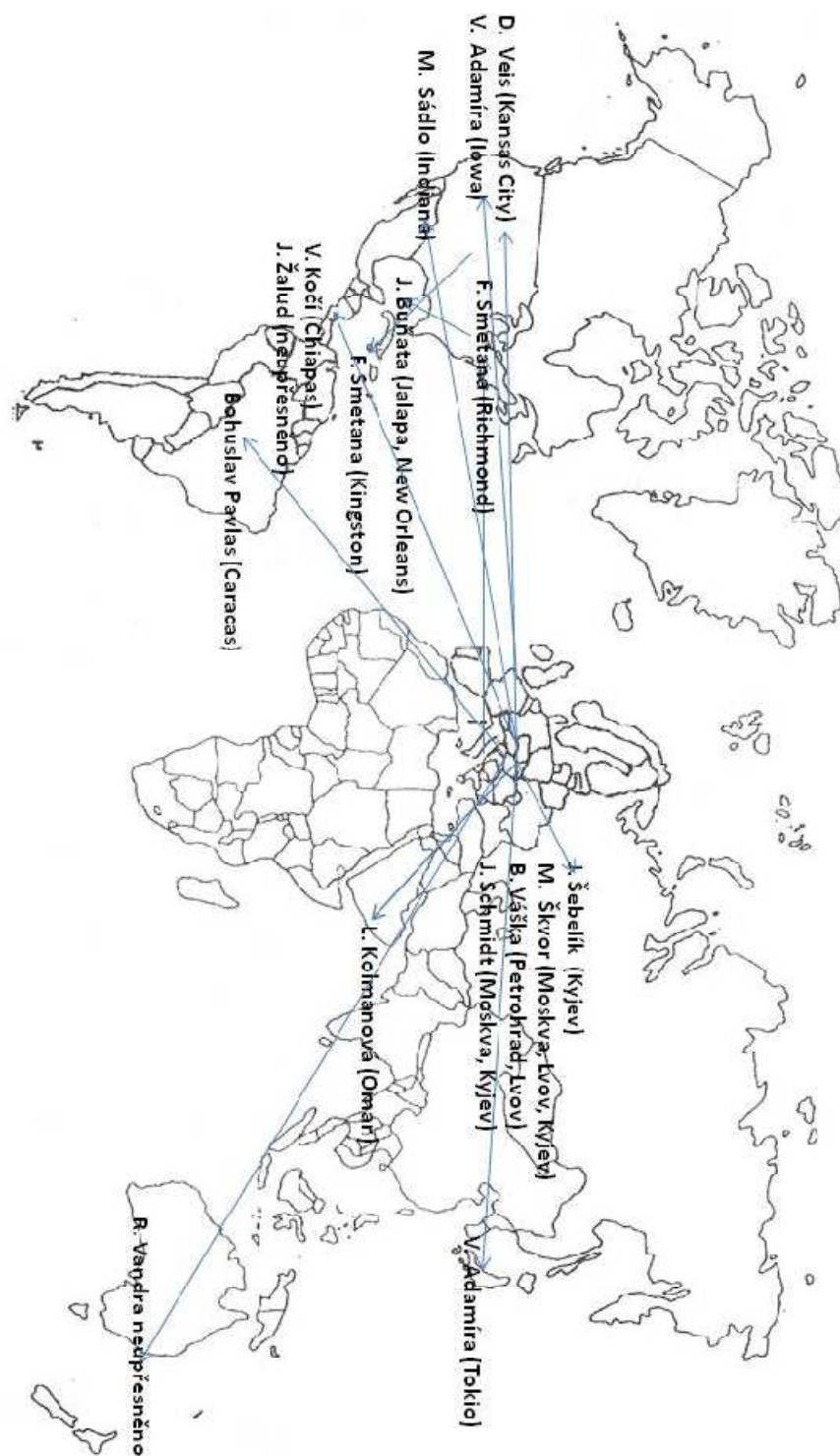
Ž

Žalud Jan, 53, 88, 135
Žďánský Jan, 53, 87
Žemlička Richard, 46
Ženatá Marta, 85
Žvak Kamil, 53, 54, **73**

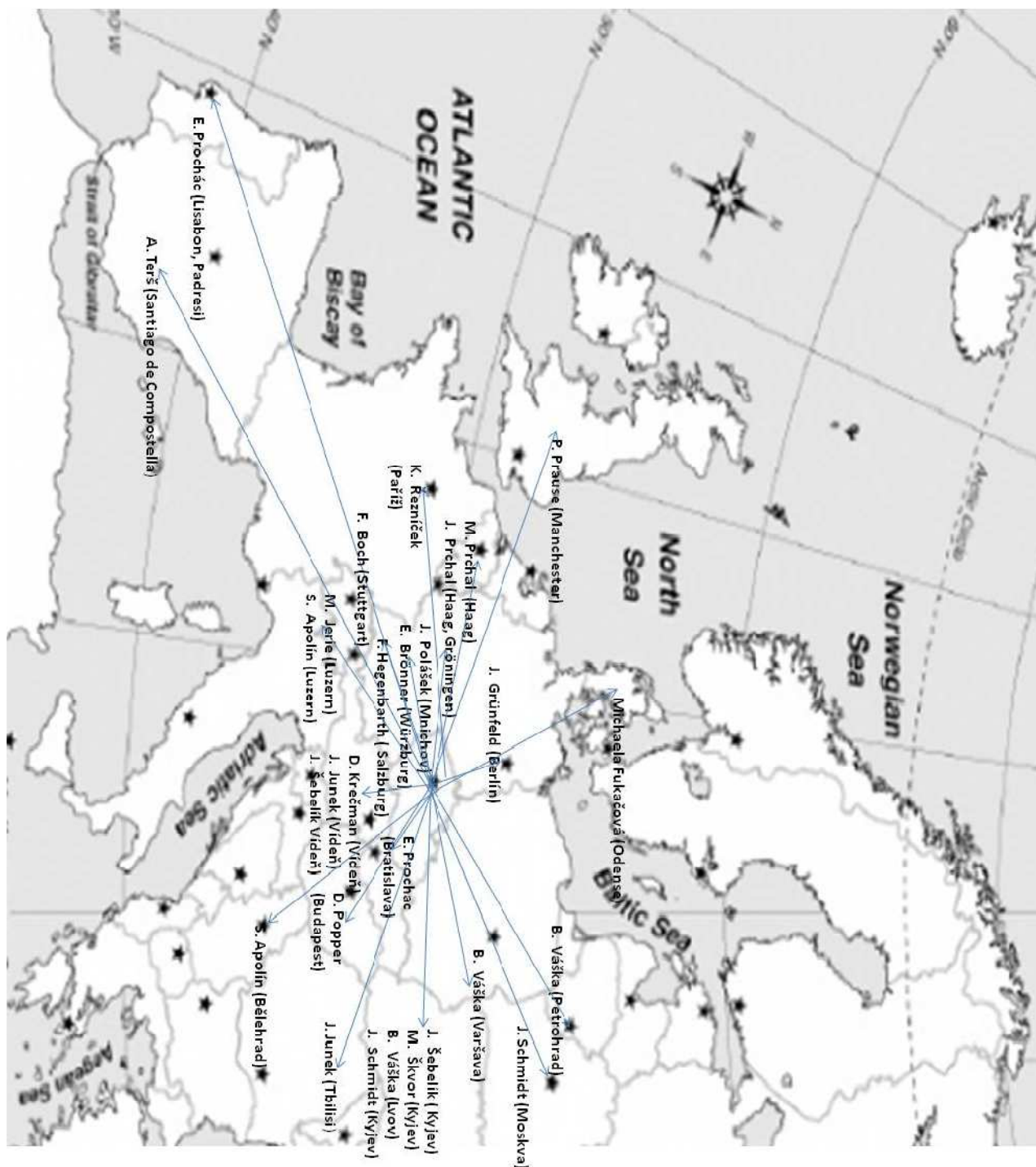
Příloha č. 1 – Genealogická tabulka pedagogů violoncella v Čechách a na Moravě

Příloha č. 2 – Působení českých violoncellových pedagogů ve světě

Příloha č. 3 Působení českých violoncellových pedagogů v Evropě

Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta

M. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Evidenční list žadatelů o nahlédnutí do listinné podoby práce

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř. č.	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

**Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta
M. Rettigové 4, 116 39 Praha 1**

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby práce před její obhajobou

Závěrečná práce:

Druh závěrečné práce: Disertační práce

Název závěrečné práce: Česká violoncellová škola 1945–2000

Autor práce: Tomáš Stražil

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom/a, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady.

V Praze dne

Jméno a příjmení žadatele	
Adresa trvalého bydliště	

.....
podpis